ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Arapça IV

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER
Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Yazarlar

BÖLÜM 1, 2 Dr.Öğr. Üyesi Yusuf KARATAŞ

BÖLÜM 3 Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN

BÖLÜM 4, 6, 8 Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK

BÖLÜM 5, 7 Doç.Dr. Erdinç DOĞRU

BÖLÜM 9, 10 Prof.Dr. Kemal TUZCU

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ÖTAG Birim Yöneticisi
Doç.Dr. Alper Tolga Kumtepe

Kitap Hazırlama Grubu Sorumlusu
Öğr.Gör. Erdem Erdoğdu

Grafik Tasarım ve Kapak Düzeni
Doç.Dr. Halit Turgay Ünalan

Dizgi ve Yayıma Hazırlama
Gözde Soysever
Süreyya Çelik
Arzu Ercanlar
Nihal Sürücü
Yasin Narin
Gülşah Sokum
Gizem Dalmış
Burcu Semiz

**T.C.
ANADOLU
ÜNİVERSİTESİ
YAYINI NO:** ????

**AÇIKÖĞRETİM
FAKÜLTESİ
YAYINI NO:** ????

ARAPÇA IV

ISBN: **??????????????**

. Baskı

Bu kitap ANADOLU ÜNİVERSİTESİ Basımevinde basılmıştır.

ESKİŞEHİR, ... 2019

TOPLAM SAYFA SAYISI: 338

İçindekiler

BÖLÜM 1 Arapçada Sayılar I

Giriş 3
Günlük Hayatımızda Arapça 1 3
Geniş Aile Bayram Alışverişinde 3
Dil Bilgisi: Mufred Sayılar (1-10) 6
1 ve 2 Sayıları 6
3-10 Arasındaki Sayılar 7
Sıra Sayıları 10
Arapçada Saatler 12
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 15
Arapçada Kalıp İfadeler 17

BÖLÜM 2 Arapçada Sayılar II

Giriş 41
Günlük Hayatımızda Arapça 2 41
Bankada 41
Dil Bilgisi: Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma'tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları 43
Murekkeb Sayılar [11-19] 43
Ma'tûf (Atıflı) Sayılar [21-99] 46
100 ve 1000 Sayıları ve Katları 49
Temyîz 51
Sayı ve Sayılan/Ma'dûd Çerçevesinde Temyîz 52
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller............. 53
Arapçada Kalıp İfadeler 55

BÖLÜM 3 İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe

Giriş 77
Günlük Hayatımızda Arapça 3 77
Milli Kütüphane Nerede? 77
İkinci Memleketinize Hoş Geldiniz! 78
Ebu Hureyre Lakabının Öyküsü 79
Özgeçmiş Formu 80
Dil Bilgisi: İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe 81
Mekân ve Zaman Bildiren İsimler (إسمُ المَكان والزَّمان) 81
Araç Gereç İsmi (إسمُ الآلة) 82
Küçültme İsmi (إسمُ التَّصغير) 83
Nispet İsmi (إسمُ النِّسبة) 84
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 86
Arapçada Kalıp İfadeler 89

BÖLÜM 4 Beş İsim

Giriş.. 113
Günlük Hayatımızda Arapça 4 113
Hocanın el-Mutenebbî Hakkındaki Soruları 113
Dil Bilgisi: Arapçada Beş İsim 115
Beş İsim'in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler 117
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller........................ 119
Arapçada Kalıp İfadeler 120

BÖLÜM 5 Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler

Giriş 139
Günlük Hayatımızda Arapça 5 139
Teneffüste Üç Kız Öğrenci 139
Dil Bilgisi: Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler 141
Maksûr İsimler 141
Mankûs İsimler 143
Memdûd İsimler 145
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 148
Arapçada Kalıp İfadeler 150

BÖLÜM 6 Gayrulmunsarif

Giriş 173
Günlük Hayatımızda Arapça 6 173
Hocanın Soruları 173
Dil Bilgisi: Gayrulmunsarif İsim ve Özellikleri 175
Gayrulmunsarif İsimlerin Munsarif Olması 175
Gayrulmunsarif Olan Tekil Kalıplar ... 176
Gayrulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar 177
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 179
Arapçada Kalıp İfadeler 181

BÖLÜM 7 Ef'âlu'l-Mukârabe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu'ş-Şurû

Giriş 199
Günlük Hayatımızda Arapça 7 199
Radyo ile Televizyon Arasında Bir Diyalog 199
Dil Bilgisi: Ef'âlu'l-Mukârabe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu'ş-Şurû 202
Mukârabe (Yaklaşma) Fiilleri (كاد / يَكاد – أَوْشك / يوشِك) 202
Recâ (Umut) Fiilleri (عَسَى) 204
Şurû (Başlama) Fiilleri (أنشأ – جعل – شرع – أخذ – بدأ...) 206
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 209
Arapçada Kalıp İfadeler 211

BÖLÜM 8 Hâl

Giriş 233
Günlük Hayatımızda Arapça 8 233
Hocanın Soruları 233
Dil Bilgisi: Hâl ve Gramer Özellikleri 235
Sâhibu'l-Hâl 238
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 241
Arapçada Kalıp İfadeler 242

BÖLÜM 9 İstisnâ

Giriş 265
Günlük Hayatımızda Arapça 9 265
Akşam Yemeği 266
Dil Bilgisi: İstisnâ 267
İstisnâ Edatları 268
1- إِلَّا ile İstisnâ 269
2- غَيْر ve سِوى ile İstisnâ 272
3- خلا، عدا، حاشا ile İstisnâ 276
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 278
Arapçada Kalıp İfadeler 280

BÖLÜM 10 Munâdâ

Giriş 299
Günlük Hayatımızda Arapça 10 299
Yeni Telefon 299
Dil Bilgisi : Munâdâ 301
A- Mu'reb Munâdâ 302
B- Mebnî Munâdâ 306
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller 309
Arapçada Kalıp İfadeler 311

Önsöz

Sevgili öğrenciler,

Elinizdeki bu kitap Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans Programı için hazırlanan ve dört ciltten oluşan Arapça ders kitaplarının sonuncusudur.

Diğer kitaplarımız gibi bu kitabın da her bölümü ana başlıkların ve öğrenme çıktılarının gösterildiği bir sayfa ile başlıyor. Bölümde ele alınan konuların tanıtıldığı "Giriş" kısmını "Günlük Hayatımızda Arapça" adlı diyalog parçalarını içeren sayfalar izliyor. Bu kitapta da "Dilbilgisi" kısmındaki konu anlatımlarının sonunda, "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" ve "Arapçada Kalıp İfadeler" başlığı altında Arapçada sıklıkla kullanılan bazı harf-i cerli fiillerin ve ifade biçimlerinin tanıtıldığı sayfalar yer alıyor. Çözümlü alıştırmalardan önce bölüm içinde işlenen dilbilgisi konularını örnekleyen okuma parçaları ile Türkçe çevirilerini ve bu okuma parçaları hakkındaki okuma anlama sorularını bulabilirsiniz. "Yaşamla İlişkilendir" başlığı altında Türkçe çevirisi verilmeyen okuma parçalarının öğrenci tarafından çözümlenmesi bekleniyor. Bu kitabımızda yine "Arap Atasözlerinden Seçmeler" başlığı altında öğrencinin Arap kültürüne vukûfunu artırmayı amaçlayan kısa atasözleri yer alıyor.

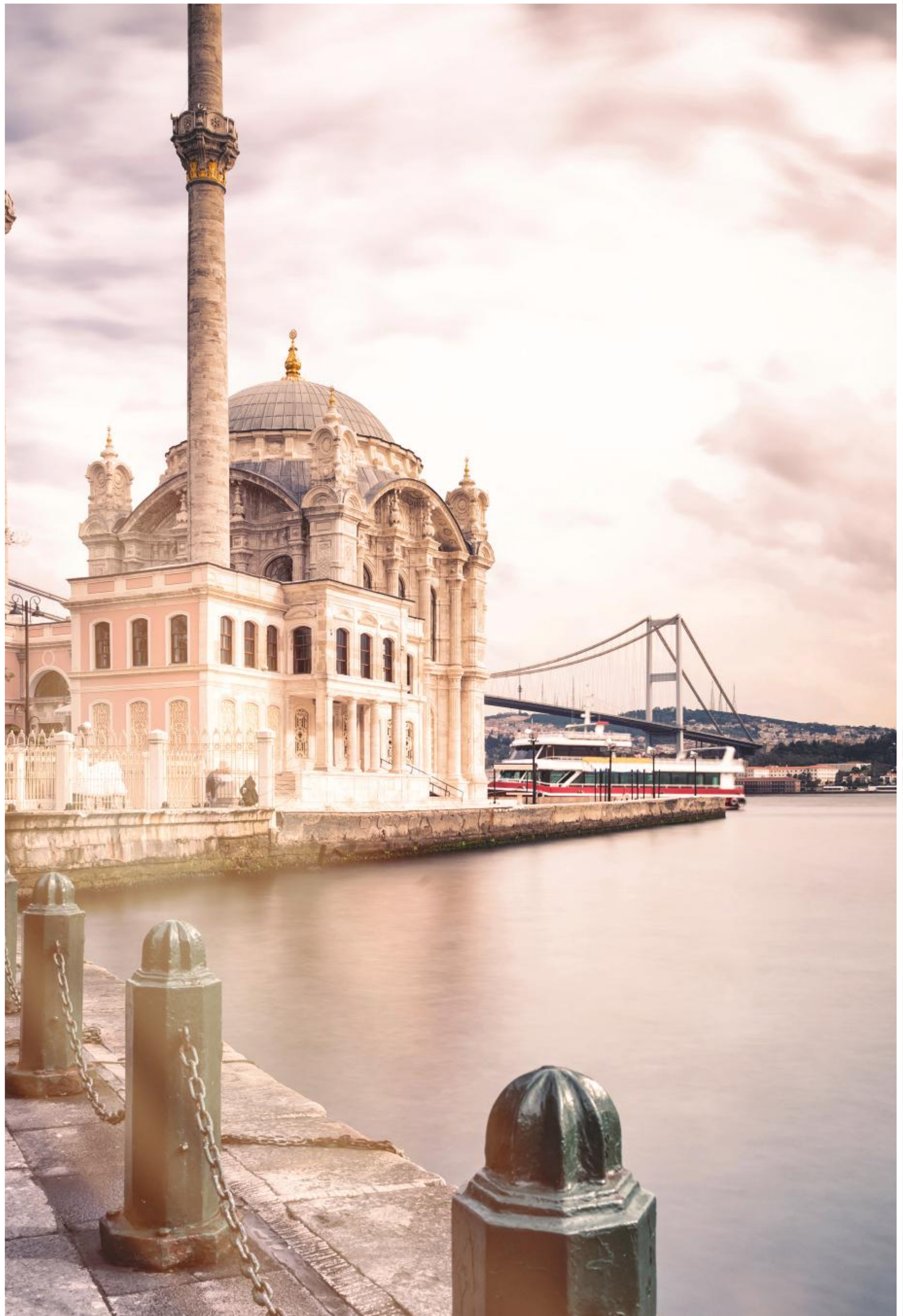
Her bölümün sonunda bölümde geçen yeni kelime ve deyimlerin listelendiği sözlükte, sulâsî mucerred fiiller mâzî ve muzâri formaları ile verilirken sulâsî mezîd fiiller sadece mâzî formları ile verilmiştir.

Bu kitapta, "Arapçada Sayılar I" ve "Arapçada Sayılar II" bölümleri Dr.Öğr. Üyesi Yusuf KARATAŞ tarafından; "İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe" bölümü Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN tarafından; "Beş İsim", "Gayrulmunsarif" ve "Hâl" bölümleri Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK tarafından; "Maksûr, Mankûs Memdûd İsimler" ve "Ef'âlu'l-Mukârebe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu'ş-Şurû" bölümleri Doç.Dr. Erdinç DOĞRU tarafından, "İstisnâ" ve "Munâdâ" bölümleri Prof.Dr. Kemal TUZCU tarafından kaleme alınmıştır.

Editörler

Prof.Dr. Rahmi Er

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Bölüm 1

Arapçada Sayılar I

öğrenme çıktıları

1

Günlük Hayatımızda Arapça 1

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

2

Mufred (Tekil) Sayılar (1-10)

2 1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

3

Mufred Sıra Sayıları

3 1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

4

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

5

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sayı (العدد) • Sayılan (المعدود) • Temyiz (التمييز) • Mufred Sayı (العدد المفرد) • Sıra Sayısı (العدد الترتيبي)

GİRİŞ

مُقَدّمة

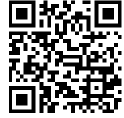
Türkçe dilgisinde sayılar sıfat hükmündedir. Örneğin “*beş kitap*” ifadesindeki “beş” sayısı “kitap” kelimesinin niteleyeni durumundadır. Arapçada ise sayı (العَدَد), bir ismi niteleyen değil, tersine bir isimle kapalılığı giderilen müphem bir kelimedir. Sayılan (المعدود - *ma'dûd*) sözcük Arapçada sayıdan sonra gelir ve sayının açıklayıcısı durumunda olduğundan *temyiz* (التَمْييز) olarak adlandırılır. Matematik işlemleri dışında bir cümlede sayı, sayılan olmaksızın kullanılmaz.

Sayılar, kullanımlarına bağlı olarak dört kısma ayrılmaktadır:

1. Mufred (tekil) sayılar (العدد المفرد): 1-10 arasındaki sayılardır.
2. Murekkeb (bileşik) sayılar (العدد المركَّب): 11-19 arasındaki sayılardır.
3. 'Ukûd (onlu) sayılar (العُقود): 20'den başlayıp 90'a kadar onar onar sayılan sayılardır (20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90).
4. Ma'tûf (atıflı) sayılar (العدد المعطوف والمعطوف عليه): 21-99 arasındaki sayılardır.

Bu bölümde Arapçada 1-10 arasındaki asıl sayılar ve sıra sayıları ele alınacaktır. Bölüm içinde sayıların günlük hayatta kullanımlarına ilişkin bir diyalog ve okuma parçası bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 1

العربية في حياتنا اليومية ١

Geniş Aile Bayram Alışverişinde

İyilik ayı olan mübarek Ramazan ayı bitmek üzere ve işte Ramazan bayramı kapıda. Aileler, küçükleri ve büyükleriyle, bayram ihtiyaçlarını satın almak için alışveriş merkezlerine akın ediyorlar.

Ahmet ve ailesi bayramdan birkaç gün önce yeni bayram elbiseleri, ayakkabılar ve bazı hediyeler almak için alışveriş yapmaya alışmışlardı. Fakat alışveriş yaparken Ahmet'in evinin bütçesini daima göz önünde bulundurması gerekiyor. Açıkçası bu günler Ahmet için zor zamanlar, zira ailesi gerçekten kalabalık. Ailesi üç kız, üç erkek olmak üzere altı çocuk, çoğu kadın gibi alışverişi seven bir kadın ve zavallı bir adamdan oluşmaktadır. Ayrıca her türlü saygıyı ve sevgiyi hak eden çok değerli iki kişi olan anne ve babasını da eklememiz gerekiyor. Böylece aile bireylerinin toplam sayısı on ediyor.

Çok geçmeden aralarında aşağıdaki alışveriş konuşması geçer:

اَلأُسْرَةُ الْكَبِيرَة فِي تَسَوُّقِ الْعِيد

قَدْ شَارَفَ شهرُ الخيرِ شهرُ رَمضَان المبَارَكُ على الانتهاءِ، وها هو عيدُ الفطرِ على الأبْوَابِ وتَنْدَفِعُ الأُسَرُ بِصِغارِها وكِبارِها إلى مراكزِ التَسَوُّقِ لِشِرَاءِ مُسْتَلْزَمَاتِ الْعِيد.

وقَدْ اعْتَادَ أحْمَدُ وَعَائِلَتُه عَلى التَّسَوُّقِ قُبَيْلَ الْعِيدِ بِأيَّامٍ قَلِيلَةٍ لِشِرَاءِ مَلاَبِسِ الْعِيدِ الْجَدِيدةِ والْأَحْذِيَةِ وَبَعْضِ الْهَدَايا وَلكن عَلَيْهِ أنْ يَأخُذَ مِيزانِيَّةَ بَيْتِهِ بِعَيْنِ الْاعْتِبَارِ دَائِماً أَثْنَاءَ التَّسَوُّق. وَبِصَرَاحَةٍ أَنَّ هَذِهِ الْأَيَّامَ أوْقَاتٌ صَعْبَةٌ بَالنِّسْبَةِ لِأحْمَدَ لِأنَّ أسْرتَه كبيرةٌ جدًّا. وتتكوَّنُ مِن ستَّةِ أطْفَالٍ مِنْها ثلاثةُ أبناءٍ وثلاثُ بناتٍ وامرأةٍ واحِدةٍ تُحِبُّ التَّسَوُّقَ كَمُعْظَمِ النِّسَاءِ وَرجُلٍ مِسْكِين. وَعَلَينا أنْ نُضِيفَ أنَّ لَه أبٌ وأمٌّ وهُما شَخْصَان اثنان عَزيزان يَسْتَحِقَّان كُلَّ الاحْتِرَامِ وَالمحبَّة. فَإنَّ جميعَ عَدَدِ أفْرَادِ أُسْرتِه أصْبَح عَشَرَةَ أشْخاصٍ.

بَعْدَ قليلٍ يَدُور بَيْنَهم حِوَارُ التَّسَوُّق التَّالي:

Baba: Çocuklar, bildiğiniz gibi bütçemiz oldukça kısıtlı. Bundan dolayı herkes için bir ya da iki ihtiyaç alacağız. Üç hafta sonra okullar açılıyor ve asıl alışveriş için o zaman çıkacağız. Aslında ben geçen yılın son okul alışverişini henüz unutmadım.

Fatma: Sorun değil baba, haklısın, sana katılıyorum.

Ailenin altı üyesi yeni alışveriş merkezine gitmek üzere arabaya bindi. Büyük anne, büyük baba ve iki küçük çocuk evde kaldı. Alışveriş merkezine vardıklarında binanın görkemi çocukların çok hoşuna gitti.

Musa: Ben on gün önce arkadaşlarımla buraya gelmiştim. Burası en büyük alışveriş merkezlerinden biri olup yenilik bakımından şehrimizde üçüncü sıradadır. Çok uluslu bir şirket tarafından yapılmış olup bu şirketin dokuz yabancı ülkeden ortağı bulunmaktadır.

Musa ailenin en büyük çocuğudur ve lise üçüncü sınıf öğrencisidir.

Zeynep: Anne! fosforlu bir ayakkabı istiyorum. Okulda herkesin fosforlu ayakkabısı var.

Zeynep anaokulu öğrencisidir ve beş yaşındadır.

Baba: Haydi öyleyse, önce ayakkabıları alalım.

Aile topluca ayakkabı dükkânına girer.

Musa: Zeynep! Orda istediğin ayakkabılar var. Haydi aralarından seçelim.

Zeynep: Harika!!! İşte istediğim bu.

Musa: Bu ayakkabının fiyatı nedir?

Tezgahtar: Onun fiyatı 61 lira.

Baba: Burada indirim yok mu!

Tezgahtar: Var, bu fiyat yüzde 20 indirimden sonradır.

الأبُ: يَا أَوْلَادِي، إنَّ مِيزانيتَنَا ضَيِّقَةٌ جِدًّا كَمَا تَعْلَمون، لِذَا سَنَشْتَرِي غَرَضاً وَاحِداً أَوْ غَرَضَيْنِ اثْنَيْنِ لِكُلِّ شَخْصٍ. وَبَعْدِ ثَلَاثَةِ أَسَابِيعَ تُفْتَحُ المدارسُ وفِي ذَلِكَ الْوَقْتِ سَنَخْرُجُ لِلتَّسَوُّقِ الْحَقِيقِيِّ، وَفِي الْحَقِيقَةِ لَمْ أَنْسَ تَسَوُّقَنَا الْأَخِيرَ لِلدِّرَاسَةِ فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ بَعْدُ.

فاطمة: لاَ بَأْسَ بِهِ يَا أَبِي إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ وَإِنَّنِي مَعَكَ.

رَكِبَ السَّيارةَ ستَّةُ أفْرادٍ مِنَ الأسْرَةِ للذَّهاب إلى مَرْكَزِ التَّسَوُّقِ الجَدِيد وبَقِي في البيتِ الجَدُّ والجَدَّةُ وَطِفْلان صَغِيرَان مِنَ الأوْلَادِ. لَمَّا وَصَلُوا إلى المركز أُعْجِبَ الأطفالُ بِضَخَامَةِ مَبْناه كثيراً.

موسى: كُنْتُ قد أَتَيتُ مع أصْدِقائي هنا قَبْلَ عَشَرَةِ أيَّامٍ. فإنَّ هذا المكانَ مِنْ أَكْبَرِ الأماكنِ للتَّسوُّقِ وهُوَ فِي المَرْتَبَةِ الثَّالِثَةِ مِنْ نَاحِيةِ الحَداثةِ في مدينتِنَا. وقد بُنِيَ من قِبَلِ شَرِكةٍ مُتَعَدِّدَةِ الجِنْسِيَّات. ويُوجَد المشْتَرِكُون لهذه الشَّرِكَةِ مِنْ تِسعِ دولٍ أجنبيةٍ.

موسى أكبرُ ولدٍ للأسرةِ وهوَ تلميذٌ في الصفِّ الثالِثِ للثانوية.

زينبُ: يَا أُمِّي أُرِيدُ حِذَاءً ضَوْئِيًّا فلكلِّ شَخْصٍ حذاءٌ ضَوْئِيٌّ فِي الْمَدْرَسَةِ.

زينبُ تِلمِيذَةٌ فِي رَوْضَةِ الأطفالِ وهِيَ فِي الخامِسَة مِنْ عُمْرِهَا.

الأب: إِذَنْ هَيَّا بِنا لِنَشْتَرِ أوَّلاً الأحْذِيَةَ.

تدخُلُ الأسْرةُ في مَحَلِّ الأحْذِيَةِ جَمِيعاً.

موسى: يَا زينبُ، هناكَ أحذيةٌ تُرِيدِينَها، هَيَّا لِنَخْتَرْ مِنْها.

زينب: رَائِعٌ جدًّا، ها هو مَا أَرَدْتُهُ.

موسى: مَا ثَمَنُ هذا الحذاءِ؟

البائعة: ثَمَنُه واحِدةٌ وسِتُّون لِيرةً.

الأب: أ لَا يوجَد هُنا تَخْفِيض؟

البائعة: نَعمْ، هَذا السِّعْرُ بَعْدَ التَّخْفِيضات بِنِسْبَةِ عِشْرِينَ بِالمئَةِ.

İbrahim: Babacığım, benim yeni bir spor ayakkabısına ihtiyacım var. Ayakkabılarım yırtıldı ve bildiğin gibi üç yıldır giyiyorum onları.

Baba: Biliyorum çocuğum, sen tertipli bir çocuksun ve senin ayakkabıları yenilemede biraz geç kaldık, şimdi bayram dolayısıyla yenileyelim.

İbrahim: Ben böyle ayakkabı istiyorum.

Musa: İbrahim kardeşim, akıllı alışverişin en önemli unsuru karşılaştırmadır. Bunları diğerleriyle karşılaştırdın mı daha önce?

İbrahim: Evet abi, bildiğin gibi çok spor ayakkabı çeşidi var. Ama fiyat, kalite ve ergonomik olması açısından bana en uygunu bu.

Baba: O halde fiyatını soralım. Bunun fiyatı nedir?

Tezgahtar: Bu ayakkabılar iki hafta önce geldi ve gençler bunları çok seviyor. İndirim sonrası fiyatı 92 lira.

Baba: Pahalı!

İbrahim: Sen bilirsin babacığım. Şimdi alamıyorsak, sen sonra alıverirsin.

Baba: Ayakkabılar pahalı ama siz onlardan daha değerlisiniz. Onun için bayramdan bayrama olsa bile, çocuklarımın istediklerini alacağım.

Fatma: Hepimiz sana teşekkür ederiz baba! Bu arada geçen bayram dedeme hiç hediye almamıştık. Ne dersiniz! Bu kez ona pamuklu yumuşak bir gömlek alalım mı?!...

إبراهيم: يا أبَتِ إنَّني في حَاجَةٍ إلى حِذاءٍ رياضِيٍّ جديد. لَقد تمزَّقَ حِذائي، كَمَا تَعْلَم ألْبَسُهُ مُنْذُ ثلاثِ سنواتٍ.

الأبُ: أعْرِفُ يا بُنَيَّ إنَّك ولدٌ مرتّبٌ، وإنَّنا تَأَخَّرْنَا في تَجْدِيد أحْذِيتك بَعْضَ الوقتِ وَالآن بِمُنَاسَبَةِ الْعِيد لِنُجَدِّدْهَا.

إبراهيم: إنَّنِي أُفَضِّل هَذا النَّوْعَ مِنَ الْأَحْذِيَة.

موسى: أخِي إبراهيم، إنَّ أهَمَّ عُنْصرٍ في التسوّق الذَّكِيِّ هو المقارَنَةُ، هل قارَنْتَه بالأُخْرَى مِنْ قبلُ؟

إبراهيم: نعم يا أخِي الكبير، كما تَعْلَمُ هناك أنواعٌ كثيرة للأحْذِيَةِ الرِّيَاضِيَّة، لَكِنَّ هذا أنْسَبُ لِي مِنْ نَاحِيةِ السِّعْرِ والجَوْدَةِ وسُهُولَةِ الاسْتِعْمَال.

الأب: حَسَنًا، إذَن نَسْأَلَ عَنْ سِعْرِه، مَا سِعْرُ هذا الحِذَاءِ؟

البائعة: إنّ هذِهِ الأحْذِيَةَ قد أتَتْ قَبْلَ أسْبُوعَين. ويُحِبُّها الشَّبَابُ كثيراً، وَسِعْرُها اثْنَتَان وتِسْعُون ليرةً بعد التَّخْفِيضِ.

الأبُ: غالٍ!

إبراهيم: الأمْرُ بِيَدِكَ يَا أبَتِ، إنْ لَمْ نَسْتَطِعْ الآن فأنْتَ تَشْتَرِي فِيمَا بعدُ.

الأبُ: إنّ الأحذيةَ غاليةٌ لِكِنَّكُمْ أغْلَى مِنَ الأحذية، لِذَلِك سأشْتَرِي ما يُريدُه أولادِي ولو كان مِنَ العِيدِ إلى العيدِ.

فاطمة: يا أبتِ نَشْكُرُكَ جميعاً، عَلَى فِكْرَةٍ لَمْ نَشْتَرِ أيَّ هديةٍ لِجَدِّنا في العيد الماضِي، ما رأيُكم في شراءِ قميصٍ قُطنِيٍّ ناعِمٍ له في هذه المرة!...

Biz kıymetli ailemizi alışverişte bırakalım ve bayramın herkese sağlık ve afiyet getirmesini dileyelim.

"Allah salih amellerinizi kabul etsin. İyi bayramlar. Bayramınız mübarek olsun."

لِنَتْرُك أسْرَتَنَا العزيزةَ في التسوُّق، ونَتَمَنَّى أنْ يَأتِيَ العِيدُ للجميع بصحَّةٍ وعافية.

"تَقَبَّلَ اللّٰهُ صَالِحَ أعْمَالِكُمْ وَكُلُّ عَامٍ وأنتم إلى الرحمن أقربُ. عِيدُكم مُبَارك"

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 1

Yukarıdaki metinde geçen sayıları sayılanlarıyla birlikte belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça bir haber sitesinde yer alan haber metinlerindeki sayıların kullanımlarına dikkat edip sayıların önemi ve haberdeki bilgi değeri üzerinde durunuz.

Anlat/ Paylaş

Verilen metnin kurgusundan esinlerek arkadaşlarınızla sayıların çokça kullanıldığı benzer bir metin oluşturunuz.

DİL BİLGİSİ: MUFRED SAYILAR (1-10)

القواعد: العدد المفرد (١–١٠)

Arapçada 1-10 arasındaki sayılar mufred sayılardır.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
٠	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
صِفْر	واحِد	اثْنَان	ثَلَاثَة	أَرْبَعَة	خَمْسَة	سِتَّة	سَبْعَة	ثَمَانِيَة	تِسْعَة	عَشَرَة

Mufred sayılardan 1 ve 2 sayılarının kullanılışıyla 3'ten 10'a kadarki (10 dahil) sayıların kullanılış biçimleri arasında i'râb, erillik ve dişillik (muzekkerlik-muenneslik) gibi yönlerden farklılıklar bulunmaktadır. Bundan dolayı mufred sayılar iki kısımda ele alınır.

1 ve 2 Sayıları

1 ve 2 sayılarının özellikleri şunlardır:

1. Önce sayılan kullanılır, sonra sayı.
2. Sayı, sayılanın sıfatı konumundadır; bu yüzden cinsiyet, sayı, belirlilik–belirsizlik ve i'râb bakımından sayılana uymak zorundadır.

Örnekler:

﴿وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (Sizin ilâhınız bir tek ilâhtır. *Bakara Sûresi,* 163)

﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ (İnsanlık tek bir ümmetten başka bir şey değildi. *Yunus Sûresi,* 19)

صَدَر كتابانِ اثْنَانِ في هذا الموضوع. (Bu konuda iki kitap çıktı.)

تُوجَد في هذا المجالِ مَجلَّتَانِ اثْنَتَانِ. (Bu alanda iki dergi bulunmaktadır.)

اليَدُ الواحِدَةُ لا تُصَفِّقُ. (Bir el şaplamaz.)

المَجلَّتَانِ الاثْنَتَانِ مَوْجودتانِ في مَكْتَبَتِنا. (İki dergi kütüphanemizde bulunmaktadır.)

كان في المَتْحَفِ سائحٌ واحدٌ وسَائِحَةٌ واحِدَةٌ ومعهما وَلدانِ اثْنانِ وبِنْتانِ اثْنَتانِ.
(Müzede bir erkek ve bir kadın turist ve yanlarında iki erkek çocukla iki kız çocuk vardı.)

3-10 Arasındaki Sayılar

3-10 arasındaki sayıların özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Türkçede olduğu gibi önce sayı gelir, sonra sayılan.
2. Sayılar, kendilerinden sonra kullanılan sayılanın daima muzâfı konumundadırlar. Bu bakımdan son harekeleri cümlede hangi öge durumunda olduklarına bağlı olarak değişkenlik gösterir. Sayılanları (temyizleri) muzâfun ileyh (tamlayan) konumunda oldukları için daima mecrûrdurlar.
3. Sayılanlar çoğul ve belirsiz kullanılır.
4. Sayının cinsiyeti, sayılanın cinsiyetinin zıttıdır. Kendisinden sonra kullanılan kelimenin tekil durumdaki cinsiyeti göz önünde bulundurularak sayı eril veya dişil olarak kullanılır. Sayılanın tekil formu eril ise, sayı dişil olarak; sayılanın tekil formu dişil ise sayı eril olarak kullanılır.

Örnekleri inceleyelim:

اِشْتَرَيْتُ سَبْعَةَ كُتُبٍ.
(Yedi kitap satın aldım.)

قَرَأْتُ في العُطْلَةِ ثَلاثَ رِواياتٍ.
(Tatilde üç roman okudum.)

في مَدْرَسَتِنا عشَرَةُ مُعَلِّمِينَ وأَرْبَعُ مُعَلِّماتٍ.
(Okulumuzda on erkek öğretmen, dört kadın öğretmen vardır.)

يعملُ في هذه الشركةِ خمسةُ عُمَّالٍ وستُّ عامِلاتٍ.
(Bu şirkette beş erkek işçi ve altı kadın işçi çalışmaktadır.)

Şimdi aşağıdaki kelimelerin tekil ve çoğul durumlarına bakalım ve 3-10 grubundaki sayılarla kullanılış biçimlerini inceleyelim:

مدينة (ج) **مُدُن**	: سافرتُ في هذا الصَّيف إلى **ثلاثِ مُدُنٍ**.	(Bu yaz üç şehre gittim.)
سَفِينَة (ج) **سُفُن**	: اِسْتَأْجَرْنا **سَبْعَ سُفُنٍ** سِياحِيَّةٍ.	(Yedi turistik gemi kiraladık.)
كِتاب (ج) **كُتُب**	: تَرْجَمْتُ **ثَمانِيَةَ كُتُبٍ** مِن العَرَبِيَّةِ.	(Arapçadan sekiz kitap çevirdim.)
قِسْم (ج) **أقْسام**	: يَتَكَوَّنُ هذا الكِتابُ مِن **عَشَرَةِ أَقْسامٍ**.	(Bu kitap on bölümden oluşmaktadır.)
ساعة (ج) **ساعات**	: انتظَرْتُكَ طوالَ **ثلاثِ ساعاتٍ**.	(Üç saat boyunca seni bekledim.)
لِيرَة (ج) **لِيرَات**	: اِشْتَرَيْتُ **بِتِسْعِ لِيراتٍ**.	(Dokuz Liraya aldım.)
جُنَيْه (ج) **جُنَيْهات**	: أَعْطَيْتُهُ **خَمْسَةَ جُنَيْهات**.	(Ona beş Cüneyh verdim.)
دُولار (ج) **دُولارات**	: الكيلو **بِسَبْعَةِ دولاراتٍ**.	(Kilosu yedi Dolara.)

Bu örneklerde de görüleceği üzere 3-10 grubundaki sayıların sonuna dişil te'si (ة), sayılanın (kendisinden sonra kullanılan kelimenin) tekil formu eril olduğunda getirilmektedir.

Şimdi de aşağıdaki cümlelerde sayı ve sayılanı iʿrâb yönünden inceleyelim:

1. جاءَ إلى الصَّفِّ ثَلاثَةُ طُلّابٍ. (Sınıfa üç öğrenci geldi.)
2. رَأَيْتُ في الحديقّةِ ثَلاثةَ طُلّابٍ. (Bahçede üç öğrenci gördüm.)
3. سَلَّمْتُ على ثَلاثَةِ طُلّابٍ. (Üç öğrenciye selam verdim.)

Bu örneklerde görüleceği üzere 3-10 grubundaki sayılar muʿrebdir, başka bir deyişle son harflerinin harekesi cümle içinde hangi öge konumunda olmasına bağlı olarak değişkenlik gösterir. (ثَلاثَة) rakamı, 1. cümlede özne durumunda olduğu için merfû (ref alâmeti sondaki damme); 2. cümlede mefʿûl durumunda olduğu için mansûb (nasb alâmeti sondaki fetha); 3. cümlede harf-i cerden sonra geldiği için mecrûr (cer alâmeti kesra) olmuştur. Sayıdaki bu değişimlere rağmen sayılan konumundaki (طُلّابٍ) kelimesinin harekesinin ve yapısının hiç değişmediğini, her durumda çoğul ve mecrûr olduğunu görüyorsunuz. Mecrûr olması, muzâfun ileyh olmasından dolayıdır. Her üç cümlede çoğul yapısında olması ise 3-10 grubundaki bir sayıdan sonra kullanılıyor olmasından dolayıdır.

Bu durumu bir de düzenli çoğul formları üzerinde görelim:

1. جاءَ إلى الصَّفِّ ثَلاثَةُ مُعَلِّمِينَ. (Sınıfa üç öğretmen geldi.)
2. رَأَيْتُ في الحديقّةِ ثَلاثةَ مُعَلِّمِينَ. (Bahçede üç öğretmen gördüm.)
3. سَلَّمْتُ على ثَلاثَةِ مُعَلِّمِينَ. (Üç öğretmene selam verdim.)

Bu örneklerde (مُعَلِّمِينَ) kelimesi, çoğul formunda ve mecrûr olarak kullanılmıştır, cer alâmeti ye (ي)'dir, çünkü düzenli eril çoğuldur.

1. جاءَتْ إلى الصَّفِّ ثَلاثُ مُعَلِّماتٍ. (Sınıfa üç kadın öğretmen geldi.)
2. رَأَيْتُ في الحديقةِ ثَلاثَ مُعَلِّماتٍ. (Bahçede üç kadın öğretmen gördüm.)
3. سَلَّمْتُ على ثَلاثِ مُعَلِّماتٍ. (Üç kadın öğretmene selam verdim.)

Bu örneklerde (مُعَلِّماتٍ) kelimesi, çoğul formunda ve mecrûr olarak kullanılmıştır, cer alâmeti sondaki kesradır, çünkü düzenli dişil çoğuldur.

dikkat

10 "عشر" sayısı yazıyla yazıldığında (ش) harfinin hakeresi, eğer sayılan eril olursa fethalı, sayılan dişil olursa sükûn olur.
Örnek:

خرجَتْ من الصفِّ عشْر طالِباتٍ وعَشَرة طلابٍ. (On kız ve on erkek öğrenci sınıftan çıktı.)

Öğrenme Çıktısı

2 1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

1 ve 2 sayılarıyla 3-10 arasındaki temel kullanım farklılıklarını ve iʻrâb özelliklerini yeni örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Başta klasik "İʻrâbu'l-Kur'ân" kitaplarından olmak üzere https://furqan.co/63/2 ve http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sayı ve temyizlerinin iʻrâb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

﴿جُمْلَةً واحِدَةً﴾
(Furkân Sûresi 32)

﴿زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾
(Hûd Sûresi 40)

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾
(En'âm Sûresi 143)

Anlat/ Paylaş

1-10 arasındaki sayıların kullanımıyla ilgili tablo oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerde bulununuz.

SIRA SAYILARI

(العدد الترتيبي)

Bu kısımda 1-10 arasındaki mufred sıra sayıları ele alınmaktadır. Hem eril ve dişil yapılarıyla hem de niteledikleri isimlerle (mevsûflarıyla) birlikte mufred sıra sayıları örneklerle aşağıda verilmiştir:

.١	birinci erkek öğrenci birinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الأَوَّلُ الطَّالِبَةُ الأُولَى
.٢	ikinci erkek öğrenci ikinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّانِي الطَّالِبَةُ الثَّانِيَةُ
.٣	üçüncü erkek öğrenci üçüncü kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّالِثُ الطَّالِبَةُ الثَّالِثَةُ
.٤	dördüncü erkek öğrenci dördüncü kız öğrenci	الطَّالِبُ الرَّابِعُ الطَّالِبَةُ الرَّابِعَةُ
.٥	beşinci erkek öğrenci beşinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الخامِسُ الطَّالِبَةُ الخامِسَةُ
.٦	altıncı erkek öğrenci altıncı kız öğrenci	الطَّالِبُ السَّادِسُ الطَّالِبَةُ السَّادِسَةُ
.٧	yedinci erkek öğrenci yedinci kız öğrenci	الطَّالِبُ السَّابِعُ الطَّالِبَةُ السَّابِعَةُ
.٨	sekizinci erkek öğrenci sekizinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّامِنُ الطَّالِبَةُ الثَّامِنَةُ
.٩	dokuzuncu erkek öğrenci dokuzuncu kız öğrenci	الطَّالِبُ التَّاسِعُ الطَّالِبَةُ التَّاسِعَةُ
.١٠	onuncu erkek öğrenci onuncu kız öğrenci	الطَّالِبُ العَاشِرُ الطَّالِبَةُ العَاشِرَةُ

Şimdi sıra sayılarını cümle içindeki kullanımlarıyla görelim:

قد أقْلَعَتِ الطَّائِرَةُ الأولى مِنَ المطارِ. (Havaalanından birinci uçak havalandı.)

مُحَمَّدٌ تِلْمِيذٌ في الصَّفِّ الثَّاني للمُتَوَسِّطَةِ. (Muhammed ortaokul ikinci sınıf öğrencisidir.)

السَّيارةُ الثالِثَةُ من هذه السياراتِ للأستاذِ مصطفى. (Bu arabaların üçüncüsü Mustafa hocanındır.)

وَصَلْنَا إلى الفصلِ الرَّابِعِ مِنَ الكِتَابِ هذا الأسبوعَ. (Bu hafta kitabın dördüncü bölümüne ulaştık.)

قد ألَّفَ الكَاتِبُ رِوَايَتَه الخامِسَةَ. (Yazar beşinci romanını yazdı.)

حَفِظْتُ البيتَ السادِسَ مِن هذه القَصيدةِ. (Bu kasidenin altıncı beyitini ezberledim.)

سيُعْقَدُ الاجْتِمَاعُ في اليومِ السابِعِ مِنْ هَذا الشَّهْرِ. (Toplantı, bu ayın yedisinde yapılacak.)

وُلِد الطفلُ في الشَّهْرِ الثَّامِنِ. (Çocuk sekizinci ayda doğdu.)

أنا أَسْكُنُ في الطابِقِ التَّاسِعِ. (Ben dokuzuncu katta oturuyorum.)

كانت حِجَّةُ الوداعِ في العامِ العاشِرِ للهجرَةِ. (Vedâ haccı Hicretin onuncu yılında oldu.)

Sıra sayıları, 1-10 arasındaki sayıların (فَاعِل) yapısına aktarılmasıyla elde edilir. Ancak (واحِد) sayısı "saat bir", "saat bir buçuk" gibi sadece saati söylerken kullanılır, "birinci" demek için kullanılmaz. (واحِد) ve onun dişili (واحِدة) kelimelerinin yerine sıra sayısı olarak "birinci" anlamında eriller için (الأول), dişiller için (الأولى) sözcükleri kullanılır.

Sıra sayıları, varlıkların sırasını belirten sıfat konumundadırlar ve dolayısıyla niteledikleri kelimeye cinsiyet, sayı, belirlilik ve i'râb bakımından uyarlar.

Aşağıdaki cümlelerde geçen sıra sayılarını, sıfat-mevsûf ilişkisi yönünden inceleyelim:

1. سأشاهِدُ البرنامجَ الأوّلَ في القناةِ الثانيةِ مساءً.
(Bu akşam ikinci kanaldaki birinci programı izleyeceğim.)

2. صَعِدْتُ إلى الطابِقِ الخامِسِ بالمِصْعَدِ.
(Beşinci kata asansörle çıktım.)

3. سأسافِرُ إلى إزميرَ في اليومِ العاشِرِ مِنَ الشَّهْرِ الثَّالِثِ.
(Üçüncü ayın onunda İzmir'e gideceğim.)

Arapçada Saatler

Arapçada saatler sıra sayılarından türetilmiştir. (الساعة) kelimesi dişil olduğu için sıra sayılarının dişilleri saatler için kullanılmıştır. Ancak "saat bir" kavramı için (الأولى) yerine "bir" sayısının yine Arapça asıl sayısı (الواحدة) kullanılmaktadır. Aşağıda saatlerin temel kullanım biçimleri verilmiştir:

01:00	(Saat bir)	السّاعةُ الوَاحِدَةُ
02:00	(Saat iki)	السّاعةُ الثّانِيَةُ
03:00	(Saat üç)	السّاعةُ الثّالِثَةُ
04:00	(Saat dört)	السّاعةُ الرّابِعَةُ
05:00	(Saat beş)	السّاعةُ الخَامِسَةُ
06:00	(Saat altı)	السّاعةُ السّادِسَةُ
07:00	(Saat yedi)	السّاعةُ السّابعةُ
08:00	(Saat sekiz)	السّاعةُ الثّامِنَةُ
09:00	(Saat dokuz)	السّاعةُ التّاسِعَةُ
10:00	(Saat on)	السّاعةُ العَاشِرَةُ
11:00	(Saat on bir)	السّاعةُ الحَادِيَةَ عَشْرَةَ
12:00	(Saat on iki)	السّاعةُ الثّانِيَةَ عَشْرَةَ

01:30	(Saat bir buçuk)	السّاعةُ الوَاحِدَةُ والنِّصفُ
03:20	(Saat üç yirmi)	السّاعةُ الثّالِثَةُ والثُّلُثُ (عِشرون دقيقةً)
04:15	(Saat dört çeyrek)	السّاعةُ الرّابِعَةُ وَالرُّبْعُ
05:10	(Saat beşi on geçiyor)	السّاعةُ الخَامِسَةُ وعَشْرُ دَقَائِقَ
07:40	(Saat sekize yirmi var)	السّاعةُ الثّامِنَة إلاَّ ثُلُثًا (عِشرين دقيقةً)
08:45	(Saat dokuza çeyrek var)	السّاعةُ التّاسِعَةُ إلاَّ رُبُعًا
09:50	(Saat ona on var)	السّاعةُ العَاشِرَةُ إلاَّ عَشْرَ دَقَائِقَ

Saatlerin kullanımıyla ilgili bilinmesi gereken temel hususlar şunlardır:

1. Arapçada saatleri ifade ederken **“geçiyor/geçe”** anlamı tam saatle küsurat arasına konan (وَ) atıf harfiyle sağlanırken **“var/kala”** anlamı ise (إلاَّ) istisnâ edatıyla sağlanır.
2. Yirmi dörtlük saat diliminin Arapçada kullanılmadığı görülür. Aşağıdaki örnekte verildiği üzere “yirmi bir” ifadesi on ikilik saat diliminde olduğu üzere “dokuz” sayısıyla ifade edilir. Vaktin akşam ya da sabah olduğunu belirginleştirmek için ise “sabah” (صَباحاً), “akşam” (مَسَاءً), “öğleyin” (ظُهراً), “öğleden sonra” (بَعْد الظُّهْر), “öğleden önce” (قبل الظهر), “gece” (لَيْلاً) vb. zarflardan yararlanılmaktadır. Örnekler:
3. 21:15 (Saat akşam dokuzu çeyrek geçiyor.) السَّاعةُ التَّاسِعَةُ والرُّبُعُ مَساءً

   20:30 (Saat akşam sekiz buçuk.) السَّاعةُ الثَّامنةُ والنِّصفُ مَساءً

   08:30 (Saat sabah sekiz buçuk.) السَّاعةُ الثَّامنةُ والنِّصفُ صَباحاً
4. Arapçada saatlerle ilgili çoğu dilde bulunduğu gibi önemli iki soru tipi vardır:

   1. كَم السَّاعَةُ؟ (Saat kaç?)

      الساعة الخامسةُ. (Saat beş.)

   2. في أيِّ ساعةٍ؟ (Saat kaçta?)

      في الساعة الخامسَةِ. (Saat beşte.)
5. Saat ifadelerinde her zaman (الساعة) kavramı bulunmayabilir.
6. Saatlerin sayılarını oluşturan kısım, dilbilgisi açısından mufred sıra sayılarında olduğu gibi (الساعة) kelimesinin sıfatı hükmünde olup mu‘rebdir.

Örnekler:

يُغَادِر القطارُ السَّرِيعُ في الساعةِ التاسِعةِ إلاَّ رُبْعاً صباحاً.

(Hızlı tren sabah dokuza çeyrek kala kalkıyor.)

كان موعدُنا معك في الثالثةِ والنصفِ بَعْد الظُّهْرِ.

(Seninle randevumuz öğleden sonra 03:30’daydı.)

يخرُجُ زوجي إلى العَملِ في الساعَةِ السابِعَةِ والربْعِ كلَّ صباحٍ.

(Eşim her sabah saat 07:15’de işe gidiyor.)

هو في العَمَلِ من الثامِنَةِ صباحاً إلى الخامِسَةِ مَساءً كُل يومٍ.

(O her gün sabah 08:00'den akşam 05:00'a kadar iştedir.)

تَسْتَيْقِظُ أمّي في السَّادِسَةِ إلاَّ خَمْسَ دقائق كُلَّ صباحٍ.

(Annem her sabah altıya beş kala uyanır.)

السّاعةُ الآن الواحِدةُ ودقيقةٌ تماماً.

(Saat tam biri bir geçiyor.)

Öğrenme Çıktısı

3 1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Mufred sıra sayılarını (1-10), mufred asıl sayılardan ayıran en temel özellikleri belirleyip örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Başta klasik "İ'râbu'l-Kur'ân" kitaplarından olmak üzere https://furqan.co/63/2 ve http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sıra sayılarını ve mevsûflarını i'râb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾

(Yâsin Sûresi 14)

﴿رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾

(Kehf Sûresi 22)

﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى﴾

(Necm Sûresi 20)

Anlat/ Paylaş

1-10 arasındaki sıra sayılarının ve saatlerin kullanımıyla ilgili öğrendiklerinizi kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza anlatarak paylaşımlarda bulununuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere	**شَارَفَ على...**

الوقتُ شَارَفَ على الانْتِهَاءِ الآنَ. (Şimdi süre bitmek üzere.)

شَارَفْتُ على الأرْبَعِين مِنْ عُمْرِي. (Kırkıma yaklaştım.)

أَنْقَذَ الطَّبيبُ حياةَ مريضٍ شارف على المَوت. (Doktor ölmek üzere olan hastanın hayatını kurtardı.)

لِنَكْتَفِ بِهَذَا القدرِ فقد شارفَتْ دقائقُنا على النَّفَادِ. (Bu kadarla yetinelim zamanımız bitmek üzere.)

Birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu	**سَيْطَرَ على...**

مَنْ يَحْكُمُ التِّجَارةَ، ويُسَيْطِرُ على الأَسْوَاقِ والأَسْعَارِ؟ (Ticarete kim hâkim, kim kontrol ediyor pazarları, fiyatları?)

سَيْطَرَ الاسْتِقْرارُ على البلادِ مُنذُ سنَةٍ. (Bir yıldan beri ülkeye istikrar hâkim.)

لَمْ يَعُدْ قادراً على السَّيْطَرَةِ على دُمُوعِه. (Artık gözyaşlarına hâkim olamadı.)

لَقَدْ سَيْطَرَت الشُّرطَةُ على المُظاهَراتِ. (Polis gösterileri kontrol altına aldı.)

سَيْطَرَتْ الواقِعيَّةُ على الرِّوايَةِ التُّرْكِيَّة. (Türk romanına gerçekçilik egemendir.)

Bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı	اِنْدَفَعَ إِلى...

اِنْدَفَعَ الرَّئِيسُ إِلى تَوْجِيهِ انْتِقَادَاتٍ لَاذِعَةٍ إِلى نَظِيرِهِ الأَجْنَبِيِّ.
(Başkan, yabancı mevkidaşına sert eleştiriler yöneltmeye girişti.)

يَنْدفِعُ الشَّبَابُ إِلى الْوَظَائِفِ الحُكُومِيَّةِ حَالِيًّا.
(Gençler halen devlet işine yöneliyor.)

كَانَتِ الْمَرْأَةُ تَنْدَفِعُ إِلى البيتِ بِخُطُوَاتٍ سَرِيعَةٍ.
(Kadın eve doğru hızlı adımlarla koşturuyordu.)

فِي العُطلَةِ انْدَفعْتُ إِلى كِتابةِ مقالَةٍ جديدَةٍ.
(Tatilde yeni bir makale yazmaya koyuldum.)

Öğrenme Çıktısı

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiilllerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bu bölümde ele alınan harf-i cerli fiillerle cümleler kurarak Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

مئة (عشر – خمس) بالمئة / مئة في المئة
yüzde yüz (on- beş)

Bu kalıp; bir şeyin, bir durumun yüzdelik oranını ortaya koymak için günlük hayatta da sıkça kullanılan ifadedir.

أتَّفِقُ معك مائة بالمِئَة في هذا الموضوع.
(Bu konuda sana yüzde yüz katılıyorum.)

الإنسانُ يَسْتَطِيعُ التَّحَكُّمَ بِعَشْرٍ بِالمئَةِ مِنْ قُدْرةِ عقلِه على الأكثرِ.
(İnsan beyin gücünün en fazla % 10'unu kontrol edebilmektedir.)

إنَّه يعرِفُ واحِدةً في المئة مِنْ حَقِيقَةِ الأمْرِ.
(O gerçeğin sadece yüzde birini biliyor.)

الدُّولْفِينُ يَسْتَخْدِمُ عِشْرِينَ بِالمئَةِ مِنْ قُدْرَةِ عَقْلِه.
(Yunus balığı beyin gücünün % 20'sini kullanmaktadır.)

هناكَ تَخْفيضاتٌ بِعشْرٍ بالمِئَةِ في المحلّاتِ.
(Mağazalarda %10 indirim var.)

أَخَذَهُ بِعَيْنِ الاعْتِبَارِ
bir şeyi, birini dikkate almak, hesaba katmak

Dilde sıkça kullanılan "önemseme" kavramına delalet eden bu kalıp ifadenin örnekler üzerinden incelenmesi faydalı olacaktır.

هذا عَامِلٌ ثَانٍ يَجِبُ أَخْذُهُ بَعَيْنِ الاعْتِبَارِ.
(Bu dikkate alınması gereken ikinci bir etkendir.)

مَا تَقُولُه هُوَ التَّحْلِيلُ الذِي يَأْخُذُ بِعَيْنِ الاعْتِبَارِ التَّأْثِيرَ الْغَرِبِيَّ.
(Söylediğin şey, Batı etkisini hesaba katan bir analizdir.)

إنّ السِّيَاسَةَ يَجِبُ أنْ تَأخُذَ بِعَيْنِ الاعْتِبَارِ الْمُكَوِّنَاتِ الأسَاسِيَّةَ فِي هذا الموضوعِ.
(Siyasetin bu konunun temel bileşenleri hesaba katması gereklidir.)

يَجِبُ أنْ نَأْخُذَ رَأْيَهُ بِعيْنِ الاعْتِبار.
(Onun görüşünü dikkate almamız gerekiyor.)

إلاَّ أنَّ... / إلاَّ أنْ...
ancak, ne var ki, meğer, -den başka, yine de

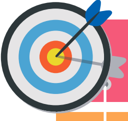
Bu iki ifade biçimi öncesinde geçen ifadeyi ve/veya yargıyı düzeltip değiştirmek için yaygın kullanılan kalıplardandır. Bu ikisi arasındaki fark (إلاَّ أنَّ...)'den sonra isim cümlesinin, (إلاَّ أنْ...)'den sonra bir fiilin gelmesidir.

كُنْتُ أتَمَنَّى أنْ أطْرَحَ أسْئلَةً إلاَّ أنَّنِي لَمْ أفعلْ.
(Sorular sormak istiyordum ama sormadım.)

كانَ مُديرُ المدْرسةِ رَجُلاً مُخِيفاً إلاَّ أنِّي رَأيْتُ مِنْه شَفْقَةً وَرَحْمَةً فِيما بعدُ.
(Okul müdürü korkutucu, ürkütücü biriydi ancak daha sonra onda şefkat ve merhamet olduğunu gördüm.)

لَمْ يَبْقَ إلاَّ أنْ تُكْمِلَ قراءةَ ذلك الكتابِ.
(Bu kitabı okumayı tamamlamandan başka bir şey kalmadı. –Geriye sadece bu kitabı okumayı bitirmen kaldı)

رَغْمَ أنَّ الحِزْبَ يَتَمَتَّعُ بِغَالِبِيَّةٍ وَاسِعَةٍ فِي الْبَرْلَمَانِ إلاَّ أنَّهُ يَحْتَاجُ إلى دَعْمِ الْمُعَارَضَةِ.
(Parti mecliste geniş bir çoğunluğa sahip olmasına rağmen yine de muhalefetin desteğine ihtiyacı var.)

Öğrenme Çıktısı

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 5	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadelerin dilbilgisi özelliklerini kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın.	Bu kısımda işlenen kalıpların kullanım bilgisini pekiştirip benzer kalıp ifadeler bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadeleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza açıklayıp anlatınız.

okuma

قراءة

قِصَّةٌ قَصِيرةٌ للأرقامِ

عَرَفَ النَّاسُ العَدَّ والأعْدَادَ مُنْذُ الْقِدَمِ إلاَّ أنّه لَمْ تَكُنْ لَدَيْهِمْ أيّةُ رُموزٍ تُعبِّرُ عَنْهَا. وقَدْ كَانُوا يَعُدُّون بِاسْتِخْدَام أصَابِعِ الْيَدَيْن، والحَصَى، وحتّى العَصِيِّ، إلى أنْ اخْتَرَعَ الآسْيَوِيُّون القُدَمَاءُ الْمِعْدَادَ الذي سَاعَدَ بِدَوْرِهِ في عَمَلِيَّةِ الْعَدِّ، وهو عِبارةٌ عن إطارٍ يَتَكَوَّن مِنْ بَعضِ الأسْلاك (القُضْبَان)، بحيث تُحِيطُ بهذه الأسْلاكِ مجموعةٌ مِنَ الخَرَزِ تُمَثِّل الأعْدَادَ وقد ساهَمَ اكتشافُ الْمِعْدَادِ بِعَدِّ مَجْمُوعةٍ كبيرة من الأشياءِ، وَمَعَ ذلكَ فَلَمْ تَكُنْ هنالِكَ طَريقةٌ للتَّعْبِيرِ عَنْ هذِه الأشياء، إلى أنْ جَاءِ الْمِصْرِيُّون القُدَامى في عام 3000 ق.م. باخْتِرَاعِ جديدٍ يُسَمَّى الأرْقامُ. وهي عبارةٌ عن رُموزٍ تَدُلُّ على الأعْدَادِ، فَمَثَلاً يُسْتَخْدَمُ الرَّمْزُ (30) للتعبير عن العددِ (ثلاثين).

تَطَوُّرُ الْأَرْقَامِ

اسْتَخْدَمَ الْمِصْرِيُّون مَجْموعةً مِنَ الرّموزِ كَدَلالةٍ على الأعْدادِ؛ حيثُ وَضَعُوا رُموزاً تُعَبِّرُ عن الأعدادِ من 9-1. وهي تُشْبِهُ أصابعَ الْيَدَيْنِ، كما عَبَّروا عن العَدَدِ (10) بِرَمْزٍ يُشْبِهُ الْقَوْسَ، وَوَضَعُوا خَيْطاً مَلْفُوفاً لِلدَّلاَلَةِ على الْعَدَدِ 100، أمَّا الرَّمْزُ على شَكْلِ زَهْرَةِ اللُّوتُس فكَانَ دلالةً على العددِ (1000)، ويُعتقَد أنّ سببَ اخْتِيَارِ الْمِصرِيين لزهْرَةِ اللوتُسِ يَعُود لِكَمِيَّاتِها الكبيرةِ في مصرَ كما اسْتَخدَمُوا رَسْمَةَ فَرْخِ الضِّفْدعِ للتعبيرِ عن العدد 100000، ويُعْتَقَدُ أيضاً بأنَّها اخْتِيرتْ لِأنَّها كانت تَمْلَأُ الْأَنْهارَ في فَتْرَةِ فَقْسِ بَيْضِ الضَّفَادِعِ. كَذَلِك وَضَع البَابِلِيّون في

الفترةِ نَفْسِها رموزاً للأعداد تُشْبِهُ رُؤوسَ السِّهامِ رُسِمَتْ عَلى ألواحٍ مَصْنُوعةٍ مِنَ الطِّينِ، حيث كان كلُّ سَهْمٍ يُعَبِّرُ عن عدد مُعَيَّنٍ، وبَعْدَ حَوالَيْ الألفين وخمسين عاماً، قامَ الإغْريقُ الْقُدَامَى بِوَضْعِ أعْدادٍ على أسَاسِ أَبْجَدِيَّتِهِمْ، كما قَامَ الْهِنْدُوسُ الموجودون في الهندِ بِاخْتِرَاعِ أرْقَامٍ تُشْبِهُ إلى حَدٍّ كبير الأرقامَ التي تُسْتَخْدَمُ حَالِيًّا، وفي حوالي خَمْسِمِئَةٍ قَبْلَ الْمِيلاَدِ وَضَعَ الرُّومَانُ أيضاً نظامَ أرْقَامٍ يُسْتَعْمَلُ في الوقتِ الحالي، حيث كانت رُوما في أَوْجِ ازْدِهَارِها في القَرْنَيْنِ الثاني والثالث للميلاد، ويَضُمُّ نظامُ الأرْقامِ الرُّوماني مجموعةً من الرموز التي تُستعمَل في الأبجدية الرومانية. فمثلاً الحرفُ (I) يُشْبِهُ الرَّقمَ (1)، والحرفُ (V) يُشْبِهُ الرَّقَمَ (5)، أمَّا الحرفُ (X) فَيُشْبِهُ الرقمَ (10). وما زالَ نظامُ الأرقامِ الرُّومَاني يُسْتَخْدَم في الوقت الحالي سواءً كان ذلك في التعبير عن أحْدَاثٍ مُعَيَّنَة كالحربِ العالمية الثانيةِ التي يُرمَز لها (الحرب العالمية II) أو كَخَلْفِيَّةٍ لِبعضِ الساعات للتَّعْبير عن الوقتِ.

اَلْأَرْقَامُ العربيةُ

الأرقامُ العَربيةُ وهي عبارةٌ عَنِ الأَرْقامِ: (0، 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 9). أمَّا الأرْقَامُ الرُّومَانِيّة فكان يُعَبِّرُ عَنْها بالرُّموزِ الآتية: (I، II، III، IV، V، VI، VII، VIII، و IX) وتُعَدُّ الأرقامُ الْعَرَبِيَّةُ الْحَالِيَّةُ هي مِنْ أصْلٍ هِنْدِيٍّ وسُمِّيَتْ بِالعَربية لأنَّ العربَ أوَّلُ مَنْ قَامَ بِإِدْخالِهَا إلى العالم الأوْرُوبِي وَالْغَرْبِي وكان ذلك في بِدايةِ القَرْنِ الثامنِ والتَّاسِعِ الميلادي، حيث استُخْدِمَت هذه الأرقامُ في أواخِرِ الْقَرْنِ الخَامِسَ عَشَرَ في ترقيمِ وتَعْدَادِ الصَّفَحَاتِ أمَّا الأرقام التي تُسْتَخْدَمُ في الوقت الحالي عند الْعَرَبِ والمشرق العربي فهِيَ الأَرْقَامُ الهِنْدِيَّة، وهي:(٠، ١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧، ٨، ٩).

RAKAMLARIN KISA HİKÂYESİ

İnsanlar çok eskiden beri sayıları ve saymayı bilmekteydi. Ancak sayıları ifade eden sembolleri yoktu. El parmaklarını, çakıl taşlarını hatta çomakları kullanarak sayı sayıyorlardı ta ki eski Asyalıların sayma işlemine bizatihi yardımcı olan abaküsü îcat etmelerine kadar. Abaküs, üzerlerine sayıları temsil eden boncukların sarılıp dizildiği bir kaç parça tel/ ip (çomak)tan oluşan bir çerçeve ve kasnaktan ibarettir. Abaküsün keşfedilmesi büyük grublardan oluşan eşyaların sayılmasına katkı sağlamıştır. Bununla birlikte bu şeyleri ifade etmenin bir yöntemi yoktu ta ki eski Mısırlılar M.Ö. 3000'de rakamlar adı verilen yeni bir îcat ortaya koyana kadar. Bu rakamlar ise sayılara delalet eden sembollerden ibarettir. Örneğin (30) sembolü (otuz) sayısını ifade etmek için kullanılır.

Rakamların Evrimi

Mısırlılar sayılara delalet etmesi için bir grup sembol kullanmışlardır. Öyle ki 1-9 arasındaki sayıları ifade eden semboller îcat etmişlerdir. Bunlar el parmaklarına benzemekteydi. Ayrıca 10 sayısını yaya (kavise) benzeyen bir sembolle ifade ederken 100 sayısına delalet etmesi için bükülmüş, sarmal hale getirilmiş ip kullanmışlardır. Lotus çiçeğine gelince o da 1000 sayısına delalet etmekteydi. Mısırlıların lotus çiçeğini seçmelerinin sebebinin Mısır'da çok miktarda bulunmasına dayandığı düşünülmektedir. Yine 100000 sayısını ifade etmek için kurbağa yavrusu resmini kullanmışlardır. Kurbağa yumurtalarının kırılıp yavruların çıkma döneminde nehirleri yavruların doldurmasından dolayı bu resmin seçildiği sanılıyor. Benzer şekilde aynı dönemde Babilliler sayılar için çamurdan yapılmış levhalar üzerine çizilen ok uçlarına benzeyen semboller îcat etmişlerdir. Zira her ok belirli sayıyı ifade etmekteydi. Yaklaşık 2500 yıl sonra eski Yunanlılar kendi alfebelerine dayalı sayılar ortaya koymuşlardır. Yine Hindistandaki Hindular da büyük oranda hâlihazırda kullanılan rakamlara benzeyen rakamlar îcat etmiştir. M.Ö. yaklaşık 500 yılında Romalılar da halen kullanılan bir rakam sistemini îcat etmişlerdir. Zira Roma M.Ö. ikinci ve üçüncü yüzyıllarda gelişiminin zirvesindeydi ve Roma rakam sistemi, Roma alfabesinde kullanılan bir grup sembolü kapsamaktadır. Örneğin I harfi 1 rakamına, V harfi 5 rakamına benzemektedir. X harfine gelince o da 10 rakamına benzemektedir. İster (II.

Dünya Savaşı) şeklinde sembolize edilen İkinci Dünya Savaşı gibi belli olayları ifade etmek için olsun isterse bazı saatlerin arka planında zamanı ifade etmek için olsun Roma rakam sistemi halen kullanılmaktadır.

Arapça Rakamlar

Arapça rakamlar, (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) rakamlarından ibarettir. Roma rakamları ise (I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX) sembolleriyle ifade edilir. Hâlihazırdaki Arapça rakamlar Hind kökenli olup Arapça isimlendirildiği kabul edilmektedir. Çünkü miladî sekizinci ve dokuncu yüzyılın başlarında Avrupa ve Batı dünyasına bu rakamları ilk kez sokan Araplardı. Öyle ki on beşinci yüzyılın sonlarında bu rakamlar sayfaların numaralandırma ve sayılmasında kullanılmıştır. Hâlihazırda Arap dünyasında ve doğuda kullanılan rakamlar Hint rakamlarıdır, bunlar şöyledir (٠، ١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧، ٨، ٩)

Kaynak: https://mawdoo3.com/بحث_عن_الأرقام 'den uyarlanmıştır.

okuma anlama فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَنِ اخْتَرَعَ الآلَةَ التي سَاعَدَتْ في عَمَلِيَّةِ العَدِّ أوّلَ مرّة وَمَا اسْمُها؟
2. مَنْ استخْدَمَ الأرقامَ أوَّلَ مَرّة في العالـم؟
3. منْ أدْخلَ الأرْقَامَ الهِنْدِيَّة أوّلَ مَرَّةٍ إلى العالـم الأوْرُوبِي؟
4. أيَّ رمزٍ اسْتَخْدَمَ البَابليون للأَعْدَادِ؟
5. متى اكْتُشِفَ المِعْدادُ؟

2. Yukarıdaki okuma parçasına göre ağaşıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da (x) yanlış işareti koyunuz.

1. مِنَ الْمُمْكِنِ أنْ يُسْتَخْدَمَ شَكْلُ زَهْرَةِ اللُوتُسِ رَمْزاً لعدد 1000 بِسَبِبِ كَثْرَتِهَا في مِصْرَ.
2. كانتْ رَسْمَةُ فَرْخِ الضَّفَادَعِ تدُلُّ على عددِ 100000 في الماضي الْبَعِيد
3. الأرقامُ التي اكتشَفَها الهندوسُ تُشْبِهُ الأرْقَامَ التي نَسْتَعْمِلُها في وَقْتِنَا الحاضرِ.
4. كانت الإنسانيةُ لا تَعْرِفُ الأرْقَامَ قَبْلَ الرُّومَان.
5. كان الْعَرَبُ قد اخْتَرَعُوا الأرْقَامَ أوّلَ مَرَّة في العا لم.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. تُعَدُّ الأرقَامُ العربية الحاليةُ هِيَ مِنْ أصْل هِنْدِيٍّ. (تَعْتَبِرُ – تُعْتَبَرُ – تُسْتَعْمَل)
2. وضَعَ البابليون رموزاً للأعْداد تُشْبِهُ رؤوسَ السِّهَامِ (اكْتَشَفَ – تَرَكَ – رفَعَ)
3. قد اسْتَخْدَمَ المصْرِيُّون مَجْمُوعةً مِنَ الرُّموزِ (غَيَّرَ – اسْتَعْمَلَ – عَبَّرَ)
4. كان كلُّ سَهْمٍ يُعَبِّرُ عن عَدَدٍ مُعَيَّنٍ. (يَستعْمِلُ – يدُلُّ على – يَعْتَبِرُ)
5. كانتْ رُومَا في أوْجِ ازْدِهَارِهَا في الْقَرْنَيْنِ الثَّاني والثَّالِثِ للمِيلاد. (سُقُوط – تَجْدِيد – ذِرْوَة)

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب
Arap Atasözlerinden Seçmeler

صُعود السُّلَّم دَرَجة درَجة

Merdiven adım adı çıkılır.

الفرصةُ نادراً ما تَطْرُقُ الباب مرَّتين

Fırsat kapıyı iki kez çalmaz.

Yaşamla İlişkilendir — اِرْبِطْ بالحياة

أهَمِّيَّةُ الوقْتِ في حَيَاتِنا

يُعْتَبَرُ الوَقْتُ أهَمَّ مَا في حياةِ الإنسان حتى إنّهُ أثْمَنُ وأغْلَى مِنَ الْمَال فَقَد أقْسَمَ **اللهُ** ﷻ في به كتابِهِ الكريم في مَوَاضِعَ عِدَّةٍ مِنْهَا ﴿وَالْعَصْرِ﴾. وقال **رسول الله** ﷺ لِرَجُلٍ يَعِظُهُ: "اِغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: شَبابَكَ قَبْلَ هَرَمِك وصِحَّتَك قبل سَقَمِك، وغِنَاك قبل فَقْرِك، وَفَرَاغَك قبل شُغْلِك وَحَيَاتَك قَبْلَ مَوْتِك". لِذَا يَجِبُ عَلَى الإِنْسَانِ ألاَّ يُضِيعَ أوْقَاتَه بِمَا لاَ فَائِدَةَ تُرْجَى منه. فالوَقْتُ هو الحياةُ. ويقول **سَنيكَا**: "نَحْنُ جميعاً نَشْكُو مِنْ قِصَرِ الوَقْتِ وَمَع ذلك فَإنَّ لَدَيْنَا مِنْهُ أَكْثَرُ مِمَّا نَعْرِفُ مَاذَا نَفْعَلُ بِهِ فَنَحْنُ دوْماً نَشْكُو مِنْ أنَّ الأيَّامَ قَلِيلةٌ وَنَتَصَرَّفُ كَمَا لَوْ أنَّهَا بِلاَ نِهَايَة". لِذَلِك يَحتاجُ الإنسان إلى التفكيرِ بشكلٍ واعٍ في كَيْفِيَّةِ اسْتِخْدَامِ الْوَقْتِ.

تَنْظِيمُ الْوَقْتِ

مِنَ الْمُهِمِّ أنْ يُنَظِّمَ الإنسانُ وقتَه فالخطْوَةُ الأولى في إِدَارةِ الوقْتِ وَتَنْظِيمِهِ هي التخطيطُ اليوميُّ للوقتِ، يقال إنَّ حَجْمَ اسْتِغْلاَلِ الوَقْتِ وَمَدَى الاسْتِفَادَةِ منه يُعْتَبَرُ مِنْ أهمِّ العَلاَمَاتِ الفَارِقَةِ بَيْنَ الأشْخاصِ الناجحين والعادِيِّينَ.

فوائدُ تنظيمِ الوقتِ

لِتنظيمِ الوقتِ فوائدُ عديدةٌ مِنْهَا مَا يَظْهَرُ مُبَاشَرَةً وَمِنْهَا مَا يَظْهَرُ على الْمَدى البَعِيدِ وَمِنْ هذه الثَّمَرَات:

أولاً– الشُّعورُ بالتحسُّن بشكْلٍ عَامٍّ في جَمِيعِ شُؤُونِ الْحَيَاةِ،

ثانياً– قضاءُ وقتٍ أكْبَرَ في التَّرْفِيهِ وَالرَّاحَةِ،

ثالثاً– يَجِدُ الإِنْسَانُ مُتَّسعاً من الوقتِ ومُدَّةً كافيةً لِتَطْوِيرِ الذاتِ،

رابعاً– التَّنْظِيمُ الجَيِّدُ يُمكِّنُ الإنسانَ مِنْ تَحْقِيقِ أحلاَمِهِ،

خامساً– تَحْسِينُ إنْتَاجِيَّةِ الْفَرْدِ وَالجَمَاعةِ كَمًّا ونَوْعاً،

سادساً– التقليلُ من حَجْم الأَخْطاءِ التي قد يَقَع فيها الفَرْدُ نَتيجة الْعَشْوَائِيَّةِ في الْعَمَلِ والفَوْضَى،

سابعاً– زيادَةُ الدَّخْلِ الْمَادِّي والأَرْبَاح،

ثامناً– التخفيفُ مِنَ الضُّغوطِ النَّفْسِيَّة والاجْتِمَاعِيَّة.

تاسعاً– إنهاءُ الْعَمَلِ الذي يَقَعُ على عَاتِقِ الفردِ بشكلٍ أسْرعَ وَبِمَجْهُودٍ أقلَّ،

عاشراً– السَّيْطَرَةُ على أيَّام حياة الإنسانِ بشكلٍ كاملٍ.

خَصَائِصُ الوقتِ

مِنَ الخصَائِصِ التي تُمَيِّزُ الوقتَ **أوّلاً**، سُرْعَةُ انْقِضَائِه، **وَثانيًا**، الوقْتُ الذي يَنْقَضِي مِنَ حياة الإنسان لا يَعُود ولا يستطيعُ الإنسانُ تَعْوِيضَه.

الوقتُ أغْلَى وأثْمَنُ مَا في هذه الدنيا وقَد كان **عمر بن الخطاب** رضي الله عنه يَكْرَهُ إضاعةَ الْوَقْتِ، والبَطَالة، والتَعَطُّل فيقول: "إنِّي لأَكْرَهُ أنْ أرَى أحَدَكُمْ سَبَهْلَلاً (فارغاً) لاَ في عَمَلِ دنيا ولاَ عَمَلِ آخرة"

Kaynak: mawdoo3.com/أجمل_ما_قيل_عن_الصداقة_الحقيقية'dan sadeleştirilmiştir.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرِكَةِ مُهَنْدِسَان ...... و...... اثنتان. (مهندستان – اثنان – موظَّفين)
2. دخَل في الصفِّ ...... طلاب و...... طالبات. (عشر – واحدة – عشرة)
3. وصل إلى الشركةِ ستَّةُ .... (مدرِّسُون – موظَّفين – موظَّفات)
4. جَاء أبي بعدَ ...... دقائقَ. (خمسةِ – خامِسة – خمسٍ)
5. خَرَجَ الأُسْتَاذُ قَبْلَ دقيقةٍ .... (واحِدة – واحِد – اثنتين)

2- Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan yerlerini parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. **يعقوب:** مَتى جاء هذا الطردُ؟
   أيُّوب: .... (أربعةٌ – قبلَ نصف ساعةٍ – الخامسةُ)
2. **يعقوب:** كم طالِباً في الصفِّ؟
   أيُّوب: .... (أربعةٌ – خمسٌ – في السادسة)
3. **يعقوب:** في أيِّ صفٍّ يدرس صديقُك؟
   أيُّوب: .... (الثالِثة – في الرابع – ثلاثة)
4. **يعقوب:** كم السّاعة الآن؟
   أيُّوب: .... (السابعةُ – في السابعة – سبعة)
5. **يعقوب:** متى تغادر الطائرة؟
   أيُّوب: .... (رابِعاً – في الرابِعة – أرْبَعَة)

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. بَدَأْنا دراسةَ الكِتابِ .... (أربع – الرابعة – الرابع)
2. شاهدتُ الحلقةَ ...... لهذا المسَلْسَل. (أربع – الرابعة – الأربعة)
3. يتألَّف هذا الفيلمُ الوثائقِيُّ مِنْ ...... حَلَقاتٍ. (أربعة – الرابع – أربع)
4. أنْهَى المديرُ الجلسَةَ بعدَ ...... دقائقَ. (أربع – أربعة – الرابِعة)
5. يسكُن الأستاذُ موسى في الطابق ...... لهذه العمارة. (الرابِع – أربع – الرابعة)

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعْمَلُ في المخْتَبَرِ …… (5) طالباتٍ.
2. قد أتتْ إلى منزلِنَا …… (3) نِسَاءٍ قَبْلَ …… (3) أسَابِيعَ.
3. وَصَلْنَا إلى الشَّرِكَةِ في …… (1).
4. جاء أبي في …… (9) مَساءً.
5. كتبتُ اليومَ …… (7) صفحاتٍ.

5- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılanlardan (maʻdûdlardan) uygun olanı bulunuz.

1. عِندي …… واحِدَة فقط.	(أبناء – دقيقتين – لِيرَة)
2. تكلمْتُ معه …… اثنتَيْن في الطَّرِيق فقط.	(دقائقَ – دَقِيقَتَيْن – لِيرَة)
3. لي خمسُ …… وخمسةُ …….	(أبْنَاء – سَيَّارَة – بَنَات)
4. يعمل في هذا المصنع ثلاث …….	(عامِلتان – طبيبات – رجال)
5. يدرس يَحْيَى في …… الثالِث.	(الدَّوْرَةِ – المصَانِعِ – المستوى)

6- Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يعْمَلُ في المسْتَشْفَى عَشْرُ مُمَرِّضَاتٍ وطَبِيبَان.
2. وصَلْتُ إلى الجامعَةِ في الثَامِنَةِ والنِّصْفِ.
3. سورةُ يُونُسَ هي السُّورةُ العَاشِرةُ مِنَ القُرْآنِ الْكَرِيمِ.
4. لَهُ سَيَّارَتَانِ اثْنَتَانِ ومَا عَنْدَهُ أيُّ بيتٍ واحدٍ.
5. تَتَشَكَّلُ لَجْنَةُ الإمْتِحَانِ مِنْ سَبْعَةِ أساتِذَةٍ.

7- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Saat dört buçukta dördüncü salonda toplanacağız.
2. Beşinci yarışmaya beş ülke katılıyor.
3. Ona çeyrek var.
4. Şimdi yanımda beş lira var.
5. Dün üç yeni kalem satın aldım.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Günlük Hayatımızda Arapça 1

Diyalogda farklı şekillerdeki sayı ifadelerine yer verilerek sosyal ortamlarda sayıları kullanarak soru sorup cevap verebilme becerisinin pekiştirilmesi sağlanmış, işlenecek dilbilgisi konularına giriş yapılmıştır.

2 1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Mufred (Tekil) Sayılar (1-10)

Arapçada sayılar, mufred, murekkeb (bileşik), onarlı ve atıflı sayılar olmak üzere dört grubta ele alınmaktadır. Bu bölümde mufred sayıların hem asıl sayı olarak hem de sıra sayısı olarak kullanımları üzerinde durulmuştur. Konu, sayıların erillik – dişilik durumu, sayıların ve sayılanın (temyizin) i‘râb durumları olmak üzere üç açıdan şöyle özetlenebilir:

Erillik-Dişilik Açısından Mufred Sayılar

1 ve 2 sayısı diğer sayılardan farklı olarak mufred kullanımlarında sayılandan sonra gelir ve sayılanın sıfatı olur.

3-10 sayıları ister mufred olsun isterse murekkeb ve atıflı sayıların bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla (temyizle) arasında zıtlık ilişkisi olur.

Mufred Sayıların İ‘râb Durumu

Mufred sayılar mu‘rebtir ancak konu şöyle açıklanabilir.

1. Bu sayılardan 1 ve 2 sayısı sıfat hükmünde olduğundan mevsufunun i‘râbına uyar,
2. 3-10 arasındaki sayıların i‘râb durumları cümlede üstlendikleri göreve bağlı olarak değişir ve merfû, mansûb ve mecrûr olabilir.

Mufred Sayılanlarının (Temyizlerinin) İ‘râb Durumu

1. 1 ve 2 sayısının sayılanı sayıdan önce gelir. Sayıyla sayılan arasındaki ilişki sıfat- mevsûf ilişkisidir. Sayılan (mevsûf) mu‘reb olur.
2. 3-10 arasındaki sayıların sayılanı (temyizi) çoğul- mecrûr olur.

Yukarıda yapılan açıklama kısmını desteklemesi için bölüm, aşağıdaki tabloda örneklerle şematik bir üslupta özetlenmiştir.

Sayı	Örnek	Sayının İ‘râbı ve Sayılanla Eril-Dişil Uyumu		Sayılanın (Temyizin) İrab Durumu
1	رجلٌ واحدٌ امرأة واحدةٌ	Mu‘reb	Uyumlu	Tekil – Mu‘reb
2	رجلان اثنان امرأتان اثنتان	Mu‘reb	Uyumlu	İkil – Mu‘reb
3-10	ثلاثةُ رجالٍ ثلاثُ نساءٍ	Mu‘reb	Zıt	Çoğul - Mecrûr

3 1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

Mufred Sıra Sayıları

Mufred sıra sayılarının özellikleri şöyle özetlenebilir.

1. "Bir" (واحِد) sayısı ve onun dişili (واحِدة) sayılarının yerine sıra sayısı olarak "birinci" anlamında eriller için (الأول) dişilller için (الأولى) sözcükleri kullanılır. 2-10 arasındaki sayılar mufred asıl sayılar (فَاعِل) yapısına aktarılarak sıra sayısı elde edilir.
2. Sıra sayıları çoğunlukla sayılandan (ma'dûdundan) sonra gelir. Sıra sayısıyla sayılan arasında sıfat-mevsûf ilişkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla sıra sayısı, mevsufuna, sıfat-mevsûf ilişkisinin gereği dört açıdan uyar. Bu durum saatler içinde geçerlidir. Saat sayıları (الساعة) mevsûfuna dişillik, marifelik, tekillik ve i'râb açısından uyar. Ancak saatlerde geçen 11 ve 12 sayısı murekkeb sayı olmalarından dolayı fetha üzeri mebnîdir ve i'râb durumu dışında diğer saat sayıları ile aynı özelliğe sahiptir.

Sayı	Örnek	Sayının İ'râbı ve Sayılanla Uyumu	
1	الطالب الأول الطالبة الأولى	Mu'reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu
2	الطالب الثاني الطالبة الثانية	Mu'reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu
3-10	الطالب الثالث الطالبة الثالث	Mu'reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

شَارَفَ على...: Bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere oldu

الوقتُ شَارَفَ على الانْتِهَاءِ الآنَ. (Şimdi süre bitmek üzere.)

سَيْطَرَ على...: Birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu

مَنْ يَحْكُمُ التِّجَارَةَ، ويُسَيْطِرُ على الأَسْوَاقِ والأَسْعَارِ؟

(Ticarete kim hâkim, kim kontrol ediyor pazarları, fiyatları?)

انْدَفَعَ إلى...: Bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı

يندفِعُ الشَّبَابُ إلى الْوَظَائِفِ الحُكُومِيَّةِ حَالِيًّا. (Gençler halen devlet işine yöneliyor.)

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Yaygın kullanılan kalıp ifadeler arasında yer alan aşağıda verilen üç yapının kullanım özelliklerine dikkat çekilip örneklerle ele alınmıştır.

"مئة (عشر – خمس) بالمئة / مئة في المئة" (yüzde yüz)

"أخذه بعين الاعتبار" (bir şeyi, birini dikkate almak, hesaba katmak)

"إلاَّ أنَّ ... / إلاَّ أنْ ..." (ancak, ne var ki, meğer, -den başka, yine de)

Bu çerçevede özellikle "إلاَّ أنَّ..."den sonra isim cümlesinin, "إلاَّ أنْ..."den sonra fiil gelmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır.

أتَّفِقُ معك مائة بالمِئَة في هذا الموضوع.
(Bu konuda sana yüzde yüz katılıyorum.)

هذا عَامِلٌ ثَانٍ يَجِبُ أَخْذُهُ بِعَيْنِ الاعْتِبَارِ.
(Bu dikkate alınması gereken ikinci bir etkendir.)

كُنْتُ أَتَمَنَّى أنْ أطرَحَ أسْئَلَةً إلاَّ أنَّنِي لَمْ أفعلْ.
(Sorular sormak istiyordum ama sormadım.)

1 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"اشتَرَك في الاجْتِمَاعِ ...... مُهَنْدِسِين و...... مُهَنْدِسَاتٍ."

A. الثلاث – أربَعُ
B. خمسةُ – خمسُ
C. الثالِثِ – خمسُ
D. واحِدٌ – واحدةٌ
E. واحِدةٌ – واحِدٌ

2 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"يتكوَّنُ هَذَا الكِتَابُ مِنْ أرْبَعةِ ......"

A. وحْدةٍ
B. وَحَدَاتٍ
C. فُصُولٍ
D. دُروساً
E. قِسْمٍ

3 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

"كان مَوْعِدُنا ......"

A. في اليوم الرابعِ مِنْ مارس
B. في أربعة أيام
C. الثالِثةُ بعْد الظُّهر
D. الخَمْسَةُ بعد الأربعة
E. ستَّةُ كُتُبٍ

4 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

"عَادَ أخِي إلى البَيْتِ ......"

A. ثلاثة بعد اثنتَين
B. في السابِعَة
C. العاشِرة للكِتاب
D. ثانية بَعْدَ مَرْيَم
E. سيَّارةٌ واحِدة

5 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: ......
موسى: في الرابعة.

A. كم السَّاعَةُ الآنَ
B. في أي صفٍّ يبدأ الدرسُ
C. أيُّ فصلٍ يبدأ بعدَ الثالِثِ
D. متى يبدأ الدرسُ؟
E. أين يُدرِّس الأستاذُ؟

6 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: إلى أيِّ صَفْحةٍ وصلت في القراءة؟
موسى: ......

A. إلى التاسعة فقط
B. عشْرُ صفحات
C. في الرابعة والنصفِ تماماً
D. الثالثةُ بعد الظُّهْر
E. صفحةٌ واحدةٌ

7 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

"...... المريضُ عَلى الموتِ"

A. قارَبَ
B. قارَنَ
C. دَنَا
D. تَخَلَّص
E. شارَفَ

8 Aşağıdaki cümlenin anlamca en yakın Türkçe karşılığı hangi seçenekte verilmiştir?

"وَضَعَ الرُّومَانُ أيضاً نظامَ أرقامٍ يُستعمَل في الوقت الحالي."

A. Romalılar da halen kullanılan bir rakam sistemini îcat etmiştir.
B. Romalılar o vakit kullanılan rakam sistemini bırakmıştı.
C. Romalılar da o vakit kullanılan rakam sistemini terk etmişti.
D. Halihazırda sadece Romalıların kullandığı rakam sistemi kullanıyor.
E. O vakit Romalıların kullanıldığı rakam sistemi de bırakılmıştı.

9 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"هذا هو قراري و ...... أطْلُبُ أنْ يُنْجَزَ هَذا الأمْرُ كذلك"

A. لكنَّ
B. إلاَّ أنَّ
C. مئة بالمئة
D. عشرين بالمئة
E. خمسين بالمئة

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"هذا قرارٌ رَسْمِيٌّ يَجِبُ ...... بِعَيْنِ الاعْتبار"

A. معرفتُه
B. النظر
C. رُؤيتُه
D. أخْذُه
E. تَرْكُه

1. B	Yanıtınız yanlış ise "3-10 Arasındaki Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "3-10 Arasındaki Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. A	Yanıtınız yanlış ise "3-10 Arasındaki Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Saatler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Saatler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "Sıra Sayıları" ve "Arapçada Saatler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. A	Yanıtınız yanlış ise okuma parçasını konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 1

Yukarıdaki metinde geçen sayıları sayılanlarıyla birlikte belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

Parçada geçen 1 ve 2 sayılarının kullanımlarına bakıldığında, bu sayıların metinden eksiltildiği görülmektedir. Yine sayılanın sayıdan önce geldiği sayıyla sayılanın arasında bir uyum bulunduğu rahatlıkla söylenebilmektedir. Ayrıca "bir" sayısının 61 gibi iki basamaklı bir sayıda da sayılanla arasındaki uyum göze çarpmaktadır.

غرضاً واحداً؛ امرأة واحدة؛ رجلٌ، أبٌ، شخص، شركة، تلميذٌ، حذاءً، شخصٍ، حذاءً، حذاءٍ، غرضَين اثنين، شخصان اثنان، وطفلان، واحدة وستون ليرةً.

3-10 arasınaki sayılara bakıldığında 1 ve 2 sayısının aksine önce sayının sonra sayılanın geldiği, sayılanın hep çoğul- mecrûr olduğu ve sayıyla sayılan arasında cinsiyet bakımından zıtlık bulunğu göze çarpmakatadır.

ثلاثُ بناتٍ؛ عَشرةَ أشخاص؛ ثلاثةِ أسابيعَ؛ ستَّةُ أفرادٍ؛ عشرةِ أيامٍ؛ تِسعِ دولٍ؛ ثلاث سنواتٍ

Burada sıra sayılarının sayılandan önce geldği ve aralarında sıfat-mevsûf ilişkisinde olduğu gibi bir uyum kendini göstermektedir.

أوَّلاً؛ الصفِّ الثالثِ؛ المرتبة الثالثة؛ الخامسة

Parçada "yüzde 20- %20" şeklinde bir sayı ifadesi de yer almaktadır.

عشرين بالمئة

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

1 ve 2 sayılarıyla 3-10 arasındaki temel kullanım farklılıklarını ve iʻrâb özelliklerini yeni örneklerle açıklayınız.

Mufred Sayılardan 1 ve 2 Sayısı:

Sayı sayılandan **sonra** gelir

Sayı sayılanın **sıfatı** hükmündedir, sayılan ise sayının **mevsûfu** olur

Muʻrebtir. Zaten sıfat hükmünde olduğu için sayılana (mevsûfa) uyar.

Erillik-dişilik açısından **uyumludur**.

كتابٌ واحدٌ / طالبةٌ واحدةٌ / كتابان اثنان / طالبتين اثنتين

3-10 Arasında Mufred Sayılar:

Sayı **önce** gelir

Sayı muzâf (tamlanan) olarak gelir, **sayılan** (maʻdûd) sayının **tamlayanı** (muzâfun ileyhi) olur ve aynı zamanda sayının temyizi olup yapı bakımından **çoğul ve mecrûr** olur.

Muʻrebtir. Cümlede üstlendiği ögenin iʻrâbını alır ve merfû, mansûb, mecrûr olabilir.

Erillik-dişilik açısından sayı sayılanın **zıttı** olur.

ثلاثةُ كتُبٍ / أربعُ بناتٍ / خمسةُ أقلامٍ / تسعةُ طلابٍ / تِسْعُ طالباتٍ

Araştır 3

Mufred sıra sayılarını (1-10), mufred asıl sayılardan ayıran en temel özellikleri belirleyip örneklerle açıklayınız.

Mufred Asıl Sayılar

1. Asıl sayıların kendi doğal yapıları bulunur.
2. Asıl sayıların işlevi, varlıkları saymaktır.
3. 1 ve 2 sayılandan sonra, 3 - 10 arasındaki sayılar sayılandan önce gelir. 1 ve sayısı sayılanın sıfatı hükmünde iken 3-10 arasındaki sayılar sayılanın (muzâfun ileyhin) tamlananı (muzâfı) olur. 3-10 arasındaki sayıların sayılanı çoğul mecrûr ve cinsiyet açısından sayıyla arasında zıtlık olur.
4. كتابٌ واحدٌ / كتابان اثنان / ثلاثةُ كتُبٍ / تسعةُ طلابٍ / تِسْعُ طالباتٍ

Mufred Sıra Sayıları

1. Sıra sayıları, mufred asıl sayılar (فاعِل) yapısına aktarılarak elde edilir. Ancak “bir” (واحد) sayısı bu yapıya aktarılmaz ve bunun yerine “birinci” anlamında eril için (الأول), dişil için (الأولى) kelimeleri kullanılır.
2. Sıra sayılarının işlevi varlıkları sıralayıp nitelemektir.
3. Sıra sayısı sayılanın sıfatı hükmündedir, sayılan ise sayının mevsûfu olur. Dolayısıyla sayı sayılandan sonra gelir. Erillik-dişilik, belirlilik-belirsizlik, tekillik-ikillik-çoğulluk ve iʻrâb açısından mevsûfa uyar.
4. الكتاب الأول / الكتاب الثاني / الكتاب الثالث / الطالب التاسِع / الطالبة التاسِعة

1 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَن اخْتَرَعَ الآلَةَ التي ساعَدَتْ في عَمَلِيَّةِ العَدِّ أوّل مرَّة وما اسْمُها؟

اِخْتَرَعَها الآسيويون القُدامى، اسمُها مِعْدادٌ.

2. مَن استخْدَمَ الأرقامَ أوَّل مرة في العالـم؟

المِصْريُّون القُدامى هُم الذين اسْتَخْدَمُوا الأرْقامَ أولَ مرةٍ في العالـم.

3. منْ أدْخَلَ الأرقامَ الهِندِيَّةَ أوّل مرةٍ إلى العالـم الأوروبي؟

كان العربُ أوَّلُ مَنْ قَامَ بإدْخالِها إلى العالـم الأوروبي.

4. أيَّ رَمزٍ اسْتَخْدَمَ البابليون للأعْداد؟

إسْتخدموا رموزاً للأعداد تُشْبِهُ رُؤُوس السِّهام.

5. متى اُكْتُشِفَ المِعْدادُ؟

اُكْتُشِفَ المِعْدادُ قَبلَ اخْتراعِ الأرْقام.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre ağaşıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da (x) yanlış işareti koyunuz.

1. من الممكن أن يستخدم شكل زهرة اللوتس رمزاً لعدد 1000 بسبب كثرتها في مصر. (√)
2. كانت رسمة فَرْخ الضِّفْدِع تدُلُّ على عدد 100000 في الماضي البعيد. (√)
3. الأرقام التي اكتشَفَها الهندوس تشبه الأرقام التي نستعملها في وَقْتِنَا الحاضر. (√)
4. كانت الإنسانية لا تعرف الأرقام قبل الرومان. (x)
5. كان العرب قد اخترعوا الأرقام أول مرة في العا لم. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. تُعَدُّ الأرقام العربية الحالية هي من أصل هندي. (تَعْتَبِرُ – تُعْتَبَرُ – تُسْتَعْمَل)
2. وضع البابليون رموزاً للأعداد تُشْبِهُ رؤوس السهام (اكتشف – ترك – رفَعَ)
3. قد استخدم المصريون مجموعةً من الرموز (غَيَّرَ – استعمل – عَبَّرَ)
4. كان كلُّ سهم يُعَبِّرُ عن عدد معين. (يَستعْمِل – يدُلُّ على – يَعْتَبِرُ)
5. كانت روما في أوْجِ ازدهارها في القرنين الثاني والثالث للميلاد. (سقوط – تجديد – ذِرْوَة)

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرِكَةِ مُهَنْدِسَان اثنان ومهندستان اثنتان. (مهندستان – اثنان – موظَّفين)
2. دخَل في الصفِّ عشرة طلاب و عشر طالبات. (عشر – واحدة – عشرة)
3. وصل إلى الشركةِ ستَّةُ موظَّفين. (مدرِّسُون – موظَّفين – موظَّفات)
4. جَاء أبي بعدَ خمسِ دقائقَ. (خمسةِ – خامِسة – خمسِ)
5. خَرَج الأُسْتَاذُ قَبْلَ دقيقةٍ واحِدة. (واحِدة – واحِد – اثنتين)

Alıştırma 2

Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan yerlerini parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. يعقوب: مَتى جاء هذا الطردُ؟
أيُّوب: قبلَ نِصْف ساعةٍ. (أربعةٌ – قبلَ نصف ساعةٍ – الخامسةُ)
2. يعقوب: كم طالِباً في الصفِّ؟
أيُّوب: أربعةٌ. (أربعةٌ – خمسٌ – في السادسة)
3. يعقوب: في أيِّ صفٍّ يدرس صديقُك؟
أيُّوب: في الرابِع. (الثالِثة – في الرابِع – ثلاثة)
4. يعقوب: كم الساعة الآن؟
أيُّوب: السابعةُ. (السابعةُ – في السابعة – سبعة)
5. يعقوب: متى تغادر الطائرة؟
أيُّوب: في الرابِعة. (رابِعاً – في الرابِعة – أرْبَعَة)

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. بَدَأْنا دراسةَ الكِتابِ الرابِعِ. (أربع – الرابعة – الرابِع)
2. شاهدتُ الحلقةَ الرابعة لهذا المسَلْسَل. (أربع – الرابعة – الأربعة)
3. يتألَّف هذا الفيلمُ الوثائقِيُّ مِنْ أرْبَعِ حَلَقاتٍ. (أربعة – الرابِع – أربع)
4. أنْهَى المديرُ الجلسَةَ بعدَ أربَعِ دقائقَ. (أربع – أربعة – الرابِعة)
5. يسكُن الأستاذُ موسى في الطابق الرابِعِ لهذه العمارة. (الرابِع – أربع – الرابعة)

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يعمل في المختبرِ خمْسُ (5) طالباتٍ.
2. قد أتتْ إلى منزلنا ثلاثُ (3) نِسَاءٍ قبل ثلاثةِ (3) أسابيعَ.
3. وصلْنا إلى الشركة في الواحدة (1).
4. جاء أبي في التاسعةِ (9) مساءً.
5. كتبتُ اليومَ سبعَ (7) صفحاتٍ.

Alıştırma 5

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılanlardan (ma'dûdlardan) uygun olanı bulunuz.

6. عِندي لِيرَةٌ واحدة فقط. (أبناء — دقيقتين – لِيرَة)
7. تكلمْتُ معه دَقِيقَتَيْن اثنتين في الطريق فقط. (دقائقَ — دَقِيقَتَيْن – لِيرَة)
8. لي خمسُ بَنَاتٍ وخمسةُ أبْنَاءٍ. (أبْنَاء — سَيَّارَة – بَنَات)
9. يعمل في هذا المصنع ثلاثُ طبيباتٍ. (عامِلتان — طبيبات – رجال)
10. يدرس يَحْيَى في المستوَى الثالثِ. (الدَّوْرَة — المصانِع — المستوى)

Alıştırma 6

Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يعْمَل في المستشفى عشْرُ ممرِّضَاتٍ وطبيبان.
(Hastanede on hemşire iki doktor çalışıyor.)
2. وصَلْتُ إلى الجامعة في الثامنة والنصفِ.
(Üniversiteye sekiz buçukta vardım.)
3. سورة يونس هي السورة العاشرة من القرآن الكريم.
(Yunus sûresi Kur'ân-ı Kerim'in onuncu suresidir.)
4. لَهُ سيارتان اثنتان وما عنده أيُّ بيتٍ واحدٍ.
(Herhangi bir evi olmadığı halde onun iki arabası var.)
5. تَتَشَكَّلُ لَجْنَةُ الإمْتِحَانِ مِن سبعة أساتذة.
(Sınav komisyonu yedi hocadan oluşmaktadır.)

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Saat dört buçukta dördüncü salonda toplanacağız.
   في الرابعةِ والنِّصْف سَنَجْتَمِعُ في الصَّالَةِ الرَّابِعَة.
2. Beşinci yarışmaya beş ülke katılıyor.
   يَشْتَرِكُ في المُسابَقَةِ الخامِسَةِ خَمْسُ دُوَلٍ.
3. Ona çeyrek var. السَّاعَةُ العاشِرَةُ إلاّ رُبْعاً.
4. Şimdi yanımda beş lira var. الآنَ عِنْدِي خمسُ ليرات.
5. Dün üç yeni kalem satın aldım. اشتريتُ أمسِ ثلاثةَ أقلامٍ جديدةٍ.

bölümün kelimeleri — كَلِماتُ القِسم

أَبَتِ (*ebeti*) **babacığım**

أَحَاطَ بِ... (*ehâta bi*) **bir yeri bir şeyi kuşattı, sardı**

اِخْتَارَ (*ihtâra*) **seçti, tercih etti**

اِخْتَرَعَ (*ihtera'a*) **îcat etti, keşfetti**

اسْتَخْدَمَ (*istahdeme*) **kullandı**

اسْتَعْمَلَ (iste'*male*) **kullandı**

أسْلاَكٌ (*eslâk*) **teller, ipler** (t.) سِلْكٌ (*silk*)

اعْتَادَ عَلَى... (*i'tâde*) **bir şeye, birine alıştı**

أَغْلَى مِنْ... (*eğlâ min*) **–den daha pahalı**

اِنْدَفَعَ إلى... (*indefa'a ilâ*) **bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı**

أَوْجٌ (*evc*) **zirve**

بَطَالَة (*batâla*) **işsizlik**

بَيْضٌ (*beyd*) **yumurta** (ç.) بُيُوض (*buyûd*)

تَأَخَّرَ (*te'ahhara*) **gecikti, geç kaldı**

تَخْفِيضات (*tahfîdât*) **indirimler**

تَشَكَّلَ مِنْ... (*teşekkele min*) **bir şeylerden oluştu, teşekkül etti**

تَعَطُّل (*te'attul*) **haylazlık; işsizlik; arıza**

تَعْوِيض (*ta'vîd*) **bedel, karşılık**

تَكَوَّنَ مِنْ... (*tekevvene min*) **bir şeylerden oluştu, meydana geldi**

تَمَزَّقَ (*temezzeka*) **yırtıldı, parçalandı**

تَمَتَّعَ بِ... (*temette'a bi*) **bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı**

ثُلْث/ثُلُث (*suls/sulus*) **üçte bir**

ثَمَن (*semen*) **değer, fiyat**

جَوْدَة (*cevde*) **kalite**

حَدَاثَة (*hadâse*) **yenilik, modernlik**

حَصى (*hasa*) **küçük taşlar, çakıl taşları**

خَرَز (*harez*) **boncuklar, tesbih taneleri** (t.) خَرَزَة (*hareze*)

خَلْفِيَّة (*halfiyye*) **arka plan, zemin**

دَلَّ - يَدُلُّ (*delle - yedullu*) **delalet etti, gösterdi** (على:bir şeye, bir şeyi)

رُبْع/رُبُع (*rub'/ rubu'*) **çeyrek, dörtte bir**

رَوْضَةُ الأطْفَال (*ravdatu'l-etfâl*) **ana okulu**

زَهْرَةُ اللُوتُس (*zehratu'l-lûtus*) **lotus çiçeği, nilüfer**

...سَاهَمَ فِي (*sêheme fî*) **bir şeye katkı verdi, birine yardım etti**

سَبَهْلَل (*sebehlel*) **boş, faydasız**

سِعْر (*si'r*) **fiyat** (ç.) أسْعَار (*es'âr*)

سَقَم (*sakam*) **hastalık**

سُهُولَة الاسْتِعْمَال (*suhûltu'listi'mâl*) **ergonomik**

...سَيْطَرَ عَلى (*saytara 'alâ*) **birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu**

...شارَف على (*şârefe 'alâ*) **bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere oldu**

شَرِكَة مُتَعَدِّدَةُ الجِنْسِيَّات (*şeriketun mute'addidetu'l-cinsiyyat*) **çok uluslu şirket**

صِغَار (*siğâr*) **küçükler** (t.) صغير (*sağîr*)

ضَفادِع (*dafâdi'*) **kaplumbağalar** (t.) ضِفْدَع (*dıfda'*)

ضَوْئِيّ (*dav'iyy*) **ışıltılı, fosforlu**

عاتق (*'âtik*) **omuz** (ç.) عواتق (*'avâtik*)

عَشْوَائية (*'aşvâ'iyye*) **rastgele, gelişigüzel**

عِصِيّ (*'isiyy*) **değnek, sopa, çomak** (t.) عصا (*'asa*)

غادر (*gâdera*) **bir yerden ayrıldı**

غالٍ (*gâlin*) **pahalı**

غَرَض (*garaz*) **hedef, amaç; ihtiyaç, gereksinim** (ç.) أغْرَاض (*ağrâz*)

فَرْخ (*ferh*) **yavru, civciv** (ç.) أَفْرَاخ (efrâğ)

فَقْس (*faks*) **yumurtanın kırılıp içinden yavru çıkması**

قارَنَ (*kârane*) **karşılaştırdı**

قُبَيْل (*kubeyle*) **az önce**

قُضْبَان (*kudbân*) **değnek, çubuk** (t.) قضيب (*kadîb*)

قَوْس (*kavs*) **yay** (ç.) أقْوَاس (*ekvâs*)

كِبَار (*kibâr*) **büyükler** (t.) كَبِير (*kebîr*)

مُتَطَلَّبَات (*mutetallebât*) **gerekli şeyler, ihtiyaçlar**

مُرَتَّب (*muretteb*) **düzenli, tertipli**

مُسْتَلْزَمَات (*mustelzemât*) **gerekli şeyler, ihtiyaçlar**

مِعْدَاد (*mi'dâd*) **abaküs, sayı boncuğu**

ملفوف (*melfûf*) **sarılmış, bükülmüş, sarılı halde**

نَاعِم (*nâ'im*) **yumuşak**

هَرَم (*herem*) **yaşlılık**

وَاعٍ (*vâ'in*) **bilinçli, duyarlı**

وَضَعَ - يَضَعُ (*vada'a - yada'u*) **bir yere koydu; îcat etti, ilk kez ortaya koydu**

وعَظ - يَعِظُ (*va'aze - ye'izu*) **öğüt verdi, vaaz etti**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

عَلَى الْأَبْوابِ.... (*'ala'l-ebvâb*) **yakında, eli kulağında**

أَخَذَهُ بِعَيْنِ الْإِعْتِبَارِ (*ehazahu bi'ayni'l-itibâr*) **birini veya bir şeyi dikkate almak, hesaba katmak**

إلاَّ أنْ ... (*illâ en*) **-den başka, -nın dışında**

إلاَّ أنَّ ... (*illâ enne*) **ancak, ne var ki, meğer, , yine de**

اَلْأَمْرُ بِيَدِك (*el-emru biyedik*) **iş sana bağlı, bu sana kalmış**

إلى حَدٍّ كَبِيرٍ (*ilâ haddin kebîr*) **büyük oranda**

أَمَّا ... فَـ... (*emma … fe …*) **-e gelince, ile ilgili olarak**

بِصَرَاحَة (*bi sarâha*) **açıkcası**

سَوَاءٌ كَانَ ... أَوْ ... (*sevâun kâne … ev …)* **ister öyle olsun ister böyle; gerek ... gerekse ...**

عَلَيْنَا أنْ نُضِيفَ أنَّ ... (*'aleynâ en nudîfe enne*) **--dığını eklememiz gerekli**

لاَ بَأْسَ بِهِ (*lâ be'se bihi*) **problem değil, idare eder**

لَم يَعُدْ قادِراً على... (*lem ye'ud kâdiran 'alâ*) **…ya gücü yetmez oldu**

مَا رَأْيُكُم فِي ... (*mâ re'yukum*) **…. hakkında görüşünüz nedir**

ما لا فائدة تُرجى منه (*ma lâ fâ'ide turcâ minu*) **kendisinden hiçbir fayda beklenmeyen iş**

مِئَة بِالْمِئَة (*mi'e bi'l-mi'e*) **yüzde yüz**

وَلَوْ كَانَ ... (*velev kâne*) **…. olsa bile**

وَمَعَ هَذَا (*ve ma'a hâzâ*) **bununla beraber**

يُعْتَبَرُ ... (*yu'teberu*) **-dığı kabul edilir**

يُعْتَقَدُ أنَّ ... (*yu'tekadu enne*) **-dığı sanılıyor, düşünülüyor**

يقع على عاتقه (*yeka'u 'ala 'âtikıhi*) **(iş) omuzlarına düşüyor**

Bölüm 2

Arapçada Sayılar II

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 2

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma‘tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları

2 11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı (‘ukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Temyîz

3 Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Murekkeb Sayı (العدد المركَّب) • Ukûd (Onarlı) Sayılar (العقود) • Ma‘tûf (Atıflı) Sayı (العدد المعطوف)

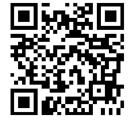
GİRİŞ

مقدمة

Bu bölümde dilbilgisi çerçevesinde Arapçada murekkeb (bileşik) [11-19] sayılar, atıflı (ma'tûf) [21-99] sayılar, onarlı ('ukûd) [20,30, 40 - 90] sayılar, 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katları ele alınmış, cümle içindeki kullanımları anlatılmıştır. Ayrıca sayılarla doğrudan ilişkili olan temyîz konusu da ele alınmış, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamak üzere bir diyaloğa yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca yaygın kullanılan bazı kalıp ifadelere ve harf-i cerli fiillere de yer verilmiştir. Bölüm okuma parçası ve okuma anlama sorularıyla zenginleştirilmiştir.

Bu bölüm, "Arapçada Sayılar I" başlıklı birinci bölüm göz önünde tutularak bütüncül bir yaklaşımla kaleme alınmıştır. Dolayısıyla Birinci Bölümde anlatılmış olan konunun kavranmış olması, burada anlatılan konunun kavranması açısından da ayrı bir önem taşımaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 2

العربية في حياتنا اليومية ٢

Bankada

Kimin paraya ihtiyacı varsa ister az ister çok olsun buraya koşar.

Mahallemizde, sahibi Mahmut adında 55 yaşlarında bir adam olan küçük bir bakkal dükkânı vardı. Mahmut Bey dükkânını genişleyebildiği kadar genişletmek istiyordu, ama bütçesi dardı. Bu yüzden bir hafta önce bankaya gitmiş ve orada aşağıdaki konuşma cereyan etmiştir.

Mahmut: Selâmun aleykum, merhaba.

Memure: Aleyküm selâm, hoş geldiniz, buyursunlar amcacığım.

Mahmut: Kızım, benim krediye ihtiyacım var. Açıkcası 30 yıldır küçük dükkânımda çalışıyorum. AVM'lerin artmasından sonra benim de ya işimi değiştirmem ya da mevcut iş yerimi genişletmem gerekiyor.

Memure: Olur, memnuniyetle, banka sizi destekleyebilir. Tabii ki bazı şartları sağlamanız kaydıyla. Aylık geliriniz nedir?

Mahmut: Yaklaşık beş bin lira.

فِي الْمَصْرِفِ

مَنْ يَفْتَقِرْ إلى النُّقود يَتَوافَدْ إلى هذا المكان سَواء أكانَتْ حاجَتُه قليلةً أم كثيرةً.

كان في حارَتِنا محلّ بِقالة صغير وصاحِبُه رجُلٌ وعمْرُهُ تقريباً خمسةٌ وخَمْسُون سنةً واسمُه محمود. السَّيِّد محمود كان يُرِيدُ أنْ يُوسِّعَ محلَّه على قَدِر الاِتِّسَاع، ولكنَّ ميزانِيتَه ضيِّقةٌ لِذا قَبْلَ أسْبوعٍ قَد ذهَب إلى المصْرِفِ وقد دارَ الحوارُ التَّالي فيه:

محمود: السلام عليكم، مرحباً بِكُم.

الموظَّفة: وعليكم السلام، أهلاً، تَفَضَّلْ يا عَمِّي.

محمود: يا بنتي، إنَّنِي بِحاجةٍ إلى القَرْضِ، في الحقيقةِ مُنْذُ ثلاثِين سَنَةً أشْتَغِلُ في مَحَلِّي الصَّغيرِ. وبَعْدَ ازْدِيَادِ مَرَاكِزِ التسوُّق مِنَ الْمَفْرُوضِ عَليَّ أنْ أغيِّرَ عَمَلي أو أوسِّعَ مكانَ عَمَلي الراهِنِ.

الموظَّفة: حسناً، بكلِّ سُرورٍ، بإمْكَانِ المصْرِف أنْ يَدْعُمَكم. بالطَّبْع شريطةَ أن تُوَفِّر بعضَ الشُّرُوط. ما دَخْلُكَ الشَّهريُّ؟

محمود: حَوالَي خمسةِ آلافِ ليرةٍ.

Memure: Genel olarak harcamalarınız ne kadar?

Mahmut: Benim üç çocuğum var. Büyük oğlum üniversitede okuyor ve ona aylık 1250 lira gönderiyorum. Ortanca burada lisede okuyor ve bizimle kalıyor. Onun aylık harcamaları ise 450 lirayı buluyor. Bir de küçük kızım var, onun için de 300 lira harcıyoruz, ilkokulda okuyor. Dolayısıyla toplamda 1900 lira sadece çocuklar için. Mutfak, yakıt vb. masrafları bin lirayı buluyor. Harcamalarımın tümü 3000 lira ve geriye bana 2000 lira kalıyor.

Memure: Teşekkür ederim amcacığım verdiğin bu samimi bilgiler için. Bankadan kaç lira istiyorsun? Dükkânını genişletme projen var mı?

Mahmut: Çok istemiyorum, zira o parayı er ya da geç benden birkaç misliyle (geri) alacaksınız. Mimardan bir proje çizmesini istedim. Konuyu müzakere ettik. Hâlihazırda 30 bin lira yeterli benim için.

Memure: Güzel, bildiğiniz gibi her banka teminatla çalışır. Sanırım teminat için emlak vb. varlığınız vardır.

Mahmut: Evet, köyde 75.000 lira değerinde bir evim var. Ama onu satmak istemiyorum.

Memure: Banka size beş yıllığına 30 bin lira kredi verebilir. Ancak bu miktarı faiziyle birlikte toplam 70 bin lira olarak geri ödemen gerekir.

Mahmut: 40 bin lira ha!!! Bir fikrim var. Bu miktarı kudretli bankanıza kredi olarak ben versem, bankanız da krediyi kapatmak için istediğinden daha azını bana ödese, olmaz mı?! Teşekkür ederim evladım. Benim bankaların sunduğu çıkış yolundan daha iyi bir çıkış yolu bulmam lazım.

الموظفة: ما هي مصْروفَاتك بِشَكْلٍ عام؟

محمود: عندي ثلاثةُ أولادٍ، وابْنِي الأكْبَرُ يَدْرُسُ في الجَامِعَةِ وأرْسِلُ إليه ألْفاً وَمِئَتَيْن وخَمْسِين ليرة شَهْرِيًّا. والمتوسِّط يَدْرُسُ في الثانوية وَهُوَ يَدْرُس هنا وَيَسْكُنُ مَعَنَا، وأمَّا مَصْرُوفَاتُه شَهْرِياً فَتَصِل إلى أرْبَعِمِئَةٍ وخَمْسِين لِيرةً، وكذلك لَدَيَّ بِنْتٌ صَغيرة ونُنْفِقُ لِأَجْلِها ثلاثَمِئَةِ لِيرَةٍ وَهِيَ تَدْرُسُ في الابْتَدَائِيَّة. إذَن المجموعُ ألفٌ وتِسْعُمِئةٍ للأوْلَادِ فَقَطْ، ومصْرُوفاتُ الْمَطْبَخ والْمَحْرُوقَات إلخ. تبْلُغ ألفَ ليرةٍ. مصْرُوفَاتِي كُلُّها ثلاثةُ آلافِ ليرةٍ. ويَبْقَى لِي ألفا ليرة.

الموظفة: شكراً عَمِّي عَلَى هذه المعلوماتِ التي أعْطَيْتَها بإخلاصٍ. كَمْ ليرةً تُرِيدُ مِنَ الْبَنْكِ وهل لَدَيْكَ مَشْرُوعُ تَوْسِيعِ مَحَلِّكَ؟

محمود: لا أُريد كثيراً، لِأَنَّكُمْ ستأخُذُونَ مِنِّي ذلك المبلغَ أضْعافاً عاجلاً أمْ آجلاً. طلبْتُ مِنَ الْمِعْمَار أنْ يُصَمِّمَ مشروعاً ونَاقَشْنَا الأَمْرَ وحَالِيًّا يَكْفِي لي ثَلاثُونَ أَلْفَ لِيرةٍ.

الموظفة: طيب كما تعرفون أنَّ كلَّ بَنْك يَتَعَامَلُ بالتَّأْمينات. على ما أظُنُّ أنّ لكم عَقَاراً للتأمين أو ما شَابَهَ ذلك؟

محمود: نعم لديَّ بيتٌ سِعرُه حوالي خمسٍ وسبعينَ ألفَ ليرةٍ في القرية. لكنَّني لا أريد أن أبيعَه.

الموظفة: بإمكان البنك أنْ يُقْرِضَك ثلاثين ألفَ ليرةٍ لمدة خمسِ سَنوات، لكنْ عليك أنْ تُسَدِّد هذا المبلغَ سَبعينَ ألفَ ليرةٍ إجماليّاً بالفائدةِ.

محمود: أربعون ألفَ ليرة!!! عندي فكرة، يا تُرى، ما رأيكم في أن أُقْرِضَ بنككم المُعَظَّم هذا المبلغ، فهو يَدْفَع لي مبلغاً أقلَّ مِنَ المقدارِ الذي يريده سَداداً؟! شكراً لكم يا ابنتي، لا بدَّ أن أجِدَ مَخرجاً أفْضَل من مَخْرَجٍ تَعْرِضُه البنوك.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 1

Yukarıdaki metinde geçen sayı ve sayılanları belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerindeki sayı ve sayılanların kullanımlarına dikkat ederek sayı ve sayılanların bu metinlerdeki bilgi değeri üzerinde durunuz.

Anlat/ Paylaş

Verilen metnin kurgusundan esinlenerek arkadaşlarınızla sayıların çokça kullanıldığı benzer bir metin oluşturunuz.

DİL BİLGİSİ: MUREKKEB (BİLEŞİK) SAYI [11-19], MA'TÛF (ATIFLI) SAYI [21-99] İLE 100 VE 1000 SAYILARI VE BU SAYILARIN KATLARI

القواعد : العدد المركَّب [١١ - ١٩] والعدد المعطوف والمعطوف عليه [٢١ - ٩٩] والمئة والألف ومضاعفاتهما

Bu bölümde sırasıyla Arapçada murekkeb (bileşik) [11-19] sayılar, atıflı (ma'tûf) [21-99] sayılar, onarlı ('ukûd) [20,30, 40 - 90] sayılar ile 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katları ele alınacaktır.

Murekkeb Sayılar [11-19]

11-19 arasındaki sayılar murekkeb sayılar olarak adlandırılır. 12 sayısının 2'si hariç olmak üzere diğerlerinin tümünde birler ve onlar basamağındakiler "fetha" ile mebnîdir, cümle içinde hangi konumda olurlarsa olsunlar, hep fetha ile harekelenirler. 12 sayısının ise sadece birler basamağı (12'nin 2'si) ikil olduğu için mu'rebdir, ref durumunda elif (ا) ile merfû; nasb veya cer durumunda ye (ي) ile mansûb veya mecrûr olur. 12 sayısında da onlar basamağı "fetha" ile mebnîdir.

Diğer önemli bir husus, murekkeb sayılarda sayılan sözcük (temyîz) daima tekil ve mansûb olarak kullanılır.

Sayı ile sayılan arasında cinsiyet uyumuna gelince, bu uyum sadece 11 ve 12 sayısında vardır, 13-19 grubu sayılarda onlar basamağı ile sayılan arasında uyum vardır ve birler basamağındaki sayılar cinsiyet bakımından sayılanın zıddıdır, dolayısıyla onlar basamağı da birler basamağı ile cinsiyet bakımından tezat oluşturur.

Aşağıda murekkeb sayıların hem eril ve dişil sözcüklerle kullanılış biçimleri verilmektedir.

11	١١	on bir erkek öğrenci on bir kız öğrenci	أحَدَ عَشَرَ طالباً إحْدَى عَشْرَةَ طالبة
12	١٢	on iki erkek öğrenci on iki kız öğrenci	اِثْنَا عَشَرَ طالباً اثنتا عَشْرَةَ طالبةً
13	١٣	on üç erkek öğrenci on üç kız öğrenci	ثلاثَةَ عَشَرَ طالباً ثلاثَ عَشْرَةَ طالبةً
14	١٤	on dört erkek öğrenci on dört kız öğrenci	أربعةَ عَشَرَ طالباً أربعَ عَشْرَةَ طالبةً
15	١٥	on beş erkek öğrenci on beş kız öğrenci	خَمسَةَ عَشَرَ طالباً خَمسَ عَشْرَةَ طالبةً
16	١٦	on altı erkek öğrenci on altı kız öğrenci	سِتَّةَ عَشَرَ طالباً ستَّ عَشْرَةَ طالبةً
17	١٧	on yedi erkek öğrenci on yedi kız öğrenci	سبعةَ عَشَرَ طالباً سبعَ عَشْرَةَ طالبةً
18	١٨	on sekiz erkek öğrenci on sekiz kız öğrenci	ثمانيةَ عَشَرَ طالباً ثمانِيَ عَشْرَةَ طالبةً
19	١٩	on dokuz erkek öğrenci on dokuz kız öğrenci	تسعةَ عَشَرَ طالباً تِسْعَ عَشْرَةَ طالبة

Örnekler:

جاء أحدَ عشَرَ ضيفاً من أنقرة. (Ankara'dan 11 misafir geldi.)

في السَّنَةِ اثنا عَشَرَ شَهْراً. (Bir senede 12 ay vardır.)

كانَتْ في مَوْكِبِ العُرْسِ ثلاثَ عَشْرَةَ سَيَّارةً. (Düğün konvoyunda 13 araba vardı.)

تتكوَّنُ ورشةُ الْعَملِ من أربعةَ عشَرَ جامِعِيًّا. (Çalıştay 14 akademisyenden oluşmaktadır.)

يكتبُ الرِّوَائِيُّ خَمْسَ عَشْرَةَ صَفْحَةً في يَوْمٍ واحدٍ. (Romancı, bir günde 15 sayfa yazıyor.)

تأثَّرتْ سِتَّ عَشْرَةَ سيارةً على الأقلِّ بحادِثةِ المرور. (Trafik kazasından en az 16 otomobil etkilendi.)

يقول فُؤاد سَزْغِين إنَّني كُنْتُ أدْرسُ سَبْعَ عَشْرَةَ ساعةً. (Fuat Sezgin, "Günde 17 saat çalışıyordum" diyor.)

اِبنُ أخي عُمرُهُ ثمانيةَ عَشَرَ عاماً. (Kardeşimin oğlu 18 yaşındadır.)

عَدَدُ أعْضاءِ الفَريقِ البَحْثي مَحْدود بِتِسعةَ عَشَرَ شَخصاً. (Araştırma ekibinin üye sayısı 19 kişiyle sınırlıdır.)

Yukarıdaki örnek cümlelerden hareketle murekkeb sayıların ve sayılanlarınının (temyîzlerinin) başlıca özellliklerini biraz daha ayrıntılı olarak ele alalım:

1. Bu sayıların hem birler hem onlar basamağı **fetha üzeri mebnî** olup cümlede hangi ögeyi üstlenmiş olursa olsun değişiklik olmaz. Ancak 12 sayısının birinci kısmını oluşturan **2 sayısı ise mu'rebdir** ve ikil (musenna) kelimelerin i'râbında olduğu gibi (ا) harfiyle merfû, (ي) harfiyle mansûb ve mecrûr olur. Sayıların **temyîzi ise mufred-mansûb** olur.
2. Erillik- dişilik açısından mufred sayılar kısmında bahsedildiği gibi birler basamağının **1 ve 2 sayısı sayılanla uyumlu ve 3-9 arasındaki sayılar zıt** olurken onlar basamağının **10 sayısı sayılanla uyumlu** olur.

Örnekler:

1. ﴿فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾

(Bunun üzerine oradan 12 kaynak (birden) fışkırmıştı. *Bakara Sûresi*, 60)

Yukarıdaki cümlede "اثْنَتَا" sayısı fâildir ve (ا) harfiyle merfû olmuştur. Sayılan mansûb ve cinsiyet bakımından sayıyla uyumlu olup dişildir.

2. ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾

(Ben (rüyamda) 11 yıldız, güneş ve ayı gördüm. *Yusuf Sûresi*, 4)

Yukarıdaki cümlede "أَحَدَ عَشَرَ" sayısı mef'ûlun bihdir, mahallen mansûbdur çünkü fetha üzerine mebnîdir. Sayılan mansûb ve sayıyla uyumlu olup erildir.

3. يعملُ أحدَ عَشَرَ طبيباً في المُسْتَشْفى.

(Hastanede 11 doktor çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede "أَحَدَ عَشَرَ" sayısı fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir. Sayılan sayıyla uyumlu olup erildir.

4. تعملُ إحْدَى عَشْرَةَ مُمَرِّضَةً في المستشفى.

(Hastanede 11 hemşire çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede sayısı "إِحْدى عَشْرَةَ" fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir (Fetha harekesi (إِحْدى) kelimesi üzerinde elif-i maksûreden dolayı görünemedi. Bu durumda "mazereti sebebiyle görünemeyen takdirî bir fetha ile mebnîdir" denir). Sayılan sayıyla uyumlu olup dişildir.

5. جاءَ خَمْسَةَ عَشَرَ طبيباً إلى المُسْتَشْفى.

(Hastaneye 15 doktor geldi.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir.

6. رَأَيْتُ خَمْسَةَ عَشَرَ طبيباً في المُسْتَشْفى.

(Hastanede 15 doktor çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı mef'ûl olup mahallen mansûbdur, çünkü fetha üzerine mebnîdir.

Burada murekkeb sayının fethalı olması mef'ûl olmasından değil, murekkeb sayı olmasından dolayıdır, bu nedenle sayı fethalı da olsa, biz "mef'ûlun bih, mahallen mansûb, zira fetha ile mebnîdir, çünkü murekkeb sayıdır" diyoruz.

7. تَكَلَّمْتُ مع خَمْسَةَ عَشَرَ طبيباً في المستشفى.

(Hastanede 15 doktor ile konuştum.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı (مع)'dan sonra geldiği için mahallen mecrûrdur, zira murekkeb sayı olduğu için fetha üzerine mebnîdir.

Böylece son üç örnekte, murekkeb sayının cümle içindeki öge durumu değişmiş olsa da harekesinin hiç değişmediğini ve i‘râbının mahallen yapıldığını görmüş olduk.

Ma‘tûf (Atıflı) Sayılar [21-99]

21-99 arasındaki sayılar atıflı (ma‘tûf) sayılardır. "Atıflı sayı" kavramı, onlar basamağındaki bir sayının, birler basamağına vâv (و) harfiyle bağlanıp (atfedilip), atfedildiği sayıyla aynı i‘râba tabi olmasını ifade eder. Atıflı sayılarda sayılan (temyîz), daima tekil ve mansûbdur.

Sayılan ile cinsiyet uyumu bağlamında birler basamağındaki 1 ve 2 sayısı, sayılan ile cinsiyet bakımından uyum içindedir. Ancak birler basamağındaki 3-9 grubu sayılar, sayılan ile cinsiyet bakımından tezat oluşturur.

Atıflı sayılar mu'rebdirler. Hem birler basamağındakiler, hem de onlar basamağındakiler mu'rebdir. Birler basamağındakiler hareke ile i‘râb edilirken (yani damme ile merfû, fetha ile mansûb, kesra ile mecrûr olurken), onlar basamağındakiler harf ile i‘râb edilir (yani vâv ile merfû, yâ' ile mansûb ve mecrûr olur).

Şimdi aşağıdaki tabloda atıflı sayıların eril-dişil yapıları ve temyîzleriyle birlikte kullanımları şöyle sıralanabilir:

21	yirmi bir erkek öğrenci yirmi bir kız öğrenci	واحدٌ وعِشْرون طالباً واحدةٌ وعِشْرون طالبةً
22	yirmi iki erkek öğrenci yirmi iki kız öğrenci	اِثْنانِ وعِشْرونَ طالباً اِثْنَتانِ وعِشْرونَ طالبةً
23	yirmi üç erkek öğrenci yirmi üç kız öğrenci	ثَلاثةٌ وعِشْرونَ طالباً ثَلاثٌ وعِشْرونَ طالبةً
34	otuz dört erkek öğrenci otuz dört kız öğrenci	أَرْبَعَةٌ وثَلاثونَ طالباً أَربعٌ وثَلاثونَ طالبةً
45	kırk beş erkek öğrenci kırk beş kız öğrenci	خَمْسَةٌ وأَرْبَعونَ طالباً خَمْسٌ وأَرْبَعونَ طالبةً
56	elli altı erkek öğrenci elli altı kız öğrenci	سِتَّةٌ وخَمْسونَ طالباً سِتٌّ وخَمْسونَ طالبةً
67	altmış yedi erkek öğrenci altmış yedi kız öğrenci	سَبْعَةٌ وسِتُّونَ طالباً سَبْعٌ وسِتُّونَ طالبةً
78	yetmiş sekiz erkek öğrenci yetmiş sekiz kız öğrenci	ثَمانِيَةٌ وسَبْعونَ طالباً ثَمانٍ وسَبْعونَ طالبةً
89	seksen dokuz erkek öğrenci seksen dokuz kız öğrenci	تِسْعَةٌ وثَمانونَ طالباً تِسْعٌ وثَمانونَ طالبةً
99	doksan dokuz erkek öğrenci doksan dokuz kız öğrenci	تِسْعَةٌ وتِسعونَ طالباً تِسْعٌ وتِسعونَ طالبةً

Örnekler:

يقالُ إنَّ الإنْسانَ يَحْتاجُ إلى واحدٍ وعِشْرينَ يَوْماً لاكْتِسابِ عادَةٍ جَديدَةٍ.

(Bir insanın yeni bir alışkanlık kazanmak için 21 güne ihtiyacı olduğu söylenir.)

قَد اسْتَغْرَقَتْ رِحْلَتُنا اثْنَينِ وعِشْرينَ يوماً تماماً. (Yolculuğumuz tam 22 gün sürdü.)

قَد رَكَضَ لاجِئٌ إفْريقِيٌّ طَوالَ ثلاثٍ وعِشْرينَ ساعةً دون تَوَقُّفٍ.

(Afrikalı sığınmacı 23 saat boyunca hiç durmadan koştu.)

قد وَصَل عددُ المُشارِكِينَ إلى أربعةٍ وثَلاثينَ شَخصاً. (Katılımcıların sayısı 34'e ulaştı.)

قد تَأَخَّرَ القطارُ لِمُدَّةِ خمسٍ وأَرْبَعينَ دقيقةً. (Tren 45 dakika gecikti.)

بَلَغ عَدَدُ طُلابِ هذا الصَّفِّ ستّةً وخمسين طالباً. (Bu sınıfın öğrenci sayısı 56'ya ulaştı.)

تقاعَدَ الأستاذُ خَلِيل وعُمرُه سبعةٌ وسِتُّونَ عاماً. (Halil Hoca 67 yaşında emekli oldu.)

جَدَّتي عمرُها ثمانٍ وسَبْعُونَ سَنةً. (Büyükannem 78 yaşındadır.)

يَتَكوَّنُ هذا التَّقريرُ مِنْ تِسْعٍ وثمانِينَ صَفْحَةً. (Bu rapor 89 sayfadan oluşmaktadır.)

أسماءُ اللهِ غيرُ مَحْصُورَةٍ في تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ اِسْماً. (Allah'nın (c.c.) isimleri 99 isimle sınırlı değildir.)

Atıflı sayıların ve sayılanlarının (temyîzlerinin) özelliklerini özetleyecek olursak:

1. **Atıflı sayıların** kendisi **mu'reb** olup **sayılanları** (temyîzleri), 11-19 arasındaki sayıların temyîzinde olduğu gibi **mufred- mansûb** olur.
2. Erillik- dişilik açısından bu sayıların birler basamağının **1 ve 2 sayısı sayılanla uyumlu ve 3-9 arasındaki sayılar zıt** olur ve onlar basamağında bulunan **onarlı sayıların yapısında farklılık bulunmaz.**

Örnekler:

1. وصلْتُ إلى الصَّالة قَبْلَ مَوْعِدِ الاجْتِماع بِخَمْسٍ وعِشْرينَ دَقيقَةً.

(Salona toplantı saatinden 25 dakika önce ulaştım.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسٍ وعِشرين" sayısı بِ cer harfiyle mecrûr olmuştur. Birler başamağındaki "beş" sayısının, sayılanın cinsiyetinden farklı olarak eril kullanılmış olduğunu ve tekil-mansûb halde bulunduğunu fark ediniz.

2. يعملُ اثنانِ وثلاثون مُهَندساً في المَصنع.

(Fabrikada 32 mühendis çalışmaktadır.)

"اثنان وثلاثون" sayısı özne (fâil)dir ve birler basamağında bulanan اثنان sayısı elif (ا) ile onlar basamağındaki ثلاثون sayısı vâv (و) ile merfûdur. Sayılan mansûbdur ve cinsiyet bakımından sayıyla uyumlu olup erildir.

3. صحَّحْتُ خَمْساً وسَبْعينَ صَفْحةً مِن هذا الكِتاب.

(Bu kitabın 75 sayfasını düzelttim.)

"خمساً وسبعين" sayısı mef'ûlun bih olduğu için mansûbtur. Sayılanın (temyîzin) ise mansûb ve cinsiyet bakımından sayının birler basamağıyla zıt olduğu görülmektedir.

dikkat

20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 sayıları onarlı (‘ukûd)/(العُقود) sayılardır. Bu sayılar, ister tekil kullanılsın ister atıflı bir sayının parçası olsun yapı bakımından bunların **eril ve dişil kullanımlarında farklılık yoktur.** İ‘rab açısından bakıldığında bu sayılar **mu‘rebdir**. **Düzenli eril çoğul (cem‘i muzekker sâlim) isimler gibi** (و) harfiyle merfu, (ي) harfiyle mansûb ve mecrûr olurlar.

Örnekler:

1. في الصفِّ أَرْبعون طالباً.

(Sınıfta 40 öğrenci vardır.)

“أربعون” sayısı isim cümlesinin mubteda konumunda olduğu için (و) ile merfûdur. Sayılanı (temyîzi) ise mansûbdur. Onarlı sayıların yapılarında eril-dişil ayrımı bulunmadığından bu sayılarla bunların sayılanları (temyîzleri) arasında cinsiyet bakımından uyum veya zıtlıktan bahsedilemez.

2. رأيتُ في المتحفِ خَمْسةً وثَلاثين سائحاً.

(Müzede 35 turist gördüm.)

“خمسةً وثلاثين” sayısı mef‘ûlun bih olduğu için mansûbdur. Bu sayının birler basamağındaki خمسةً sayısı fetha ile mansûb olurken bu sayıya atfedilen ثلاثين sayısı onarlı sayılardan olup (ي) ile mansûb olmuştur. Sayılan mansûbdur ve cinsiyeti eril olduğu için birler basamağı dişil olarak kullanılmıştır.

3. صحَّحْتُ خمساً وسَبْعينَ صفحةً من هذا الكِتاب.

(Bu kitabın 75 sayfasını düzelttim.)

“خمساً وسبعين” sayısı mef‘ûlun bih (nesne) olduğu için mansûbdur ve sayılanın cinsiyetiyle zıtlık oluşturarak eril kullanılmıştır. Sayılanın (temyîzin) da mansûb olduğu görülmektedir.

dikkat

نَيِّف sözcüğünün 1-3 arasındaki sayıya delalet ettiği ve onarlı sayıların küsüratı için kullanıldığı bilinmelidir. Onarlı sayıların yanısıra 10, 100, 1000 sayılarıyla da kullanılmaktadır. Ayrıca sayılanın eril ya da dişil olmasından dolayı sözcüğün yapısında değişiklik olmadığı da unutulmamalıdır.

Örnekler:

لَهُ نَيِّفٌ وثلاثون قلماً.	(Otuz küsür kalemi var.)
قرأتُ نَيِّفاً وعِشرينَ قِصَّةً لهذا الكاتبِ.	(Bu yazarın yirmi küsür hikâyesini okudum.)
عددُ صَفحاتِ هذا الكِتاب ألفٌ ونَيِّفٌ.	(Bu kitabın sayfa sayısı bin küsürdür.)

100 ve 1000 Sayıları ve Katları

Arapçada 100 ve 1000 sayılarının kullanım özellikleri birinci bölümde ele alınan mufred [1-10] sayıların 3-10 grubuna benzemektedir. 3-10 grubu sayılardan farklı olarak 100 ve 1000 sayılarının temyîzi çoğul-mecrûr yerine tekil-mecrûr olarak kullanılır. Aradaki benzerlik dolayısıyla 100 ve 1000 sayıları mufred sayıların mülhakı (ek bölümü) olarak değerlendirilmektedir. Ancak sayılan (ma'dûd) ister eril ister dişil olsun bu sayıların yapısı değişmez.

100	yüz erkek öğrenci yüz kız öğrenci	مئةُ طالبٍ مئةُ طالبةٍ
200	iki yüz erkek öğrenci iki yüz kız öğrenci	مِئتَا طالبٍ مِئتَا طالبةٍ
300	üç yüz erkek öğrenci üç yüz kız öğrenci	ثلاثُمئةِ طالبٍ ثلاثُمئةِ طالبةٍ
1000	bin erkek öğrenci bin kız öğrenci	ألفُ طالبٍ ألفُ طالبةٍ
2000	iki bin erkek öğrenci iki bin kız öğrenci	ألفا طالبٍ ألفا طالبةٍ
300	üç bin erkek öğrenci üç bin kız öğrenci	ثلاثةُ آلافِ طالبٍ ثلاثةُ آلافِ طالبةٍ

Örnekler:

في المُسْتَوَى الأَوَّل مئةُ طالبٍ. (Birinci seviyede 100 öğrenci vardır.)

اشتريتُ هذا القَميصَ بمئتَيْ ليرةٍ (Bu gömleği 200 liraya satın aldım.)

عندي ثلاثُمئةِ كتابٍ. (Benim üç yüz kitabım var.)

يَدْرُسُ في هذا القِسْمِ ألفُ طالبٍ وطالبةٍ. (Bu bölümde 1000 öğrenci (kız ve erkek olarak) okuyor.)

سِعْرُ هذه السَّاعةِ ألفا ليرةٍ. (Bu saatin değeri 2000 liradır.)

اسْتَمَعَ الخطيبَ ثلاثةُ آلافِ شَخْصٍ. (Konuşmacıyı 3000 kişi dinledi.)

100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katlarının temel özellikleri şunlardır:

1. **100 ve 1000** sayıları **mu‘reb** olup **sayılanları** (temyîzleri) hep **mufred- mecrûr** olur.
2. Bu sayıların yapılarında -sayılan ister eril ister dişil olsun- cinsiyet açısından değişiklik olmaz. Ancak "üç yüz" ثلاثُمئةٍ ya da "üç bin" ثلاثةُ آلافٍ ifadelerinde olduğu gibi bu sayılar **sayılan (temyîz) olarak** kullanıldığında 100 مئة sayısı **dişil,** 1000 ألف sayısı **eril olarak** kabul edildiğinden ve 3-10 arasındaki sayı sayılanın zıttı olması gerektiğinden 100 sayısıyla eril ثلاثُ, 1000 ayısıyla dişil ثلاثة sayısı kullanılır.
3. 100 sayısı hem مئة hem de مائة şeklinde yazılabilmektedir ve **çoğulu** مئات'dir, ancak **az kullanılır.** Çoğul kullanılması gereken yerde yine tekil kullanılır; 1000 ألف sayısının **çoğulu** آلاف'dir.

Örnekler:

1. وَصَلَ عَدَدُ الكُتُبِ التي توجَدُ في مَكْتَبتي إلى ثلاثةِ آلافٍ وخَمْسِمئةِ كتابٍ.

(Kütüphanemde bulunan kitapların sayısı 3500'e ulaştı.)

Yukarıdaki cümlede "ثلاثةِ آلافٍ وخَمْسِمئة" sayısı إلى cer harfiyle mecrûr olmuştur. Sayılanın (temyîzin) ise mufred-mecrûr olduğu görülür.

2. إنَّ أسعارَ الهَواتفِ الذَّكيَّةِ تَصِلُ إلى سَبعَةِ آلافِ ليرةٍ.

(Akıllı telefonların fiyatı 7000 lirayı buluyor.)

Bu örnekteki "سبعةِ آلافِ ليرةٍ" ifadesinde آلافِ sayısı **çoğul-mecrûr** olarak سبعةِ mufred sayısının **sayılanı**, ليرةٍ kelimesi ise **mufred –mecrûr** olarak آلاف sayısının **sayılanı** durumundadır.

3. يَدْرُس في جامعَتِنا خَمسةٌ وثَلاثون ألْفاً وأرْبَعُمِئَةٍ وخَمْسَةَ عشَرَ طالِباً وطالبةً.

(Üniversitemizde 35415 öğrenci okumaktadır.)

Örnekte geçen sayıyı ve sayılanı parçalara ayırarak incelemek yararlı olacaktır. 35000 "خَمسةٌ وثَلاثونَ ألْفاً" ifadesinde geçen ألْفاً sayısı **mufred – mansûb** olarak 35 "خَمسةٌ وثَلاثون" atıflı sayısının **sayılanı**, أرْبَعُمِئَةٍ ifadesindeki مِئَةٍ sayısı ise çoğulu kullanılmadığı için **mufred- mecrûr** olarak أربع mufred sayısının **sayılanı**, "خَمْسَةَ عشَرَ طالِباً" ifadesindeki طالِباً kelimesi **mufred - mansûb** olarak "خَمْسَةَ عشَرَ" murekkeb sayısının **sayılanıdır**. Dolayısıyla bir sayı ne kadar büyük olursa olsun, mufred - murekkeb, 'ukûd (onarlı) ve ma'tûf (atıflı) sayı olmak üzere dört kısımda incelenir.

Öğrenme Çıktısı

2 11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı (ʿukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

11-99 arasndaki sayıların kullanım özelliklerini sınıflandırarak belirleyiniz. Ayrıca 100 ve 1000 sayılarının temel özelliklerini, benzerlik taşıdığı sayı grubuna işaret ederek açıklayınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Başta klasik "İʿrâbu'l-Kur'ân" kitaplarından olmak üzere https://furqan.co/63/2 ve http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sayı ve temyîzlerinin iʿrâb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

(Tevbe Sûresi 36) ﴿اِثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾

(Bakara Sûresi 51) ﴿أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾

(Bakara Sûresi 96) ﴿أَلْفَ سَنَةٍ﴾

Anlat/ Paylaş

11-99 arasındaki sayıların kullanımıyla ilgili tablo oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerde bulununuz.

TEMYÎZ

التمييز

Sayıların maʿdûdları (sayılanları) temyîz olarak kabul edildiği için bu kavrama birinci bölümde kısaca değinilmişti. Bu kısımda temyîz konusunun biraz ayrıntılı ele alınması yararlı olacaktır.

Temyîz bir isimdeki ya da cümledeki kapılılığı gidermek için kullanılan nekira (belirsiz) mansûb bir isimdir. Kapalılığı giderilip açıklığa kavuşturulan unsura **mumeyyez (المُمَيَّز)** adı verilir. Mumeyyez iki kısma ayrılır.

1. **Melfûz Mumeyyez** (المُمَيَّز الملفوظ): Müphem (kapalı) unsur bir isim ise bu ad verilir. Sayılar dilde açıklamaya ihtiyaç duyan müphem sözcükler arasındadır.

Örnek:

رَأيتُ خمسةَ سُيَّاحٍ في السوق. (Çarşıda beş turist gördüm.)

Örnekte geçen "**beş**" sayısıyla ne kastedildiğinin bilinmesi için sonrasında gelen "**turist**" kelimesine ihtiyaç vardır. Sayıların yanısıra **ağırlık (وَزْن)**, **hacim (كَيْل)** ve **alan (مساحة)** ölçmek için kullanılan **üç ölçü birimi** de **melfûz mumeyyez** olarak değerlendirilir.

Örnekler:

اِشْتَرَيْتُ كيلو جرام برتقالاً. (Bir kilo portakal satın aldım.)

وهبْتُ الْمُتَسوِّلَ كَيْلَةً قمْحاً. (Dilenciye bir kile buğday verdim.)

زرع المزارِعُ هَكتاراً من ذُرَةٍ في هذه السنة. (Bu yıl çiftçi bir hektar mısır ekti.)

Yukarıdaki örneklerde geçen “*kilo*”, “*kile*” ve “*hektar*” kelimelerindeki kapalılığı gideren sırasıyla “*portakal*”, “*buğday*” ve “*mısır*” kelimeleri temyîzdir.

2. **Melhûz mumeyyez (المَمَيِّز الملحوظ)**: Cümledeki kaplalılık açıklanıyorsa bu ismi alır.

Örnekler:

أعْجَبَنِي الرَّئِيسُ كلاماً.

(Başkanın konuşması hoşuma gitti.)/(Başkan hoşuma gitti konuşması bakımından.)

طاب الطالبُ خُلُقاً.

(Öğrencinin ahlâkı güzel oldu.)/ (Ahlâkı bakımından öğrenci güzel oldu.)

Yukarıdaki iki örnekteki “başkan hoşuma gitti” ve “öğrenci güzel oldu” ifadelerindeki kapalılığı sırasıyla “konuşması bakımından” ve “ahlâkı bakımından” ifadelerinin açıklığa kavuşturduğu görülür. Örneklerde bir cümlenin genelini kapsayan kapalılığın giderildiğine dikkat edilmelidir.

Örnek:

شربْتُ كوباً شاياً / كوبَ شايٍ / كوباً من الشايِ. (Bir bardak çay içtim.)

dikkat

Temyîzin i‘râb özelliği mansûb olmasıdır. Melfûz temyîz, isim tamlaması yoluyla (izafetle) ve harf-i cerle mecrûr olabilmektedir.

Sayı ve Sayılan/Ma‘dûd Çerçevesinde Temyîz

Sayı (العدد), kapalılığı başka bir kelimeyle giderilen müphem isimdir.

Sayılan/Ma‘dûd (المعدود), sayının açıklayıcısı ve bundan dolayı **temyîzi** (التمييز)’dir. Dilbilgisinde 1 ve 2 sayısı dışındaki sayılar **melfûz mumeyyez** olarak değerlendirilmiştir. Sayıların temyîzlerinin temel özellikleri şunlardır:

1. Mufred [3-10] sayıların temyîzi **çoğul-mecrûr** olur,
2. Murekkeb [11-19] ve atıflı [21-99] sayıların temyîzi **mufred- mansûb** olur,
3. 100, 1000 ve bu sayıların katlarının temyîzi **mufred – mecrûr** olur.

Örnekler:

عندي أربعةُ أقْلامٍ. (Dört kalemim var.)

رأيتُ خمسةَ عشرَ سائحاً. (15 turist gördüm.)

في الصفِّ عشرون طالباً. (Sınıfta 20 öğrenci var.)

اشترك في الاجتماع خمسةٌ وأربعون عُضْواً جديداً. (Toplantıya 45 yeni üye katıldı.)

أعطيْتُ أخي مائةَ لِيرةٍ. (Kardeşime 100 lira verdim.)

يتألَّفُ هذا القاموسُ مِن ألفِ صَفْحَةٍ. (Bu sözlük 1000 sayfadan oluşmaktadır.)

Öğrenme Çıktısı

3 Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 3

Temyîz kavramının sayılarla olan ilişkisini örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerindeki başta sayıların temyîzleri olmak üzere temyîzli yapıları inceleyerek temyîz olgusunun metindeki işlevleri üzerinde durunuz.

Anlat/ Paylaş

Arapçadaki sayıların temyîzlerinin temel özelliklerini ele alan bir liste oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerde bulununuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع بحروف الجر

Bir şeye delalet etti, bir şeyi gösterdi	دَلَّ على...

هذا يَدُلُّ على مَدى الْعَلاَقَاتِ الْإيجَابِيَّةِ بَيْنَ الْبَلَدَيْن.

(Bu, iki ülke arasındaki olumlu ilişkilerin boyutunu göstermektedir.)

هذا الأمرُ يَدُلُّ على أنَّ النِّظامَ يَعْبَأُ بِمُواطِنه.

(Bu durum, yönetimin vatandaşına değer verdiğini gösteriyor.)

كلُّ اسْتِطْلاَعَاتِ الرأيِ تَدُلُّ على ذلك.

(Tüm kamuoyu yoklamaları onu göstermektedir.)

يَدُلُّ الضَّوْءُ الأَحْمَرُ على وُجوبِ التَّوَقُّفِ في المُرُورِ.

(Kırmızı ışık, trafikte durmanın zorunlu olduğunu gösterir.)

Bir şeye ihtiyaç duydu, gereksinim duydu	**اِفْتَقَرَ إلى...**

هذه الـمِنْطَقَةُ تَفْتَقِرُ إلى الديمُقْراطِيَّةِ الكاملة.
(Bu bölgenin tam demokrasiye ihtiyacı vardır.)

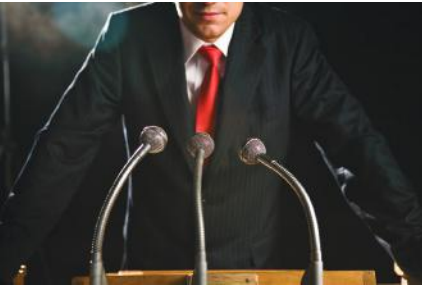
يَفْتَقِرُ التَّاجِرُ إلى المال.
(Tüccarın paraya ihtiyacı var.)

له الشَّهادَةُ ولكِنَّه يَفتَقِر إلى الخِبْرَة.
(Diploması var ama deneyime ihtiyacı var –deneyimi yok-.)

بَدَأَ يَفْتَقِرُ الإنسانُ الحديثُ إلى كلِّ شَيْءٍ، تَعَلَّقَتْ عُيُونُه بِمَا لَا يَمْلِكُ فَنَسِيَ مَا يَمْلِكُ، وَخَسِرَ رَاحَتَهُ وَطُمَأْنِينَتَه.
(Modern insan her şeye ihtiyaç duyar hale geldi, gözlerini sahip olmadıklarına dikip sahip olduklarını unuttu, rahatını ve dinginliğini kaybetti.)

Bir şeye değindi, bir şeyden bahsetti	**تطرَّقَ إلى...**

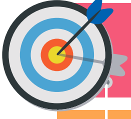

لَمْ يَتَطَرَّقْ الرَّئِيسُ بِشَكْلٍ مُبَاشِرٍ فِي كَلِمتِه إلى الأَزْمَة التي تَهُزُّ البلادَ.
(Başkan konuşmasında ülkeyi sarsan krize doğrudan değinmedi.)

لقد تَطَرَّقْتُ فِي كَلِمَتِي إلى هذه المواضيع.
(Konuşmamda bu konulardan bahsetmiştim.)

لَمْ أَتَطَرَّقْ إلى هذا المَوْضوعِ في الاجْتِماع.
(Toplantıda bu konuya değinmedim.)

أَهَمِّيَّةُ هذه الاتِّفاقِيَّة أنها تطرَّقَتْ إلى القَضَايَا الأَسَاسِيَّة فِي الْعَلَاقَات بَين البَلَدَيْن.
(Bu anlaşmanın önemi iki ülke arasındaki ilişkilerin temel sorunlarına değinmiş olmasıdır.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bu kısımda öğrendiğiniz harfi cerli fiillerin yapılarını, kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın.	Bu kısımda işlenen harfi cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirip bu tür fiilleri bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Bu kısımda öğrendiğiniz harfi cerli fiilleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza açıklayıp anlatınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

فُعال

أُحَاد – ثُناءَ (مَثْنَى) – ثُلاث – رُباعَ – خماسَ – سُداسَ – سُباعَ – ثُمَانَ –تُساعَ – عُشارَ

-ar, -er, -şar, -şer

(birer, ikişer, üçer, dörder, beşer, altışar, yedişer, sekizer, dokuzar, onar)

"Birer ikişer" ifadesinde olduğu gibi Türkçede asıl sayıların sonuna –ar, -er, şar, -şer ekleri getirilerek elde edilen üleştirme sayı sıfatlarına karşılık Arapçada "فُعال" yapısı kullanılarak üleştirme sayısı (العدد التوزيعي) elde edilir. Bu yapı, bölme, ayırma, paylaştırma anlamı vermek için kullanılan bir ifadedir.

إنَّ الضيوفَ جاءوا أُحادَ / أُحَادَ أحُادَ (واحداً واحداً).

(Misafirler birer birer geldi.)

وزَّع المديرُ الكتبَ رُباعَ على الطلاب.

(Müdür, dörder dörder kitapları öğrencilere dağıttı.)

وزَّع المديرُ الكتبَ على الطلاب رُباعَ.

(Müdür, dörder dörder öğrencilere kitapları dağıttı.)

انقسَمَ الطلابُ سُباعَ.

(Öğrenciler yedişer yedişer bölündü.)

يَندَفِعُ الناسُ إلى مَركَزِ التسوُّق عُشارَ عشارَ.

(İnsanlar onar onar alışveriş merkezine doluşuyor.)

فُعْل / فُعُل (ج) أفْلاَع

ثُلُث (ج) أثلاث – رُبع (ج) أرْبَاع – خُمس (ج) أخْماس – سُدس (ج) أَسْدَاس – سُبع (ج) أسباع – ثُمن (ج) أَثْمَان – تُسع (ج) أتساع – عُشر (ج) أعْشار

(üçte bir, dörtte bir, beşte bir, altıda bir, yedide bir, sekizde bir, dokuzda bir, onda bir)

Varlıkların sayısını kesirli sayıyla (العدد الكَسْري) ifade etmek için günlük hayatta sıkça kullanılan bir yapıdır.

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾

(Şüphesiz Rabbin, senin, gecenin üçte ikisine yakın kısmını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini biliyor. *Muzzemmil Sûresi*, 20)

يُصادِق الثلثان مِن الأعْضاءِ على المَشْروع.

(Üyelerin üçte ikisi projeyi onaylıyor.)

أكمَلْتُ قراءة خُمسِ هذا الكتابِ.

(Bu kitabın beşte birinin okumasını tamamladım.)

يَنْجَح قرابةُ ثلاثةِ أرْباعِ الطُّلاب في الامْتِحان.

(Öğrencilerin yaklaşık dörte üçü sınavda başarılı olmaktadır.)

عُشرُ المائة عَشَرة.

(Yüzün onda biri ondur.)

سَواءٌ أ... أم...

gerek ... gerekse; ister ... ister ...; hem ... hem de; ...de ... de, ...da ... da

Bu yapı, iki olgu ve durum arasında denklik kurmak ve aralarında eşitlik olduğunu ifade etmek için başvurulan bir ifade biçimidir.

﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

(Onları uyarsan da uyarmasan da birdir, inanmazlar. *Bakara Sûresi* 6)

سَأذْهَبُ إلى الحَدِيقةِ سَواءٌ أكانَ الجوُّ مُشْمِساً أمْ غائِماً.

(Hava ister güneşli ister bulutlu olsun parka gideceğim.)

تركيا تَعْمَلُ سواءٌ أكان في الدَّاخِل أم في الخارِج مِن أجْلِ ذلك.

(Türkiye hem içerde hem de dışarda bunun için çalışmaktadır.)

أُحِبُّ الأَدَبَ التركي سَواءٌ أكانَ حَديثاً أم قديماً.

(İster modern isterse klasik olsun Türk edebiyatını severim.)

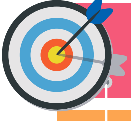
يَعيشُ كُلُّ إنسانٍ لِآمالِه سَواءٌ أ تَحقَّقَتْ أم لم تَتَحَقَّقْ.

(Her insan, ister gerçekleşsin ister gerçekleşmesin ümitleri için yaşar.)

إنَّه يَحْتَرِمُ كُلَّ إنسانٍ سَواءٌ أكانَ كَبيراً أم صَغيراً.

(O, büyük de olsa küçük de olsa her insana saygı duyar.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 5

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadelerin dilbilgisi özelliklerini, kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın

İlişkilendir/ Karşılaştır

Bu kısımda işlenen kalıpların kullanım bilgisini pekiştirip benzer kalıp ifadeler bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadeleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza açıklayıp anlatınız.

okuma قراءة

عددُ سنواتِ القَرن

العام

هُناكَ تَقاويمُ مُختَلِفَةٌ في العالم ومِنْ بَيْنِهَا الميلاديُّ والهِجْريُّ، ويَختَلِفُ العامُ الهِجْريّ عَنِ العامِ الميلادِيّ، فالعَامُ الميلادِيُّ هو الفَتْرَةُ التي تَسْتَغْرِقُها الأرضُ لإِكْمالِ دَوْرَةٍ كامِلةٍ حَوْلَ الشَّمْسِ، ويُسَمَّى بالتَّقويمِ الميلادِيّ، ويَتَكَوَّنُ مِن اثْنَي عَشَرَ شَهْراً، وتَبْلُغ مُدَّةُ العامِ الميلاديِّ ثلاثمئةٍ وخمسةٍ وستِّين يوماً وربعِ اليوم. أما العامُ الهِجريُّ فيَعْتَمِدُ على حَرَكَةِ القَمَرِ بالنِّسْبَةِ للأرْض، ويُعَرَّفُ الشَّهرُ القَمَريُّ بالمُدَّة التي يَسْتَغْرِقُها القَمَرُ لإتمامِ دَوْرَةٍ كاملةٍ حَولَ الأرضِ، ويُسَمَّى بالتَّقويمِ الهِجريِّ، وتَبْلُغ مُدَّتُه ثَلاثُمِئَةٍ وأربعةٍ وخمسين يوماً.

القرن

مدّةٌ زمنيّةٌ تُعادِلُ مئة سنةٍ، كما أنّها تُساوي عَشَرَةَ عُقودٍ، لِكُلِّ عَقْدٍ عَشْرُ سِنين، أمّا الألفيّةُ فتُطلَق على العَشَرةِ قرون، وسُمِّيَت بِذلِكَ لِاحْتِوَائِهَا على أَلْفِ عامٍ. ويُعَدُّ التَقْويمُ الميلاَدِيُّ هو التَّقْويمُ الْمُعْتَمَدُ عَالَمِيّاً، لِذَلِكَ مِنَ الضَّرُورِيِّ الْعِلْمُ بِالْقُرُونِ الْمِيلاَدِيَّةِ أَثْنَاءَ دِرَاسَةِ التَّارِيخِ، فَأَصْبَحَ هَذَا التَّقْوِيمُ مِنْ أَسَاسِيَّاتِ التَّارِيخِ. وَقَد اعْتَمَدَ الْقَرْنُ عَلَى بَدْءِ دَعْوَةِ الْمَسِيحِ عَلَيْهِ السَّلاَمِ، حَيْثُ يُعْتَبَرُ الْقَرْنُ الْأَوَّلُ الْمِيلاَدِيُّ هُوَ الْقَرْنُ الْذِي انْتَشَرَتْ فِيهِ الدِّيَانَةُ الْمَسِيحِيَّةُ، وَعَلَيْهِ فَإِنَّ الْقَرُونَ الَّتِي وَقَعَتْ قَبْلَ الدَّعْوَةِ سُمِّيَتْ مَا قَبْلَ الْمِيلاَدِ، أَمَّا الْقُرُونُ الَّتِي تَلِيهَا فَسُمِّيَتْ بِالْقُرُونِ الْمِيلاَدِيَّةِ.

أَمَّا الْقَرْنُ الْهِجْرِيُّ فَهُوَ الْقَرْنُ الَّذِي هَاجَرَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ مِنْ مَكَّةَ الْمُكَرَّمَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ، فَالْأَحْدَاثُ الَّتِي نَشَأَتْ قَبْلَ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ يُطْلَقُ عَلَيْهَا مَا قَبْلَ الْهِجْرَةِ، وَتُعَدُّ الْهِجْرَةُ النَّبَوِيَّةُ مِنَ الْأَحْدَاثِ التَّارِيخِيَّةِ الْمُهِمَّةِ الَّتِي فُصِّلَتْ بِالتَّارِيخِ، فَعَامُ أَلْفٍ وَأَرْبَعِمِئَةٍ وَسَبْعَةٍ وَثَلَاثِينَ هِجْرِياً يَبْعُدُ عَنِ الْقَرْنِ الْأَوَّلِ الْهِجْرِيِّ قَرَابَةَ الْأَرْبَعَةَ عَشَرَ قَرْناً، وَسَبْعَةٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً. لَكِنْ عِنْدَ حِسَابِ الْقَرْنِ يَجِبُ الْأَخْذُ بِعَيْنِ الْاعْتِبَارِ أَنَّ الْقَرْنَ مِئَةُ سَنَةٍ، فَلَوْ قُلْنَا مَا هُوَ الْقَرْنُ التَاسِعَ عَشَرَ، سَتَكُونُ الإِجَابَةُ بِأَنَّهُ الْمُدَّةُ الزَّمَنِيَّةُ مَا بَيْنَ سَنَةِ أَلفٍ وثمانمئةٍ إلى ألفٍ وثمانمئةٍ وَتِسْعٍ وَتِسْعِينَ سَنَةً وَهَكَذَا.

وَنَحْنُ الْآنَ فِي الْقَرْنِ الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ، وَهُوَ الْقَرْنُ الْأَوَّلُ فِي الْأَلْفِيَّةِ الثَالِثَةِ، وَالْذِي بَدَأَ فِي الأَوَّلِ مِنْ يَنَايِر لِعَامِ 2001م، وَيِنْتَهِي فِي الحَادِي والثَّلَاثِينَ مِنْ شَهْرِ دِيسَمْبِر عَامَ 2100، وَقَدْ شَهِدَ هَذَا الْقَرْنُ الْعَدِيدَ من التغيُّرَاتِ الثَّقَافِيَّة والتَّقْنِيَّةِ والاجْتِماعِيَّةِ، وقد حَدَثَ انْفِجَارٌ مَلْحُوظٌ فِي تَقْنِيَّاتِ الْكَمْبِيوتِرِ وَالإِنْتَرْنَتِ، حيث لم تَشْهَدْ الْقُرُونُ الْمَاضِيَةُ مِثْلَ هَذِهِ التَّحَوُّلَاتِ.

Bir Asırdaki Yılların Sayısı

Yıl

Dünyada farklı takvimler bulunmaktadır. Miladi ve Hicri takvim de bunlar arasındadır. Hicri yıl miladi yıldan farklıdır. Miladi yıl, dünyanın güneşin etrafında bir tam dönüşü tamamlamak için geçirdiği süredir ve dolayısıyla miladi takvim adı verilir ve on iki aydan oluşmaktadır. Miladi yılın süresi 365 gün 6 saattir. Hicri yıl ise dünyaya nisbetle ayın hakeretine dayanır. Kameri ay, ayın dünyanın etrafında bir tam dönüşü tamamlamak için geçirdiği süre olarak tanımlanır ve dolayısıyla hicri takvim olarak isimlendirilir ve süresi 354 gündür.

Asır

Bir asır (*karn*), yüz yıla denk gelen bir zaman dilimidir. Aynı zamanda her biri on yıldan oluşan 10 'akd'e (on yıl) karşılık gelir. Bir milenyum ise 10 asra verilen isimdir. Bin yılı kapsadığı için bu isim verilmiştir. Miladi takvim dünya ölçeğinde itimat edilen takvimdir. Bunun için tarih araştırmalarında miladi asırların bilinmesi gerekir. Bu takvim tarihin esaslarından olmuştur. Miladi asır İsa (a.s.)'ın risâletinin başlangıcına dayanmaktadır. Öyle ki Hristiyanlığın yayıldığı yüzyıl birinci miladi yüzyıl olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla Hristiyan risâletinden önceki yüzyıllar "milattan önceki" diye isimlendirilmiş, risâleti takib eden yüzyıllar ise miladi yüzyıllar olarak isimlendirilmiştir.

Hicri yüzyıl, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'den Medine'ye hicret ettiği yüzyıldır. Hz. Peygamber'in hicretinden önceki olaylar "hicretten önceki" diye adlandırılır. Hz. Peygamber'in hicreti, tarihte dönüm noktası teşkil eden önemli tarihî olaylardan biri sayılmaktadır. Hicri 1437 yılı, hicri birinci yüzyıldan yaklaşık 14 asır 37 yıl uzaktır. Fakat "*karn*"ı hesaplarken bir "*karn*"ın 100 yıl olduğuna dikkat etmelidir. "On dokuzuncu yüzyıl nedir?" dersek cevabı "1800 -1899 yılları arasındaki zaman dilimidir." şeklinde olur.

Biz şu anda 21. yüzyıldayız. Bu ise 1 Ocak 2001'de başlamış olup 31 Aralık 2100'de bitecek olan üçüncü milenyumun birinci asrıdır. Bu yüzyıl çok sayıda kültürel, teknolojik ve sosyolojik değişime tanıklık etmiş, bilgisayar ve internet teknolojisinde ciddi bir patlama olmuştur. Geçen yüzyıllar bu tür değişimlere tanıklık etmemiştir.

Kaynak: https://mawdoo3.com/ كم_عدد_سنوات_القرن adlı web sitesinden uyarlanmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

1- Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما مَعْنَى كلِمَةِ الألْفِيَّةِ؟
2. ما المدةُ الزَّمَنِيَّةُ لِلقَرْنِ؟
3. كَمْ سَنَةً فِي العَقْدِ الزمنِيّ؟
4. متى يبدَأ التقويمُ الهجريُّ؟
5. كَمْ يَوْمًا فِي الْعَامِ الْهِجْرِيِّ؟

2- Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da (x) yanlış işareti koyunuz.

1. العامُ الميلادِيُّ يَعْتَمِدُ على حَرَكَةِ القَمَرِ بالنِّسْبَةِ للأرْضِ.
2. إنَّ دَوْرَ الأرْضِ حولَ الشَّمْسِ هُوَ الأساسُ فِي الْعَامِ الْهِجْرِي.
3. العا لَمُ الآن فِي الْقَرْنِ الْأَوَّلِ لِلْأَلْفِيَّةِ الثالِثَةِ.
4. ستبْدَأ الأَلْفِيَّةُ الرابعةُ فِي الأوَّلِ مِنْ يَنَايِر لِعَامِ 3001م واللهُ أعلمُ.
5. قد شَهِدَ هذا العَصْرُ التغيُّرَاتِ العديدةَ فِي الْمَجَالَاتِ الْمُختلفةِ.

3- Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. التَّقويمُ الميلادِيُّ يَتَكَوَّنُ مِن اثْني عَشَرَ شَهْراً. (يتألَّف من – تَعْتَبِرُ – تَتَشَكَّلُ مِنْ)
2. الأَحْدَاثُ الَّتِي نَشَأَتْ قَبْلَ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ يُطْلَقُ عَلَيْهَا مَا قَبْلَ الْهِجْرَة. (تُسَمَّى ب– تُخَصِّص – تُرْسِلُ)
3. القَرْنُ مدّةٌ زمنيّةٌ تُعادِلُ مئة سنةٍ. (تُبايِنُ – يختلفُ – تُسَاوِي)
4. لم تَشْهَدْ الْقُرُونُ الْمَاضِيَةُ مِثْلَ هَذِهِ التَّحَوُّلَاتِ. (الخِلَافَات – التغيُّرات – النِّزَاعَات)
5. يَجِبُ الْأَخْذُ بِعَيْنِ الْاعْتبار أنَّ الْقَرْنَ مِئَةُ سَنَةٍ. (السَّنَةَ – التقويمَ – العصْرَ)

مُخْتارات مِنْ أمْثالِ العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

مَنْ عاشر قوماً أربعين يوما صار مِنْهم

Kim kırk gün bir toplulukla birlikte yaşarsa onlardan olur.

مصيبةٌ أَوْلَى من ألفِ نصيحةٍ

Bir musibet bin nasihatten iyidir.

Yaşamla İlişkilendir — اِرْتَبِطْ بالحياة

أهميةُ الرِّياضِيَّاتِ في حَيَاتِنَا الْيَوْمِيَّةِ

يَظُنُّ بَعْضُ النَّاسِ أنَّ الرِّيَاضِيَّات هي عبارةٌ عن مجرّدِ أرْقَامٍ ومُعَادَلاتٍ لا قِيْمَةَ لها. ولكنَّ الواقعَ يقول غيرَ ذلك حيث إنَّ علمَ الرِّيَاضِيَّاتِ والحِساب هوَ علمٌ أصيلٌ ذو تأثيرٍ وتَرابُطٍ في كافّةِ العُلُوم الطَّبيعيَّةِ والتَطْبِيقِيةِ، ولهُ أثرٌ عظيمٌ في حياتنا بشكل عامّ. وَسنَتَطَرَّقُ في هذا المقال لأهميّة الرِّياضياتِ في حياتِنَا.

نَحْنُ عن طريقِ الرياضياتِ ومعرفةِ أصولِ الحسابِ نستطيعُ معرفةَ طُرُقِ التَدَاوُلِ والبَيْعِ والشِّراءِ ومعرفة حجْمِ الأرْبَاحِ والخساراتِ من خلال عُلوم مُستقلّة كعِلْمِ الْمُحاسبة، والإدارةِ الماليّة والمصرفيَّةِ وهذه العلوم في نِهَايَةِ الْمَطافِ رياضِياتٌ ومُعَادَلات اقْتِصَاديّة يَتِمُّ إنْشَاؤُها بِهَدَفِ تَسْهِيلِ الإجْرَاءَاتِ الْحِسَابِيَّة والماليّة. وكذلك نعتمِدُ عَلَى الرِّيَاضِيَّات في تحديد الأوقات الزمنيّة، وفي الحسابات الفلكيّة، وفي حِسَاب الأوقات كالأيَّام والشُّهور وتَحْدِيدِ المواعيد بشكلٍ منظَّم. وبالرياضيات نَسْتَطِيعُ معرفة الْمُناسَبات والأحْداثِ الكُبرى، ومَعْرِفَةَ أحوالِ الطَّقْسِ. وكذلك تدخُل الرياضيات في علوم الحاسوبِ، وفي تصميم البَرْمَجِيَّات ذاتِ العلاقةِ بالعمليات الحسابيّة بل إنّ العمليات الحسابية هيَ اللَّبِنَة الأساسية في عمل الحاسوب حيث إنّ هذهِ البرامجَ تَقُومُ مِنْ خِلاَلِ مُعَادَلاَتٍ رياضيّة؛ بحَيْثُ تَكُون هُناك مُخْرَجاتٌ يَفْهَمُهَا الشخص الّذي يتعامل مع الجهاز، وتُوصَفُ اللغةُ التي يَفْهَمُها الحَاسُوبُ بأنّها لغةُ الأرْقَامِ سواءً لغةُ الأرقامِ العشريّة أو الأرْقامِ الثُّنَائِيَّة. وكذلك تدخل الرياضياتُ في عِلْمِ الْفِيزْيَاء الحركيّة والساكنة وعَنْ طَرِيقِ الرِّيَاضِيَّاتِ نستطيعُ إيجادَ الْمُعادَلاتِ التي تضبطُ التفاعُلاتِ الكيميائية. وكذلك تدخُل الرِّياضياتُ في الحِسَابَات والتَّصامِيمِ الهَنْدَسِيَّة في كَافَّةِ مَنَاحِي التَصْمِيمِ العمرانيّة أوِ المَدَنيّة أو الكَهْرُبائيّة، وعلومِ الاتِّصَالاتِ وغيرِها.

Kaynak: https://mawdoo3.com/ أهمية_الرياضيات_في_حياتنا adlı web sitesinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرِكَةِ خمسة عشرَ ...... وإحدى عشْرةَ ...... (مهندساً – مهندِسٌ – مهندسةً)
2. دخَل في الصفِّ .... طالِبا و......... طالبةً. (أحدَ عشَرَ – واحدة – ثلاثَ عشْرةَ)
3. وصل إلى الشركةِ ستَّةٌ وعشرون .... قَبْلَ قَليلٍ. (مدرِّسُون – موظَّفاً – موظَّفةً)
4. جَاء أبي بعدَ .... دقيقَةً. (خمسَ عشْرةَ – خَمْسَةِ عَشرةٍ – خمسةَ عشَرَ)
5. خَرَجَ الأُسْتَاذُ قَبْلَ ––––– دقيقةً. (عشرون – واحِدةٍ وعشرين – ثلاثةٍ وَعِشْرِين)

2- Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan kısımlarını tamamlayabilecek parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanını bulunuz.

1. **يعقوب:** مَتى جاء هذا الطردُ؟
أيُّوب: .... (قبل خمسٍ وعشرين دقيقةً – بعدَ نصف ساعةٍ – الخامسةُ)
2. **يعقوب:** كم طالِباً في الصفِّ؟
أيُّوب: .... (سبعةَ عشَرَ – سبعةُ عشَرُ – سبعةٌ عشَرَ)
3. **يعقوب:** كَمْ صفًّا في المدرسة التي يدرس فيها صديقُك؟
أيُّوب: .... (العاشِرة – أربعةَ عشَرَ – ثلاثٌ)
4. **يعقوب:** بِكَم اشتريت هذه السّاعة؟
أيُّوب: .... (السابعةُ – في السابعة – بأربعين)
5. **يعقوب:** كَمْ طائرةً تغادر هذا المطار يوميًّا؟
أيُّوب: .... (عشرون – في الرابِعة – أَرْبَعَة)

3- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanını bulunuz.

1. بَدَأْنا دراسة هذا الكِتابِ قبلَ .... (أربعُون دقيقةً – خمسٍ وأربعين دقيقةً – الرابع)
2. سأشاهِدُ الحلقةَ الثالثة لهذا المسَلْسَل......... (بعد إحدى عَشْرة سنةً – قبل عشرين دقيقةً – الرابعةُ)
3. يتألَّف هذا الفيلمُ الوثائقِيُّ مِنْ .... حَلقةً. (أربعةَ عشَرَ– ثلاثونَ – أربعٍ وأربعين)
4. أنْهَى المديرُ الجلسَةَ قبلَ .... دقيقةً. (أربعون – عشرين – خمسةَ عشَرَ)
5. يسكُن الأستاذُ موسى في الطابق الرابع لهذه العمارة منذ .... (الرابِع – أربعةَ عشَرَ عاماً – عشرون سنةً)

4- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعْمَلُ في المخْتَبَرِ .... (25) طالبةً.
2. قد أتتْ إلى منزلِنا .... (33) امرأةً قَبْلَ .... (13) يوماً.
3. وَصَلْنا إلى الشَّرِكَةِ قبلَ .... (22) دقيقةً.
4. جاء أبي في التاسعة مَساءً مع .... (19) صديقاً له.
5. كتبتُ اليومَ .... (17) صفحةً.

5- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içinde verilen sayılanlardan (maʿdûdlardan) uygun olanını bulunuz.

1. عِندي واحِدَة وعشرون .... فقط. (دقائقَ – رِيالٌ – لِيرَة)
2. تكلمْتُ معه اثنتَيْ عشْرَة .... في الطَّريق. (دقائقَ – دَقِيقَةً – دقيقتين)
3. لي خمسَ عشْرَةَ .... وخَمْسَةَ عَشَر .... (ولداً – سَيَّارَة – بَنَات)
4. يعمل في هذا المصنع ثلاث .... (عامِلتان – طبيبات – رجال)
5. يدرس يَحْيَى في .... الثالِثِ. (الدَّوْرَةِ – المصَانِعِ – المستوى)

6- Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يعْمَلُ في المسْتَشْفَى خمسٌ وعشرون مُمَرِّضةً واثنا عشر طَبِيباً.
2. تتكوَّنُ ورشةُ الْعَملِ من سبعة عشَرَ طبيباً.
3. في سورةِ يُونُسَ اثنتان وخمسون آيةً من الآيات الكريمة.
4. لَهُ سبعَ عَشْرةَ سَيَّارَة وله عشرون بيتاً جديداً للبيع.
5. تَتَشَكَّلُ اللَّجْنَةُ الصحيَّة مِنْ أربعة عشَر طبيباً وطبيبةً.

7- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Oturum 35 dakika sonra başlıyor.
2. Fabrikada doksan beş işçi çalışıyor.
3. Şimdi yanımda 1500 lira var.
4. Sınıfta yirmi üç öğrenci var.
5. Bu kalemi kırk bir liraya satın aldım.

1 — Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Günlük Hayatımızda Arapça 2

Günlük hayatta sıkça kullanılan sözlü ve yazılı metin türlerinde sayı ve sayılanın (ma'dûdun) kullanım biçimlerine yönelik duyarlılık kazandırıp ve sosyal ortamlarda sayıları kullanarak soru sorup cevap verebilme becerisinin pekiştirilmesi sağlanmıştır.

2 — 11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı (ʿukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma'tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları

Arapçada sayılar, mufred, murekkeb [bileşik], onarlı ve atıflı sayılar olmak üzere dört grupta ele alınmaktadır. Konu, sayıların erillik –dişilik durumu, sayıların ve sayılanın [temyîzin] i'râb durumları olmak üzere üç açıdan temel özelliklerine dikkat çekilerek bütüncül bir şekilde özetlenebilir.

Erillik-Dişilik Açısından Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayılar ve 100 ve 1000 Sayıları

1. 1 ve 2 sayıları ister mufred olsun ister murekkeb ve isterse atıflı bir sayının bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla uyumlu olur. Ayrıca 1 ve 2 sayısı diğer sayılardan farklı olarak mufred kullanımlarında sayılandan önce gelir ve sayılanın sıfatı olur. "Arapça Sayılar-I" bölümünde mufred sayılar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
2. 3-10 sayıları ister mufred olsun ister murekkeb ve isterse atıflı sayıların bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla (temyizle) tezat oluşturur. Ancak 10 sayısı mufred kullanımda sayılanla arasında zıtlık ilişkisi olurken murekkeb bir sayıda kullanılması durumunda sayılanla (temyîzle) arasında uyum olur.
3. Onarlı sayıların hem eril hem dişil kullanımı aynı olduğundan ister tekil kullanılsınlar isterse atıflı sayının bir parçası olsunlar sayınlanla (temyizle) arasında uyum ve/veya uyumsuzluk değerlendirmesi yapılamaz.
4. 100 ve 1000 ve bunların katları mufred sayılara mülhak (ek bölüm) olarak kabul edilmesinden dolayı mufred sayılarla benzer özelliklere sahiptirler. Ancak sayılan (ma'dûd) ister eril ister dişil olsun bu sayıların yapısı değişmez. "Üç yüz" "ثلاثُمئة" ya da "üç bin" "ثلاثةُ آلاف" ifadelerinde olduğu gibi bu sayılar, sayılan (temyîz) olarak kullanıldığında ise 100 "مئة" sayısı dişil, 1000 "ألْف" sayısı eril olarak kabul edilir.

Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayıların ve 100 ve 1000 Sayılarının İʿrâb Durumu

1. Murekkeb sayıları oluşturan 11-19 arasındaki sayıları fetha üzeri mebnîdir. Merfû, mansûb ve mecrûr olmasını gerektiren bir durum olsa da değişiklik olmaz. Ancak 12 sayısının birler basamağındaki 2 sayısı, ikil (musenna) isimler gibi iʿrâb olur.
2. Murekkeb sayılar [11-19] dışındaki diğer tüm sayılar ister mufred olsun, ister atıflı olsun isterse onarlı sayılar olsun muʿrebdir, başka bir ifadeyle cümlede üstlendiği göreve bağlı olarak i'râb durumu değişir ve merfu, mansûb ve mecrûr olabilir. Bu çerçevede 100 ve 1000 sayıları da mufred sayıların mülhakı (ek bölümü) sayıldığından muʿrebdir.

Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayıların ve 100 ve 1000 Sayılarının Sayılanlarının (Temyîzlerinin) İʿrâb Durumu

1. 1 ve 2 sayılarının kullanımında, sayılan sayıdan önce gelir. Sayıyla sayılan arasındaki ilişki sıfat- mevsuf ilişkisidir. Sayılan (mevsuf) muʿreb olur.
2. 3-10 arasındaki sayıların sayılanı [temyîzi] çoğul- mecrûr olur.
3. 11-99 arasındaki sayıların sayılanı [temyîzi] tekil- mansûb olur.
4. 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katlarının sayılanları [temyîzleri] mufred- mecrûr olur.

3 Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Temyiz

Temyîz kavramını anahatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Temyîz bir isimdeki ya da cümledeki kapılılığı gidermek için kullanılan nekira (belirsiz) mansûb bir isimdir. Kapalılığı giderilip açıklığa kavuşturulan unsura mumeyyez (المُمَيَّز) adı verilir. Mumeyyez iki kısma ayrılır.

Müphem (kapalı) unsur bir isim ise melfûz mumeyyez, cümledeki kaplalılık açıklanıyorsa melhûz mumeyyez olur.

Sayılar dilde açıklamaya ihtiyaç duyan müphem sözcükler arasındadır. Sayıların temyîzlerinin temel özellikleri şunlardır:

Mufred [3-10] sayıların temyîzi çoğul-mecrûr olur,

Murekkeb [11-19] ve atıflı [21-99] sayıların temyîzi mufred- mansûb olur,

100, 1000 ve bu sayıların katlarının temyîzi mufred – mecrûr olur.

Yukaradaki açıklama kısmını desteklemesi için bölüm, aşağıda şematik bir üslupta özetlenmiştir.

Sayı	Örnek	Sayının İ‘râbı ve Sayılanla Eril-Dişil Uyumu				Sayılanın [Temyîzin] İ‘rab Durumu
		I. Kısım		II. Kısım		
1	رجلٌ واحدٌ امرأة واحدةٌ	Mu‘reb	Uyumlu	-	-	Tekil - Mu‘reb
2	رجلان اثنان امرأتان اثنتان	Mu‘reb	Uyumlu	-	-	İkil - Mu‘reb
3-10	ثلاثةُ رجالٍ ثلاثُ نساءٍ	Mu‘reb	Zıt	-	-	Çoğul – Mecrûr
11	أحدَ عشَرَ رجلاً إحدى عشْرةَ امرأةً	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
12	اثنا عشَر رجلاً اثنتا عشْرَةَ امرأةً	Mu‘reb	Uyumlu	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
13-19	ثلاثةَ عشرَ رجلاً ثلاثَ عشْرةَ امرأةً	Fetha Üzeri Mebnî	Zıt	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
20-90	عشرون رجلاً عشرون امرأةً	Mu‘reb	-	-	-	Tekil – Mansûb
21	واحدٌ وعشرون رجلاً واحدةٌ وعشرون امرأةً	Mu‘reb	Uyumlu	Mu‘reb	-	Tekil – Mansûb

3

Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde edebilme

Temyiz

22	اثنان وعشرون رجُلاً اثنتان وعشرون امرأةً	Mu'reb	Uyumlu	Mu'reb	-	Tekil – Mansûb
23-99	ثلاثةٌ وعشْرون رجلاً ثلاثٌ وعشرون امرأةً	Mu'reb	Zıt	Mu'reb	-	Tekil – Mansûb
100	مئةُ رجُلٍ مئةُ امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr
200	مِئتَا رجلٍ مِئتَا امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr
300	ثلاثُمئةِ رجلٍ ثلاثُمئةِ امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr
1000	ألفُ رجلٍ ألفُ امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr
2000	ألفا رجلٍ ألفا امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr
3000	ثلاثةُ آلافِ رجلٍ ثلاثةُ آلافِ امرأةٍ	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecrûr

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Bu kısımda harfi cerle kullanılan fiillerden "دلَّ على", "افتقر إلى", "تطرَّق إلى" fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

هذا الأمرُ يَدُلُّ على أنَّ النِّظامَ يَعْبَأ بِمُواطِنه.

(Bu durum, yönetimin vatandaşına değer verdiğini gösteriyor.)

يَفْتَقِرُ التَّاجِرُ إلى المال.

(Tüccarın paraya ihtiyacı var.)

لقد تَطَرَّقْتُ في كَلِمَتِي إلى هذه المواضيع.

(Konuşmamda bu konulardan bahsetmiştim.)

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Yaygın kullanılan kalıp ifade yapılarından aşağıda verilen üç yapının kullanım özelliklerine işaret edilip örneklerle ele alınmıştır. Bu çerçevede Arapçada "فُعال" yapısıyla elde edilen üleştirme sayılarının kullanımı, "فُعل" yapısıyla elde edilen kesirli sayıların kullanımı ve iki durum arasındaki eşitlik ve denklik anlamına delalet eden "سواء .....أ..... أم" yapılarının kullanımı örneklerle ele alınmıştır.

وزَّع المديرُ الكتبَ رُباعَ على الطلاب.

(Müdür, dörder dörder kitapları öğrencilere dağıttı.)

أكمَلْتُ قراءة خُمسِ هذا الكتابِ.

(Bu kitabın beşte birinin okumasını tamamladım.)

أُحِبُّ الأَدَبَ التركي سَواءٌ أكانَ حَديثاً أم قديماً.

(İster modern isterse klasik olsun Türk edebiyatını severim.)

1 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"إشْتَرَك في الاجْتِمَاعِ .... مُهَنْدِساً و .... مُهَنْدِسَةً."

A. خمسةٌ وعشرون – عشرون

B. خمسةُ – خمسُ

C. أربعةٌ وثلاثين – خمسُ

D. واحِداً وعشرين – واحدةٌ

E. واحِدٌ – واحِدة وعشرين

2 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen ifadeyi bulunuz.

"يتكوَّنُ هَذَا الكِتَابُ مِنْ .... فصلاً."

A. إحدى عشْرة

B. اثنتا عشْرَةَ

C. اثنتي عشْرةَ

D. أحدَ عشَرَ

E. خمسَ عشْرَةَ

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"كان مَوْعِدُنا بعد .... دقيقةً."

A. خمسة وعشرين

B. ثلاثون

C. الثالِثةُ بعْد الظُّهر

D. خمسةٌ وعشرون

E. عِشْرين

4 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

"عَاد أخِي إلى البَيْتِ قبل .... مِنَ الخارجِ."

A. سَاعَتَان

B. خمسٌ وأربعون دقيقةً

C. خمسَ عشْرةَ دقيقةً

D. عشرون ساعةً

E. ثلاثون يوماً

5 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen ifadeyi bulunuz

"إشْترَيتُ هذه الساعةَ .... قبل شهرٍ."

A. بِثلاثة آلافِ ليرةٍ

B. بِسَبْعين ألفَ ليرةٍ

C. خمسَ عشْرةَ سيَّارةً

D. عشرون ساعةً

E. ثلاثون يوماً

6 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: كَمْ صَفْحةً قرأتَ في هذا الكتابِ؟

موسى: ....

A. مئة صَفْحَةٍ

B. عشْرِ صفحاتٍ

C. في الرابعة والنصفِ تماماً

D. الثالثةُ بعد الظُّهْر

E. صفحةٍ واحدةٍ

7 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yeri uygun düşen harf-i cerle doldurunuz.

"هذا يَدُلُّ .... مَدى الْعلاقَاتِ الْإِيجَابِيَّةِ بَيْنَ الْبَلَدَيْن."

A. بِ
B. مِنْ
C. على
D. في
E. عنْ

8 "Miladi takvim 12 aydan oluşur." cümlesinin Arapça karşılığı hangi seçenekte gramer ve anlam yönünden doğru olarak verilmiştir?

A. يَتَكَوَّنُ كلُّ تقويم من اثْنَي عشر شَهْراً.
B. يَتَكَوَّنُ التَّقويم الميلاديُّ من أحد عشر شَهْراً.
C. يَتَكَوَّنُ التَّقويم الميلاديُّ من ثلاثة عشر شَهْراً.
D. يَتَكَوَّنُ التَّقويم الميلاديُّ من اثْنتي عشر سَنَةً.
E. يَتَكَوَّنُ التَّقويم الميلادِيُّ مِن اثْني عَشَرَ شَهراً.

9 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcüğü bulunuz.

"إنَّ الضيوفَ جاءوا ...."

A. واحِداً
B. أُحادَ
C. وَحْدَهُ
D. وَحْدَكُمْ
E. أسْدَاس

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcüğü bulunuz.

"إنه يحترم كلَّ إنسان .... كان كبيراً أم صغيراً."

A. أنَّه
B. إنَّه
C. سواء أ
D. يُحِبُّ
E. تُحِبُّ

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar ve "Ma'tûf Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Ma'tûf Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "100 ve 1000 Sayıları ve Katları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "100 ve 1000 Sayıları ve Katları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. E	Yanıtınız yanlış ise "Okuma Parçası"nı yeniden gözden geçiriniz.
9. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما مَعْنَى كلِمَةِ الألْفِيَّةِ؟ الألفية تُطْلَقُ على عَشَرةِ قرون.
2. ما المدةُ الزَّمَنِيَّةُ لِلقَرْنِ ؟ مدة القرن تساوي مئةَ سنةٍ.
3. كَمْ سَنَةً في العَقْدِ الزمنيّ؟ في العقد عشْرُ سِنِين.
4. متى يبدَأ التقويمُ الهجريُّ؟ يبدأ التقويم الهجري بهجرة النبي ﷺ من مكة إلى المدينة.
5. كَمْ يَوْمًا فِي الْعَامِ الْهِجْرِيِّ؟ في العام الهجري ثلاثُمِئَةٍ وأربعةٍ وخمسين يوماً.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da (x) yanlış işareti koyunuz.

1. العامُ المِيلاَديُّ يَعْتَمِدُ على حَرَكَةِ القَمَر بالنِّسْبَة للأرْض. (x)
2. إنَّ دَوْرَ الأرْضِ حولَ الشَّمْسِ هُوَ الأسَاسُ فِي الْعَامِ الْهِجْرِي. (x)
3. العالَمُ الآن في الْقَرْنِ الْأَوَّلِ لِلْأَلْفِيَّةِ الثَالِثَةِ. (√)
4. ستبْدَأ الألْفِيَّةُ الرابعةُ في الأوَّلِ مِنْ يَنَاير لِعَامِ 3001م واللهُ أعلمُ. (√)
5. قد شَهِدَ هذا العَصْرُ التغيُّرَاتِ العديدةَ في الْمَجَالَاتِ الْمُختلفةِ. (√)

2 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. التَّقويمُ الميلادِيُّ يَتَكَوَّنُ مِن اثْني عَشرَ شَهْراً. (يتألَّف من – تَعْتَبِرُ – تَتَشَكَّلُ مِنْ)
2. الأَحْدَاثُ الَّتِي نَشَأَتْ قَبْلَ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ يُطْلَقُ عَلَيْهَا مَا قَبْلَ الْهِجْرَةِ. (تُسَمَّى ب– تُخصِّص – تُرْسِلُ)
3. القَرْنُ مدّةٌ زمنيّةٌ تُعادِلُ مئةَ سنةٍ. (تُبايِنُ – يختلفُ – تُسَاوِي)
4. لم تَشْهَدْ الْقُرُونُ الْمَاضِيَةُ مِثْلَ هَذِهِ الْتَّحَوُّلاَتِ. (الخِلاَفَات – التغيُّرات – النِّزَاعَات)
5. يَجِبُ الْأَخْذُ بَعَيْنِ الْاعْتبار أنَّ الْقَرْنَ مِئَةُ سَنَةٍ. (السَّنَةَ – التقويمَ – العصْرَ)

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرِكَةِ خمسةَ عشرَ مهندساً وإحدى عشْرةَ مهندسةً
(مهندساً – مهندِسٌ – مهندسةً)
2. دخَل في الصفِّ أحدَ عشَرَ طالِبا وثلاثَ عشْرةَ طالبةً.
(أحدَ عشَرَ – واحدة – ثلاثَ عشْرةَ)
3. وصل إلى الشركةِ ستَّةٌ وعشرون موظَّفاً قَبْلَ قَليلٍ.
(مدرِّسُون – موظَّفاً – موظَّفةً)
4. جَاء أبي بعدَ خمسَ عشْرةَ دقيقَةً.
(خمسَ عشْرةَ – خَمْسَةِ عَشرةِ – خمسةَ عشَرَ)
5. خرَج الأُسْتَاذُ قَبْلَ واحِدةٍ وعشرين دقيقةً.
(عشرون – واحِدةٍ وعشرين – ثلاثةٍ وَعِشْرِين)

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan kısımlarını tamamlayabilecek parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanını bulunuz.

1. يعقوب: مَتى جاء هذا الطردُ؟
أيُّوب: قبل خمسٍ وعشرين دقيقةً
(قبل خمسٍ وعشرين دقيقةً – بعدَ نصف ساعةٍ – الخامسةُ)
2. يعقوب: كم طالِباً في الصفِّ؟
أيُّوب: سبعة عشَرَ (سبعة عشَرَ – سبعةُ عشَرَ – سبعةٌ عشَرَ)
3. يعقوب: كمْ صفًّا في المدرسة التي يدرس فيها صديقُك؟
أيُّوب: أربعةَ عشَرَ (العاشِرة – أربعةَ عشَرَ – ثلاثٌ)
4. يعقوب: بِكَم اشتريت هذه السّاعة؟
أيُّوب: بأربعين (السابعةُ – في السابعة – بأربعين)
5. يعقوب: كمْ طائرةً تغادر هذا المطار يوميًّا؟
أيُّوب: عشرون (عشرون – في الرابِعة – أرْبَعَة)

Alıştırma 3

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanını bulunuz.

1. بَدَأْنا دراسةَ هذا الكِتابِ قبلَ خمسٍ وأربعين دقيقةً.
(أربعُون دقيقةً – خمسٍ وأربعين دقيقةً – الرابِع)
2. سأشاهِدُ الحلقةَ الثالثةَ لهذا المسَلْسَل بعد إحدى عَشْرة سنةً.
(بعد إحدى عَشْرة سنةً – قبل عشرين دقيقةً – الرابعةُ)
3. يتألَّف هذا الفيلمُ الوثائقيُّ مِنْ أربعٍ وأربعين حَلقةً.
(أربعة عشَر – ثلاثون – أربعٍ وأربعين)
4. أنْهَى المديرُ الجلسَةَ قبلَ عشرين دقيقةً.
(أربعون – عشرين – خمسة عشَرَ)
5. يسكُن الأستاذُ موسى في هذه العمارة مُنْذُ أربعةَ عشَرَ عاماً.
(الرابع – أربعةَ عشَرَ عاماً – عشرون سنةً)

Alıştırma 4

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعْمَلُ في المخْتَبَرِ خمسٌ وعشرون (25) طالبةً.
2. قد أتتْ إلى منزلِنا ثلاثٌ وثلاثُون (33) امرأةً قَبْلَ ثلاثةَ عشَرَ (13) يوماً.
3. وَصَلْنا إلى الشَّرِكَةِ قبلَ اثنتين وعشرين (22) دقيقةً.
4. جاء أبي في التاسعة مَساءً مع تسعةَ عشَرَ (19) صديقاً له.
5. كتبتُ اليومَ سَبْعَ عشْرَةَ (17) صفحةً.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılanlardan (ma'dûdlardan) uygun olanını bulunuz.

1. عِندي واحِدَة وعشرون لِيرَة فقط. (دقائقَ – رِيالٌ – لِيرَة)
2. تكلمْتُ معه لِمُدّةِ اثنتيْ عشرة دَقيقَةً في الطَّريق. (دقائقَ – دَقِيقَةً – دقيقتين)
3. لي خمسَ عشْرَةَ سَيَّارَة وخَمْسَةَ عَشَر ولداً. (ولداً – سَيَّارَة – بَنَات)
4. تَعْمل في هذا المصنع ثلاثٌ وأربعون عامِلَةً. (عامِلَةً – طبيبات – رجالاً)
5. يدرس يَحْيَ في المستوى الثالِثِ إحدى عشَرةَ مادَّةً. (مادَّةً – دروساً – المستوى)

Alıştırma 6

Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يعْمَلُ في المسْتَشْفى خمسٌ وعشرون مُمَرِّضَةً واثنا عشر طَبِيباً.
(Hastanede 25 hemşire ve on iki doktor çalışmaktadır.)
2. تتكوَّنُ ورشةُ الْعَمَلِ من سبعةَ عشَرَ طبيباً.
(Çalıştay 17 doktordan oluşmaktadır.)
3. في سورةِ يُونُسَ اثنتان وخمسون آيةً من الآيات الكريمة.
(Yunus suresinde 52 ayet-i kerîme bulunmaktadır.)
4. لَهُ سبعَ عَشْرَةَ سَيَّارَة وله عشرون بيتاً جديداً للبيع.
(Onun 11 arabası ve satılık 20 yeni evi var.)
5. تَتَشَكَّلُ اللَّجْنَةُ الصحيَّة مِنْ أربعةَ عشَرَ طبيباً وطبيبةً.
(Sağlık kurulu 14 doktordan oluşmaktadır.)

Alıştırma 7

Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Oturum 35 dakika sonra başlıyor.
تبدأ الجلسةُ بعد خمسٍ وثلاثين دقيقة.
2. Fabrikada doksan beş işci çalışıyor.
يعمل في المصنعِ خمسةٌ وتِسْعون عاملاً.
3. Şimdi yanımda 1500 lira var.
الآنَ عِنْدِي أَلْفٌ وخَمْسُمئةِ ليرة.
4. Sınıfta yirmi üç öğrenci var.
في الصَّفِّ ثلاثةٌ وعشرون طالباً وطالبة.
5. Bu kalemi kırk bir liraya satın aldım.
اشتريتُ هذا القلَمَ بواحدةٍ وأربعين ليرة.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ الوحدة

إجماليّ (*icmâliyy*) **genel, toplam, toptan, brüt**

ازدياد (*izdiyâd*) **artış**

أَساسِيَّات (*esâsiyyât*) **temeller**

اِسْتغْرَق (*istagraka*) **(belirli bir süre, zaman) sürdü, devam etti**

أضْعاف (*ed'âf*) **kat, iki katı, iki misli** (t.) ضِعْف (*di'f*)

افتقر إلى... (*iftekara ila*) **bir şeye ihtiyaç duydu**

أقْرَضَ (*akrada*) **borç para verdi**

بَرْمَجِيَّات (*bermeciyyât*) **programlar, yazılımlar**

تَأْمين (*te'mîn*) **sigorta, teminat, ipotek; sağlama, tedârik etme**

تَصَامِيم (*tesâmîm*) **tasarımlar, projeler** (t.) تصميم (*tasmîm*)

تَطَرَّق إلى... (*teterraka ilâ*) **bir şeye değindi, bir şeyden bahsetti**

تَعَلَّق بـ... (*te'alleka bi*) **birine, bir şeye bağlı oldu, tutundu**

تَوَافَد إلى... (*tefêde ilâ*) **bir yere akın etti, geldi**

حارَة (*hâra*) **mahalle**

دوْرَة (*devra*) **dönüş, dönme, deverân**

سَداد (*sedâd*) **borç kapatma**

سَدَّدَ (*seddede*) **borcu kapattı, ödedi**

سَاوَى (*sâvâ*) **bir şeye denk oldu, eşit oldu**

صَمَّمَ (*sammeme*) **tasarladı, planladı**

صادقَ (*sâdeka*) **onayladı tasdik etti**

صَمَّمَ (*sammeme*) **tasarladı, planladı**

يَعْبأُ-عَبَأَ (*'abe'e-ya'be'u*) **önemsedi, değer verdi**

عادَلَ (*'âdele*) **bi şeye denk oldu, eşit oldu**

عاشَرَ (*'âşera*) **beraber yaşamak, samimi olmak**

عَقَارٌ (*'akâr*) **gayrimenkul, emlak, arsa** (ç.) عقارات (*'akârât*)

فَائِدَة (*fâ'ide*) **faiz, kâr; yarar, avantaj** (ç.) فوائد (*fevâ'id*)

قَرْض (*karz*) **kredi, borç** (ç) قُرُوض (*kurûz*)

كَافَّة (*kêffe*) **hepsi, tümü**

مَخْرَج (*mahreç*) **çıkış yolu, çözüm, çare** (ç.) مخارج (*mahâriç*)

مَصرِف (*masrıf*) **banka, vezne; akaç** (ç.) مصارف (*masârıf*)

مُعَادَلاتٍ (*mu'âdalât*) **denklemler, formüller**

مُعْتَمَد (*mu'temed*) **güvenilir, güvenilen, itimat edilen**

مُعَظَّم (*mu'azzam*) **ulu, muazzam, yüce**

مَلْحُوظ (*melhûz*) **dikkat çeken, önemli**

يَهُزُّ-هَزَّ (*hezze-yehuzzu*) **sarsmak, sallamak**

وَسَّعَ (*vessa'a*) **genişletti**

وَفَّرَ (*veffera*) **sağladı**

وَلَى - يَلي (*velâ-yelî*) **izlemek, ardından gelmek**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أفْضَل من... (*efdalu min*) **–den daha iyi**

أقلّ مِن... (*ekallu min*) **–den daha az**

بحاجة إلى... (*bi hâce ila*) **bir şeye ya da birine ihtiyacı var**

بالنِّسبة لـ... (*bi'n-nisbe li*) **–e göre**

سَوَاءٌ أكَانَ ... أم ... (*sevâu kâne … ev …*) **ister öyle olsun ister böyle; gerek … gerekse …**

شريطة أنْ .... (*şerîdate en*) **–sı şartıyla, -sına bağlı**

على قَدرِ الاتساع (*'ala kaderi'l-ittisâ'*) **genişleyebildiği kadar**

في نِهَايَةِ الْمَطافِ (*fi nihâyatu'l-matâf*) **işin sonunda**

اللُّبْنَة الأساسِيَّة (*el-lubnetu'l-esâsiyye*) **temel taşı, esas**

ما شَابَهَ ذلك (*mâ şêbehe zâlike*) **buna benzer, vb.**

مِنَ الْمَفْرُوضِ عَليه أنْ .... (*mine'l-mefrûz 'aleyhi en*) **–sı zorunludur**

يا تُرى (*yâ turâ*) **acaba**

SUNDAY
MONDAY
7
8
9
14
15
21
22
23
28
29
30
31

Bölüm 3

İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 3

1 İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini *(ism-i mekân, ism-i zaman, ism-i âlet, ism-i tasgîr ve ism-i nisbe)* türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

2 Arapçada İsim Türetme

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (إِسمُ المَكان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (إِسمُ الآلة); küçültme adlarını (إِسمُ التَّصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (إِسمُ النِّسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapça Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • İsm-i Mekân إِسمُ المَكان • İsm-i Zaman إِسمُ الزَّمان • İsm-i Âlet إِسمُ الآلة • İsm-i Tasgîr إِسمُ التَّصغير • İsm-i Nisbe إِسمُ النِّسبة

GİRİŞ

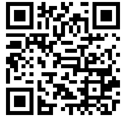
مُقَدّمة

Bu bölümde Arapçada bazı isim türlerini türetme yolları genel hatlarıyla ele alınacaktır. Şu konular örneklerle açıklanacaktır:

1. Mekân ve Zaman İsmi (اِسمُ المَكان والزّمان)
2. Araç Gereç İsmi (اِسم الآلة)
3. Küçültme İsmi (اِسمُ التَّصغير)
4. Nispet İsmi (اِسمُ النِّسبة)

Ünitenin sonunda öğrencinin gerek söz konusu yapıların işlevlerini kavrama gerekse her birini iletişimsel bağlamlarda kullanabilme becerisi göstermesi beklenmektedir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 3

العربيّة في حياتنا اليوميّة ٣

Milli Kütüphane Nerede?

Yusuf: Afedersin(iz), Milli Kütühane'nin nerede olduğunu bana gösterebilir misin(iz)?

Menal: Tabii. Kütüphane bu tarafta. Dosdoğru yaklaşık 100 metre yürü(yün). Sonra Cumhuriyet Caddesi'ne dönün. Yaklaşık 50 metre daha yürü(yün). Hemen sağınızda kütüphaneyi göreceksin(iz). Türk-Arap Bankası'nın tam karşısında.

Yusuf: Çok teşekkürler. Burada yabancıyım, bu yüzden kendimi şehirde kaybolmuş hissediyorum.

Menal: Aa, sizi iyi anlıyorum bayım. Ben de bu bölgeye yaklaşık bir sene önce taşındım ve hâlâ bazı yerleri bilmiyorum.

أينَ المكتَبَة الوَطَنِيَّة؟

يوسف: لَوْ سَمَحْتِ، هل يُمكنكِ أنْ تَدُلِّيني عَلَى المَكتَبَة الوَطَنِيَّة؟

مَنال: بالتَّأكيد. المَكْتَبَة في هذا الاتِّجاه. اِمْشِ مُسْتَقيمًا ما يُقارِب مائة مِتْر، ثُمَّ انْعَطِفْ إلى شارع الجُمْهوريَّة، امْشِ خَمْسين مِتْرًا تقريبًا، سَتَجِدُ المَكْتَبة على اليَمين مُباشَرَة، مُقابِل المَصْرِف العَربي–التُّركيّ تمامًا.

يوسف: أَلف شُكر، أنا غَريب هُنا لذلك أَشْعُر وكَأَنَّني ضائِعٌ في المَدينَة.

مَنال: آه، أَفْهَمُك جَيِّدًا يا سَيِّدي. أنا أيضًا. انْتَقَلْتُ إلى هذه المِنْطَقة قبل سَنَةٍ تَقْريبًا، ولا أزالُ لا أَعْرِفُ بعضَ الأماكِن.

İkinci Memleketinize Hoş geldiniz!

Şirket Müdürü: Elektrik Cihazları Anonim Şirketi Müdürü olarak hepinize hoşgeldiniz diyorum. Dilerim burada, ikinci memleketinizde keyifli bir vakit geçirirsiniz. Müsaade ederseniz toplantımıza başlayalım.

Şirket Müşterisi: Öncelikle misafirperverliğiniz için çok teşekkür ederiz. Doğrusu kendimizi memleketimizde gibi hissediyoruz.

Şirket Müdürü: Ne zaman isterseniz buyurun gelin. Bildiğiniz gibi, şirketiniz aracılığıyla ülkenize elektrikli cihaz ve makine ihracatı için bir ilke anlaşması imzalamıştık. İthal etmek istediğiniz cihazların listesini hazırladınız mı?

Şirket Müşterisi: Evet, liste hazırdır. Sizden saç kurutma makinaları, ütüler, çamaşır makinaları, bulaşık makinaları, buzdolapları, derin dondurucular, bataryalar, hoparlörler, su ısıtıcıları, jeneratörler satın almak istiyoruz.

Şirket Müdürü: Sanırım önce talep edeceğiniz cihaz sayısını belirlemek ve fiyatta mutabakata varmak daha uygun olacak, sonra geriye kalanlara geçeriz.

Şirket Müşterisi: Tamam, Harika bir fikir.

أهلاً بكم في بلدكم الثاني!

مُديرُ الشَّركة: أُرحِّبُ بكم بِصِفَتي مُديرِ شَرِكَةِ الأجْهِزَةِ الكَهْرِبائِيَّةِ المُساهَمة. أَتَمنّىٰ أنْ تَقْضُوا وقْتًا مُمتِعًا هنا، في بَلدِكم الثَّاني لو تَسْمَحونَ نَبدَأ اجْتِماعَنا.

عَميلُ الشَّركة: أولاً نُقَدِّم لكم جَزيلَ الشُّكْرِ لِحُسْن الضِّيافة. في الواقِع نَشْعُر كَأَنَّنا في بَلَدِنا.

مُديرُ الشَّركة: أهلاً وسهلاً بكم دائمًا. كما تَعْلَمونَ لقد وَقَّعْنا اِتِّفاقًا مَبْدَئيًّا لِتَصْديرِ أجْهِزةٍ كَهربائيةٍ ومَكائنَ إلى بلدِكم بِواسِطَةِ شَرِكَتِكم. هل جَهَّزْتم قائمةَ الأجْهِزة التي تُريدونَ اسْتيرادَها.

عَميلُ الشَّركة: نعم، القائمةُ جاهِزَة. نُريدُ أن نَشْتَرِيَ منكم مُجَفِّفات شَعْر، ومكاوٍ، وغَسّالات ملابس، وغسّالات صُحون، وثلاّجات، وبرّادات، وبطّاريّات، ومُكَبِّرات صَوْت، وغَلاّيات، ومُوَلِّدات كَهْربائيَّة.

مُديرُ الشَّركة: أَعْتَقِدُ مِنَ الأَفْضَل أنْ نُحَدِّدَ أوّلاً العَدَدَ الذي تَطْلُبونَه مِن هذه الأجْهِزَة ونَتَّفِق على السِّعر، ثُمَّ نَنْتَقِلُ إلى البَقِيّة.

عَميلُ الشَّركة: حاضر، فكرة رائعة.

قصّة كُنْية أبي هُرَيْرة

قال ابن إسحاق: حدَّثَني بعضُ أصحابِنا عن أبي هُريرة قال: كان اسمي في الجاهليّة عَبد شَمس فسُمِّيتُ في الإسلام عبد الرّحمن، وإنما كُنيتُ بِأبي هُريرة، لأنّي وَجَدتُ هِرّةً فجعلتُها في كُمّي، فقيلَ لي: ما هذه؟ قلتُ: هِرَّة. قيل: فأنتَ أبو هُريرة.

Ebu Hureyre Lakabının Öyküsü

İbn İshak rivayet etti: Bazı dostlarımız Ebu Hureyre'den şu rivayeti aktardılar: Cahiliye döneminde adım Abdu Şems idi. Müslüman olduktan sonra Abdurrahman adını aldım. Ancak Ebu Hureyre lakabını almamın sebebi de şudur: Bir kedi buldum ve ona elbisemin kolunun içinde baktım. Beni görenler "Bu ne?" diye sordular. Ben de "Kedi" dedim. "O halde lakabın Ebu Hureyre olsun" dediler. (Ebu Hureyre "minik kedi –kedicik- babası" anlamındadır.)

نموذج سيرة ذاتيّة

- المعلومات الشخصية:

الاسم واللقب: ....

تاريخ الميلاد: ....

الحالة الاجتماعيّة: ....

رقم الهاتف: ....

مكان الولادة: ....

العنوان الإلكترونيّ: ....

العنوان البَريديّ: ....

- المُؤَهّلات العِلْمِيَّة:

اسم الشهادة: ....

التخصُّص: ....

- الدَّورات التَّدْريبيَّة:

مكانها: ....

مدَّتها: ....

- اللغات الأَجْنَبِيَّة: ....

- الهوايات: ....

- أسماء المعرِّفين ومعلوماتهم: ....

مرفَق صورة عن جواز السَّفَر، مرفَق صورة شَخصيّة

Özgeçmiş Formu

• Kişisel Bilgiler:

Adı soyadı: ....

Doğum tarihi: .... Doğum yeri: ....

Medeni hâli: .... E-mail: ....

Telefon no: .... Posta adresi:

• Öğrenim Durumu:

Diploma türü: .... Alanı: ....

• Staj Eğitimleri:

Eğitim Yeri: .... Süresi: ....

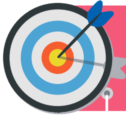
• Yabancı Diller:

• Hobiler:

• Referanslar:

Pasaport sureti ektedir. Vesikalık fotoğraf ektedir.

Öğrenme Çıktısı

1 İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini (ism-i mekân, ism-i zaman, ism-i âlet, ism-i tasgîr ve ism-i nisbe) türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

Araştır/Tekrarla 1

Yukarıdaki diyaloglarda mekân ve zaman adları (ism-i mekân ve ism-i zaman), araç gereç adları (ism-i âlet), küçültme adları (ism-i tasgîr) ve aitlik (nisbet) bildiren adlarla ilgili vurgulanan kelimelerin köklerini tahmin ediniz. Kelimeleri kök esasına göre dizilmiş bir sözlükte bulunuz.

İlişkilendir/Karşılaştır

Aşağıdaki ayetlerde geçen ve zaman, mekân, araç, küçültme ve nispet bildiren isimlerin altını çiziniz:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ (İsrâ Sûresi 1)

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ﴾ (Yusuf Sûresi 5)

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ (En'âm Sûresi 59)

﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ﴾ (Hûd Sûresi 91)

﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ﴾ (Kamer Sûresi 46)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (Yusuf Sûresi 2)

﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ (Fetih Sûresi 26)

Anlat/Paylaş

Aklınıza gelen bazı araç gerek isimlerini Türkçe-Arapça sözlükte arayınız. Arapça sözcüklerin hangi köklerden türetildiğini tahmin etmeye çalışınız.

مِنشار، مِسمار، مِكنَسة، قَدّاحة، حِزام kelimelerinin kök harflerini bulup sözlükte arayınız. Bulduğunuz kelimelerin çoğullarını da yanına not ediniz.

DİL BİLGİSİ: İSM-İ MEKÂN, İSM-İ ZAMAN, İSM-İ ÂLET, İSM-İ TASGÎR, İSM-İ NİSBE

قواعِد: اِسمُ المَكان واسمُ الزَّمان واسمُ والآلة واسمُ التّصغير واسمُ النِّسبة

Bu bölümde Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (اِسمُ المَكان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (اِسمُ الآلة); küçültme adlarını (اِسمُ التّصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (اِسمُ النِّسبة) türetme yolları sırasıyla ele alınacaktır.

Mekân ve Zaman Bildiren İsimler (اِسمُ المَكان والزَّمان)

Mekân ve zaman ismi, bir fiilden türetilip fiilin gerçekleştiği yeri ve zamanı bildiren isimdir.

1. Sülâsî fiillerin ism-i mekân ve ism-i zaman yapılarının iki kalıbı vardır: مَفْعَلٌ - مَفْعِلٌ
   a. Sülâsi fiilin muzârisinde aynu'l-fiil (orta harf) fethalı veya dammeli olursa ism-i mekân ve ism-i zaman için (مَفْعَلٌ) kalıbı kullanılır.
   b. Sülâsi fiilin muzârisinde aynu'l-fiil (orta harf) kesralı olursa ism-i mekân ve ism-i zaman için (مَفْعِلٌ) kalıbı kullanılır.
2. Mezîd fiillerden ism-i mekân ve ism-i zaman, ilgili fiilin ism-i mefûlü kalıbında türetilir.

Aşağıdaki tabloda mekân ve zaman isimlerinin nasıl oluşturulmuş olduğunu inceleyelim:

Sülasi Fiiller	*Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller*		
	Mâzî	**Muzâri**	**Mekân İsmi: مَفْعَل Formunda**
	كَتَبَ yazdı	يَكتُبُ yazıyor, yazar	مَكْتَب "ofis, büro; masa" (yazı yazma mekânı)
	لَعِبَ oynadı	يَلْعَبُ oynuyor, oynar	مَلعَب "stadyum, saha" (oynama yeri)
	Muzâride Orta Harfi Kesra Olan Fiiller		
	Mâzî	**Muzâri**	**Mekân İsmi: مَفْعِل Formunda**
	جَلَسَ oturdu	يَجْلِسُ oturuyor, oturur	مَجْلِس "meclis" (oturma mekânı)
Mezid Fiiller	**Mâzî**	**Muzâri**	**Mekân İsmi: İsm-i Mefûl Formunda**
	اِسْتَشْفى	يَسْتَشْفي	مُستَشْفى "hastane" (şifa talep edilen yer)
	اِلْتَقى	يَلْتَقي	مُلْتَقى "forum" (buluşma yeri)
	جَمَّعَ	يُجَمِّعُ	مُجَمَّع "kompleks, site" (toplanılan yer)

Pratikte bu şekilde oluşturulan mekân isimleri zaman isimlerine kıyasla daha fazla karşımıza çıkmaktadır. Örnekler:

مَدْخَل giriş (girilen yer)

مَطْبَخ mutfak (yemek pişirilen yer)

مَأْكَل yemek yeri (yemek yenen yer)
مَصْنَع fabrika (imalat yapılan yer)
مَعْبَد tapınak, ibadethane (ibadet edilen yer)
مُصَلّى musalla (namaz kılınan yer)
مُسْتَنْقَع bataklık (bataklığın olduğu yer)
مَغْرِب günbatımı (güneşin battığı yer)
مَوْعِد buluşma yeri veya zamanı
مَطْعَم yemek yeme yeri, yemekhane, restoran
مَسْبَح yüzme yeri, havuz

İllet harfiyle biten fiillerin mekân ve zaman isimleri yapılırken son hareke “fetha” olur. Örnek:

يَأْوي barındırıyor > مَأْوَى barınma yeri, barınak
يَلْهو eğleniyor > مَلْهَى eğlence mekânı, disko

Araç Gereç İsmi (اِسمُ الآلة)

Araç gereç isimleri türetmek için yaygın olan formlar şöyledir:

Formlar	Kök Harfler	Örnek
مِفْعال	ف ت ح	مِفْتاح “anahtar” (açma aracı)
	ق ي س	مِقْياس “ölçek” (ölçme aracı)
مِفْعَل	ص ع د	مِصْعَد “asansör” (yukarı çıkma aracı)
	ث ق ب	مِثْقَب “delgeç” (delme aracı)
مِفْعَلة	ك ن س	مِكْنَسة “süpürge” (süpürme aracı)
	ف ر م	مِفْرَمَة “kıyma makinası” (kıyma aracı)
فَعّالة	غ س ل	غَسّالة “çamaşır makinası” (yıkama aracı)
	د ر ج	دَرّاجة “bisiklet” (ilerleme aracı)

Araç gereç isimlerine örnekler:

مِحْراث ج مَحارِث	saban, pulluk
مِنشار ج مَناشير	testere, bıçkı
مِزلاج ج مَزاليج	kapı sürgüsü
مِسمار ج مَسامير	çivi, vida
مِخْرَطة ج مَخارط	torna tezgahı
مِكْحَل ج مَكاحِل	sürme kalemi
مِصْفاة ج مَصافٍ	süzgeç; rafineri
سَيّارة ج سيّارات	araba
بَرّادة ج بَرّادات	soğutucu
قَذّافة ج قَذّافات	mancınık, bombardıman uçağı
لِحاف ج أَلحِفة	yorgan
حِزام ج أحزِمة	kemer
رِباط ج أَربِطة	bağ, bağcık

Küçültme İsmi (اِسمُ التّصغير)

Arapçada bir şeyi küçük veya sevimli göstermek için kullanılan isim türüdür. Küçültme ismi فُعَيْل veya ona benzer formlarla oluşturulur.

حَسَن	iyi; Hasan	>	حُسَيْن	Huseyn (Hasancık, küçük Hasan)
عَبْد	kul/köle	>	عُبَيْد	küçük kul/köle
كَلْب	köpek	>	كُلَيْب	köpekçik, küçücük köpek
بَحْر	deniz	>	بُحَيْرة	göl (denizcik)
قَبْل	önce	>	قُبَيْل	hemen önce
بَعْد	sonra	>	بُعَيْد	hemen sonra
شَجَرة	bir ağaç	>	شُجَيْرة	küçük bir ağaç
دَوْلة	devlet	>	دُوَيْلة	küçük devlet, devletçik
جَنّة	bahçe; cennet	>	جُنَيْنة	küçük bahçe
دِرْهَم	dirhem	>	دُرَيْهِم	küçük dirhem
باب	kapı	>	بُوَيْب	küçük kapı

Kelimenin ikinci harfinden sonra bir med harfi gelirse, bu med harfi kesra ile harekelenen şeddeli ye (يِّ) harfine dönüşür (فُعَيِّل).

كِتاب kitap	>	كُتَيِّب	kitapçık
صَغير küçük	>	صُغَيِّر	küçücük

Bilimsel terim üretiminde bu yapıdan yararlanılır:

البُطَين الأيمَن والأيسَر	sağ ve sol karıncık
الأُذَين الأيمن من القَلب	sağ kulakçık (kalpte)
البُوَيضة	yumurtacık
المُخَيخ	beyincik
شُعَيرات دَمَوِيّة	kılcal damarlar
كُرَيّات الدَّم الحَمراء	alyuvarlar

Nispet İsmi (اسمُ النِّسبة)

Ülke veya şehir adlarının sonuna nisbet ya'sı (*yâ'u'n-nisbe*) eklenerek aidiyet anlamı elde edildiğini I. Kitapta görmüştük: عِراقِي (Iraklı), مِصْرِي (Mısırlı), إيراني (İranlı) gibi.

İsimden isim türetmek için kullanılan nispet yâ'sı, bir ülkeye, şehre veya köye; bir dine, mezhebe, tarikata, inanca; bir sanat ya da düşünce akımına veya bir kuruma mensubiyeti ya da herhangi bir şeye aitliği ifade eder ve bu yolla elde edilen kelimeye nisbet ismi (اسم النسبة) adı verilir. Eril için "-iyy^{un}", dişil için "-iyye^{tun}" eki eklenerek oluşturulur:

لُبْنان Lübnan > لُبنانِيّ Lübnanlı (erkek) / لُبنانِيَّة Lübnanlı (kadın)

عَرَب Arap > عَرَبِيّ Arap (erkek) / عَرَبِيّة Arap (kadın)

تاريخ tarih > تاريخِيّ tarihî (eril sıfat) / تاريخيّة tarihî (dişil sıfat)

Düşünce ve sanat akımlarının adlarında da nispet ekinin dişil formundan yararlanılır:

التَّعَدُّدِيّة	çoğulculuk
الشَّعْبِيَّة	halkçılık
الفاشِيّة	faşizm
القَوْمِيّة	milliyetçilik
الاِشْتِراكِيّة	sosyalizm
الواقِعِيّة	realizm, gerçekçilik
الرَّمْزِيّة	sembolizm

Özel isimlerde kelimenin sonunda “elif” veya “tâ’ marbûta” varsa ya da ülke adlarının sonu “-yâ” ile bitiyorsa nisbet yâ’sı ekleneceğinde bunlar atılır, sonra “nispet yâ”sı eklenir:

تُرْكِيا	Türkiye	>	تُرْكِيّ	Türk (erkek) / تُرْكِيَّة Türk (kadın)
أَمْرِيكا	Amerika	>	أَمْرِيكِيّ	Amerikalı (erkek) / أَمْرِيكِيَّة Amerikalı (kadın)
مَكَّة	Mekke	>	مَكِّيّ	Mekkeli, Mekke’ye ait olan
مَدينة	Medine	>	مَدَنِي	Medineli, Medine’ye ait olan

Kelimenin sonunda elif-i maksûre varsa nisbet ismi yapılırken elif-i maksûre vâv (و) harfine çevrilir:

دُنيا	dünya	>	دُنْيَوِي	dünyevî, dünyaya ait
مَعْنًى	mâna, anlam	>	مَعْنَوِي	manevî, anlamsal
فَتًى	genç	>	فَتَوِي	gençliğe ait

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (اِسمُ المَكان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (اِسمُ الآلَة); küçültme adlarını (اِسمُ التَّصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (اِسمُ النِّسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Yukarıda gördüğümüz isim türleriyle ilgili birer örneği Arapça olarak webde arayınız. Her bir kelimeyle ilgili seçeceğiniz anlamlı birer cümleyi defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’de aşağıdaki ayetlerde geçen küçültme isimlerinin küçültme öncesi hâllerini bulunuz.

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ﴾ (Yusuf Sûresi 5)

﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ﴾ (Hûd Sûresi 91)

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ، إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ (Kureyş Sûresi 1-2)

Anlat/ Paylaş

Evinizdeki araç gereçlerin Arapçalarının resimleriyle birlikte yer aldığı bir poster hazırlayınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعضُ الأفعال المستَعمَلة مع حُروف الجَر

Bir işe, eyleme devam etti	**واظَبَ على...**

أَجرَتْ مَجَلّة يابانيّة حِوارًا مع مُواطِن سُعوديّ يُواظِبُ على الحَجّ منذ 50 عامًا.

(Bir Japon dergisi 50 yıldır hac yapan bir Suûdi vatandaşı ile röportaj yaptı.)

الشخص الّذي لا يُواظبُ على مُمارِسَة الرِّياضَة يَفْقِد نحو 40% مِن كتلته العضلية حتى سِنِّ السَّبعين.

(Spora devam etmeyen kişi yetmiş yaşına kadar kas kütlesinin yaklaşık %40'ını kaybeder.)

فَوائدُ المواظَبة على وَجبة الإفطار لا تُعَدُّ ولا تُحصَى.

(Düzenli kahvaltı yapmanın faydaları saymakla bitmez.)

تَزداد نِسبةُ الـمُواظَبَة على المَدارس في جميع أنحاء العالَم بِشَكلٍ مَلحوظ.

(Okula devam etme oranı, dünyanın her tarafında gözle görülür bir şekilde artıyor.)

أنا أواظِبُ على دُروسِ اللغة العَرَبيَّة بانْتِظام.

(Ben Arapça derslerine düzenli devam ediyorum.)

لا شَكَّ أنَّ المُواظَبَة على الصَّلاة هو عُنْوان الفَلاحِ في الدُّنيا والآخِرة.

(Düzenli olarak namaz kılmak, kuşkusuz dünya ve ahirette kurtuluşun adresidir.)

Birini yakaladı, ele geçirdi	قَبَضَ على...

قَبَضَ البوليس على تُجَّار المُخَدِّرات.

(Polis uyuşturucu tacirlerini yakaladı.)

وُجِّهَت التُّهْمة إلى شَخصٍ آخر لم يَقْبِضْ عليه رِجالُ الشُّرطَة.

(Suçlama, polisin henüz yakalamadığı başka bir şahsa yöneltildi.)

نَتيجَة عَمَليَّة المُداهَمة، قُبِضَ على أربعةٍ مِن الأجانب بِتُهْمَة الاتِّجار بالأَسْلِحَة.

(Baskın sonucu dört yabancı, silah ticareti suçlamasıyla yakalandı.)

هل تَتَذَكَّرُ رَجلَ وِكالَة الأَمْن القومي الذى تَمَّ القَبْضُ عليه في فَضيحَة مَصْرفِيّة مُنذ سَنَتيْن؟

(İki yıl önce bir bankacılık skandalından dolayı tutuklanan Milli Güvenlik Ajansı çalışanını hatırlıyor musun?)

Bir şeye aşina oldu, bir şey hakkında bilgi sahibi oldu	أَلَمَّ بِ...

كان لا يُلِمُّ بأنّنا كَشَفْنا عَن أَمْرِه مِن زَمان.

(Durumunu çoktan ortaya çıkardığımızı bilmiyordu.)

هَنيئًا لكِ، لقد وَجَدتِ رَجُلاً مُلِمًّا بأُمور المَطْبَخ.

(Tebrik ederim, mutfak işlerini bilen bir adam bulmuşsun.)

يَنبَغِي أنْ يكونَ رئيسُ الوَحْدة أيضًا مُلِمّا بالبَرامج الحاسوبيّة.

(Birim amiri de bilgisayar programlarına aşina olmalıdır.)

إنهم مُلِمُّون بالقانون مِثْلَما أنتَ مُلِمٌّ بالسُّوق.

(Senin pazara hâkim olduğun kadar onlar da kanuna hâkimler.)

أَجْوِبَةُ المُدير تُثبِتُ عَدَمَ إلمامِه بما يَدورُ في المدرسة.

(Müdürün verdiği cevaplar okulda olup bitenden haberdar olmadığını göstermektedir.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içine kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Yukarıda verilen cümleleri çevirilerine bakmadan bir de siz çevirmeyi deneyin. Çevirinizi verilen çeviriyle karşılaştırın.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerle cümleler kurarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربيّة

عَنْ إِذْنِكم
Müsaade ederseniz, izninizle…

عَن إِذْنِكم، عَليّ أنْ أخْرُجَ فوْراً لِكيْ ألحَقَ بالقِطار.
(İzninizle trene yetişmek için hemen çıkmam gerekiyor.)

عَن إِذْنِكم، عَليّ أنْ أذْهَبَ إلى قاعةِ المُحاضرة لِأنَّ الطُّلاب ينتظِرونني.
(İzninizle dersliğe gitmem gerekiyor, çünkü öğrenciler beni bekliyor.)

عَن إِذْنِكم، عَليّ إيقاف هذه المَهزَلة.
(Müsaade ederseniz, bu komediye son vermem gerekiyor.)

عَن إِذْنِكم، وَسِّعوا الطَّريق لِلضُّيوف.
(Müsaadenizle, misafirlere yol açın.)

عَن إِذْنِكم، أرجو أنْ تَلتَزِموا الهُدوء، أَوَدُّ أن أَتحَدَّث معكم في أمْرٍ مُهِمّ.
(Müsaadenizle, sessiz olmanızı istirham ediyorum. Önemli bir konuda sizinle konuşmak istiyorum.)

مِن العَبَثِ ...
... yapmak boşunadır, anlamsızdır, saçmadır, komiktir, ... yapmanın yararı yok

مِنَ العَبَث أنْ تَخافَ مِني وأنا أُحِبُّكَ.

(Ben seni severken senin benden korkman saçmalık.)

مِنَ العَبَث أنْ يَلْهُوَ التِّلميذُ كَثيرًا في أيامِ الامتِحان.

(Öğrencinin, sınav günlerinde çokca eğlenmesi abestir.)

مِنَ العَبَث أنْ تَشْتَري أشياءً وأنْتِ لا تَحْتاجِينَ إليها.

(İhtiyacın olmayan şeyleri alman anlamsızdır.)

مِنَ العَبَث مُحاولةُ بِناءِ تَنْمِيةٍ دائِمةٍ بدون السِّلم والأَمْن.

(Barış ve güvenlik olmadan sürekli kalkınmayı inşa etme çabası boşunadır.)

مِنَ العَبَث تَناوُل العَديدِ من القَضايا المختَلِفة في فِقْرَة واحِدة.

(Çok sayıda farklı sorunları tek bir paragrafta ele almak abestir.)

مِنَ العَبَث الإدِّعاء بأنَّ التكنولوجيا فيها جميع الإجابات.

(Teknolojide tüm cevapların bulunduğunu iddia etmek komiktir.)

مِن العَبَث مُواصَلةُ إنفاق الأموال على الأسْلِحَة بينما تُواجِه البَشَرِيّةُ تَحَدِّيات أكثرَ أهمِّيَّةً.

(İnsanlık daha önemli sorunlarla karşı karşıyayken silahlara para akıtmaya devam etmek abestir.)

مِن كُلِّ حَدَبٍ وصَوْب
dört bir yandan, her taraftan

يَفِدُ السُّيّاحُ إلى هذه المدينة العَريقَة مِن كُلِّ حَدَب وصَوْب.
(Turistler dört bir yandan bu köklü şehre akın ediyorlar.)

المُسلِمون يأتون إلى الأَراضي المُقَدَّسَة مِن كُلّ حَدَب وصَوْب لِأداء فَريضَةِ الحَجّ.
(Müslümanlar, hac ibadetini yerine getirmek için kutsal topraklara dört bir yandan geliyorlar.)

﴿حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ.﴾
(Nihayet Ye'cuc ve Me'cuc'un önünde herhangi bir engel kalmadığında dört bir yandan akın ederler. *Enbiya Sûresi*, 96)

أَلْقى القَبْضَ على...
Birini ele geçirdi, yakaladı

ألقى البوليس القَبْضَ على تُجَّار المُخَدِّرات.
(Polis uyuşturucu tacirlerini ele geçirdi.)

ألقى الشُّرْطَةُ القَبْضَ على اللُّصوص.
(Polis hırsızları yakaladı.)

تَمَّ إلقاءُ القَبْضِ على أربَعة إرْهابِيِّين في عَمَلِيَّة أجْراها البوليس ليلة أمس.
(Polisin dün gece düzenlediği operasyonda dört terörist ele geçirildi.)

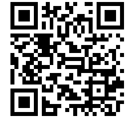

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Yukarıdaki kalıp ifadeleri kullanacağınız birer anlamlı cümle kurunuz.	Yukarıdaki kalıp ifadelerden en az birini kullanacağınız bir diyalog yazınız.	Yukarıda verilen kalıp ifadelerden en az birinin geçtiği bir paragraflık Arapça metin üretiniz. Ürettiğiniz metni bir akranınızla birlikte değerlendiriniz.

قراءة

okuma

أين سَنَسكُنُ؟

اسمي هِشام. أنا مُهَندس بترول. أَعْملُ حاليًّا في شَرِكة كبيرة في العِراق. سَوفَ أنتقلُ الشَّهرَ القادِمَ للعَمَل في فَرْعِ الشَّركة في دُبَي. يجب أن أبحَثَ عن مَسكَنٍ مُناسِبٍ، لأنّ أُسْرتي سَوف تنتقلُ معي إلى هناك. أوّلاً يَجِبُ أن يتكوَّن البيتُ مِن ثلاث غُرَف للنَّوم وحَمّامَيْن على الأقَلّ. نحتاجُ كذلك إلى مَطبَخٍ واسِعٍ ومَكانٍ واسِعٍ للمَعيشَة. أولادي يُريدونَ أنْ يكونَ البَيتُ قَريبًا من مَلعَبٍ لِكُرة القَدَم. زَوجَتي تُريدُهُ أنْ يكُونَ قَريبًا من المُستَشفَى، لأنّها ستعمَلُ مُمَرِّضةً هناك. وطبعًا يجبُ أنْ يكونَ البيتُ قريبًا من مَركَزٍ تجارِيٍّ لِيَكونَ شِراءُ الأشياء الضَّروريّة سَهلاً. زَوجَتي تُريدُ أن يَكونَ البَيتُ كَذلِكَ قَريبًا من مَدرَسَةِ الأولادِ لِيَذهَبوا وَحدَهم إليها كلَّ يومٍ. نُريده أن يكونَ قَريبًا أيضًا من مَكتَبةٍ عامّةٍ، لأنّنا نُحِبُّ القِراءَةَ كَثيرًا. باختِصارٍ، نحن نَبحَثُ عن مَسكَنٍ في مَوقِعٍ مُتَمَيِّزٍ. تُرى، كَم سيكون إيجارُ هذا المَسكَن؟

Nerede Oturacağız?

Adım Hişam. Petrol mühendisiyim. Şu anda Irak'ta büyük bir şirkette çalışıyorum. Gelecek yıl şirketin Dubai'deki şubesinde çalışmak için taşınacağım. Uygun bir konut aramalıyım. Çünkü ailem de benimle oraya taşınacak. Öncelikle ev, en az üç yatak odalı ve iki banyodan oluşmalı. Geniş bir mutfağa ve vakit geçirmek için büyük bir mekâna da ihtiyacımız olacak. Çocuklarım evin bir futbol sahasına yakın olmasını istiyorlar. Eşim hastaneye yakın olmasını istiyor. Çünkü orada hemşire olarak çalışacak. Tabii gerekli ihtiyaçların kolayca satın alınması için evin bir iş merkezine yakın olması da gerekir. Okumayı çok sevdiğimiz için evin bir halk kütüphanesine yakın olmasını istiyoruz. Kısacası, seçkin bir konumu olan bir konut arıyoruz. Acaba bu konutun kirası ne kadar olacak?

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. إلى أَيْنَ سينتَقِلُ هِشام وأسْرَتهُ؟
2. لِماذا يُريد هشام أن يكُونَ بيتُهم قريباً من مركز تجاري؟
3. لِماذا تُريدُ زوجة هشام أن يكونَ بيتُهم قَريبًا من المُستَشفَى؟
4. هل هشام يَعْملُ حاليًّا في العِراق؟
5. هل هشام يَعرفُ كم سَيدْفَع للإيجار؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. أولاد هشام يُريدونَ أنْ يكونَ بَيتُهم الجديد بعيدا عَن مَلعَبٍ لِكُرة القَدَم.
2. زَوجَة هشام تُريدُ أن يَكونَ بَيتُهُم الجديد قَريبًا من مَدرَسَةِ الأولادِ لِيَذهَبوا وَحدَهم إليها.
3. يُريدُ هشام أن يكونَ بَيتُهُم الجديد قَريبًا من مَكتَبَةٍ عامّةٍ، لأنّهُم يُحِبُّون القِراءَةَ.
4. يَعْملُ هشام حاليًّا في شَرِكة كبيرة في السّعودية.
5. يُريدُ هشام أن يتكوَّن بَيتُهُم الجديد مِن أَرْبَع غُرَف للنَّوم وحَمّامٍ على الأقلّ.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz:

1. نحن نَبحَثُ عن مَسكَنٍ في مَوقِعٍ مُتَمَيِّزٍ. (مكان–مكتب– ملعب)
2. لأنّ أُسْرتي سَوف تنتقلُ معي إلى هناك. (أصحابي–أهْلي — زملائي)
3. زَوجَتي تُريدُ أن يَكونَ البَيتُ قَريبًا من مَدرَسَةِ الأولادِ. (تُحِبُّ –تسأل–تقول)
4. أَعْملُ حاليًّا في شَرِكة كبيرة في العِراق. (أشْتغِلُ–أبْحثُ–أنْظُرُ)
5. كَم سيكون إيجارُ هذا المَسكَنِ؟ (المكتب– المصنع– المنزل)

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

القِردُ في عَيْنِ أمه غزال

Annesinin gözünde maymun ceylan gibidir.

(Kuzguna yavrusu şahin görünür.)

أَوَّلُ الغَضَبِ جُنون وآخِره نَدَم

Öfkenin başı delilik sonu pişmanlıktır.

(Öfkeyle kalkan zararla oturur.)

Yaşamla İlişkilendir — إربِط بالحياة

النِّجارَة

النِّجارَة في تُركيا صِناعَةٌ مُتَقَدِّمَةٌ حيث تَنْتَشِرُ فيها مدارِسُ صِناعيَّةٌ حَديثَةُ الطِّراز بكَثْرةٍ، والنَّجارُ هو الذي يَصْنَعُ الأثاثَ، وَالأبْوابَ وَالنَّوافِذَ وَالقَماطِرَ وَالأرائِكَ والأدْراجَ وغيْرَها مِنَ المُسْتَلْزَمات، ويَنْشُرُ الخَشَبَ بالمِنْشارِ ويُقَطِّعُهُ قِطَعاً ثُمَّ يُمَلِّسُها بالمِسْحَجِ ويَثْقُبُها بالمِثْقَبِ، وأخيراً يُلْصِقُ قِطَعَ الخَشَبِ بِغِرائه الخاصّ ويَضُمُّها بالمِلْزَمَة، ثُمَّ يَتْرُكُها لِيَجِفَّ غِراؤُها وتَسْتَمسِكَ الخَشَبَةُ.

هكذا يَتِمُّ لَصْقُها ثُمَّ تُدَقُّ فيها المَساميرُ بالقَدُوم ويَنْزِعُها النَّجارُ عنها بِالمِنْزَعة عِند اللُّزوم وهو لا يَسْتَغني عن هذه الآلاتِ لِيكونَ عمَلُه مُتْقَناً.

Kaynak: Yusuf Uralgiray, *İlk ve İleri Dilbilgisi* c.2 s.898'den alınmıştır.

إزمير مدينةٌ سِياحيَّةٌ

إزمير مدينَةٌ كبيرَةٌ واقِعة على سواحِلِ بحرِ إيجة عُمرُها ثمانِيَةُ آلافِ سنَةٍ تَقْريبًا ويَبْلُغُ عَدَدُ سُكَّانِها حَسَبَ إحْصائيَّة 2017 أكْثَرَ مِن أربعة مَلايين نَسَمة. وإنّها مشْهورةٌ بأَطْلالِها العَتيقَة وبِقلاعِها القَديمة وملاعِبِها الحديثَةِ وبِمسارِحِها العَظيمةِ وبِيَنابيعِها الشَّافِية. هي اليوم مَهبِطُ السَّائحين ومَشْتى الأثرياءِ ومَأْوَى الباحِثين عَنِ الرّاحة. وفيها مَصانِعُ ومَتاجِرُ عَظيمةٌ ومَتاحِفُ مُختلِفةٌ ومدارِسُ على اختِلافِ مُسْتوياتِها. وهي اليوم مُلْتَقى المُهندسينَ ومُجْتمعُ الخُبراءِ المَدَنيِّين والعَسْكَريِّين.

مناظِرُ هذا الثَّغرِ العَظيم رائِعةٌ في موسِمَي الرَّبيعِ والصَّيف بِصفةٍ خاصَّة. وهما مَوْسِمُ زيارتِها ومُنْتَهى الرِّحْلات إليها.

Kaynak: Yusuf Uralgiray, *İlk ve İleri Dilbilgisi* c.2 s.860'dan uyarlanmıştır.

alıştırmalar
التدْريبات

1- Aşağıda altı çizili isimlerin türlerini belirtiniz.

1. ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ (سورة القمر، 54-55).
2. ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنقَلَبٍ يَنقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء، 227)
3. يَزداد اهتمام العالَم بمَضيق إسطنبول.
4. ليس في الصَّحراء مَرعًى للحيوانات.
5. قَصَفَت الطائِراتُ مُستودَعاتِ النَّفطِ.

2- Örnekte olduğu gibi, aşağıdaki fiillerden mekân ismi türetip cümle içinde kullanınız.

كَتَبَ–يَكتُبُ ← مَكتَب لم أجِدْ المُديرَ في مَكتَبه صَباحًا.

1. خَرَجَ – يَخرُجُ ← ____________
2. صَنَعَ – يَصنَعُ ← ____________
3. سَكَنَ – يَسكُنُ ← ____________
4. طَعِمَ – يَطْعَمُ ← ____________
5. رَسَمَ – يَرسُمُ ← ____________

3- Aşağıdaki Arapça tanımlara göre mekân isimleri oluşturunuz.

1. المَكان الذي نأكل فيه الطّعامَ هو ____________
2. المَكان الذي فيه التُّحَف هو ____________
3. المَكان الذي نَستشفي فيه هو ____________
4. المَكان الذي نَطبُخُ فيه هو ____________
5. المَكان الذي نَلعَبُ فيه هو ____________
6. المَكان الذي نَدخُلُ منه هو ____________
7. المَكان الذي نَقعُدُ عليه هو ____________
8. المَكان الذي ننظُرُ إليه هو ____________
9. المَكان الذي نَرمي الكُرَةَ فيه هو ____________
10. المَكان الذي يَلْهى فيه العابِثونَ هو ____________

4- Aşağıdaki Arapça tanımlara göre alet isimleri oluşturunuz.

1. الآلة التي نثقُب بها الأشياء هي ______________
2. الآلة التي نفتَح بها الأبواب هي ______________
3. الآلة التي نكنُس بها البِساطات هي ______________
4. الآلة التي نغسِل فيها الصُّحون هي ______________
5. الآلة التي نَسير بها للانتقال من مكان إلى آخر ______________
6. الآلة التي نَقود بها السيّارة هي ______________
7. القَلَم الذي تكحَل بها النساء عيونَهنّ هو ______________
8. المُنشَآت التي يُصفى فيها النَّفط هي ______________

5- Aşağıdaki cümlelerdeki küçültme isimlerini belirleyerek bu isimlerin küçültme yapılmadan önceki hâllerini yazınız.

1. يا بُنَيَّ لا تشرك بالله.
2. يَجري نُهَير أمام منزلنا في القرية.
3. لا أعتقد أنه شاعِر حقيقي بل هو شُوَيعِر.
4. أشرَبُ كوبًا من الحليب الدّافِئ قُبَيل النَّوم.
5. هذا كُتَيِّب تعريفيّ للفندق الجديد.
6. لَمْ نَجِدْ صُعوبةً في صُعود هذا الجُبَيْل.
7. ما أجمَلَ هذا الكُلَيْب الذي يُرافق الأغنام.

6- Aşağıdaki kelimelerden nispet isimleri oluşturunuz.

1. ثَقافة ←
2. فِنلندا ←
3. إنسان ←
4. اِشتِراك ←
5. مِصْر ←
6. عَرَب ←
7. قَوم ←
8. مِهنة ←
9. كُحول ←
10. شَهر ←

7- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Müzenin ana giriş kapısı kapalıydı.
2. Aile, savaştan dolayı uzun süredir sığınakta yaşıyor.
3. Yeni bir elektrikli süpürge satın aldık.
4. Telefonumun kulaklığını kaybettim.
5. Bazı hayvanseverler deri kemer bile kullanmıyorlar.
6. Beyincik, bedenimizin denge organlarından biridir.
7. Tunuslu turistler bu yıl Karadeniz Bölgesi'ni tercih ediyor.
8. Şirket yetkilileri aylık toplantılarını yarın yapacaklar.
9. Akşam namazından hemen sonra size uğrayacağım.
10. İzninizle ders çalışmak için odama gidiyorum.

1 İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini (ism-i mekân, ism-i zaman, ism-i âlet, ism-i tasgîr ve ism-i nisbe) türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

Günlük Hayatımızda Arapça 3

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyaloglarda ve parçalarda hem bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (إسمُ المَكان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (إسمُ الآلة); küçültme adlarını (إسمُ التّصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (إسمُ النِّسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Arapçada İsim Türetme

- Mekân ve zaman ismi, bir fiilden türetilip fiilin gerçekleştiği yeri ve zamanı bildiren isimdir. Mekân ve zaman ismi aşağıdaki tablodaki biçimde oluşturulur:

Sülasî Fiiller	*Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller*		
	Mâzî	**Muzâri**	**Mekân İsmi: مَفْعَل Formunda**
	كَتَبَ yazdı	يَكْتُبُ yazıyor, yazar	مَكْتَب "ofis, büro; masa" (yazı yazma mekânı)
	لَعِبَ oynadı	يَلْعَبُ oynuyor, oynar	مَلعَب "stadyum" (oynama yeri)
	Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller		
	Mâzî	**Muzâri**	**Mekân İsmi: مَفْعِل Formunda**
	جَلَسَ oturdu	يَجْلِسُ oturuyor, oturur	مَجْلِس "meclis" (oturma mekânı)
Mezîd Fiiller	**Mâzî**	**Muzâri**	**Mekân İsmi: İsmi Meful Formunda**
	اِسْتَشْفى	يَسْتَشْفي	مُستَشْفى "hastane" (şifa talep edilen yer)
	اِلْتَقى	يَلْتَقي	مُلْتَقى "forum" (buluşma yeri)
	جَمَّعَ	يُجَمِّعُ	مُجَمَّع "kompleks, site" (toplanılan yer)

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (إسمُ المَكان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (إسمُ الآلة); küçültme adlarını (إسمُ التّصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (إسمُ النِّسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Arapçada İsim Türetme

- Araç gereç isimleri türetmek için yaygın olan kalıplar şöyledir:

Kalıplar	Kök Harfler	Örnek
مِفْعال	ف ت ح	مِفْتاح "anahtar" (açma aracı)
	ق ي س	مِقْياس "ölçek" (ölçme aracı)
مِفْعَل	ص ع د	مِصْعَد "asansör" (yukarı çıkma aracı)
	ث ق ب	مِثْقَب "delgeç" (delme aracı)
مِفْعَلة	ك ن س	مِكْنَسة "süpürge" (süpürme aracı)
	ف ر م	مِفْرَمَة "kıyma makinası" (kıyma aracı)
فَعّالة	غ س ل	غَسّالة "çamaşır makinası" (yıkama aracı)
	د ر ج	دَرّاجة "bisiklet" (ilerleme aracı)

- Küçültme ismi, Arapçada bir şeyi küçük veya sevimli göstermek için kullanılan isim türüdür. Küçültme ismi فُعَيْل veya ona benzer formlarla oluşturulur. Örnek: حَسَن iyi; Hasan > حُسَيْن Huseyn (Hasancık, küçük Hasan), كَلْب köpek > كُلَيْب köpekçik
- Nispet ismi, eril için "-iyyun", dişil için "-iyyetun" eki eklenerek oluşturulan ve kelimeye aitlik anlamı veren bir isim türüdür. Örnek: عَرَب Arap > عَرَبِيّ Arap (erkek) / عَرَبِيّة Arap (kadın), تاريخ tarih > تاريخيّ tarihî (eril sıfat) / تاريخيّة Lübnanlı (dişil sıfat).

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Bu kısımda harf-i cerle kullanılan fiillerden "واظَبَ على" , "قَبَضَ على", "أ لَمَّ بِ" fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

أنا أواظِبُ على دُروسِ اللغة العَرَبيَّة بانْتِظام.
(Ben Arapça derslerine düzenli devam ediyorum.)

قَبَضَ البوليس على تُجَّار المُخَدِّرات.
(Polis uyuşturucu tacirlerini yakaladı.)

هَنيئًا لكِ، لقد وَجَدتِ رَجُلاً مُلِمًّا بأُمور المطبخ.
(Tebrik ederim, mutfak işlerini bilen bir adam bulmuşsun.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapça Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada yaygın olarak kullanılan kalıp ifadelerden;

"ألقى القبض على..."،"مِن كُلّ حَدَب وصَوب"،"من العَبَث..."،"عن إذنكم" yapılarının kullanım özellikleri örneklerle ele alınmıştır.

عَن إذْنِكم، عَليّ أنْ أخْرُجَ فوْراً لِكيْ ألحَقَ بالقِطار.
(İzninizle trene yetişmek için hemen çıkmam gerekiyor.)

مِنَ العَبَث أنْ تَشْتَري أشياءً وأنْتِ لا تَحْتاجينَ إليها.
(İhtiyacın olmayan şeyleri alman boşunadır.)

يَفِدُ السُّيّاحُ إلى هذه المدينة العَريقَة مِن كُلِّ حَدَب وصَوب.
(Turistler dört bir yandan bu köklü şehre akın ediyorlar.)

ألقى الشُّرْطَةُ القَبْضَ على اللُّصوص.
(Polis hırsızları yakaladı.)

1 Aşağıdaki yapılardan hangisi bir ism-i mekân **değildir?**

A. مِكنَسة
B. مَشْرَب
C. مَخرَج
D. مَنظَر
E. مَلعَب

2 حَدِّدْ لي ... الذي نلتقي فيه. cümlesinde boşluğa aşağıdaki kelimelerden hangisi gelebilir?

A. المِدفَع
B. المِطرَقة
C. المَوعِد
D. المِحراث
E. البَرّادة

3 الحديثُ ... يُبيّن ما في القرآن. cümlesinde boşluğa hangi kelime gelmelidir?

A. البُخاري
B. المَكّي
C. المَدَني
D. النَّوَوِي
E. النَّبَوِي

4 Aşağıdaki kelime ikilisinden hangisi **yanlıştır?**

A. عُلْيا / عُلْوي
B. تَربية / تَربَوي
C. دُنيا / دُنيَوي
D. فَتًى / فَتاوَي
E. نواة / نَوَوِي

5 Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde isim ve küçültme ismi birlikte **verilmemiştir?**

A. رَجُلٌ / رِجال
B. قَمَرٌ / قُمَير
C. شاعِرٌ / شُوَيعِر
D. مُخٌّ / مُخَيخ
E. بَعْد / بُعَيدة

6 Aşağıdaki seçeneklerden hangisi ism-i alet **değildir?**

A. سَمّاعة
B. حِزام
C. مَقعَد
D. مِنشار
E. مِقْوَد

7 ... أن نسأل أين هي القيمة الحقيقيّة للشّعر، أهي في المُحتَوى أم في ....، لأن الاثنين مُتَلاحِمان. cümlesinde boşluklara aşağıdaki seçeneklerden hangisi gelmelidir

A. من المُؤَكَّد – المَضمون
B. من العَبَثِ – المَضمون
C. ليس من العَبَثِ – بالشَّكل
D. من الأفضَل – الفَحْوى
E. من العَبَثِ –الشَّكل

8 هَزّة أرضِيّة بِقُوّة 3.6 على ... ريختر تَضرِب العاصِمة العِراقيّة بَغداد. cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A. مِقياس
B. مِنجَل
C. مِنشار
D. مِصفاة
E. قَدّاحة

9 يَأتي المسلمون كلّ عام ... للوُقوف على جبل عرفة. cümlesinde boşluğa gelmesi gereken kalıp ifade seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A. أنحاءُ العالَم
B. من كلّ حَدَب وصَوب
C. عن الأراضي المُقَدَّسة
D. طوافُ الكَعبة
E. بَينَ الصَّفا والمَروة

10 حَسَب تقييم الاحتياجات الذي أجرَتْه الأمم المتحدة، فإنّ رُبعَ التلاميذ لا يُواظِب ... المَدرَسة. cümlesinde boşluğa hangi harf-i cer getirilmelidir?

A. في
B. مِنْ
C. عَنْ
D. عَلَى
E. بِ

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Mekan ve Zaman Bildiren İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "Mekan ve Zaman Bildiren İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Nispet İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Nispet İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Küçültme İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. C	Yanıtınız yanlış ise "Araç Gereç İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. A	Yanıtınız yanlış ise "Araç Gereç İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. سينتَقِلُ هِشام وأسْرَتهُ إلى دُبي.
2. يُريد هشام أن يكُونَ بيتُهم قريباً من مركز تجاري لِيَكونَ شِراءُ الأشْياء الضَّرُوريَّة سهلاً.
3. لِأَنَّها سَتعملُ مُمَرِّضَةً في المُسْتَشْفى.
4. نعم، هو يَعْملُ حاليًّا في العِراق.
5. لا، لا يَعرفُ كم سَيدْفَعُ لإيجار بيتهم الجديد.

3 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. أولاد هشام يُريدونَ أنْ يكونَ بَيتُهم الجديد بعيدا عَن مَلعَبٍ لِكُرَة القَدَم. (x)
2. زَوجة هشام تُريدُ أن يَكونَ بَيتُهُم الجديد قَريبًا من مَدرَسَةِ الأولادِ لِيَذهَبوا وَحدَهم إليها. (√)
3. يُريدُ هشام أن يكونَ بَيتُهُم الجديد قَريبًا من مَكتَبَةٍ عامّةٍ، لأنّهُم يُحِبُّونَ القِراءَةَ. (√)
4. يَعْمَلُ هشام حاليًّا في شَرِكَة كبيرة في السّعودية. (x)
5. يُريدُ هشام أن يتكوَّنَ بَيتُهُم الجديد مِن أَرْبَعِ غُرَف للنَّوم وحَمّام على الأقَلّ. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. نَحن نَبحَثُ عن مَسكَنٍ في مَوقِعٍ مُتَمَيِّزٍ. (مكان–مكتب– ملعب)
2. لأنّ أُسْرتي سَوف تنتقلُ معي إلى هناك. (أصحابي–أَهْلي – زملائي)
3. زَوجَتي تُريدُ أن يَكونَ البَيتُ قَريبًا من مَدرَسَةِ الأولادِ. (تُحِبُّ –تسأل–تقول)
4. أَعْملُ حاليًّا في شَرِكَة كبيرة في العِراق. (أشْتَغِلُ–أبْحَثُ–أنْظُرُ)
5. كَم سيكون إيجارُ هذا المَسكَنِ؟ (المكتب– المصنع –المنزل)

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda altı çizili isimlerin türlerini belirtiniz.

A. ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ﴾ (سورة القمر، 54-55).

(مَقْعَد mekân ismidir. Ayette "makam" anlamındadır. Modern Arapçada "oturacak yer, oturak" anlamında kullanılmaktadır.)

B. ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنقَلَبٍ يَنقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء، 227)

(مُنقَلَب mekân ismidir. "Dönüş yeri" anlamındadır.)

C. يَزداد اهتمام العالَم بمَضيق إسطنبول.

(مَضيق mekân ismidir. "Boğaz" (İstanbul Boğazı) anlamındadır.)

D. ليس في الصَّحراء مَرعًى للحيوانات.

(مَرعًى mekân ismidir. "mera, hayvanların otladıkları yer" anlamındadır.)

E. قَصَفَت الطائِراتُ مُستَودَعاتِ النَّفطِ.

(مُستَودَع mekân ismidir. "Depo, ambar, stok yeri" anlamındadır.)

Alıştırma 2

Örnekte olduğu gibi, aşağıdaki fiillerden mekân ismi türetip cümle içinde kullanınız.

كَتَبَ – يَكتُبُ ← مَكْتَب   لم أجِدْ المُدِيرَ في مَكتَبِه صَباحًا.

1. خَرَجَ – يَخرُجُ ← مَخْرَج   بَحَثْنا عن مَخْرَجٍ قريب في الأزِقَّة الضَّيِّقَة بمدينة فاس.
2. صَنَعَ – يَصنَعُ ← مَصْنَع   أَضْرَبَ العُمّالُ عن العَمَلِ في المَصنَعِ.
3. سَكَنَ – يَسكُنُ ← مَسْكَن   أَعْلَنَت البلديّةُ أنها ستُجَهِّزُ 50 أَلْفَ مَسْكَن بألواحٍ شَمسِيّة.
4. طَعِمَ – يَطْعَمُ ← مَطْعَم   سنَذْهَبُ إلى مطعَمٍ شعْبِي.
5. رَسَمَ – يَرسُمُ ← مَرْسَم   مَرسَمُ ذلك الفَنّان لا يَتَجاوزُ ثلاثين مترًا.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki Arapça tanımlara göre mekân isimleri oluşturunuz.

1. المَكان الذي نأكل فيه الطّعامَ هو المَطعَم.
2. المَكان الذي فيه التُّحَف هو المَتحَف.
3. المَكان الذي نَستشفي فيه هو المُستَشفى.
4. المَكان الذي نَطبُخُ فيه هو المَطبَخ.
5. المَكان الذي نَلعَبُ فيه هو المَلعَب.
6. المَكان الذي نَدخُلُ منه هو المَدخَل.
7. المَكان الذي نَقعُدُ عليه هو المَقعَد.
8. المَكان الذي ننظُرُ إليه هو المَنظَر.
9. المَكان الذي نَرمي الكُرةَ فيه هو المَرمى.
10. المَكان الذي يَلْهى فيه العابِثونَ هو المَلهى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki Arapça tanımlara göre alet isimleri oluşturunuz.

1. الآلة التي نثقُب بها الأشياء هي المِثقَب.
2. الآلة التي نفتَح بها الأبواب هي المِفتاح.
3. الآلة التي نكنُس بها البِساطات هي المِكنَسة.
4. الآلة التي نغسِل فيها الصُّحون هي غَسّالة الصُّحون.
5. الآلة التي نَسير بها للانتقال من مكان إلى آخر السَّيّارة.
6. الآلة التي نَقود بها السيّارة هي المِقوَد.
7. القَلَم الذي تكحَل بها النساء عُيونَهنّ هو المِكحال.
8. المُنشَآت التي يُصفى فيها النَّفط هي المِصفاة.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerdeki küçültme isimlerini belirleyerek bu isimlerin küçültme yapılmadan önceki hâllerini yazınız.

1. يا بُنَيَّ لا تشرك بالله. (اِبني)
2. يَجري نُهَير أمام منزلنا في القرية. (نَهر)
3. لا أعتقد أنه شاعِر حقيقي بل هو شُوَيعِر. (شاعِر)
4. أشرَبُ كوبًا من الحليب الدّافِئِ قُبَيل النَّوم. (قَبلَ)
5. هذا كُتَيِّب تعريفيّ للفندق الجديد. (كِتاب)
6. لَمْ نَجِدْ صُعوبةً في صُعود هذا الجُبَيْل. (الجَبَل)
7. ما أجمَلَ هذا الكُلَيْب الذي يُرافق الأغنام. (الكَلب)

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki kelimelerden nispet isimleri oluşturunuz.

1. ثَقافة ← ثَقافيّ / ثقافيّة
2. فِنلَندا ← فِنلَنديّ / فنلنديّة
3. اِنسان ← اِنسانيّ / اِنسانيّة
4. اِشتِراك ← اِشتِراكيّ / اِشتِراكِيّة
5. مِصْر ← مِصرِيّ / مِصرِيّة
6. عَرَب ← عَرَبِيّ / عَرَبِيّة
7. قَوم ← قَومِيّ / قَومِيّة
8. مِهنة ← مِهْنِيّ أو مِهَنِيّ / مِهْنيّة أو مِهَنِيّة
9. كُحول ← كُحوليّ / كُحولِيّة
10. شَهر ← شَهريّ / شَهرِيّة

Alıştırma 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Müzenin ana girişi kapalıydı.

   كانَ المَدخَلُ الرَّئيسيّ للمُتحَف مُغلَقًا.

2. Aile, savaştan dolayı uzun süredir sığınakta yaşıyor.

   تَعيشُ الأُسرة مُنذُ مُدّةٍ طَويلة في المَلجَأ بِسَبَب الحرب.

3. Yeni bir elektrikli süpürge satın aldık.

   اِشتَرَينا مِكنَسةً كَهرَبائيّة جديدة.

4. Telefonumun kulaklığını kaybettim.

   لَقَد أَضَعتُ سَمّاعةَ هاتِفي.

5. Bazı hayvanseverler deri kemer bile kullanmıyorlar.

   بعضُ مُحِبّي الحَيوانات لا يستَخدمون حتّى الأحزِمة الجِلدِيّة.

6. Beyincik, bedenimizin hayati organlarından biridir.

   المُخَيْخُ من الأعضاء الحَيَوِيّة في جِسمِنا.

7. Tunuslu turistler bu yıl Karadeniz Bölgesi'ni tercih ediyor.

   يُفَضِّلُ السُّيّاحُ التّونسِيّون/التَّوانِسة مِنطَقة البَحرِ الأَسوَد هذا العام.

8. Şirket yetkilileri aylık toplantılarını yarın yapacaklar.

   سَيَعقِدُ مَسؤولو الشّرِكة اِجتِماعَهُم الشَّهريَّ غَدًا.

9. Akşam namazından hemen sonra size uğrayacağım.

   سَأمُرُّ عليكم بُعَيدَ صَلاةِ المَغْرِب.

10. İzninizle ders çalışmak için odama gidiyorum.

    عَن إذنِكم أذهَبُ إلى غُرفتي لِكيْ أَدرُسَ.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

اتِّجاه (*itticâh*) **yön**

...اِتِّجار بِ (*itticâr*) **bir şeyin ticaretini yapma**

أَثرياء (*esriyâ'*) **zengin,varlıklı** (t.) ثَرِيّ (*seriyy*)

أَجْرَى (*ecrâ*) **bir işi, eylemi yaptı, yerine getirdi, uyguladı**

أَجْهِزة (*echize*) **cihazlar, aletler** (t.) جِهاز (*cihâz*)

إِحْصائيَّة (*ihsâ'iyye*) **istatistik**

أَدْراج (*edrâc*) **çekmeceler** (t.) دُرْج (*durc*)

أرائِك (*erâik*) **koltuklar** (t.) أَريكة (*erîke*)

إرْهابِيّ (*irhâbiyy*) **terörist**

اِسْتيراد (*istîrâd*) **ithalat**

الاِشْتِراكيَّة (*el-iştirâkiyye*) **sosyalizm**

أَطْلال (*atlâl*) **kalıntılar, yıkıntılar**

اِلْتَزم (*iltezeme*) **tutundu, devam etti, sürdürdü**

...أَلْصَق بِ (*elseka bi*) **bir şeye yapıştırma**

...أَلَمَّ بِ (*elemme bi*) **bir şeye aşina oldu, bir şey hakkında bilgi sahibi oldu**

إِنْفاق (*infâk*) **(parayı vb.) harcama, sarf etme**

إيقاف (*îkâf*) **durdurma, son verme**

بُحَيْرة (*buhayra*) **göl, denizcik**

بَرَّادات (*berrâdât*) **soğutucular, derin dondurucular**

بِساطات (*bisâtât*) **halılar** (t.) بِساط (*bisât*)

بَطّارِيّات (*battâriyyât*) **piller, bataryalar, aküler**

بُعَيْد (*bu'ayd*) **hemen sonra**

تَحَدِّيات (*tehaddiyât*) **sorunlar,** (t.) تَحَدٍّ (*tehaddin*)

تَخَصُّص (*tahassus*) **uzmanlık alanı**

تَصْدير (*tasdîr*) **ihracat**

التَّعَدُّدِيَّة (*et-te'addudiyye*) **çoğulculuk**

تَغَلُّب (*tegallub*) **üstün gelme, yenme**

تَقْييم (*takyîm*) **değerlendirme**

تَنْمِية (*tenmiye*) **kalkınma**

تُهْمَة (*tuhme*) **suçlama, töhmet**

ثَغْر (*sagr*) **geçit; koy**

ثَقَب - يَثْقُب (*sekabe-yeskubu*) **delmek, delik açmak**

جَفَّ - يَجِفُّ (*ceffe- yeciffu*) **kurumak**

جَهَّز (*cehheze*) **hazırladı, düzenledi**

حَدَّد (*haddede*) **belirledi, sınırladı**

حَدِيث (*hadîs*) **yeni, modern; hadis-i şerif; konuşma**

حِزام (*hızâm*) **kemer** (ç.) أَحزِمة (*ahzime*)

خُبَراء (*huberâ'*) **uzmanlar** (t.) خَبير (*habîr*)

خَشَب (*haşeb*) **tahta, kereste**

دَوْرات (*devrât*) **eğitim kursları**

رِباط (*rıbât*) **bağ, bağcık** (ç.) أَربِطة (*arbita*)

...رَحَّبَ بِ (*rahhabe bi*) **selamladı, merhaba dedi, hoş karşıladı**

الرَّمْزِيّة (*er-remziyye*) **sembolizm**

سَمّاعَة (*semmâ'a*) **kulaklık**

الشَّعْبِيَّة (*eş-şa'biyye*) **halkçılık**

شُعَيرات دَمَوِيّة (*şu'ayrât demeviyye*) **kılcal damarlar**

طِراز (*tırâz*) **tarz, model, tip**

عَتيقَة (*'atîka*) **antik, kadim**

عَمَلِيَّة (*'ameliyye*) **operasyon, eylem**

غِراء (*gırâ'*) **tutkal, zamk**

غَزال (*gazâl*) **ceylan**

غَلّايات (*gallâyât*) **su ısıtıcıları**

فاشِيَّة (*fâşiyye*) **faşizm**

فَرْع (*fer'*) **şube, temsilcilik**

فَضيحَة (*fadîha*) **skandal, rezalet**

فِقْرَة (*fikra*) **makale; paragraf; bölüm**

قارب(*kârebe*) **yakın oldu, yaklaştı**

قَبَضَ - يَقْبِضُ (*kabada-yakbidu*) **yakaladı, ele geçirdi (على: birini)**

قُبَيْل (*kubeyl*) **hemen önce**

قَدَّاحَة (*kaddâha*) **çakmak**

قَدُوم (*kadûm*) **keser**

قَذَّافة (*kazzâfe*) **mancınık, bombardıman uçağı**

قِلاع (*kılâ'*) **kaleler** (t.) قَلْعَة (*kal'a*)

قَماطِر (*kamâtır*) **kitaplıklar, dolaplar** (t.) قِمَطْر (*kımatr*)

القَوْمِيَّة (*el-kavmiyye*) **milliyetçilik**

كُرَيّات الدَّم الحَمراء (*kûriyyâtu'ddemi'l-hamrâ*) **alyuvarlar**

كُمّ (*kumm*) **elbise yeni**

كَنَى - يَكْنِي (*kenâ-yeknî*) **künye, lakap vermek**

لِحاف (*lihâf*) **yorgan** (ç.) أَلحِفة (*elhıfe*)

لها - يَلْهُو (*lehâ-yelhû*) **eğlenmek, oyalanmak**

مُؤَهِّلات (*mu'ehhilât*) **yetenekler, kabiliyetler, hünerler**

مَأْوَى (*me'vâ*) **barınma yeri, barınak**

مَتاجِر (*metâcir*) **dükkanlar, ticarethaneler** (t.) مَتْجَر (*metcer*)

مُتَقَدِّمَة (*mutekaddime*) **ileri, önde**

مُتلاحِم (*mutelâhım*) **birleşik, birbirine geçmiş, yapışmış**

مُتَمَيِّز (*mutemeyyiz*) **seçkin, temayüz eden**

مِثْقَب (*miskab*) **delgeç, matkap**

مُجَفِّفات شَعْر (*muceffifât şa'r*) **saç kurutma makineleri**

مُجَمَّع (*mucemma'*) **kompleks, site**

مِحْراث (*mihrâs*) **saban, pulluk**

مُخَدِّرات (*muhaddirât*) **uyuşturucular**

مَخْرَج (*mahrac*) **çıkış, çıkış yeri**

مِخْرَطَة (*mihrata*) **torna tezgahı**

مُخَيْخ (*muhayh*) **beyincik**

مُداهَمة(*mudâheme*) **baskın, saldırı**

مَدْخَل (*medhal*) **giriş, girilen yer**

مَرْسَم (*mersem*) **stüdyo, resim atölyesi**

مَرْعىً (*mer'an*) **otlak, mera**

مُرْفَق (*murfak*) **ekli**

مَرْمَى (*mermâ*) **kale (sporda)**

مِزلا ج (*mizlâc*) **kapı sürgüsü**

مَسارِح (*mesârih*) **tiyatrolar** (t.) مَسْرَح (*mesrah*)

مُساهَمة (*musâheme*) **katılım, iştirak**

مُسْتَقيم (*mustekîm*) **düz, dosdoğru**

مُسْتَلْزَمات (*mustelzemât*) **ihtiyaçlar**

مُسْتَنْقَع (*mustenka'*) **bataklık (bataklığın olduğu yer)**

مُسْتَوْدَعات (*mustevde'ât*) **ambarlar, depolar** (t.) مُسْتَوْدَع (*mustevda'*)

مِسْحَج (*mishac*) **rende**

مِسمار (*mismâr*) **çivi, vida**

مَشْتى (*meştâ*) **kışlık**

مِصْعَد (*mis'ad*) **asansör**

مِصْفاة (*misfât*) **süzgeç, filtre; rafineri**

مَضيق (*madîk*) **boğaz, dar geçit**

مِطْرَقة (*mitraka*) **çekiç**

مِفْرَمَة (*mifreme*) **kıyma makinası**

مِقْوَد (*mıkved*) **dümen, direksiyon**

مِقياس (*mikyâs*) **ölçek**

مَكائن (*mekâ'in*) **makineler** (t.) مَكِنة، ماكِنة (*mâkine, mekine*)

مُكَبِّرات صَوْت (*mukebbirâtu savt*) **hoperlör**

مِكحَل (*mikhal*) **sürme kalemi**

مِكْنَسة (*miknese*) **süpürge**

مُلْتَقَى (*multekâ*) **forum(buluşma yeri)**

مَلْجَأ (*melce*) **sığınak**

مَلَّس (*mellese*) **düzledi, pürüzsüzleştirdi**

مَلْهَى (*melhâ*) **eğlence mekânı, disko**

مُنْتَهَى (*munteha*) **son, uç**

مِنْزَعَة (*minze'a*) **kerpeten**

مِنْشار (*minşâr*) **testere, bıçkı**

مَهْبِط (*mehbıt*) **inilen yer, iniş yeri**

مَهْزَلة (*mehzele*) **komedi**

مُواصَلة (*muvâsale*) **devamlılık, devam etme, sürdürme**

مُواظَبة (*muvâzebe*) **devamlılık sürdürme**

مُوَلِّدات كَهْربائيَّة (*muvellidât kehribâ'iyye*) **jenaratörler**

مَوْعِد (*mev'ıd*) **buluşma yeri veya zamanı**

نِجارَة (*nicâra*) **marangozluk**

نَجَّار (*neccâr*) **marangoz**

نَدَم (*nedem*) **pişmanlık, nedamet**

نَزَعَ - يَنْزِعُ (*neze'a- yenzi'u*) **sökmek, yerinden çıkarmak**

نِفْط (*nıft*) **petrol**

نَوَاة (*nevât*) **öz; çekirdek; atom çekirdeği**

نَوَوي (*nevevî*) **nükleer**

واجَه(*vâcehe*) **karşı karşıya oldu, yüz yüze oldu**

الواقِعيّة (*el-vâkı'ıyye*) **realizm, gerçekçilik**

واظَب على... (*vâzebe 'alâ*) **bir işe, eyleme devam etti**

وَسَّعَ (*vesse'a*) **genişletti**

وَقَّعَ (*vakka'a*) **imzaladı**

يَنابيع (*yenâbî'*) **kaynaklar, pınarlar** (t.) يَنبُوع (*yenbû'*)

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

ألقى القبض على... (*elkâ'l-kabd 'alâ*) **birini ele geçirdi, yakaladı**

بالتَّأكيد (*bi't-te'kîd*) **elbette, şüphesiz**

عَنْ إذْنِكم (*'an iznikum*) **müsaade ederseniz, izninizle**

لا أزالُ (*lâ ezâlu*) **hâlâ…. yapmaktayım**

مبْدَئيًّا (*mebde'iyyen*) **ilkesel olarak**

مِن العَبَث ... (*mine'l-'abesi*) **… yapmak boşunadır, yapmanın yararı yok**

مِن كُلِّ حَدَبٍ وصَوْب (*min kulli hadebin ve savb*) **dört bir yandan, her taraftan**

هَنيئًا (*henîen*) **tebrikler**

Bölüm 4

Beş İsim

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 4

1 Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Arapçada “Beş İsim”

2 Arapçada el-Esmâ’ el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan “Beş İsim”i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: الأسماء الخمسة Beş İsim

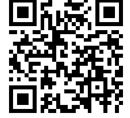
GİRİŞ

مُقَدّمة

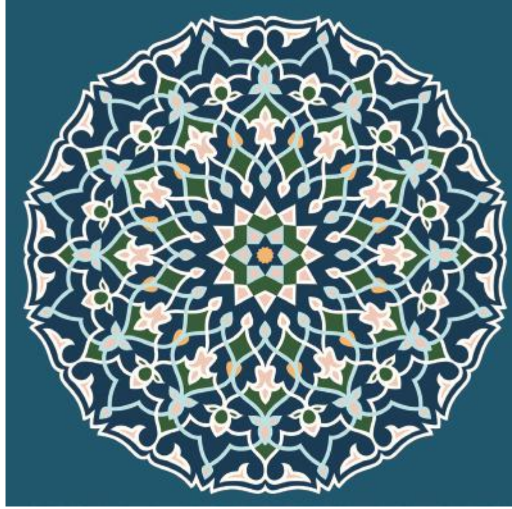
Bu bölümde Beş İsim ve gramer özellikleri işlenecektir. Beş İsim, farklı anlamlar ifade eden ve ortak yönleri, harekeyle değil harfle irâb edilmeleri olan belirli isimlerdir. Bu isimler incelenirken verilen örnekler önce basit ve kısa cümleler halinde olacak; daha sonra Kur'ân'dan ayetler, bazı hadis-i şerifler ve Klasik Arap Edebiyatından şiirler, atasözleri ve bazı kalıplaşmış ifadelerle zenginleştirilecektir.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 4

العربية في حياتنا اليوميّة ٤

Hocanın el-Mutenebbî Hakkındaki Soruları

Hoca: el-Mutenebbî hakkında bir şey biliyor musun çocuğum?

Kemal: Evet Hocam. Kendisi, ünlü Abbasi şairi Ebu't-Tayyib Ahmed b. Hüseyin b. Murre b. Abdilcebbâr el-Mutenebbî el-Kindî'dir.

Hoca: Aslen nerelidir?

Kemal: Irak'ta dünyaya gelmiş ve orada yetişmiştir. Babası Cu'fî (Cu'fe kabilesinden), annesi ise Hemdânîdir. Âlimlerle oturup kalkardı.

Hoca: Kendisinde hiç üstün yetenek belirtileri görüldü mü?

Kemal: Evet, çocukluğundan beri zeki olup güçlü bir hafızaya sahipti.

Hoca: Peki, onun şiirinden bir şeyler okudun mu?

Kemal: Evet, bana Arap Şiirini sevdiren babam ve kardeşim sayesinde onun şiirinden okudum.

أَسْئِلَةُ المُدَرِّس عن المُتَنَبِّي

المُدرّس: هَلْ تَعْرِفُ عَنِ الْمُتَنَبِّي شَيْئاً يا وَلَدِي؟

كَمَال: نَعَمْ أُسْتَاذِي، هو أَبُو الطَّيِّبِ أحمد بن الحسين بن مرّة بن عبد الجبّار المُتَنَبِّي الكِنْدِي، الشاعِرُ العَبَّاسِيُ ذُو الشُّهْرَةِ.

المُدرّس: مِنْ أَيْنَ هو أَصْلاً ؟

كَمَال: وُلِدَ فِي العِراقِ وَنَشَأَ بِهَا، كَانَ أَبوهُ جُعْفِيّاً وَأُمُّهُ هَمْدَانِيَّةً، وَكَان يُلاَزِمُ الْعُلَمَاءَ.

المُدرّس: فَهَلْ ظَهَرَتْ عَلَيْهِ أَمَارَاتُ النُّبُوغِ؟

كَمَال: نَعَمْ، مُنْذُ صِبَاهُ كَانَ ذَا فِطْنَةٍ وَذَاكِرَةٍ قَوِيَّةٍ.

المُدرّس: فَهَلْ قَرَأْتَ شَيْئاً مِنْ شِعْرِهِ؟

كَمَال : نعم، قَرَأْتُ مِن شِعْرِهِ بِفَضْلِ أَبِي وَأَخِي اللَّذَيْنِ حَبَّبَا إِلَيَّ الشِّعْرَ الْعَرَبِيَّ.

الْمُدرّس: مَا هِيَ الموضوعاتُ التي يَتَنَاوَلُهَا الشاعِرُ فِي شِعْرِهِ غالِبًا؟
كَمَال : لَهُ مَدَائِحُ رَائِعَةٌ كَمَا لَهُ أَشْعَارٌ جميلة يَفْتَخِرُ بِنَفْسِهِ.
الْمُدرّس: هَلْ يُعْتَبَرُ المتنبي مِن الشُّعَرَاءِ الَّذِينَ أَسَاءُوا الأَدَبَ؟
كَمَال : لَهُ هَجْوٌ حَادٌّ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ فِيهِ لَفْظٌ شَنِيعٌ.
الْمُدرّس: أَيْنَ وَكَيْفَ مَضَتْ حَيَاةُ أَبِي الطيبِ؟
كَمَال : مُتَنَقِّلاً مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ آخَرَ، بُغْيَةَ الْجَاهِ وَالْمَالِ.
الْمُدرّس: فَهَلْ وَجَدَ فِي سَبِيلِ هذا مَنْ يَرْعَاهُ وَيَحْمِيهِ كَأَخِيهِ؟
كَمَال: نَعَمْ، لَقَدْ لَقِيَ كَثِيراً مِنَ الَّذِينَ قَرَّبُوهُ مِنْ أَنْفُسِهِم، إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَسْتَقِرَّ فِي مَكَانٍ؟
الْمُدرّس: وَهَلْ يَهْتَمُّ الْقُرَّاءُ وَالْبَاحِثُونَ بِشِعْرِهِ؟
كَمَال: نَعَمْ وفِي عُصُورٍ تَلَتْ عَصْرَهُ، بَدَأَ الأُدَبَاءُ، مِثْلَ أَبِي الْعَلَاءِ الْمَعَرِّي، يَشْرَحُونَ شِعْرَهُ.
الْمُدرّس: أَكِيدٌ أَنَّ أَبَا الطَّيِّبِ كَانَ شَاعِراً ذَا مَوْهِبَةٍ وَصِيتٍ.

Hoca: Şairin genel olarak şiirinde ele aldığı konular nelerdir?
Kemal: Mükemmel methiyeleri; ayrıca kendisiyle övündüğü güzel şiirleri var.
Hoca: el-Mutenebbî, edep sınırlarını aşan şairlerden sayılabilir mi?
Kemal: Keskin bir hicvi var; ama ağzından çirkin bir kelime çıkmamıştır.
Hoca: Ebu't-Tayyib'in hayatı nerede ve nasıl geçti?
Kemal: Makam ve para uğruna, bir ülkeden bir başka ülkeye giderek.
Hoca: Peki bu uğurda kendisini kardeşi gibi gözetip koruyacak birilerini buldu mu?
Kemal: Evet, onu kendisine yakınlaştıracak birçok kişiyle karşılaştı; ama o hiçbir yerde uzun süre kalmadı
Hoca: Okurlar ve araştırmacılar onun şiirine ilgi göstermişler mi?
Kemal: Evet, yaşadığı çağı izleyen dönemlerde, Ebu'l-Alâ' el-Ma'arrî gibi edipler onun şiirini şerh etmeye başlamışlardır.
Hoca: Şüphe yok ki Ebu't-Tayyib, yetenekli ve ün sahibi bir şairdi.

Kaynak: https://mawdoo3.com/أبو_الطيب_المتنبي_الشاعر_العباسي' dan uyarlanmıştır.

Öğrenme Çıktısı

1 Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen diyaloğu defterinize yazarak tekrar ediniz.	Verilen diyalogda ذو–فو–أبو–أخو kelimelerinin kullanıldığı cümlelerin altını çiziniz, bu kelimelerin farklı kullanımlarına dikkat ediniz.	el-Mutenebbî'yi kendi kurduğunuz Arapça cümlelerle anlatmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: ARAPÇADA BEŞ İSİM

القواعد : الأسماء الخمسة

Beş İsim (الأسماء الخمسة), merfû durumda damme yerine *vâv*; mansûb durumda fetha yerine *elif* ve mecrûr durumda kesre yerine *yâ* harfi alan beş kelimeye verilen addır. Bu kelimeler, أَبٌ (baba), أَخٌ (kardeş), حَمٌ (kayınpeder), فُو (ağız) ve ذُو (genellikle meziyet, karakter ve özellik için bunlara sahip olma anlamında, Türkçeye "-li, -lı, -lu, -lü, sahip" biçiminde aktarılabilecek bir kelime) kelimeleridir. Bu beş ismin, kendilerine özgü özellikleri taşıması ve diğer isimlerden farklı irâb edilmesi için dört temel şart vardır:

1. Tekil durumda olacaklar.
2. Muzâf durumunda olacaklar.
3. Musağğar (küçültülmüş, ism-i tasgîr yapısında) olmayacaklar.
4. Muttasıl zamirlerden biri olan mütekellim yâ'sına bitişmemiş olacaklar.

Aşağıdaki cümlelerde bu isimlerin, sırasıyla ref, nasb ve cer durumunda nasıl kullanıldıklarını görelim:

أَبٌ:

حضَرَ أَبُوكَ. (Baban geldi.)

أَحْتَرِمُ أَبَاكَ. (Babana saygı duyuyorum.)

أَثِقُ بِأَبِيكَ. (Babana güveniyorum.)

أَخٌ:

يَلْعَبُ أَخُوكَ فِي الْحَدِيقَةِ. (Kardeşin bahçede oynuyor.)

أُنَاقِشُ أَحْيَاناً أَخَاكَ. (Bazen kardeşinle tartışırım.)

سَافَرْتُ مَعَ أَخِيكَ. (Kardeşinle birlikte yolculuk ettim.)

حَمٌ:

حَمُوكَ رَجُلٌ مُتَوَاضِعٌ. (Kayınpederin alçakgönüllü bir adamdır.)

لَقِيتُ فِي الطَّرِيقِ حَمَاكَ. (Yolda kayınpederinle karşılaştım.)

تكلَّمْتُ مَعَ حَمِيكَ فِي هذَا الموضوعِ. (Kayınpederinle bu konuda konuştum.)

فُو:

فُوهُ مَفْتُوحٌ. (Ağzı açıktır.)

فَتَحَ فَاهُ. (Ağzını açtı.)

مَضَغَ الْخُبْزَ فِي فِيهِ دَقَائِقَ. (Ekmeği ağzında dakikalarca çiğnedi.)

ذُو:

صَدِيقِي ذُو أَدَبٍ وَ خُلُقٍ حَسَنٍ. (Arkadaşım, edep ve güzel ahlak sahibidir.)

كَانَ الزَّمَخْشَرِيُّ عَالِماً ذَا شُهْرَةٍ. (Zemahşerî, ün sahibi bir âlimdi.)

تَتَلْمَذْتُ عَلَى يَدِ رَجُلٍ ذِي عِلْمٍ. (İlim sahibi bir adamın yanında yetiştim/öğrencisi oldum.)

Bu isimlerden örnek olarak seçtiğimiz أب kelimesinin mansûb, merfû ve mecrûr durumu hem marife hem de nekira olarak Tablo 4.1'de verilmektedir:

Tablo 4.1

أَبٍ	أَباً	أَبٌ
الأَبِ	الأَبَ	الأَبُ

Tablo 4.2'de ise aynı ismin, muttasıl zamirlere bitişik muzâf hali verilmektedir (1. Tekil şahıs zamiri bitiştiğinde kendilerine has irâb özelliğinin ortadan kalkacağını unutmayalım):

Tablo 4.2

أَبِيكَ	أَبَاكَ	أَبُوكَ
أَبِيهِ	أَبَاهُ	أَبُوهُ
أَبِينَا	أَبَانَا	أَبُونَا

Konuyla ilgili örnek ayet ve hadisler:

﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾

(Allah, büyük lütuf sahibidir. *Bakara Sûresi*,105)

﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾

(Ey Rabbimiz! Ben neslimden bir kısmını, senin Beyt-i Hareminin yanında, ekin yetişmeyen bir vadiye yerleştirdim. *İbrahim Sûresi*, 37)

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾

(Muhammed sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. *Ahzâb Sûresi*, 40)

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاَ يَسْتَجِيبُونَ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾

(Dua edilip yakarılmaya lâyık olan ancak O'dur. O'nun dışında el açıp dua ettikleri, onların isteklerini hiçbir şeyle karşılamazlar. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan kimse gibidir. Halbuki (suyu ağzına götürmedikçe) su onun ağzına girecek değildir. *Ra'd Sûresi*, 14)

وَلَأَنْ يَأْخُذَ تُرَاباً فَيَجْعَلُهُ فِي فِيهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْعَلَ فِي فِيهِ مَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ.

((Kişinin) biraz toprak alıp ağzına koyması, Allah'ın haram kıldığı şeyleri ağzına koymasından daha hayırlıdır. Ahmed b. Hanbel, *el-Musned*, 2/257)

Arap Şiirinden örnekler:

ذُو الْعَقْلِ يَشْقَى فِي النَّعِيمِ بِعَقْلِهِ وَأَخُو الجَهَالَةِ فِي الشَّقَاوَةِ يَنْعَمُ

Akıllı kişi, aklına rağmen nimet içinde mutsuz olurken, cahil kişi cehaletine rağmen mutsuzluğun ortasında nimete kavuşur. (Ebu't-Tayyib el-Mutenebbî)

*****

أَبُونَا أَبٌ لَوْ كَانَ لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ أَباً وَاحِداً أَغْنَاهُمُو بِالْمَنَاقِبِ

Babamız öyle bir babadır ki, şayet tüm insanların tek bir babası o olsaydı, övünülecek meziyetlerde onlara yeterdi.

İhsân Abbâs, *en-Nahvu'l-Vâfî*, I, 100.

*****

وَمَنْ لَا يَكُنْ ذَا نَاصِرٍ يَوْمَ حَقِّهِ يُغَلَّبْ عَلَيْهِ ذُو النَّصْرِ، وَيُضّهَدُ

Haklı olduğu gün, yardımcısı olmayan (ve hakkını alamayan kişi, yardımcısı olan kişi tarafından mağlup edilip ondan cefa görür.

İhsân Abbâs, *en-Nahvu'l-Vâfî*, I, 101.

Beş İsim'in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler

حَضَرَ أَخُوكَ مِنَ السَّفَرِ. (Kardeşin yolculuktan döndü.)

حضر : Mâzi fiili üçüncü tekil şahıs, eril.

أخوك : (أخو) Fâil, merfû, ref alâmeti *vâv* harfi, aynı zamanda muzâf. (ك) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

من : Harf-i cer

السفر : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

*****

أَبُونَا رَجُلٌ مُسِنٌّ. (Babamız yaşlı bir adamdır.)

أَبُونَا : (أَبُو) Mubteda, merfû, ref alâmeti *vâv* harfi. Aynı zamanda muzâf, (نَا) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

رَجُلٌ : Haber, ref alâmeti sondaki damme; aynı zamanda mevsûf.

مُسِنٌّ : Sıfat, mevsûfuna her bakımdan uymuştur, onun gibi tekil, belirsiz, merfû ve erildir.

*****

﴿ارْجِعُوا إِلَى أَبِيكُمْ﴾ (Babanıza geri dönün. *Yûsuf Sûresi*, 81)

ارْجِعُوا : Emir fiili, muhatab-eril-çoğul.

إِلَى : Harf-i cer

أَبِيكُمْ : (أَبِي) Mecrûr, cer alameti *yâ* harfi; aynı zamanda muzâf; muttasıl (كُمْ) zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

*****

أَحْسِنْ إِلَى أَصْدِقَاءِ أَخِيكَ. (Kardeşinin arkadaşlarına iyilik yap.)

أَحْسِنْ : Emir fiili, muhâtab-eril-tekil.

إِلَى : Harf-i cer

أَصْدِقَاءِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf

أَخِيكَ : (أَخِي) Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti *yâ* harfi; aynı zamanda muzâf, (كَ) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan "Beş İsim"i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Beş İsmin merfû, mansûb ve mecrûr şekilde kullanıldığı yeni cümleler kurarak defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim'de ذو isminin geçtiği ayetleri bulunuz ve bu ayetlerde nasıl kullanılmış olduğuna ve verdiği anlama dikkat ediniz.

Anlat/ Paylaş

Beş ismi kullanarak kurduğunuz cümleleri Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir yeri, birini, bir şeyi kuşattı, sardı, çevreledi	**أَحَاطَ بِـ …**

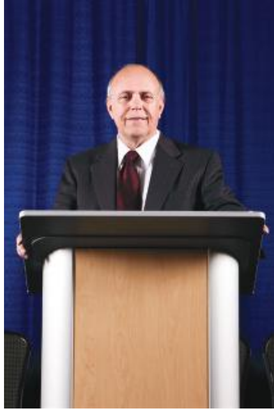
تُحِيطُ بِالمدينةِ أَسْوَارٌ عَالِيَةٌ. (Şehrin etrafını yüksek surlar çevreliyor.)

تُحِيطُ البِحَارُ بِتركيا مِنْ جِهَاتِهَا الثَّلاَثِ.
(Denizler Türkiye'yi üç tarafından çevreler.)

يُحِيطُ السِّيَاجُ بِالْبُسْتَانِ. (Çit, bostanı çevreliyor.)

﴿وَاللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾
(Allah inkârcıları çepeçevre kuşatmıştır. *Bakara Sûresi*-19)

Bir şeyin önemini vurguladı, altını çizdi	**شَدَّدَ عَلَى …**

شَدَّدَ الوَزِيرُ فِي كَلاَمِهِ على أَهَمِّيَّةِ التَّعْلِيمِ وَالتَّرْبِيَةِ.
(Bakan konuşmasında, eğitim ve öğretimin önemini vurguladı.)

يُشَدِّدُ الصَّحَفِيُّ فِي كِتَابَاتِهِ على وَجُوبِ تَطْوِيرِ الْعَلاَقَاتِ.
(Gazeteci yazılarında, ilişkilerin geliştirilmesinin gerektiğini vurguluyor.)

شَدَّدَ رئيسُ الجامعةِ على ضَرُورَةِ إِنْشَاءِ حَيٍّ جَامِعِيٍّ جَدِيدٍ.
(Rektör, yeni bir kampüs yapılmasının gerekliliğini vurguladı.)

Bir şeye/işe yol açtı, bir sonuç doğurdu	**أَسْفَرَ عَنْ …**

أَسْفَرَ حَادِثُ السَّيْرِ عَنْ مَقْتَلِ أَرْبَعَةِ أَشْخَاصٍ.
(Trafik kazası, dört kişinin ölümüne yol açtı.)

تَسْرِيبُ الغازِ فِي المطبَخِ أَسْفَرَ عن الاحْتِراقِ فِي المطْعَمِ.
(Mutfaktaki gaz sızıntısı restoranda yangına yol açtı.)

الانْفِجار فِي الشَّارِعِ أَسْفَرَ عن انْهِيارِ بعضِ المَبانِي.
(Caddedeki patlama bazı binaların yıkılmasına yol açtı.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 19, "Tevbe Sûresi" 49 ve "Kehf Sûresi" 29. âyet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri ve yapıları tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

تَحَسُّباً لِـ...

-i hesap ederek, hesaba katarak,
-in beklentisi içinde olmak,
... olasılığına karşı

–سَمِعْتُ أَنَّ الْحُكُومَةَ تَتَّخِذُ بَعْضَ التَّدَابِيرِ.
(Hükümetin bazı tedbirler aldığını duydum.)

–نَعَمْ، تَمَّ إِجْلاَءُ الآلاَفِ مِنْ مَنَازِلِهِمْ تَحَسُّباً لِإِعْصَارٍ شَدِيدٍ.
(Evet, şiddetli bir kasırga olasılığına karşı, binlerce kişi evlerinden uzaklaştırıldı.)

أُعْلِنَتْ عَنْ حَالَةِ تَأَهُّبٍ فِي الْمِنْطَقَةِ تَحَسُّباً لِفَيَضَانَاتٍ عَارِمَةٍ.
(Bölgede, aşırı sel olasılığına karşı olağanüstü hal ilan edildi.)

بِصُورَةٍ عَامَّةٍ

Genel olarak, ana hatlarıyla

لَخَّصْتُ لَهُمْ تَارِيخَ الدَّوْلَةِ الْعُثْمَانِيَّةِ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.

(Osmanlı Devleti Tarihini onlara genel olarak özetledim.)

كَيْفَ تُقَيِّمُ التَّطَوُّرَاتِ الأَخِيرَةَ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.

(Son gelişmeleri, genel olarak, nasıl değerlendiriyorsun?)

الجُزْءُ الشَّمَالِيُّ مِنْ أفريقيا، بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، تَتَكَوَّنُ مِنَ الصَّحَارَى.

(Afrika'nın kuzey kısmı, genel olarak, çöllerden oluşmaktadır.)

نَقْلاً عَنْ ...

-den aktararak, nakletmek suretiyle
-e dayanarak

صَدَّقَتِ الْمَصَادِرُ الْمَوْثُوقَةُ بِهَا، نَقْلاً عَنْ وَكَالَةِ الأَنَاضُولِ، إِرْجَاءَ الاِنْتِخَابَاتِ العَامَّةِ.

(Güvenilir kaynaklar, Anadolu Ajansı'na dayanarak, seçimlerin erteleneceğini doğruladılar.)

ذَكَرَتْ وَكالةُ الأنْباءِ الرَّسْمِيَّة هذه التطَوُّراتِ نقلاً عن المُتَحدِّثِ باسْمِ رئاسَةِ الوُزَراء.

(Resmi haber ajansı, başbakanlık sözcüsüne dayanarak bu gelişmeleri paylaştı.)

ذَكَرَتِ الصُّحُفُ، نَقْلا عن المحافِظ تَعطيل المدارسِ يَوْمَينِ بِسببِ تَساقُطِ الثُّلوج.

(Gazeteler, valiye dayanarak kar yağışı nedeniyle okulların iki gün tatil edildiğini yazdı.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Arapça gazetelerdeki başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ

هُوَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الخليلُ بنُ أحمد البَصْرِيُّ الفَراهِيدِيُّ. رُبَّمَا كَانَ أَبْرَزَ شَخْصِيَّةٍ فِي أَهْلِ زَمَانِهِ مِنْ حَيْثُ وُقُوفِهِ على عُلُومِ اللُّغَةِ، صَرْفِهَا وَنَحْوِهَا وَالْمُعْجَمِيَّةِ. وَعَنْهُ أَخَذَ الْكِسَائِيُّ وَسِيبَوَيْهِ وَغَيْرُهُمَا مِنْ مَشَاهِيرِ عُلَمَاءِ عَصْرِهِ، إِذْ كَانَتْ أَقْوَالُهُ حُجَّةً فِي اللُّغَةِ وَعُلَومِ الْعَرَبِ. فَلَهُ قَصَبُ السَّبْقِ إِلَى كَثِيرٍ مِنَ الْعُلُومِ كَالْعَرُوضِ وَعِلْمِ اللُّغِةِ. وَقَدْ حَصَرَ أَقْسَامَ الْعَرُوضِ فِي خَمْسِ دَوَائِرَ، اِسْتَخْرَجَ مِنْهَا خَمْسَةَ عَشَرَ بَحْراً، ثُمَّ زَادَ عَلَيْهَا الأَخْفَشُ، وَهُوَ نَحْوِيٌّ ذُو شَأْنٍ مِنْ نُحَاةِ الْبَصْرَةِ، بَحْراً آخرَ سَمَّاهُ "الْمُتَدَارِكَ". وَاسْتَغْرَقَ فِي دَرْسِ ذَلِكَ مُعْظَمَ أَوْقَاتِهِ وَهُوَ فِي سَبِيلِ تَوْقِيعِ نَغمَاتِ الْعَرُوضِ عَلَى الْحُرُوفِ وَالْحَرَكَاتِ حَتَّى اِتَّهمَهُ ابْنُهُ بِالْجُنُونِ، فَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ وَقَالَ: "جُنَّ أَبِي، جُنَّ أَبِي". وَهَكَذَا، فَقَدْ أَهْدَى الْخَلِيلُ العَرَبِيَّةَ عِلْمَ الْعَرُوضِ تامّاً بِقَوَافِيهِ وَمَا يَجُوزُ فيه مِنَ الزِّحَافِ وَالْعِلَلِ وَمَا شَاكَلَ. وَهَذَا عَمَلٌ شَاقٌّ وَضَعَهُ رَجُلٌ وَاحِدٌ ذُو دَهَاءٍ وَمَوْهِبَةٍ.

الخليلُ أَوَّلُ مَنْ أَلَّفَ فِي اللُّغَةِ وَوَضَعَ الْمَعَاجِمَ، فَعَانَى لِذَالِكَ الرِّحْلَةَ إلى الْبَادِيَةِ وَخَالَطَ أَهْلَهَا وَوَقَفَ عَلَى كَلاَمِهِمْ وَدَوَّنَ ما جَمَعَ مِنْ أَلْفَاظِ اللُّغَةِ فِي مُصَنَّفٍ شَهِيرٍ يُعْرَفُ بِـ "كِتَابِ الْعَيْنِ"، سَمَّاهُ بِاسْمِ الْحَرْفِ الَّذِي بَدَأَهُ بِهِ. لَمْ يُنَسِّقِ الخليلُ الكَلِمَاتِ على تَرْتِيبِ حُرُوفِ الْهِجَاءِ الْمُتَعَارَفِ، بَلْ وَضَعَ لِلْحُرُوفِ تَرْتِيباً مِنْ عِنْدِهِ وَاتَّخَذَ مَخَارِجَ الْحُرُوفِ أَسَاساً لِنَفْسِهِ، فَقَدَّمَ الْحُرُوفَ الْحَلْقِيَّةَ، ثُمَّ أَتْبَعَ الأَحْرُفَ اللِّسَانِيَّةَ، ثُمَّ الْمُعْتَلَّةَ. وَلَمْ يَصِلْ إِلَيْنَا مِنْ كِتَابِ "العين" إلاَّ مَا نُقِلَ عَنْهُ كَمَا فِي كِتَابِ سيبويه وفي كتابِ "الْمُزْهِرِ" لِلسُّيُوطِيِّ. وَالثِّقَاتُ الْبَاحِثُونَ مُخْتَلِفُونَ فِي حَقِيقَةِ نِسْبَتِهِ إليه، إِذْ يُقَالُ إِنَّ الخليلَ شَرَعَ فِي تَأْلِيفِ كتابِ "العين" فَوَافَتْهُ الْمَنِيَّةُ وَلَمْ يَفْرَغْ مِنْهُ، فَأَكْمَلَهُ تَلاَمِذَتُهُ فَتَسَرَّبَ إليه بَعْضُ الخَلَلِ.

El-Halîl B. Ahmed

Tam adı, Ebû Abdurrahman el-Halîl b. Ahmed el-Basrî el-Ferâhîdî olup, sarfı ve nahviyle dil bilimlerine ve sözlükçülüğe olan vukufu bakımından belki de çağının en önde gelen simâlarındandı. Sîbeveyh, el-Kisâ'î ve çağının diğer ünlü kişileri ondan ders almışlardır; çünkü sözleri, dil ve arabî ilimlerde birer hüccet (tanıt) idi. Kendisi, aruz ve dil bilimleri gibi çok sayıda ilim dalının öncüsü olmuştur. Aruz'u beş daireye ayırmış, bu dairelerden de on beş bahir çıkarmıştır. Daha sonra, Basra'nın ünlü gramercilerinden biri olan el-Ahfeş, bunlara "el-Mutedârik" adını verdiği bir bahir daha eklemiştir. Vaktinin çoğunu aruzun nağmelerini harflere ve harekelere uyarlamakla geçiren el-Halîl, sonunda kendi oğlu tarafından delilikle suçlanmıştır. Oğlu, dışarı çıkıp halka "Babam delirdi, babam aklını yitirdi !" diye seslenmiştir. el-Halîl böylece Arapçaya, her yönüyle kafiyeyi; nerede zihaf, illet ve benzeri şeylerin olabileceğini de gösteren bir Aruz ilmi kazandırmıştır. Bu, zor bir iş olup bunu da deha ve yetenek sahibi bir tek kişi başarmıştır.

el-Halîl, dil alanında eser yazıp ortaya bir sözlük koyan ilk kişidir. Bu amaçla, çöl yolculuğuna katlanmış, çölde yaşayanların içine karışıp dillerini öğrenmiştir. Derlediği dil malzemesini de "Kitâbu'l-Ayn" adını verdiği ünlü bir eserde toplamış; kitaba da başladığı ilk harfin adını vermiştir. el-Halîl, kelimeleri, alışılmış şekilde alfabetik sıraya göre değil de kendine göre sıraya dizmiş ve harflerin çıkış yerlerini esas almıştır. Önce boğaz harfleriyle başlamış, sonra dil harfleri ve illetli harfleri eklemiştir. "Kitâbu'l-Ayn"dan bize, sadece Sîbeveyh'in "el-Kitâb"ı ile es-Suyûtî'nin "el-Muzhir"inde aktarılanlar ulaşmıştır. Güvenilir araştırmacılar, bu kitabın ona aidiyeti konusunda görüş ayrılığı içindedirler. Çünkü denildiğine göre, el-Halîl "el-Ayn"ı yazmaya koyulmuş; ancak onu tamamlamadan vefat etmiştir. Eseri öğrencileri tamamlamış, böylece içine biraz hata sızmıştır.

Kaynak: Yûsuf Es'ad Dâğir. *Masâdiru'd-dirâsâti'l-edebiyye*, Mektebet Lubnân, Beyrut, tsz., s. 65-66'dan uyarlanmıştır.

okuma anlama فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. هَلْ كَانَ الخليلُ بنُ أحمدَ عَالِماً بِاللُّغَةِ؟
2. هَلْ كَانَ لِلْخَلِيلِ تلاَمِيذُ مَشْهُورُونَ؟
3. هَلْ كَانَ الخليلُ يَشْتَغِلُ بِعِلْمِ الْعَرُوضِ فَقَطْ؟
4. هَلْ أَلَّفَ الخليلُ شَيْئاً مِنَ الكُتُبِ؟
5. أَيْنَ سَافَرَ الخليلُ لِتَحْصِيلِ الْعِلْمِ؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. كَانَ الخليل بن أحمد يَشْتِغِلُ بِالتِّجَارَة.
2. لم يَصِلْ إِلَيْنَا "كتاب العين".
3. كَانَ ابْنُ الخليلِ يُقَدِّرُ جُهُودَ أَبِيهِ وَيُسَاعِدُهُ.
4. نَقَلَ السيوطي في كِتَابِهِ شَيْئاً مِنْ كتابِ الخليلِ.
5. رَتَّبَ الخليلُ مُعْجَمَهُ حَسْبَ مَخَارِجِ الْحُرُوفِ.
6. هُنَاكَ اِخْتِلاَفٌ في نِسْبَةِ "كتاب العين" إلى الخليل.
7. حَدَّدَ الخليلُ بُحُورَ الْعَرُوضِ 15 بَحْراً.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب
Arap Atasözlerinden Seçmeler

إِنَّ أَخاكَ مَنْ آساكَ

Senin kardeşin, senin yanında olup acını hafifletendir.

أَخُوكَ مَنْ صَدَقَكَ النَّصِيحَةَ

Kardeş dediğin sana doğru öğüt verendir.

Kaynak: el-Meydânî, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Muhammed, Mecma'u'l-Emsâl, I, 36,124 Dâru'l-Cîl, Beyrut.

Yaşamla İlişkilendir — اِرْبِطْ بالحياة

بِرُّ الْوَالِدَيْنِ

سَافَرَ أَحْمَدُ عِنْدَمَا نَجَحَ فِي اِمْتِحَانِ الْبَاكَالُورِيَا إِلَى الْخَارِجِ قَصْدَ إِتْمَامِ دِرَاسَتِهِ الْعالِيَةِ، وَمِنْ هُنَاكَ كَتَبَ لِأَخِيهِ عَزِيزٍ رِسَالَةً يُوصِيهِ فِيهَا بِأَبَوَيْهِ فَقَالَ:

يَا أَخِي عَزِيزٌ، كُنْ رَؤُوفاً بِأَبِينَا، فَأَبُونَا هُوَ الَّذِي يَعْمَلُ مِنْ أَجْلِنَا لِنَبْلُغَ دَرَجَاتِ الْمَجْدِ فِي الْحَيَاةِ. وَارْحَمْ أُمَّنَا الَّتِي حَمَلَتْنَا أَجِنَّةً فِي بَطْنِهَا وَسَهِرَتْ عَلَى رَاحَتِنَا وَتَعِبَتْ وَشَقِيَتْ لِتُوَفِّرَ لَنَا رَغَدَ الْعَيْشِ، فَحَقُّ رِعَايَتِهَا عَلَيْنَا وَاجِبٌ دِينِيٌّ وَأَخْلاَقِيٌّ وَإِنْسَانِيٌّ .

فَذُو الْعَقْلِ وَالْوَفَاءِ هُوَ مَنْ يَحْتَرِمُ أَبَوَيْهِ وَيُحِبُّهُمَا وَيَمْتَثِلُ بِأَمْرِهِما، وَيُسَاعِدُهُمَا إِذَا احْتَاجَا إِلَيْهِ. وَلاَ يَنَالُ رِضَا اللهِ وَرِضَاهُمَا إِلاَّ مَنْ كَانَ ذَا سَجَايَا حَمِيدَةٍ وَأَخْلاَقٍ فَاضِلَةٍ، وَلَمْ يَذْكُرْهُمَا بِفِيهِ إِلاَّ بِالْكَلِمَةِ الطَّيِّبَةِ، فَقَدْ قَالَ اللهُ تَعالَى :

﴿فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا﴾ (سورة الإسراء : 23)

Kaynak: https://analbahr.com//بحث-عن-الأسماء-الخمسة-في-اللغة-العربية

alıştırmalar التدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yanlış yazılmış olan kelimeleri bulup doğrusunu yazınız.

1. كَانَ أَبِي جَعْفَرِ المنصُورُ مُهْتَمّاً بِعُلُومِ الحِكْمَةِ
2. اِسْتَمِعْ إِلَى نَصِيحَةِ أَبُوكَ.
3. عَلَيْكَ أَنْ تُساعِدَ أَخُوكَ.
4. كَانَ فِي فَاهُ لُقْمَةً يَمْضَغُهَا.
5. ذَا العِلْمِ مُكَرَّمٌ أَيْنَمَا ذَهَبَ.

2- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içindeki fiillerden uygun olanını yazınız.

1. .... أَخَاكَ الْمَظْلُومَ. (ساعِد–سَلِّمْ على– جاء)
2. .... رَسُولُ اللهِ أَباً رَحِيماً لِلْمُسْلِمِينَ. (مَرَّتْ– كَانَ – سلَّمْتُ)
3. .... الشَّاعِرُ الْعَرَبِيُّ عَنْتَرَةُ بْنُ شَدَّادٍ بِـ "أَبِي الْفَوَارِسِ". (عاشَ – مَضَى – لُقِّبَ)
4. .... فَاكَ عَنِ الذَّمِّ وَالنَّمِيمَةِ. (اِرْمِي – اِحْفَظْ – قُلْ)
5. .... أَخِي مِنْ إسطنبول قَبْلَ سَاعَةٍ. (رَجَعَ – نَدِمَ – نَزَلَ)

3- Aşağıdaki cümleleri, parantez içinde verilmiş sözcüklerin doğru kullanımıyla tamamlayıp yeniden yazınız.

1. أَعْرِفُ أَنَّ ... رَجُلٌ فَاضِلٌ. (حَمُوكَ)
2. لاَ تَفْتَحْ ... أَمَامَ وَالِدِكَ إِلاَّ بِالْقَوْلِ الْحَسَنِ. (فُوكَ)
3. كُنْ بَارّاً بِـ... (أَبُوكَ)
4. كَانَ رَجُلاً ... كَرَمٍ وَمُرُوءَةٍ. (ذُو)
5. ذَهَبَ أَحْمَدُ إِلَى السُّوقِ مَعَ ... (أَخُوهُ)

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde bulunan beş isimden birisiyle doldurunuz.

(أَبٌ، أَخٌ، حَمٌ، فُو، ذُو)

1. .... المالِ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ سَخِيّاً.
2. ...... هو الذي رَبَّاكَ.
3. لَا تُخْرِجْ مِنْ ... كَلِمَةٌ خَبِيثَةٌ.
4. ......لَيْلَى مُهَنْدِسٌ يَعْمَلُ فِي مَصْنَعٍ.
5. كان .....مُحَمَّد وَزِيرَ التَّرْبِيَةِ لَمَّا تَزَوَّجَ بِبِنْتِهِ.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. شَدَّدَ أَخِي .... أهميَّةِ الدِّراسَةِ الجامعيَّة.
2. أسفر الانفجار في المبْنى .... حريق في بيتِ حَميك.
3. تُحيطُ الأشجارُ .... أطراف حديقتِنا.
4. شَدَّدَ مُديرُ المدرَسة .... ضَرورة اِلتزامِ الطُّلاب بالملابس المدرسية.
5. أسْفَرَ اِرْتِفاعُ الأسعار .... مُظاهرات في بعض المدن.

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، تَحَسُّباً لِـ، نَقْلاً عَنْ)

1. الأَسْمَاءُ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ ... ذَاتُ أَصْلٍ ثُلاَثِيٍّ.
2. حَشَدَتِ الدَّوْلَةُ الجَيْشَ فِي الجَبْهَةِ .... هَجَمَات إِرْهَابِيَّة.
3. ذَكَرَتِ الصُّحُفُ، ... وَزِيرِ التَّرْبِيَةِ، اِفْتِتَاحَ المدارسِ اِعْتِبَاراً مِنْ شَهْرِ أَيْلُول.

7. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. يَحْسِبُ البَخِيلُ أَنَّ المالَ خَالِدٌ. (يَنْبَغِي – يَظُنُّ – يُنْكِرُ)
2. فَرِحَ التلميذُ بِنَجَاحِهِ. (سُرَّ – أَسِفَ – رَفَضَ)
3. أَعْرِفُ أَنَّكَ رَجُلٌ أَمِينٌ. (أُفَضِّلُ – أَخْشَى – أَعْلَمُ)
4. لاَ تَأْكُلْ مَا لاَ تَسْتَطِيعُ هَضْمَهُ. (تَبْحَثُ عن – تَقْدِرُ على – تَعْثُرُ على)
5. العِنَبُ مِنْ أَلَذِّ أَنْوَاعِ الفَاكِهَةِ طَعْماً. (العَقَّار – الخُضَار – الثَّمَرَة)

8- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. إلى / اِسْتَمِعْ / نَصِيحَةِ / أَبِيكَ
2. أَخِيكَ / ماذا / نَحْوَ / يَجِبُ / عَلَيْكَ
3. عَلَيْنَا / ذُو / محمود / فَضْلٌ
4. مِنْ / مَا / فِيكَ / اِحْذَرْ / تَلْفَظُ
5. عِنْدَمَا / يَحْمِيكَ / رَحِّبْ / يَزُورُكَ

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. حَمُو الرَّجُلِ يُسَاعِدُهُ فِي الأُمُورِ الصَّعْبَةِ.
2. إِنَّ أَخَاكَ مُدِيرٌ نَاجِحٌ.
3. شَاهَدْتُ أَبَاكَ فِي السُّوقِ.
4. أَحْسِنْ إِلَى أَصْدِقَاءِ أَخِيكَ.
5. لاَ يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ إِلاَّ الشَّرُّ.

10- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Salih'in babası emekli bir memurdur.
2. Hocamız, meşhur bir bilim adamıdır.
3. Dün kayınpederinizle tanıştık.
4. Babamız bizim için çalışıyor.
5. Merve'nin kardeşiyle tartıştım.

1 Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 4

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyalogda hem bu bölümde işlenen "Beş İsim" konusuna giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2 Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan "Beş İsim"i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada "Beş İsim"

Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan "Beş İsim"i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde etme.

"Beş İsim", muzâf durumundayken hareke yerine harflerle irâb edilen kelimelerdir. Bu isimler, ref' durumunda vâv (و); nasb durumunda elif (ا); cer durumunda da yâ (ي) harfleri alırlar. Bu durumu aşağıdaki tabloda şöyle gösterebiliriz:

ذُو	فُو	حَمٌ	أَخٌ	أَبٌ	Yalın halde
...ذُو	...فُو	...حَمُو	...أَخُو	...أَبُو	Merfû halde
...ذَا	...فَا	...حَمَا	...أَخَا	...أَبَا	Mansûb halde
...ذِي	...فِي	...حَمِي	...أَخِي	...أَبِي	Mecrûr halde

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Bu kısımda harf-i cerle kullanılan fiillerden “أَسْفَرَ عن”, “شَدَّدَ على”, “أَحَاطَ بِـ” fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

يُحِيطُ السِّيَاجُ بِالْبُسْتَانِ.
(Çit, bostanı çevreliyor.)

شَدَّدَ الوَزِيرُ فِي كَلاَمِهِ على أَهَمِّيَّةِ التَّعْلِيمِ وَالتَّرْبِيَةِ.
(Bakan konuşmasında, eğitim ve öğretimin önemini vurguladı.)

أَسْفَرَ حَادِثُ السَّيْرِ عَنْ مَقْتَلِ أَرْبَعَةِ أَشْخَاصٍ.
(Trafik kazası, dört kişinin ölümüne yol açtı.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada yaygın olarak kullanılan kalıp ifadelerden “تَحَسُّباً لِـ...”, “بِصُورَةٍ عَامَّةٍ”, “نَقْلاً عَنْ...” yapılarının kullanım özellikleri örneklerle ele alınmıştır.

أُعْلِنَتْ عَنْ حَالَةِ تَأَهُّبٍ فِي الْمِنْطَقَةِ تَحَسُّباً لِفَيَضَانَاتٍ عَارِمَةٍ.
(Bölgede, aşırı sel olasılığına karşı olağanüstü hal ilan edildi.)

لَخَّصْتُ لَهُمْ تَارِيخَ الدَّوْلَةِ الْعُثْمَانِيَّةِ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.
(Osmanlı Devleti Tarihini onlara genel olarak özetledim.)

صَدَّقَتِ الْمَصَادِرُ الْمَوْثُوقَةُ بِهَا، نَقْلاً عَنْ وَكَالَةِ الأَنَاضُول، إِرْجَاءَ الإِنْتِخَابَاتِ العَامَّةِ.
(Güvenilir kaynaklar, Anadolu Ajansı’na dayanarak, seçimlerin erteleneceğini doğruladılar.)

1 Aşağıdakilerden hangisi "مَنْ هذا الشَّابُّ ؟" sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

A. هو أخُو مَرْوَان.

B. كَانَ حَمُوهُ مَرِيضاً.

C. لم يَكُنْ حَاضِراً.

D. مِنَ الممكنِ أَنْ يَتَأَخَّرَ.

E. أَظُنُّ أَنَّهُ سَيَرْجِعُ.

2 Beş İsim hakkında aşağıdaki hükümlerden hangisi doğrudur?

A. Sadece فُو kelimesi muzâf olarak gelemez.

B. İkil yapılmaları, diğer isimlerden tamamen farklıdır.

C. Bu isimler, günümüz Arapçasında artık kullanılmamaktadır.

D. Tekil ya da çoğul olmaları, okunuş ve irâb ediliş şeklini değiştirmez.

E. Muzâf olduklarında cümle içindeki irâbları harekeyle değil harfledir.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere **anlamca** aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

الحَمُ هو ... الزَّوْجَةِ.

A. أَخُو

B. الرجل

C. صِهْرُ

D. وَالِدُ

E. وَلَدُ

4 Aşağıdaki cümlenin "Eşinin kardeşinin Tarım Bakanlığında çalıştığını biliyorum." anlamı taşıması için boşluk, aşağıdaki isimlerden hangisi ile doldurulmalıdır?

أَعْرِفُ أَنَّ ... يَعْمَلُ في وِزَارَةِ الزِّرَاعَةِ.

A. أَخا زَوجتك

B. أَخو أُمِّكَ

C. أَخي زوجِك

D. أَخي نَسِيبِكَ

E. أَخُو امْرَأَتِكَ

5 "أَبُوكَ عُضْوٌ فِي نِقَابَةِ الْمُحَامِينَ" cümlesinde altı çizili sözcüğün i'râbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Haber merfû, ref alâmeti vâv harfi.

B. Şibih cümle mahallen merfû.

C. Mubteda merfû, ref alâmeti vâv harfi.

D. Fâil merfû, ref alâmeti vâv harfi.

E. Mubteda merfû, ref alâmeti damme.

6 Beş İsim'den hangisi, "هذا الرجلُ ... سُمْعَةٍ طَيِّبَةٍ بَيْنَ النَّاسِ." cümlesindeki boşluğu anlamlı bir şekilde tamamlayabilir?

A. فو

B. أخ

C. ذو

D. أب

E. حم

7 "أَخِي مُهَنْدِسٌ فِي شَرِكَةِ كَهْرِبَاءٍ أَجْنَبِيَّةٍ."
cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Kardeşim, yerli bir firmada mühendis olarak çalışmaktadır.

B. Kardeşimin çalıştığı elektrik şirketi yabancıdır.

C. Yabancı bir elektrik şirketi, kardeşimi mühendis olarak istihdam etti.

D. Kardeşim, uluslararası bir firmada elektrik mühendisidir.

E. Kardeşim, yabancı bir elektrik şirketinde mühendistir.

8 "حُسَامُ طالبٌ ذو قَلْبٍ رَحِيمٍ يُحِبُّ الْفُقَرَاءَ."
cümlesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Yufka yürekli Hüsam, fakirleri sever.

B. Hüsam, fakirleri seven yufka yürekli bir öğrencidir.

C. Yufka yürekli olan Hüsam, fakir öğrencilere yardım eder.

D. Hüsam, fakirlere karşı şefkatli olan bir öğrenci olarak tanınır.

E. Hüsam, hem yufka yürekli hem de fakirleri seven bir öğrencidir.

9 "هذه الجبَالُ ... مُغَطَّاةٌ بِالثُّلُوجِ طوالَ الشِّتَاءِ." cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

A. عِلْماً بِـ
B. بِالإضافَةِ إلَى
C. نَقْلاً عَنْ
D. تَحَسُّباً لِـ
E. بِصُورَةٍ عَامَّةٍ

10 "شَدَّدَ رئيسُ الجامعةِ........ ضَرُورَةِ إنْشَاءِ حَيٍّ جَامِعِيٍّ جَدِيدٍ." cümlesinde boşluğa hangi harf-i cer getirilmelidir?

A. لِ
B. عَلى
C. عَنْ
D. إلى
E. مِنْ

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. E	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. D	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. A	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim'in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. C	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Beş İsim" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. نَعَمْ إِنَّهُ كَانَ عَالِماً بِاللُّغَةِ وَعُلُومِهَا.
2. نَعَم، لَقَدْ دَرَسَ عنده عَدَدٌ مِنَ النُّحَاةِ.
3. لاَ، بَلْ كَانَ يَهْتَمُّ بِعُلُومِ اللُّغَةِ وَإِعْدَادِ مُعْجَمٍ.
4. نَعَمْ لَقَدْ أَلَّفَ "كِتَابَ الْعَيْنِ".
5. سَافَرَ إِلَى الْبَادِيَةِ لِيَتَعَلَّمَ مِنَ الْبَدْوِ اللُّغَةَ الْفَصِيحَةَ.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√), yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. كَانَ الخليل بن أحمد يَشْتَغِلُ بِالتِّجَارَةِ. (x)
2. لم يَصِلْ إِلَيْنَا "كتاب العين". (x)
3. كَانَ ابْنُ الخليلِ يُقَدِّرُ جُهُودَ أَبِيهِ وَيُسَاعِدُهُ. (x)
4. نَقَلَ السيوطي فِي كِتَابِهِ شَيْئاً مِنْ كتاب الخليلِ. (√)
5. رَتَّبَ الخليلُ مُعْجَمَهُ حَسْبَ مَخَارِجِ الْحُرُوفِ. (√)
6. هُنَاكَ اِخْتِلاَفٌ فِي نِسْبَةِ "كتاب العين" إِلَى الخليل. (√)
7. حَدَّدَ الخليلُ بُحُورَ الْعَرُوضِ 15 بَحْراً. (√)

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yanlış yazılmış olan kelimeleri bulup doğrusunu yazınız.

1. كَانَ أبو جَعْفَرٍ المنصُورُ مُهْتَمّاً بِعُلُومِ الْحِكْمَةِ.
2. اِسْتَمِعْ إِلَى نَصِيحَةِ أبيك.
3. عَلَيْكَ أَنْ تُسَاعِدَ أخاك.
4. كَانَ فِي فيه لُقْمَةٌ يَمْضَغُهَا.
5. ذو العلم مُكَرَّمٌ أَيْنَمَا ذَهَبَ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içindeki fiillerden uygun olanını yazınız.

1. ساعِد أَخَاكَ الْمَظْلُومَ.
2. كَانَ رَسُولُ اللهِ أَباً رَحِيماً لِلْمُسْلِمِينَ.
3. لُقِّبَ الشَّاعِرُ الْعَرَبِيُّ عَنْتَرَةُ بْنُ شَدَّادٍ بِـ "أَبِي الْفَوَارِسِ".
4. اِحْفَظْ فَاكَ عَنِ الذَّمِّ وَالنَّمِيمَةِ.
5. رَجَعَ أَخِي مِنْ إسطنبول قَبْلَ سَاعَةٍ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümleleri, parantez içinde verilmiş sözcüklerin doğru kullanımıyla tamamlayıp yeniden yazınız.

1. أَعْرِفُ أَنَّ حَمَاكَ رَجُلٌ فَاضِلٌ.
2. لاَ تَفْتَحْ فَاكَ أَمَامَ وَالِدِكَ إِلاَّ بِالْقَوْلِ الْحَسَنِ.
3. كُنْ بَارّاً بِأَبِيكَ.
4. كَانَ رَجُلاً ذَا كَرَمٍ وَمُرُوءَةٍ.
5. ذَهَبَ أَحْمَدُ إِلَى السُّوقِ مَعَ أَخِيهِ.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde bulunan beş isimden birisiyle doldurunuz.

1. ذُو المالِ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ سَخِيّاً.
2. أَبُوكَ هُوَ الَّذِي رَبَّاكَ.
3. لَا تُخْرِجْ مِنْ فِيكَ كَلِمَةٌ خَبِيثَةٌ.
4. أخو ليلى مُهَنْدِسٌ يَعْمَلُ فِي مَصْنَعٍ.
5. كان حمو مُحَمَّد وَزِيرَ التَّرْبِيَةِ لَمَّا تَزَوَّجَ بِبِنْتِهِ.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. شَدَّدَ أَخِي على أهميَّةِ الدِّراسَة الجامعيَّة.
2. أسفر الانفجار في المبْنى عن حريق في بيتِ حَمِيكَ.
3. تُحِيطُ الأشجارُ على أطراف حديقتِنا.
4. شَدَّدَ مُديرُ المدرَسة على ضرورة اِلتزام الطُّلاب بالملابس المدرسية.
5. أسْفَرَ اِرْتِفاعُ الأسعار عن مُظاهرات في بعض المدن.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. الأَسْمَاءُ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّة، بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، ذَاتُ أَصْلٍ ثُلاثِيٍّ.
2. حَشَدَتِ الدَّوْلَةُ الجَيْشَ فِي الجَبْهَةِ تَحَسُّباً لِهَجَمَات إِرْهَابِيَّة.
3. ذَكَرَتِ الصُّحُفُ، نَقْلاً عَنْ وَزِيرِ التَّرْبِيَة، اِفْتِتَاحَ المدارسِ اِعْتِبَاراً مِنْ شَهْرِ أَيْلُول.

Alıştırma 7

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. يَحْسِبُ البَخِيلُ أَنَّ المالَ خالِدٌ. (يَنْبَغِي – يَظُنُّ – يُنْكِرُ)
2. فَرِحَ التلميذُ بِنَجاحِهِ. (سُرَّ – أَسِفَ – رَفَضَ)
3. أَعْرِفُ أَنَّكَ رَجُلٌ أَمِينٌ. (أُفَضِّلُ – أَخْشَى – أَعْلَمُ)
4. لَا تَأْكُلْ مَا لَا تَسْتَطِيعُ هَضْمَهُ. (تَبْحَثُ عن – تَقْدِرُ على – تَعْثُرُ على)
5. العِنَبُ مِنْ أَلَذِّ أَنْوَاعِ الفَاكِهَةِ طَعْماً. (العَقَّار – الخُضَار – الثَّمَرَة)

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. اِسْتَمِعْ إلى نَصِيحَةِ أَبِيكَ.
2. ماذا يَجِبُ عَلَيْكَ نَحْوَ أَخِيكَ؟
3. محمودٌ ذُو فَضْلٍ عَلَيْنَا.
4. اِحْذَرْ مَا تَلْفَظُ مِنْ فِيكَ.
5. رَحِّبْ بِحَمِيكَ عِنْدَمَا يَزُورُكَ.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. حَمُو الرَّجُلِ يُسَاعِدُهُ فِي الأُمُورِ الصَّعْبَةِ.
Adamın kayınbabası, zor işlerinde kendisine yardım ediyor.

2. إِنَّ أَخَاكَ مُدِيرٌ نَاجِحٌ.
Kardeşin, başarılı bir müdürdür.

3. شَاهَدْتُ أَبَاكَ فِي السُّوقِ.
Babanı çarşıda gördüm.

4. أَحْسِنْ إِلَى أَصْدِقَاءِ أَخِيكَ.
Kardeşinin arkadaşlarına iyilikte bulun.

5. لاَ يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ إلاَّ الشَّرُّ.
Onun ağzından, kötü sözden başka bir şey çıkmaz.

Alıştırma 10

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Salih'in babası emekli bir memurdur.
   أَبُو صَالِحٍ مُوَظَّفٌ مُتَقَاعِدٌ.
2. Hocamız, meşhur bir bilim adamıdır.
   أُسْتَاذُنَا عالِمٌ ذُو شُهْرَةٍ.
3. Dün kayınpederinizle tanıştık.
   تَعَرَّفْنَا أمسِ عَلَى حَمِيكُمْ.
4. Babamız bizim için çalışıyor.
   يَعْمَلُ أَبُونَا مِنْ أَجْلِنَا.
5. Merve'nin kardeşiyle tartıştım.
   نَاقَشْتُ أَخَا مَرْوَةَ.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ القِسم

آسَى (*âsâ*) **destek olup acısını paylaştı, teselli etti**

أبْرَزُ (*ebrezu*) **en bariz, en dikkat çekici, en tanınmış**

إجْلاَء (*iclâ'*) **uzaklaştırma, tahliye etme**

أجِنَّة (*ecinne*) **ceninler** (t.) جَنِين (*cenîn*)

اِحْتِرَاق (*ihtirâk*) **yangın, yanma**

أخَذَ – يَأْخُذُ (*ehaze - ye'huzu*) **öğrenmek, ders almak** (عَنْ): **birinden)**

أدَبَاءُ (*udebâ'*) **edebiyatla ilgilenen yazarlar, şairler, edipler** (t.) أدِيب (*edîb*)

إرْجَاء (*ircâ'*) **erteleme, tecil etme**

أسَاءَ (*esâ'e*) **kötülük etti, bir şeyi kötü yaptı**

اِسْتَقَالَ (*istekâle*) **istifa etti**

اِسْتَقَرَّ (*istekarra*) **ikamet etti, oturdu (**في**: bir yerde)**

أسْوَار (*esvâr*) **şehri çeviren surlar** (t.) سُور (*sûr*)

أصْهَار (*ashâr*) **damatlar, güveyler, enişteler** (t.) صِهْر (*sihr*)

إعْصَار (*i'sâr*) **kasırga, bora**

الاِنْتِخَابَاتُ العَامَّةُ (*el-intihâbâtu'l-'âmme*) **genel seçimler**

الدِّرَاسَةُ الْعُلْيَا (*ed-dirâsetu'l-'ulyâ*) **lisansüstü öğrenim**

أمَارَات (*emârât*) **emareler, işaretler, alametler, izler** (t.) أمَارَة (*emâre*)

اِمْتَثَلَ بِ... (*imtesele bi*) **emrine uydu, dediğini yaptı**

أوْصَى (*evsâ*) **tavsiye etti, tembih etti; vasiyette bulundu**

بَاكَالُورِيَا (*bâkâlûryâ*) **lise diploması**

بِرّ (*birr*) **iyilik, hayır, faydalı şey**

بَوَادِي (*bevâdî*) **çöller** (t.) بَادِيَةٌ (*bâdiye*)

تَسَرَّبَ (*teserrebe*) **sızdı**

تَسْرِيب (*tesrîb*) **sızdırma**

تَوْقِيع (*tevkî'*) **uygulama, yerine getirme icra etme**

تَتَلْمَذَ على... (*tetelmeze alâ*) **birinin öğrencisi oldu, yanında yetişti**

جُنَّ (*cunne*) **delirdi, çıldırdı**

حَادِثُ السَّيْر (*hâdisu's-seyr*) **trafik kazası**

حَالَةُ تَأَهُّب (*hâletu't-te'ehhub*) **hazırlık (teyakkuz) durumu, alarma geçmek**

حَبَّبَ إلى... (*habbebe ilâ*) **birine sevdirdi**

حَذِرَ - يَحْذَرُ (*hazira-yehzaru*) **sakınmak, korunmak, uzak durmak**

حَشَدَ - يَحْشُدُ (*haşede-yahşudu*) **yığmak, toplayıp bir araya getirmek**

حَمَى - يَحْمِي (*hamâ- yahmî*) **korumak, muhafaza etmek, savunmak**

حَيّ جَامِعِيّ (*hayy câmi'î*) **üniversite kampüsü**

خَالَطَ بِ... (*hâleta bi*) **bir gruba, topluluğa karışmak, aralarına girmek**

خَلَل (*halel*) **bozukluk, arıza, yanlışlık**

دَوائِر (*devâir*) **daireler** (t.) دائرة (*dâire*)

دَوَّنَ (*devvene*) **kaydetti, yazıya geçirdi**

ذَمّ (*zemm*) **kötüleme, zemmetme (övgü'nün zıddı)**

ذُو الْحَاجَة (*zu'l-hâce*) **ihtiyaç sahibi, muhtaç**

رِعَايَة (*ri'âye*) **koruma, gözetme, bakım, himaye etme**

رَعَى - يَرْعَى (*ra'â- yer'â*) **korumak, himaye etmek**

رَغَد (*ragad*) **bolluk, refah**

زِحَاف (*zihaf*) **zihaf (bir aruz terimi)**

سَبَب (*sebeb*) **sebeb (bir aruz terimi)**

سَجَايَا (*secâyâ*) **karakterler, huylar** (t.) سَجِيَّة (*seciyye*)

سَخِيّ (*sehiyy*) **cömert, eli açık**

سَهَرَ - يَسْهَرُ (*sehera-yesheru*) **geceyi uykusuz geçirmek; dinlenmeden çalışmak (على : bir şey için)**

سِيَاج (*siyâc*) **çit**

شَاقّ (*şâkk*) **zor, çetin, meşakkatli**

شَاكَلَ (*şâkele*) **bir şeye benzedi, andırdı**

شَقِي - يَشْقى (*şakıye- yeşkâ*) **mutsuz olmak**

شَنِيع (*şenî'*) **kötü, çirkin, kaba**

صِبَا (*sibâ*) **çocukluk**

صَحَارَى (*sahârâ*) **çöller, sahralar** (t.) صَحْرَاء (*sahrâ*)

صَحَفِيّ (*sahafîyy*) **gazeteci**

صِيت (*sît*) **ün, şöhret**

عَطَفَ - يَعْطِفُ (*'atafe-ya'tifu*) **acımak, merhamet etmek (على : birine)**

عِلَّة (*'ılle*) **illet (bir aruz terimi)** (ç.) عِلَل (*'ılel*)

عُلُومِ الْحِكْمَة (*'ulûmu'l-hikme*) **hikmet ilimleri, akla ve sezgiye dayanan ilimler, felsefe ve kelam vs.**

فَرَغَ - يَفْرَغُ (*ferega-yefragu*) **bitirmek (من: bir işi)**

فِطْنَة (*fitne*) **zekâ; zekilik**

فَيَضَان (*feyedân*) **sel, su taşkını**

قَرَّبَ من... (*karrabe min*) **bir şeyi veya birini yaklaştırmak, kendine çekmek**

قَيَّمَ (*kayyeme*) **değerlendirdi, kıymet biçti**

لاَزَمَ (*lâzeme*) **yanından ayrılmadı, eşlik etti**

لَخَّصَ (*lahhasa*) **özetledi**

مُتَنَقِّل (*mutenakkıl*) **portatif, taşınabilir**

مَجْد (*mecd*) **şan, şeref, şanlı tarih vs.**

مَصَادِر (*mesâdir*) **kaynaklar** (t.) مَصْدَر (*masdar)*

مَضَغَ - يَمْضَغُ (*madaga-yemdagu*) **çiğnemek**

مَضَى - يَمْضي (*madâ-yemdî*) **(vakit) geçmek**

مُغَطًّى بِ... (*muğattâ bi*) **bir şeyle örtülü, kaplı**

مَوْهِبة (*mevhibe*) **yetenek**

نَاقَشَ (*nâkaşe*) **tartıştı, görüştü, müzakere etti**

نُبُوغ (*nubûğ*) **deha, üstün başarı**

نَسَّقَ (*nesseka*) **düzenledi, sıraya koydu**

نَمِيمَة (*nemîme*) **söz taşıma, koğuculuk**

نَهَرَ - يَنْهَرُ (*nehera-yenheru*) **azarlamak**

هَجَمَات إِرْهَابِيَّة (*hecemât irhâbiyye*) **terörist saldırılar**

هَجْو (*hecv*) **yergi, alay, hiciv**

وُقُوف على... (*vukuf 'alâ*) **bir şeye vâkıf olma, bir şey hakkında bilgi sahibi olma**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

أكيد (*ekîd*) **şüphesiz, kesinlikle**

بِصُورَة عَامَّة (*bi sûra ʻâmme*) **genel olarak, ana hatlarıyla**

بُغْيَة… (*bugye…*) **…için, …amacıyla**

تَحَسُّباً لِـ… (*tehassuben li*) **-i hesap ederek, hesaba katarak,-in beklentisi içinde olmak, …olasılığına karşı**

قَصَبُ السَّبْقِ (*kasabu's-sebk*) **“Birincilik Ödülü” diye çevirebileceğimiz eski bir Arapça ifade**

نَقْلاً عَنْ… (*naklen ʻan*) **-den aktararak, nakletmek suretiyle, -e dayanarak**

وَافَتْهُ الْمَنِيَّةُ (*vâfethu'l-myeniye*) **eceli geldi**

Bölüm 5

Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 5

1 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

2 Maksûr, Mankûs, Memdûd İsimler

2 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme; maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler

الأسماء المقصورة والمنقوصة والممدودة

اليَدُ العُليا خيرٌ مِنَ اليَدِ السُّفلى

GİRİŞ

مُقَدّمة

Bilindiği gibi isimler cinsiyete delaletleri açısından *muzekker* ve *muennes* olarak; sayı bakımından *mufred, tensiye* ve *cemi* olarak; belirlilik ve belirsizlik açısından ise *marife* ve *nekira* olarak ayrıma tabi tutulmaktadır. İsimler, son harflerinin yapısı bakımından da sahih isimler ve sahih olmayan isimler biçiminde ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan sahih olmayan isimler, *maksûr, mankûs* ve *memdûd* olmak üzere üç kategoride ele alınmaktadır. *Elif-i maksûre* ile biten isimlere *maksûr* isimler denir. *Elif-i maksûre*; ismin sonunda yer alan, *kısa elif* (ى) şeklinde yazılan ve kendinden önceki harfin harekesi daima fetha olan bir harftir. Örneğin مُصْطَفَى *maksûr* bir isimdir. Sonu bir uzatma (med) harfi olan *yâ'* (ي) ile biten ve bir önceki harfin harekesi daima kesra olan isimler ise mankûs isim olarak adlandırılır. Örneğin رامٍ/ الرامِي *mankûs* bir isimdir. Mankûs isimler, belirsiz olarak kullanıldığında merfû ve mecrûr durumlarında sonundaki (ي) harfi de düşer ve bir önceki harfin kesra olan harekesi, düşen *yâ* harfinin yerine bir kesra harekesi daha alır. *Memdûd* isimler ise elif ve hemze (اء) ile sona eren isimlerdir. Örneğin سناء ismi *memdûd* bir isimdir.

Bu bölümde sahih olmayan isimler içinde yer alan bu üç isim türü ele alınmaktadır. Bölüm içinde *maksûr, mankûs* ve *memdûd* isimlerin kullanıldığı bir diyalog ve bir de metin yer almaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 5

العربية في حياتنا اليومية ٥

Teneffüste Üç Kız Öğrenci

Üçüncü dersin bittiğini ilan eden zil çaldı. Kız öğrenciler sınıftan çıkıp kantine doğru koşturdular. Fakat Sena, Selva ve İnci sınıftan çıkmadı. Selva ve İnci, Sena'nın yüzünde bir düşünce ve dalgınlık emaresi fark ederek ona: Ne düşünüyorsun Sena? diye sordular.

Sena: Oturun biraz. Sizinle hayale ve temsile dayalı bir oyun oynamak istiyorum.

Selva: Ne oyunu bu?

ثلاثُ طالِباتٍ في الاسْتِراحَة

دَقَّ الجرَسُ مُعْلِنًا انْتِهاءَ الحِصَّةِ الثّالثةِ، فَخَرجَت الطالِباتُ مِنَ الصَّفِّ مُسْرِعاتٍ باتِّجاهِ المَقصِف ولكن سناء وسلوى وإنجي لَمْ يَخْرُجْنَ مِنَ الصَّف، فقَدْ لاحَظَتْ سلوى وإنجي عَلى وَجْهِ سناء آثارَ التَّفكيرِ والاسْتِغراقِ، فَسَأَلَتاها: بماذا تُفَكِّرين يا سناء؟

سناء: اِجْلسا قليلاً، أُريدُ أَنْ أَلْعَبَ مَعَكُما لُعْبَةَ التَّخَيُّل والتَّمْثيل.

سلوى: وما هذه اللُّعْبَة؟

Sena: Beni iyi dinleyin ve diyeceklerime odaklanın. Eğer size yumurta, havuç ve kahve nesnelerinden hangisini olmak istersiniz diye sorsam cevabınız ne olur?

Selva: Ben ne yumurtayı ne de kahveyi severim. Dolayısıyla havuç olmayı tercih ederim. Hem rengi de güzeldir.

Sena: Bu üç nesnenin ne ifade ettiğini, toplumdaki değerini derin bir şekilde düşünmenizi istiyorum.

İnci: Yumurta değerlidir ve de güzeldir. Bu yüzden ben kahvenin esmer rengindense yumurtanın beyazını tercih ederim.

Selva: Sena, peki sen neyi tercih edersin?

Sena: Ben kesinlikle kahve olmayı tercih ederim.

İnci: Niçin esmer olmayı istiyorsun?

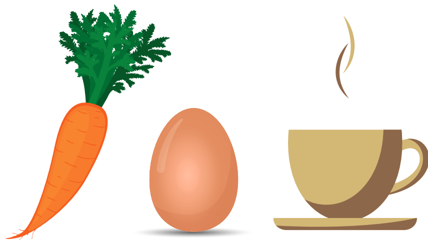
Selva: Acele etme İnci. Yumurta, havuç ve kahvenin toplumdaki değeri ile ne kastediyorsun Sena?

Sena: Bravo Selva, doğru bir şekilde düşünmeye başladın. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinleyin: Eğer bu üç nesneyi sıcak su içine koysak acaba ne olur? Sıcak su içinde neler değişir? Evet Selva, havucun görüntüsü güzel, dokunuşu da sert ama onu on dakikalığına sıcak su adında bir toplum içine koysak ne olur? Evet İnci, aynı şekilde yumurta da güzeldir ama onu on dakika suda haşlasak durum ne olur? Sıcak su ile buluşan kahvenin durumu ise tamamen farklıdır.

Selva: Tamam, şimdi anladım. Sen kahve olmak istiyorsun çünkü kahve, hem toplumu etkiliyor hem de ondan etkileniyor. Ayrıca o, diğerlerinin içine karışınca ortaya faydalı, olumlu ve güzel bir şey çıkıyor.

İnci: Bu, hayatta kendimize olumlu bir hedef koymamıza yardımcı olacak, içinde yaşadığımız toplumu unutmadan kendimizi değiştirmemize ve geliştirmemize yarayacak güzel bir oyunmuş.

Sena: Benim arzum da işte buydu.

Kaynak: http://mawdoo3.com/ حوار_بين_ثلاث_طالبات

سناء: إِسْمَعاني جَيِّداً، ورَكِّزا فيما سأَقولُ، لو سألتُ كلَّ واحِدةٍ منكما ماذا تُحِبِّينَ أن تَكوني مِن تلك الأَشْياء الثلاثة: بَيضةً أمْ جَزَرةً أم قَهْوةً، فماذا ستكون إجابتُكما؟

سلوى: أنا لا أُحِبُّ البَيْضَ ولا حَتَّى القَهْوَة، لذلك أُفضِّلُ أنْ أكونَ جَزَرةً، فلَوْنُها جميل.

سناء: أَتَمَنَّى أنْ تُفكِّرا بِعُمْقٍ ماذا تَعْني هذه الأَشياءُ الثَّلاثةُ، وما ثَمَنُها في المُجتَمَع.

إنجي: ثَمَنُ البَيضِ غالٍ، كما أنَّه جَميلٌ، لذلك سَأَخْتارُ أنْ أكونَ بَيْضاءَ بعيداً عن اللَّوْنِ الأَسمرِ لِلقَهْوة.

سلوى: وماذا عَنكِ يا سناء ماذا سَتَخْتارين؟

سناء: أنا حَتْماً سَأَخْتارُ أن أكونَ قَهْوَة.

إنجي: لماذا تَوَدِّين أن تَكوني سمراء؟

سلوى: إِنْتَظِري يا إنجي. ماذا تَقصِدينَ يا سناء بِثَمَنِ كُلٍّ من البَيْضة، والجَزَرَة، والقَهْوة في المُجْتَمع؟

سناء: أَحْسَنْتِ يا سلوى، بَدَأتِ تُفكِّرينَ بِشكلٍ صحيحٍ، رَكِّزا مَعي جيداً: لَوْ أَرَدْنا أَنْ نَضَعَ كُلاً مِن تلك الأَشياءِ الثلاثةِ في الماء السَّاخن، تُرَى كَيْف سَيُصْبِحُ، وماذا سيَتَغيَّرُ بالماء السَّاخِنِ؟ الجَزَرَةُ جَميلَةُ المَظْهرِ يا سلوى ومَلْمَسُها صَلْب، لكن لو وَضَعْناها بِمُجْتَمعٍ هو الماءُ السَّاخِن فَتْرَةَ عَشْرِ دَقائِق فَكيف سَتُصْبِح؟ وكذلك البَيْضةُ يا إنجي جَميلَة، ولكن لو سَلَقْناها بالماءِ عَشْرَ دَقائِق كيف سَيكونُ الحال؟ أمَّا القهوةُ فَحالُها مُختَلِف تماماً مَع الماءِ السَّاخِن.

سلوى: حسناً الآن فَهِمْتُ، أنتِ تُريدينَ أنْ تَكوني قهوةً لأنَّها تُغيِّرُ المُجْتَمَع وتَتَأثَّرُ به، كما أنَّها تُحْدِثُ شيئاً جَيِّداً إيجابِياً ونافِعاً حينما تَخْتلِط بالآخَرين.

إنجي: إنَّها لُعْبَةٌ جميلةٌ، تُساعِدُ كُلَّ واحدٍ مِنَّا كَيْ يَضَعَ هَدفاً لِنَفْسِه في الحياةِ ويَكون إيجابياً، فيُغيِّرَ من ذاته، ويُطوِّرَ من نفْسِه دونَ أنْ يَنْسى المجتمع الذي يعيش فيه.

سناء: هذا ما أَرَدْتُه.

Öğrenme Çıktısı

1 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen diyalogda *maksûr, mankûs* ve *memdûd* isimleri bulunuz. Altını çiziniz. Bir sözlükten anlamlarını araştırınız.	*Maksûr, mankûs* ve *memdûd* isimleri cümle içindeki kullanımları ve irâb durumları bakımından normal isimlerle karşılaştırınız.	Diyaloğu okuyunuz, diyalogdakine benzer bir oyunu ya da kendi tasarlayacağınız başka bir dil oyununu Arapça olarak anlatınız ve Arapça bilen bir veya birkaç arkadaşınızla oynayınız.

DİL BİLGİSİ: MAKSÛR, MANKÛS VE MEMDÛD İSİMLER

القواعد: الاسم المقصور والمنقوص والممدود

Arapçada isimler son harfleri bakımından ikiye ayrılır. Son harfi illetli veya hemze olmayan isimlere sahîh isimler; son harfi illetli veya hemze olan isimlere de sahîh olmayan isimler denir. Sahîh olmayan isimler, kendi içlerinde Maksûr, Mankûs ve Memdûd isimler olmak üzere üçe ayrılır. Şimdi bu üç isim türünü örneklerle tanıyalım:

Maksûr İsimler

Sondan bir önceki harfi fethalı olup son harfi (ى) olan isimlere maksûr isimler denir. Maksûr isimler, genellikle (ى) ile biter fakat az miktarda da olsa (ا) ile biten maksûr isimler vardır. Maksûr isimlerin sonunda yer alan bu harflere "elif-i maksûre" denir.

Kelimenin sonunda yer alan elif-i maksûre, (ى) şeklinde ise böyle bir isme herhangi bir zamir bitiştiğinde bu harf elife dönüşür. Örneğin مرضى (hastalar) kelimesi, kendisine birinci çoğul şahıs zamiri bitiştiğinde مرضانا (hastalarımız) biçimini alır.

İster (ى) biçimindeki elif, isterse de (ا) biçimindeki elif ile bitsin bir maksûr ismin sonuna bitişen zamir mütekellim ya'sı ise bu zamir daima fethalı olarak okunur. Örneğin مرضايَ (hastalarım).

Maksûr isimler bütün irâb durumlarında, yani merfû, mansûb ve mecrûr hallerinde hep takdîrî olarak (takdîren) irâb edilir. Çünkü bu isimlerin sonlarındaki elif-i maksûreler, irâb alâmetlerinin açıkça ortaya çıkmasına engel olur. Bu durumda kelimenin sonunda yer alması gereken fetha, damme ve kesra alâmetleri görülmez, fakat takdiren var olduğu kabul edilir. Şimdi maksûr isimlerin ref, nasb ve cer hallerine örnekler verelim:

زارَ الفَتَى أقارِبَه. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

زار : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

الفَتَى : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki takdîrî damme.

أقاربَه : (أقاربَ) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf, sondaki bitişik zamir (ـه) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

رَأَيْتُ الفَتَى عِنْدَ أقارِبِه. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

رأيتُ : Mâzî fiil, fâil bitişik zamir olan tâu'l-muteharrike (تُ) .

الفتى : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki takdîrî fetha.

عِنْد : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

أقاربه : (أقاربِ) muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf, sondaki bitişik zamir (ـه) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

مررنا بالفتى صَباحًا. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

مررنا : Mâzi fiil, fâil bitişik zamir olan (نا).

بالفتى : (ب) harf-i cer, (الفتى) mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra.

صباحا : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

dikkat

Maksûr bir ismin sonundaki elif-i maksûre kelimenin kök harflerinden biriyse, yani kelimenin üçlü kökünün üçüncü harfini oluşturuyorsa, böyle bir ismin nekira olarak gelmesi durumunda irâbında herhangi bir değişiklik olmaz fakat bütün irâb durumlarında (ref, nasb, cer hallerinde) hep tenvinli fetha ile okunur ve yazılır. Örnek:

جاء فتًى. (Bir delikanlı geldi.)

رأيتُ فتًى. (Bir delikanlı gördüm.)

سلمتُ على فتًى. (Bir delikanlıya selam verdim.)

dikkat

Maksûr bir ismin sonundaki elif-i maksûre kelimenin kök harflerinden değilse böyle bir ismin nekira olarak gelmesi durumunda irâbında herhangi bir değişiklik olmaz fakat bütün irâb durumlarında (ref, nasb, cer) tek fetha ile okunur ve yazılır. Örnek:

جاء جرحَى. (Yaralılar geldi.)

رأيتُ جَرحَى. (Yaralıları gördüm.)

سلَّمتُ على جَرحَى. (Yaralılara selam verdim.)

Aşağıdaki tabloyu elif-i maksûrenin üçlü kökün üçüncü harfi olup olmaması yönünden inceleyelim:

elif-i maksûre kelimenin kök harfi değilse:	elif-i maksûre kelimenin kök harfi ise:
جَرْحَى – الجَرْحَى	فَتًى – الفَتَى
كُبرَى – الكُبْرَى	مَعْنًى – المَعْنَى
صُغْرَى – الصُّغْرَى	مَبْنًى – المَبْنَى
حُسْنَى – الحُسْنَى	عَصًا – العَصا
ذِكْرَى – الذِّكْرَى	مُسْتَشْفًى – المُسْتَشْفَى

Mankûs İsimler

Sondan bir önceki harfi kesralı olup son harfi de "yâ" (ي) olan isimlere mankûs isimler denir. Mankûs isimlerle maksûr isimler arasındaki şekilsel farklılığa karşılaştırmalı olarak bakacak olursak, maksûr isimlerde sondan bir önceki harfin harekesinin daima fetha; mankûs isimlerde ise aynı harfin harekesinin daima kesra olduğunu görürüz. Bir diğer fark da mankûs isimlerin sonunda yer alan harfin, alfabenin son harfi olan "yâ" (ي) harfi olmasıdır. Dolayısıyla bu harfin altına iki nokta koymayı ihmal etmemek gerekir. Hâlbuki maksûr isimlerin sonundaki harfin adı "yâ" değil "elif-i maksûre"dir ama "yâ" formatında yazılır ve "yâ" olmadığı için de kesinlikle altına iki nokta konulmamalıdır.

Mankûs isimlerin irâbına bakacak olursak mankûs isimler ref ve cer durumlarda, tıpkı maksûr isimler gibi takdîrî olarak irâb edilirler. Yani bu isimler merfû veya mecrûr konumda bulunduklarında bu konumların gerektirdiği damme veya kesra harekeleri son harflerinin üzerinde açıkça görülmez, fakat var olduğu kabul edilir. Mankûs isimlerin nasb durumu ise lafzî olarak irâb edilir, yani irâb alâmeti olan fetha son harfin üzerinde açık bir şekilde görünür.

Şimdi mankûs isimlerin irâblarına örnek cümleler içinde bakalım:

جاء القاضِي إلى المحكمة. (Hâkim mahkemeye geldi.)

جاء : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

القاضِي : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki takdîrî damme.

إلى : Harf-i cer

المحكمة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

شاهدتُ القاضِيَ في المحكمة. (Hâkimi mahkemede gördüm.)

شاهدتُ : Mazi fiil, fâil sondaki tau'l-muteharrike (تُ).

القاضيَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

في : Harf-i cer

المحكمة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

تكلمتُ مع القاضِي في المحكمة. (Hâkimle mahkemede konuştum.)

تكلمتُ : Mazi fiil, fail sondaki tau'l- muteharrike (تُ).

مع : Harf-i cer

القاضي : Mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra.

في : Harf-i cer

المحكمة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Mankûs isimler belirsiz olarak, yani başlarında elif lam olmaksızın kullanıldıklarında merfû ve mecrûr durumlarında sonlarındaki "yâ" harfi düşürülür. Ancak meydana gelen bu değişikliğe işaret olmak üzere kelimenin sonundaki kesra harekesine bir kesra daha eklenir, böylece çift kesralı olur. İrâbı yine tıpkı belirli bir mankûs ismin ref ve cer halindeki irâbı gibi yapılır. Belirsiz mankûs ismin mansûb hâlde kullanılması durumunda irâbı yine normal bir ismin mansûb haldeki irâbı gibi yapılır. Şimdi nekira durumundaki mankûs isimlere cümle içinde örnekler verelim:

ذَهَبَ راعٍ بِالأغْنامِ إلى المَرْعَى. (Bir çoban koyunları meraya götürdü.)

ذهب : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

راعٍ : Fâil, merfû, ref alâmeti düşürülen (ي) üzerindeki takdîrî damme, çünkü mankûs isim.

بِ : Harf-i cer

الأغنامِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

إلى : Harf-i cer

المَرعَى : Mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

قابَلْتُ راعِيًا في المَرْعَى. (Merada bir çobanla karşılaştım.)

قابلتُ : Mâzî fiil. Fâili sondaki tau'l-muteharrike (تُ).

راعِيًا : Mefʿûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha (mankûs isim).

في : Harf-i cer

المرعَى : Mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

سَلَّمْتُ على راعٍ في المَرْعَى. (Merada bir çobana selam verdim.)

سلمتُ : Mâzî fiil. Fâili sondaki tau'l-muteharrike (تُ).

على : Harf-i cer

راعٍ : Mecrûr, cer alâmeti düşürülen (ي) üzerindeki takdîrî kesra, çünkü mankûs isim.

في : Harf-i cer

المَرْعَى : Mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

Yukarıda başında elif lam bulunmayan yani nekira halde bulunan bir mankûs ismin ref ve cer durumlarda sonlarındaki "yâ" harfinin düşürülüp buna işaret olarak da kelimenin sonuna tenvinli kesra getirileceği söylenmişti. Ancak ref ve cer durumundaki mankûs bir isim aynı zamanda muzâf konumunda gelirse o zaman sonundaki "yâ" harfi düşmez. Örnek:

(Mahkemenin kadısı) **قاضِي المَحْكَمَة**

(Koyunların çobanı) **راعِي الأغْنام**

Şimdi mankûs isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini bir tabloda inceleyelim:

Mecrûr (Takdîren)	Mansûb (Lafzen)	Merfû (Takdîren)
قاضٍ/ القاضِي	قاضِيًا/ القاضِيَ	قاضٍ/ القاضِي
باقٍ/ الباقِي	باقِيًا/ الباقيَ	باقٍ/ الباقِي
راضٍ/ الرَّاضِي	راضِيًا/ الرَّاضِيَ	راضٍ/ الرَّاضِي

Memdûd İsimler

Son harfleri hemze olup hemzeden önceki harfleri de elif olan isimlere memdûd isimler denir. Memdûd isimler tıpkı sahîh isimler gibi lafzî olarak irâb edilirler. Yani ref halinde damme, nasb halinde fetha ve cer halinde de kesra harekeleri memdûd ismin sonunda açık bir şekilde yer alır. Memdûd isimlerin sonlarında yer alan hemzeler ya kelimenin kökünden ya başka bir harften dönüşmüş ya da zaid (fazladan) olabilir. Bu üç tür memdûd ismi örneklerle açıklayalım:

1. Hemzesi kelime kökünden olan memdûd isimler:

   Örnek: قرّاء – ضياء – إنشاء – وضّاء

   Örnekteki kelimeler, memdûd isimlerden hemzeleri asli unsur yani kelimenin kökünden olan isimlerdir. Hemzenin kelimenin kökünden olup olmadığını anlamanın yolu o kelimenin üçlü kökünü bulmaktır. Üçlü kökünde, yani sulâsi mâzî 3. tekil eril kipinde hemze yer alıyorsa bu, hemzenin kelime kökünden olduğu anlamına gelir. Şimdi yukarıdaki isimlerin üçlü köklerini sırasıyla görelim:

   قرأ – ضاء – أنشأ – وضؤ

   Görüldüğü gibi her bir fiilin sonunda hemze yer almaktadır. Böylece bu isimlerin hemzelerinin asli unsur olduğu ortaya çıkmaktadır.

2. Hemzesi başka bir harften dönüşmüş olan memdûd isimler:

Örnek: بناء – سماء – دعاء

Örnekteki memdûd isimlerde sondaki hemzeler başka bir harften dönüşmüş bulunmaktadır. Bu başka harf ise ya vâv (و)'dır, ya da yâ (ي)'dır. Şimdi yukarıdaki isimlerin mâzî fiil çekimlerini sırasıyla görelim: بنى - سما - دعا Buradaki gibi fiillerin mâzî çekiminden hemzenin aslı ortaya çıkmadığı takdirde o zaman bu fiillerin muzâri çekimine bakmamız gerekir. Muzâri çekiminden hemzenin aslı ortaya çıkacaktır. Aynı fiillerin sırasıyla muzâri çekimlerine bakalım.

يبني – يسمو – يدعو

Böylece دعاء ve سماء isimlerindeki hemzelerin (و)'dan, بناء ismindeki hemzenin ise (ي)'den dönüşmüş olduğu ortaya çıkmaktadır.

3. Hemzesi zâid olan memdûd isimler:

Örnek: علماء – شعراء – بيضاء – صحراء

Örnekteki kelimeler, memdûd isimlerden hemzeleri zâid yani kelimenin kökünden olmayan isimlerdir. Şimdi yukarıdaki isimlerin üçlü köklerini, yani sulâsi mâzî 3. tekil eril hallerini sırasıyla görelim:

علم – شعر – باض – صحر

Görüldüğü üzere bu isimlerdeki elif ve hemzeler kelimelerin kökünden değildir.

dikkat

Elif ve hemzesi kelimenin kökünden olmayan memdûd isimler gayri munsarif kelimelerdendir. Başka bir ifadeyle bu tür isimler tenvin ve kesra almazlar. Kesra almaları gereken bir konumda geldikleri zaman bütün gayri munsariflerde olduğu gibi kesra yerine fetha alırlar.

Şimdi memdûd isimlerin irâb durumlarına örnekler verelim:

(Anne babanın duası kabul edilir.) دُعاءُ الوالِدَيْنِ مَقْبولٌ.

دُعاءُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda muzâf.

الوالِدَيْنِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti yâ, çünkü tesniye.

مَقبولٌ : Haber, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

(Sena'yı akşam yemeğine davet ettim.) دَعَوتُ سناءَ إلى العشاءِ.

دعوتُ : Mâzî fiil, fâil bitişik zamir olan tâu'l-muteharrike (تُ).

سناءَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

إلى : Harf-i cer

العشاءِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

(Her derdin bir devası vardır.) لِكُلِّ داءٍ دواءٌ.

لكل : Câr-mecrûr, öne geçmiş haber, mahallen merfû, çünkü şibih cümle.

داءٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

دواءٌ : Sona kalmış mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

Şimdi de gayri munsarif olan memdûd bir ismin cümle içindeki irâbına bir örnek verelim.

رُزِقَ الرجلُ بطفلةٍ شقراءَ.

رُزِقَ : Edilgen çatılı mâzî fiil.

الرجلُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

بطفلةٍ : (ب) cer harfi, (طفلةٍ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

شقراءَ : (طفلةٍ) kelimesinin sıfatı, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirsiz ve mecrûrdur; cer alâmeti kesra yerine geçen fethadır, çünkü gayri munsariftir.

Örnekteki son kelime olan شقراءَ sözcüğü, aslında kesra ile mecrûr olması gerekirken gayri munsarif olduğu için kesra kabul edememiş, kesra yerine fetha ile mecrûr olmuştur. Ayrıca nekira bir kelime olmasına rağmen tenvin de almamış olmasına dikkat edelim.

Aşağıdaki tabloda hemzenin kök harfi olup olmadığı yönünden elif-i memdûdeleri inceleyelim:

elif-i memdûde kelimenin kök harfi değilse:	elif-i memdûde kelimenin kök harfi ise:
صَحْراءُ	دُعاءٌ
بيْضاءُ	ضِياءٌ
عُلماءُ	إنْشاءٌ
شُعراءُ	شِفاءٌ
حمْراءُ	سَماءٌ
بَيْضاءُ	دَواءٌ
شَقْراءُ	قُرَّاءٌ

Not: 6. Ünitede gayri munsarif konusu detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

Öğrenme Çıktısı

2 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme, maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

"Veren el alan elden hayırlıdır." anlamına gelen Hadis-i Şerif'i araştırınız. Bu Hadis'te yer alan maksûr isimlerin mecazî anlamda kullanıldığına dikkat ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin cümle içindeki irâb durumlarını kendi içlerinde birbirleriyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Meyve ve sebze isimlerinden maksûr, mankûs ve memdûd olanları bir arkadaşınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Selâma, söze, soruya vb. karşılık verdi, cevap verdi	رَدَّ عَلى...

سَألْتُ السَّكرَتيرة عَنْ مديرِ الشَّركة ردَّتْ عليَّ بِأنَّه سيَعودُ بعد ساعة.
(Sekretere, şirketin müdürünü sordum, bana bir saat sonra geleceğini söyledi.)

عِندَما يُسلِّمُ عَلَينا أحدٌ يَجِبُ أنْ نَرُدَّ على سَلامِه.
(Bize biri selâm verdiğinde onun selâmına karşılık vermeliyiz.)

رَدَدْتُ على أَسْئِلَةِ الطُّلابِ في نِهايَةِ الدَّرس.
(Dersin sonunda öğrencilerin sorularına cevap verdim.)

اِتَّصلْتُ ببيْتِه مرَّاتٍ عَديدَةً ولا أحدَ ردَّ عليَّ.
(Evini defalarca aradım hiç kimse cevap vermedi.)

Bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı, sorumlu oldu	اِلْتَزَمَ بِ...

يَجِبُ أَنْ يَلْتَزِمَ كُلُّ المُواطِنين بالقوانِين.
(Bütün vatandaşların kanunlara uyması gerekir.)

يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِمَ بالبَرْنامَجِ كَي لا تضَيِّعَ وَقْتَك.
(Zamanını kaybetmemek için programa riayet etmen gerekir.)

أخي مُسْلِمٌ مُلْتَزِمٌ بِدينِهِ، يُصلِّي خَمْسَةَ أوقات في اليوم ويَصُوم شَهر رمضان.
(Kardeşim dinine bağlı bir Müslümandır, günde beş vakit namaz kılar, Ramazanda oruç tutar.)

مَنْ لا يَلْتَزِمْ بِقراراتِ اللجْنَة يُطْرَدْ مِنها.
(Komisyonun kararlarına uymayan oradan atılır.)

يَلْتَزِمُ مُديرُ الشَّركة بالمشاريعِ كُلِّها.
(Şirketin müdürü bütün projelerden sorumludur.)

Bir şeyi yapabildi, edebildi	تَمَكَّنَ مِنْ...

قال الطَّبِيبُ إنني سوفَ أَتَمَكَّنُ مِنَ المَشْيِ خِلال شَهْر أو شَهْرَيْنِ.
(Doktor, bir ya da iki ay içinde yürüyebileceğimi söyledi.)

يَجِبُ أنْ أسْتَرِيحَ قليلاً لِكي أَتَمَكَّنَ مِنَ التَّفْكير.
(Düşünebilmek için biraz dinlenmem gerekiyor.)

رَئِيسُ الشَّرِكَة لَنْ يَتَمَكَّنَ مِن الحُضورِ إلى الاجْتِماع غداً بِسَبَب حالتِهِ الصِّحِّيَّة.
(Sağlık durumu nedeniyle şirketin müdürü yarın toplantıya katılamayacak.)

لو أَخَذوا إذْنًا مِنَ المُدير فسَوْفَ يَتَمَكَّنونَ مِنَ الذَّهابِ إلى الرِّحلَة.
(Müdürden izin alırlarsa geziye gidebilecekler.)

تَتَمَكَّنونَ مِن تَعَلُّمِ لُغَتينِ في نَفْسِ الوَقْتِ.
(Aynı zamanda iki dil öğrenebilirsiniz.)

لَمْ نَتَمَكَّنْ مِنَ الوُصولِ في وَقْتِها بِسبَبِ ظُروف الجوِّ السَّيِّئة.
(Olumsuz hava koşulları nedeniyle zamanında varamadık.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen fiilleri sözlükte araştırınız eğer bu fiiller başka harf-i cerlerle kullanılıyorsa hangi anlamları kazandıklarını inceleyiniz.	Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Verilen harf-i cerli fiiller ile cümleler kurarak Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

Engel oldu, mani oldu, önledi	حال دُون...

الرِّياح القوية في المِنْطِقَة حالتْ دون سَفَرِنا هناك.
(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

التَّدابيرُ الحكوميَّةُ حالتْ دونَ ارتفاعِ أَسْعارِ الخضار والفواكه.
(Hükümetin tedbirleri sebze ve meyve fiyatlarının yükselmesini engelledi.)

ضيقُ الوقت في الرِّحْلة حال دون زيارَتِنا بعضَ المتاحِف.
(Gezide zaman darlığı bazı müzeleri gezmemize mani oldu.)

مُفاوَضاتُ السَّلام بين البلدَيْنِ حالتْ دون وقوعِ حربٍ.
(İki ülke arasındaki barış görüşmeleri bir savaş çıkmasını engelledi.)

سَلَّط الضَّوْءَ على...
Bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti

المُدرِّس سَلَّطَ الضَّوء على أهمِّيَّةِ قِراءَةِ هذا الكِتاب.
(Öğretmen bu kitabı okumanın önemine vurgu yaptı.)

سَلَّطَ أكْثرُ الباحِثين الضَّوْءَ في المُؤتَمر على أخطار تَناوُلِ السُّكر بِكَثْرة.
(Kongrede araştırmacıların çoğu fazla şeker kullanmanın tehlikelerini vurguladı.)

هذا الصَّحفي سلَّط الضوء في مقالَته الأخيرةِ على أَزْمَةٍ اقْتِصادِيَّة مُتَوقَّعَة.
(Bu gazeteci son makalesinde muhtemel ekonomik krize ışık tuttu.)

مَن هو أولُ عالِم سَلَّط الضَّوء على تاريخ مَدينَتِنا؟
(Şehrimizin tarihine ışık tutan ilk bilim adamı kimdir?)

سلَّطَتْ وسائلُ الإعلامِ الدَّوْلِيةُ الضوءَ على خِطاب الأمين العام للأمَمِ المتَّحِدَة.
(Uluslararası basın organları Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin konuşmasına dikkat çekti.)

إلى أجلٍ غَيْرِ مُسَمًّى

Bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak

أُجِّلَتْ زِيارَةُ رَئِيس الجامِعة إلى أمريكا إلى أجَلٍ غيرِ مُسَمًّى.

(Rektörün Amerika'ya ziyareti belirsiz bir tarihe ertelendi.)

أَعْلَنَت الوِزارَةُ الخارِجيَّةُ تَأجيلَ زِيارة الوَزير إلى فرنسا إلى أجلٍ غَيْرِ مُسمًّى.

(Dışişleri Bakanlığı, bakanın Fransa ziyaretinin süresiz olarak ertelendiğini ilan etti.)

عِنْدَه بَعْضُ المَشاكِلِ الصِّحيَّةِ ولِهذا السَّبب أُجِّلَ اجْتِماعُنا إلى أجلٍ غَيْرِ مُسَمًّى.

(Onun bazı sağlık sorunları var, bu yüzden toplantımız süresiz olarak ertelendi)

أَصْدَرَتْ إدارَةُ الشَّرِكة قرارًا بِوقْفِ المَشْروع الجديد إلى أجلٍ غَيْرِ مُسَمًّى.

(Şirket yönetimi yeni projenin süresiz olarak durdurulmasına ilişkin bir karar çıkardı.)

مَدَّدَ مجلس الأمن حالَةَ الطَّوارِئ في البلاد إلى أجلِ غيرِ مُسَمًّى.

(Güvenlik konseyi, ülkedeki olağanüstü durumu süresiz olarak uzattı.)

في الوَهْلَة الأولى/ مِن الوَهْلَةِ الأولى

İlk andan itibaren/ İlk anda

في الوَهْلةِ الأولى اِعْتَقدْتُ أَنَّني سَأفوزُ بالسِّباق ولكن مَعَ الأَسَف لَمْ أسْتَطِعْ أنْ أفوزَ.

(İlk anda yarışı kazanacağıma inandım ancak maalesef kazanamadım.)

لَمْ تُعْجِبْني هذه السَّيَّارةُ في الوَهْلَةِ الأولى ولكن عِندَما رَكِبْتها وَجَدْتُها مُريحة جِدًّا.

(Bu araba ilk başta hoşuma gitmedi ancak bindiğim zaman çok rahat buldum.)

في الوَهْلةِ الأولى ما فَهِمْنا قَصْدَه ولكنْ عِنْدَما شَرحَ لنا الموضوع أيَّدْناه.

(İlk anda onun amacını anlamadık ama bize konuyu açıkladığında onu destekledik.)

كَيْفَ نُعْطي انْطِباعًا جَيِّداً عَنْ أنْفُسِنا في مقابلةِ العمل مِن الوهلة الأولى.

(İş görüşmesinde ilk andan itibaren kendimizle ilgili iyi bir izlenim nasıl bırakabiliriz?)

قَدْ تَبْدُو هذه المسألةُ مُعَقَّدَةً في الوهلة الأولى.

(Bu sorun ilk anda karmaşık görünebilir.)

هذا المُسَلْسَل جَذَبَني مِنَ الوَهْلة الأولى.

(Bu dizi, ilk andan itibaren beni çekti.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz, bu ifadeleri Türkçeleri ile karşılaştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Verilen kalıp ifadelerin kullanımını pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri kullanarak kurduğunuz cümleleri Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma قراءة

الذّرةُ

الذُّرَةُ حُبوبٌ مَوْطِنُها الأَصليُّ أمريكا الجَنوبيَّة، نَقَلَها كولومبُس عام 1492 م إلى إسْبانيا وَبَعْدَ ذلكَ انْتَشَرَتْ زِراعَتُها في مُعْظَمِ بُلْدانِ الْعالَمِ، وَقَدِ اسْتُخْدِمَتِ الذُّرَةُ في الْبِدايَةِ عَلَفًا للحَيَواناتِ، ثُمَّ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ اُتُّخِذَتْ غِذاءً إنْسانِيًّا في الْبُلْدانِ التي يَقِلُّ فيها الْقَمْحُ. وَتُؤْكَلُ الذُّرَةُ في أَغْلَبِ الْبُلْدانِ نَيِّئَةً عِنْدما تَكونُ طَرِيَّةً أَوْ تُضافُ إلى الْحِساءِ أَوْ تُشْوى وَتُؤْكَلُ مَعَ الزُّبْدَةِ.

تَحْتَوي ثِمارُ الذُّرَةِ الْجافَّةِ على 70% من النَّشا وما تَبَقّى فَهِيَ مَواد بروتينيَّةٌ وَزَيْتٌ، وَكَذلكَ تَحْتَوي على عَدَدٍ مِنَ الْفيتامينات مِثْلَ فيتامين أ، ج، ك، وَعَدَدٍ مِنَ الأَحْماضِ الأمينيَّةِ والأملاحِ الْمَعْدِنيَّةِ وَالْعَناصرِ النّادِرَةِ.

زَيْتُ الذُّرَةِ يَحْتَوي على مَجْموعَةٍ مِنَ الْعَناصِرِ ذاتِ التَّأثيرِ الطِّبِّيِّ الّذي يُفيدُ في مُعالَجَةِ كَثيرٍ مِنَ الأمراضِ، وَيوصى بِاسْتِعْمالِ زَيْتِ الذُّرَةِ يَوْمِيًا في الأَغْذِيَةِ بِمِقْدارٍ لا يَزيدُ عَنْ 75 غرامًا.

أمّا شَراشيبُ الذُّرَةِ الصَّفراءُ فَإنَّ لَها فوائد هِيَ الأُخْرى، فَهِيَ تَحْتَوي على مَواد مُخَثِّرَةٍ للدَّمِّ، وَتُسْتَعْمَلُ أَيْضًا بَعْدَ غَلْيِها بالْماءِ لِطَرْدِ الرَّمْلِ وَالْحَصَى مِنَ الكِلْيَةِ وَتُفيدُ أَيْضًا في الْتِهاباتِ الْكَبِدِ وَالْمَرارَةِ.

Mısır

Mısır, asıl vatanı Güney Amerika olan bir hububattır. Columbus, mısırı 1492 yılında İspanya'ya getirmiştir. Bundan sonra dünyanın pek çok ülkesinde mısır ekimi yaygınlaşmıştır. Mısır, başlangıçta hayvan yemi olarak kullanılmış, sonra çok geçmeden buğday kıtlığı çeken ülkelerde insanî bir besin maddesi haline gelmiştir. Mısır birçok ülkede tazeyken çiğ olarak yenir veya çorbalara eklenir ya da közlenerek tereyağıyla birlikte tüketilir.

Kurutulmuş mısır, % 70 oranında nişasta içerir. Geri kalan ise protein ve yağdır. Ayrıca A, C ve K gibi pek çok vitamini, aminoasidi, madeni tuzları ve diğer nadir elementleri ihtiva eder.

Mısır yağı, pek çok hastalığı tedavi edici özelliğe sahip bir grup element barındırır. Mısır yağının, gıdaların içinde günlük olarak 75 gramı geçmeyecek miktarda kullanılması tavsiye edilir.

Sarı mısır püsküllerine gelince kuşkusuz onun da faydaları vardır. Bu püsküller, kan pıhtılaştırıcı maddeler içerir ve aynı zamanda suda kaynatıldıktan sonra böbreklerden kum ve taşı atmak için kullanılır. Ayrıca karaciğer ve safrakesesi iltihaplarına da iyi gelir.

Kaynak: http://vb1.alwazer.com/t61832.html

okuma anlama — فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما هو المَوْطِنُ الأصْلي لِنَبات الذّرة؟
2. لأيِّ الأغراضِ اسْتُخْدِمتِ الذُّرة في البِداية؟
3. ما هي الموادُّ التي تَحْتَوي عليها ثمارُ الذّرةِ الجْافةِ؟
4. ورَدَت ثلاثُ فوائد لِشراشيب الذُّرة في الفقرةِ الأخيرةِ، اذكرها:

2. Doğru cevabı daire içine alınız.

1. نقلَ كولومبس الذّرة إلى إسبانيا سنة:

1. 1492 هـ 2. 1429 م 3. 1492 م 4. 1492 ق.م

2. تحتوي ثمارُ الذّرة الجافة على:

1. 70% من البروتين 2. 70% من النّشا 3. 70% من الزَّيت 4. 70% من الفيتامينات

3. Metinden aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını bulunuz.

يكثُرُ X ______ يَضُرُّ X ______ النّهاية X ______

طَرِيَّة X ______ أضرار X ______

4. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. زيتُ الذّرة يحتوي على مجموعةٍ مِنَ العناصرِ ذات التّأثير الطّبيِّ المفيد.

2. ليسَ لشراشيب الذُّرة الصَّفراء أيّ فائِدةٍ.

3. انتشرت زراعةُ الذُّرة الصَّفراء في جميع أنحاء العالم.

4. نقلَ كولومبس الذُّرة إلى إسبانيا عام 1492 هـ.

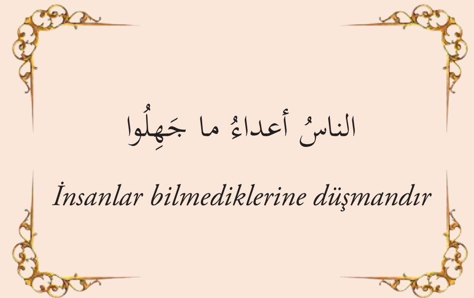
5. الموطنُ الأصلي للذّرة هو أمريكا الشّماليّةِ.

5. Metinde altı çizili olan zamirlerin ait olduğu ismi boşluğa yazınız.

1. زِراعَتُها ________ 2. فيها ________ 3. غَلْيِها ________

مُخْتارات مِنْ أمثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

الناسُ أعداءُ ما جَهِلُوا

İnsanlar bilmediklerine düşmandır

حال الأجَلُ دونَ الأمل

Ecel umuda engel oldu

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالحياة

يَحْيَى المَهَايِنِي وأُسْرَتُهُ

على الرَّغم من أن أسرةَ المَهَايِنِي مشهورة بِكَثْرَةِ الشعراء والأدباء والأطِبَّاء والعلماء فإنَّ يَحْيَى المَهَايِنِي فَضَّلَ أن يَبْقَى في القرية ليشتغِلَ بتربيةِ البَقَرِ والأغنام، فهو راعٍ نشيطٌ، يستيقظُ كلَّ يومٍ باكراً، يؤدّي صلاةَ الصبح، ثمّ يأخذُ الماشيةَ إلى المرعى بلا إبطاءٍ، سائراً خلفَها وئيدَ الخُطَا، يحميها منَ الأسْواءِ. هذهِ نعجةٌ تفتّشُ عنِ الأعشابِ الطريّةِ الخضراءِ فيقفُ إلى جانبِها، وهذه أخرى تحاولُ الصعودَ إلى ذُرى الجبالِ فيرُدّها بالعصا. وهكذا يقضي يومه من الصُّبْحِ حتَّى العَصْرِ ينتقلُ من وادٍ إلى آخر. وبعد العصر يرجع بالماشية إلى البيت، يُغَيِّرُ مَلابِسَهُ ويتوضَّأُ. وبعد صلاة المَغْرِب يجلس إلى المائدة فيتناول العَشَاءَ التي تُعِدُّها له زوجَتُه سَمْراءُ. وبعد أدائهِ لِصلاةِ العِشاءِ يذهَبُ إلى الفراش ليستيقظَ على يوم جديد لا يختلف كثيرا عن أيَّامِهِ السابقة. وهكذا تمرُّ أيَّامُهُ في كُلِّ سَنَةٍ في فُصولِ الرَّبيعِ والصَّيْفِ والخَرِيف.

له ولدانِ اِثْنانِ وبنتٌ واحدةٌ. وَلَدُهُ مُصطفى دَرَسَ في كلية الحقوق وأصبَحَ مُحَامِياً ناجِحاً، أمّا ولَدُهُ مُوسَى الذي يَكْبُرُ مصطفى بِخَمْسِ سنواتٍ فهو أيضا تَخَرَّجَ مِنْ كُلِّيَّة الحقوق وصار قاضِياً في إحدى المَحَاكِمِ الإدارية في العاصِمَة. أمّا بنتُهُ فاسمُها شيماءُ، هي تدرسُ في كلية التَّربية لتُصْبِحَ مُعَلِّمَةَ الفيزياءِ بإذنِ الله. موسى مُتَزَوِّجٌ من بنتٍ لُبنانيةٍ، مُصطفى أعْزَبُ وشيماءُ عَزْباءُ أيضاً. كُلُّهُم يَذْهَبُونَ في العُطْلَةِ الصَّيْفِيَّة لزيارةِ سمراءَ ويحيى أَبَوَيْهِمْ الحَبِيبَيْنِ.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki metinde maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirleyiniz.

حَضارةُ الإِسْلامِ حضارةٌ عُظْمَى، خَرَجَت مِن شِبْهِ جزيرةِ العَرب، مِن وادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ، مِن بَيْداءَ جَرْداءَ، فَأضاءَت المشرقَ والمغربَ، إنها دَعْوةٌ يَغْمُرُها صَفاءٌ ويجلِّلُها بَهاءٌ، أَخْرجَت النَّاسَ مِن غَيٍّ وعَمىً، إلى ضِياءٍ وهُدىً. آمَنَ بها القاصي والدَّاني، ذلَّ لها المُسْتَعْصِي والمُسْتَعْلي، فأخَذَ الناسُ يَنهَلُون مِن مُسْتَصْفَى عُلومِها، ويَرْتَوُون مِن نَمير مائِها؛ فَتَربَّعوا على عَلْياءِ المَجْد، وسادوا العالَمَ قُروناً طَويلَةً، وكلمةُ اللهِ فيها هي العُلْيا، حَتى رَكَنوا إلى الدُّنيا، وحادُوا عن الطريقَةِ المُثْلَى، فَضاعَت البَصِيرة.

2- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen mankûs isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. أَعْطَى .... حُكْمَه الأَخيرَ في المَحْكَمَة. (القاضي – الراعي – الرامي)
2. تَجَوَّل الرَّجُل في .... واسِع. (الوادي – وادٍ – واديا)
3. تُعْتَبَر الرِّياضَةُ البَدَنِيَّة عِلاجاً .... لِكثيرٍ مِنَ الأَمْراض. (شافي – شافياً – شافٍ)
4. ذَهَبْتُ إلى .... المَسرحيَّةِ لِلالْتِقاءِ بالأصدقاء. (نادي – نادٍ – النادي)
5. سَيَرجِعُ الحُجّاجُ من .... المُقَدَّسة بَعْدَ أُسْبوعَيْن. (أراضي – أراضٍ – الأراضي)

3- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen maksûr isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. عَلى شاهِدِ العِيان أنْ يَقولَ الحقَّ لا أنْ يُمْسِك .... من الوَسَط. (الفَتَى – العَصا – الدُّنْيا)
2. كانت عائِشَة .... المُتَسابِقات في سِباق الجَرْي. (الأُولى – أُولي – أُولى)
3. قال الحُكَماء .... إنَّ الحبَّ أَعْمَى. (القُدامى – قُدامى – قُدامىً)
4. البِنْت .... هي أَطْوَلُ قامةً مِن بَيْنِ أخَواتِها. (البُشرى – الجَرحَى – الصُّغْرى)
5. يُعالِج الأَطِبَّاءُ المُهَنْدِسِين .... في المستشفى. (المَرْضَى – القَتْلَى – الفَتَى)

4- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. السيارة التي اشْتَراها أبي .... اللَّوْن. (حَسْناء – حَمْراء – عَمْياء)
2. .... هي المَكان الذي لا ماءَ فيه ولا نَبات. (الصَّحْراء – الصَّفْراء – الشُّرَفاء)
3. أَعَدَّت الأم .... لذيذًا لأولادها في الفطور. (حَساء – رِداء – غِطاء)
4. أَتَمنى لك .... عاجلا مِن الله تعالى. (ثَراء – حَياء – شِفاء)
5. إنَّ مَوْضوعَ .... مِن أَهَمِّ الموضوعات في النَّحْو العربي. (العَداء – النِّداء – السَّماء)

5- Aşağıdaki cümlelerde belirsiz olan mankûs isimleri belirli hale getirerek cümlede gerekli değişiklikleri yapınız.

1. أَحْضَرَ راعٍ الأغنامَ والبَقَرَ إلى المَرْعَى.
2. رَأَيْتُ طفلاً باكيًا في حَديقةِ الأطْفال.
3. دَافَعَ مُحامٍ ماهر عَن المُتَّهَم.
4. بُنِيَتْ مبانٍ كثيرةٌ في وَسَطِ المدينة.
5. مِن فَضلك، لا تَمُرَّ بِسيَّارتِك مِن أراضٍ مَزْروعَة.

6- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirsize çevirerek harekeleyiniz.

1. دَخل المُحامي المسجدَ لأَداءِ صَلاة الظُّهر.
2. قام البَنَّاءُ بإنْشاءِ عِمارةٍ ضَخْمَة.
3. اسْتَقْبَلَ الفَتى عَمَّه في المطار.
4. رفع المُنادي صَوْتَه لِيَسْمَعه المُجْتَمِعون.
5. أخبرَ المُتَّهمُ القاضِي بَأنَّهُ يَحْتاجُ إلى الوَقْتِ لِلدِّفاع.

7- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun harekeli olanıyla tamamlayınız.

1. لم يُغادِرْ .... الفُنْدُقَ بَعْدُ. (الخُبَراءُ – الخُبَراءَ – الخُبَراءِ)
2. اِشْتَرَى أَخي .... مِن أَحَدِ مَحَلَّاتِ الملابس. (كِساءٌ – كِساءً – كِساءٍ)
3. اِزْدادَ الأَغْنِياءُ .... في السَّنَوات الأخِيرَة. (ثَراءٍ – ثَراءٌ – ثَراءً)
4. قابَلَ مُديرُ الشَّرِكَةِ المَهندِسةَ .... في مَكْتَبِه. (الشَّقْراءَ – الشَّقْراءُ – الشَّقْراءِ)
5. لم يَنْبِس الرَّجُل بِكَلِمَة عِند .... (الشُّعراءَ – الشُّعراءِ – الشُّعراءُ)

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِموا .... قواعدِ المدرسة.
2. ماذا يَجِبُ لِكي نَتَمَكَّنَ .... طَبْخ هذا الطعام؟
3. حاوَلْتُ الاتِّصال بِهم هاتِفيًّا عِدَّةَ مرّات ولكن لم يَرُدَّ .... الهاتف أحد.
4. هل تَعرف كيف تَمَكَّن اللصوص .... الدخول إلى البيت؟
5. من سَيَرُدُّ ....نا عندما ندُقُّ أبوابَهم؟

9- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أُجْرِيَت هذه الدِّراسةُ مِن قِبَلِ عُلَماءِ الكيمياء.

2. دافَعَ المُحامِي عَن حُقوقِ المُتَّهَمين في المَحْكَمَة العُلْيا.

3. يُدْخِل اللهُ عزَّ وجلَّ الشُّهَداءَ إلى فَسيحِ جَنَّاتِه.

4. الرَّاعِي يَرْعَى الغَنَمَ والبَقَر في مَرْعى القَرِيَة.

5. إنَّ الإنسانَ فانٍ في هذه الدُّنيا ولكنَّ اللهَ هو الباقِي.

10- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hastanenin karşısında gördüğün bina bakanlık binasıdır.
2. Arap diyarında Sina çölü gibi pek çok çöl vardır.
3. Mahkemenin hâkimi sanık avukatına birkaç soru sordu.
4. Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir.
5. Leyla kız kardeşleri arasında en büyüğüdür.

1 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 5

Verilen diyalogla maksûr, mankûs ve memdûd isimler konusuna giriş yapılmış, bu yapıdaki kelimelerin günlük hayatta kullanımı örneklendirilmiştir.

2 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme; maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

Maksûr, Mankûs, Memdûd İsimler

İsimler, içerdikleri son harfler açısından maksûr, mankûs ve memdûd olmak üzere üç kategoride ele alınmaktadır. Elif-i maksûre ile sona eren isimler, maksûr isimler şeklinde isimlendirilir. Elif-i maksûre; ismin sonunda yer alan ve (ى) şeklinde yazılan bir harftir ve kendinden önceki harfin harekesi fetha olmak zorundadır. İşte bu tür isimlere maksûr isimler denir. Örneğin ليلى maksûr bir isimdir. Mankûs isimler ise bir uzatma (med) harfi olan (ي) ile sona erer ve kendisinden önceki harfin harekesi daima kesra olur. Örneğin المحامي /محامٍ mankûs bir isimdir. Mankûs isimlerin başından (ال) takısı düşürülürse sonunda yer alan (ي) harfi de düşer ve onun yerine bir kesra daha eklenerek iki kesra (tenvin) kullanılır. Memdûd isimler ise elif ve ardından bir hemze (اء) ile sona eren isimlere denir. Örneğin رميساء ismi memdûd bir isimdir.

3 Harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... رَدَّ على: Selâma, söze, soruya vb. karşılık verdi, cevap verdi

سَألْتُ السَّكرَتيرة عَنْ مديرِ الشَّركة ردَّتْ عليَّ بِأنّه سيَعودُ بعد ساعة.

(Sekretere, şirketin müdürünü sordum, bana bir saat sonra geleceğini söyledi.)

الرِّياح القوية في المِنْطِقَة حالَتْ دون سَفَرِنا هناك.

(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

... اِلْتَزَمَ بِ: Bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı, sorumlu oldu

يَجِبُ أنْ تَلْتَزِمَ بالبَرْنامَجِ كَي لا تضَيِّعَ وَقْتَك.

(Zamanını kaybetmemek için programa riayet etmen gerekir.)

... تَمَكَّنَ من: Bir şeyi yapabildi, edebildi

قال الطَّبيبُ إنني سوف أَتَمَكَّنُ مِنَ المَشْيِ خِلال شَهْرٍ أو شَهْرَيْنِ.

(Doktor, bir ya da iki ay içinde yürüyebileceğimi söyledi.)

4 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“حال دون...” (Engel oldu, mani oldu, önledi), “سَلَّط الضوء على...” (Bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti), “إلى أجَلٍ غيْرِ مُسَمَّىً” (Bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak), “في الوَهْلَة الأولى” (İlk anda) / “مِن الوهلة الأولى” (İlk andan itibaren) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

الرِّياح القوية في المِنْطِقَة حالَتْ دون سَفَرِنا هناك.

(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

سَلَّطَ أكْثَرُ الباحِثين الضَّوْءَ في المُؤتَمَر على أخْطار تَناوُلِ السُّكر بِكَثْرَة.

(Kongrede araştırmacıların çoğu fazla şeker kullanmanın tehlikelerini vurguladı.)

أُجِّلَتْ زِيارَةُ رَئِيس الجامِعة إلى أمريكا إلى أجَلٍ غيرَ مُسَمَّى.

(Rektörün Amerika'ya ziyareti süresiz olarak ertelendi.)

هذا المُسَلْسَل جَذَبَني مِنَ الوَهْلة الأولى.

(Bu dizi, ilk andan itibaren beni çekti.)

1 Aşağıdakilerden hangisi maksûr bir isimdir?

A. محمود
B. سلمى
C. رامي
D. سامية
E. حسناء

2 Aşağıdakilerden hangisi mankûs bir isimdir?

A. سلمان
B. عذراء
C. مجتبى
D. سامي
E. ليلى

3 Aşağıdakilerden hangisi memdûd bir isimdir?

A. راشد
B. شادي
C. سوداء
D. سلوى
E. ماجدة

4 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan maksûr ismi bulunuz.

إنّ جامِعَتنا ..... الجامعات التي تُدرَّس فيها اللغةُ العربيةُ.

A. أحد
B. إحدا
C. الإحدى
D. إحدى
E. الأحد

5 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan mankûs ismi bulunuz.

هذا الدَّواءُ سيَكونُ بإذن الله عِلاجا ..... للمريض.

A. شافي
B. شافيا
C. شافٍ
D. الشافي
E. شافية

6 Cümledeki boşluğu doğru olarak tamamlayan memdûd ismi bulunuz.

نحن المسلمين نؤمن بأنّ ..... الحقيقي من الله تعالى.

A. الشفاءَ
B. الشفاءُ
C. الشفاءِ
D. شفاءً
E. شفاءَ

7 "Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. غنى الحقيقي الغنى النفس
B. الغنى حقيقي غنى نفس
C. حقيقة الغنى نفس غنية
D. غنى النفس غنى حقيقي
E. الغنى الحقيقيّ غنى النفس

8 "Spor kulübünde aktif bir delikanlı ile tanıştım." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. تعرفت على فتىً نشيطٍ في نادي الرياضة
B. تعرفت على الفتى النشيط في نادي الرياضة
C. تعرفت على الفتى نشيطا في النادي الرياضة
D. تعرفت على فتىً النشيط في ناد الرياضية
E. تعرفت على فتىً نشيطاً في أندية الرياضة

9 ”رأيت في المحكمة قاضيا مسنّا يتكلم مع محام شابّ.“

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. Mahkemede yaşlı bir avukatla konuşan genç bir hâkim gördüm.
B. Mahkemede genç bir avukatla konuşan yaşlı bir hâkim gördüm.
C. Mahkemede yaşlı hâkimi genç bir avukatla konuşurken gördüm.
D. Mahkemede yaşlı avukatı genç bir hâkimle konuşurken gördüm.
E. Mahkemede yaşlı bir hâkimle genç bir avukatı konuşurlarken gördüm.

10 ”الشفاء من الله والأطباء وسيلة له.“ cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. Şifayı Allah'tan umarız doktorlardan değil.
B. Doktorlar şifa vermede sadece bir aracıdırlar.
C. Doktorların şifası Allah'tandır.
D. Şifa Allah'tandır, doktorlar onun için bir vesiledir.
E. Şifayı Allah'tan bekleyiniz doktorlardan değil.

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Mankûs İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "Mankûs İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. A	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr ve Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. B	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr ve Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَوْطِنُ الذُّرَة الأَصليُّ هوَ أمريكا الجَنوبيَّة.
2. اسْتُخْدِمَتِ الذُّرَةُ عَلَفًا للحَيَوانَاتِ في الْبِدايَةِ.
3. تَحْتَوي ثِمارُ الذُّرَةِ الْجافَةِ على 70% من النَّشا وما تَبَقّى فَهِيَ مَواد بروتينيَّةٌ وَزَيْتٌ.
4. شراشيب الذُّرة تَحْتَوي على مَواد مُخَثِّرَةٍ للدَّمِّ، وَتُسْتَعْمَلُ أَيْضًا بَعْدَ غَلْيِها بالْماءِ لِطَرْدِ الرَّمْلِ وَالْحَصَى مِنَ الكِلْيَةِ وَتُفيدُ أَيْضًا في الْتِهاباتِ الْكَبِدِ وَالْمَرارَةِ.

Okuma Anlama 2

Doğru cevabı daire içine alınız.

1. نقلَ كولومبس الذّرة إلى إسبانيا سنة: 1492 م
2. تحتوي ثمارُ الذّرة الجافة على: 70% من النَّشا

Okuma Anlama 3

Metinden aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını bulunuz.

يَكْثُرُ X يَقِلُّ يَضُرُّ X يُفيدُ النّهاية X الْبِدايَةِ
طَرِيَّة X جافَّةِ أضرار X فوائد

5 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 4

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. زيتُ الذّرة يحتوي على مجموعةٍ مِنَ العناصرِ ذات التّأثيرِ الطّبّيِّ المفيد. (√)
2. ليسَ لشراشيب الذُّرة الصَّفراء أيّ فائِدةٍ. (X).
3. انتشرت زراعةُ الذُّرة الصَّفراء في جميع أنحاء العالم. (X)
4. نقلَ كولومبس الذُّرة إلى إسبانيا عام 1492 م. (√)
5. الموطنُ الأصلي للذّرة هو أمريكا الشّماليّة. (X)

Okuma Anlama 5

Metinde altı çizili olan zamirlerin ait olduğu ismi boşluğa yazınız.

1. زِراعَتُها الذُّرَة
2. فيها البُلْدانِ
3. غَلْيِها شَراشيبُ الذُّرَةِ

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki metinde maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirleyiniz.

حضارةُ الإسلامِ حضارة عظمى، خرجت من شبه جزيرة العرب، من وادٍ غير ذي زرع، من بيداءَ جرداءَ، فأضاءت المشرق والمغرب، إنها دعوةٌ يغمرها صفاءٌ ويجلّلها بهاء، أخرجت الناسَ من غيٍّ وعمىً، إلى ضياءٍ وهُدى. آمَنَ بها القاصي والدانِي، ذلَّ لها المستعصي و المستعلي، فأخذ الناسُ ينهلون من مُسْتَصفى علومِها، ويَرْتَوُون من نَمير مائِها؛ فتربعوا على علياءِ المجد، وسادوا العالم قرونا طويلة، وكلمةُ اللهِ فيها هي العليا، حتى رَكَنوا إلى الدنيا، وحادوا عن الطريقة المثلى، فضاعت البصيرة.

Maksûr İsimler: عظمى – عمىً – وهُدى – مُسْتَصفى – العليا – الدنيا – المثلى

Mankûs İsimler: وادٍ – الدانِي – القاصي – المستعلي – المستعصي

Memdûd İsimler: بيداءَ – جرداءَ – صفاءٌ – بهاء – ضياءٍ – ماء – علياءِ –

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen mankûs isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. أعطى القاضي حكمه الأخير في المحكمة.
2. تجوّل الرجل في وادٍ واسع.
3. تُعتبر الرياضة البدنية علاجاً شافياً لكثير من الأمراض.
4. ذهبت إلى نادي المسرحية للالتقاء بالأصدقاء.
5. سيرجع الحجاج من الأراضي المقدسة بعد أسبوعين.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen maksûr isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. على شاهد العيان أن يقول الحق لا أن يمسك العصا من الوسط.
2. كانت عائشة أولى المتسابقات في سباق الجري.
3. قال الحكماء القدامى إنّ الحبّ أعمى.
4. البنت الصغرى هي أطول قامة من بين أخواتها.
5. يعالج الأطباء المهندسين المرضى في المستشفى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. السيارة التي اشتراها أبي حمراء اللون.
2. الصحراء هي المكان الذي لا ماء فيه ولا نبات.
3. أعدت الأم حساء لذيذا لأولادها في الفطور.
4. أتمنى لك شفاء عاجلا من الله تعالى.
5. إنّ موضوع النداء من أهم الموضوعات في النحو العربي.

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde belirsiz olan mankûs isimleri belirli hale getirerek cümlede gerekli değişiklikleri yapınız.

1. أحضر راعٍ الأغنام والبقر إلى المرعى. أحضر الراعي الأغنام والبقر إلى المرعى.
2. رأيت طفلا باكيا في حديقة الأطفال. رأيت الطفلَ الباكيَ في حديقة الأطفال.
3. دافع محامٍ ماهرٌ عن المتهم. دافع المحامي الماهرُ عن المتهم.
4. بُنيت مبانٍ كثيرةٌ في وسط المدينة. بُنيت المباني الكثيرةُ في وسط المدينة.
5. من فضلك، لا تمر بسيارتك من أراضٍ مزروعة. من فضلك، لا تمر بسيارتك من الأراضي المزروعةِ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirsize çevirerek harekeleyiniz

1. دخل المحامي المسجد لأداء صلاة الظهر.
دخَلَ مُحامٍ المَسْجِدَ لِأداءِ صلاةِ الظُّهر.
2. قام البناء بإنشاء عمارة ضخمة.
قامَ بَنَّاءٌ بِإنْشاءِ عِمارةٍ ضخْمَةٍ.
3. استقبل الفتى عمه في المطار.
إسْتَقْبَلَ فَتىً عَمَّهُ في المَطار.
4. رفع المنادي صوته ليسمعه المجتمعون.
رَفع مُنادٍ صَوْتَهُ لِيَسْمَعَهُ الْمُجْتَمِعون.
5. أخبرَ الْمُتَّهمُ القاضِيَ بَأنَّهُ يَحْتاجُ إلى الوَقْتِ لِلدِّفاع.
أخبرَ الْمُتَّهمُ قاضِيًا بَأنَّهُ يَحْتاجُ إلى الوَقْتِ لِلدِّفاع.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun harekeli olanıyla tamamlayınız.

1. لم يغادر الخبراءُ الفندق بعد.
2. اشترى أخي كساءً من أحد محلات الملابس.
3. ازداد الأغنياء ثراءً في السنوات الأخيرة.
4. قابل مدير الشركة المهندسة الشقراءَ في مكتبه.
5. لم ينبس الرجل بكلمة عند الشعراءِ.

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِموا بِقواعِدِ المدرسة.
2. ماذا يجِبُ لِكي نَتَمَكَّنَ مِنْ طَبْخ هذا الطعام؟
3. حاوَلْتُ الاتِّصال بِهِم هاتِفيًّا عِدَّةَ مرّات ولكن لم يَرُدَّ على الهاتف أحد.
4. هل تَعرف كيف تَمَكَّنَ اللصوص مِنْ الدخول إلى البيت؟
5. من سَيَرُدُّ عَلَيْنا عندما نَدُقُّ أبوابَهم؟

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أُجْرِيَت هذه الدراسةُ مِن قِبَلِ عُلَماءِ الكِيمياء.
Bu araştırma kimyacılar tarafından yapıldı.
2. دَافَعَ المُحامِي عن حُقوقِ المُتَّهَمينَ فِي المَحْكَمَةِ العُلْيا.
Avukat, yüksek mahkemede sanıkların haklarını savundu.
3. يُدْخِلُ اللّٰهُ عزّ وجلّ الشُّهَداءَ إلى فَسيحِ جَنَّاتِه.
Allah, şehitleri cennetine koyar.
4. الرَّاعي يَرعَى الغَنَمَ والبَقَرَ فِي مَرعَى القرية.
Çoban, köyün merasında koyunları ve sığırları güdüyor.
5. إنَّ الإنسانَ فانٍ فِي هذه الدُّنيا ولكنَّ اللّٰه هو الباقِي.
İnsan bu dünyada fanidir, bakî olan Allah'tır.

Alıştırma 10

Aşağıdaki verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hastanenin karşısında gördüğün bina bakanlık binasıdır.
المَبْنَى الذي تُشاهِدُه مُقابِلَ المُسْتَشْفى هو مَبْنَى الوِزارَة.
2. Arap diyarında Sina çölü gibi pek çok çöl vardır.
فِي الوَطَنِ العَرَبِي كَثيرٌ مِنَ الصَّحارَى مِثْلَ صَحْراء سينا.
3. Mahkemenin hâkimi sanık avukatına birkaç soru sordu.
سَأَلَ قاضِي المَحكمةِ مُحامِيَ المُتَّهَمِ بِضْعَةَ أَسْئِلَة.
4. Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir.
الغِنَى الحَقيقِيُّ غِنَى النَّفس.
5. Leyla kız kardeşleri arasında en büyüğüdür.
ليلى هِيَ الكُبْرَى بين أَخَواتِها.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

إِبْطاء (*ibtâ*) **yavaşladı,ağır davrandı**

أَحْماض (*ahmâd*) **asitler**

أَراضٍ (*arâdın*) **topraklar** (t.) أَرْض (*ard*)

اِرْتَوَى (*irtevâ*) **kana kana içti, susuzluğunu giderdi**

اِستِغْراق (*istigrâk*) **dalgınlık**

أَسْواء (*esvâ*) **kötülükler** (t.) سُوء (*sû*)

أَصْلِيّ (*aslî*) **asıl, aslî**

أَضاءَ (*edâ'e*) **aydınlattı**

أَعْزَب (*a'zeb*) **bekar (eril)**

أَغْنام (*agnâm*) **koyunlar** (t.) غَنَمَة (*ganeme*)

اِلْتَزَمَ بِـ... (*iltezeme bi*) **bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı; sürdürdü**

تَجَوَّلَ (*tecevvele*) **gezdi, dolaştı**

تَخَيُّل (*tehayyul*) **tahayyül, hayal**

تَرَبَّعَ (*terabbe'a*) **bağdaş kurdu, kuruldu**

تَمْثيل (*temsîl*) **temsil etme, örnekleme**

تَمَكَّنَ مِن... (*temekkene min*) **bir şeyi yapabildi, edebildi**

ثَرَاء (*serâ*) **zenginlik**

جَافّ (*câf*) **kuru**

حَادَ - يَحُودُ (*hâde-yahûdu*) **sapmak, dönmek** (عن: **bir yerden, bir şeyden**)

حَالَ - يَحولُ (*hâle-yahûlu*) **engel olmak, mani olmak, önlemek** (دون : **bir şeye**)

حُبُوب (*hubûb*) **hububat**

حِصَّة (*hıssa*) **ders**

حَصًى (*hasan*) **çakıl taşları, ufak taşlar** (t.) حَصَاة (*hasâ*)

حَضَارَة (*hadâra*) **medeniyet**

حَيَاء (*hayâ*) **utanma duygusu, hayâ**

خُطًى (*hutan*) **adımlar** (t.) خُطْوَة (*hutva*)

ذُرَة (*zura*) **mısır**

ذُرًى (*zuran*) **zireveler** (t.) ذُرْوَة (*zurve*)

ذَلَّ - يَذِلُّ (*zelle-yezillu*) **boyun eğmek**

راعٍ (*râ'ın*) **çoban**

رَدَّ - يَرُدُّ (*redde-yeruddu*) **karşılık vermek, cevap vermek** (على: **selâma, söze, soruya vb.**); **geri çevirmek**

رَكَّزَ (*rekkeze*) **yoğunlaştı**

رَكَنَ - يَرْكُنُ (*rekene-yerkunu*) **eğilim göstermek, dayanmak**

رَمْل (*reml*) **kum**

سَائِر (*sâir*) **yürüyen**

سُفْلَى (*suflâ*) **daha alt, en alt (dişil)**

شَراشِيب (*şerâşîb*) **püsküller**

شُرَفَاء (*şurefâ*) **eşraf, şerefli kişiler** (t.) شَريف (*şerîf*)

صُعُود (*su'ûd*) **tırmanma,çıkma**

صَفَاء (*safâ*) **berraklık, saflık**

صَلْب (*salb*) **sert**

طَرْد (*tard*) **kovma, atma**

طَرِيَّة (*tariyye*) **taze**

عَدَاء (*'adâ*) **düşmanlık**

عَزْبَاء (*'azbâ*) **bekar (dişil)**

عُظْمَى (*uzmâ*) **büyük; en büyük, önemli (dişil)**

عَلَف (*'alef*) **yem**

عَلْيَاء (*'alyâ*) **yücelik (şeref vb.)**

عُلْيا (*'ulyâ*) **yüce, yüksek; en yüce, en yüksek (dişil)**

عُمْق (*'umk*) **derinlik**

عَمًى (*'amen*) **körlük**

غَمَرَ - يَغْمُرُ (*gamera-yagmuru*) **kaplamak, örtmek**

غَيّ (*gayy*) **dalalet**

كَبِد (*kebid*) **karaciğer**

كِساءٌ (*kisâ'*) **elbise**

كِلْيَة (*kilye*) **böbrek**

مَاء نَمِير (*mâ' nemîr*) **tatlı su**

ماشِيَة (*mâşiye*) **çiftlik hayvanı** (ç.) مَواشٍ (*mevâşin*)

مَبانٍ (*mebânin*) **binalar** (t.) مَبْنًى (*mebnen*)

مُتَزَوِّج (*mutezevvic*) **evli**

مُتَسابِق (*mutesâbık*) **yarışmacı**

مُثْلَى (*muslâ*) **ideal (dişil)**

مَحَاكِم (*mahâkim*) **mahkemeler** (t.) مَحْكَمَة (*mahkeme*)

مُحَامٍ (*muhâmin*) **avukat**

مُخَثِّر (*muhassir*) **pıhtılaştırıcı**

مَرْعًى (*mer'an*) **mera, otlak**

مَرَارَة (*merâra*) **safrakesesi**

مُريح (*murîh*) **rahat**

مُسْتَصْفًى (*mustasfan*) **seçkin**

مُسْتَعْصٍ (*musta'sın*) **güçlü; güç, zor**

مُسْتَعْلٍ (*musta'lin*) **kibirli**

مَشْرِق (*meşrık*) **doğu**

مَظْهَر (*mazhar*) **görüntü, görünüm**

مُعالَجَة (*mu'âlece*) **tedavi, iyileştirme**

مُعْلِن (*mu'lin*) **ilan eden, duyuran**

مَلْمَس (*melmes*) **dokunuş**

نَشَا (*neşâ*) **nişasta**

نَعْجَة (*na'ce*) **dişi koyun**

نَهِلَ - يَنْهَلُ (*nehile-yenhelu*) **doya doya içmek**

نَيِّئ (*neyyi'*) **çiğ, pişmemiş**

هُدًى (*huden*) **hidayet, doğru yol**

وادٍ (*vâdin*) **vadi**

وَئِيد (*ve'îd*) **yavaş, sakin, acele etmeden**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

أدْخَله الله فَسِيحَ جَنَّاتِه (*edhalehu'llâhu fesîha cennâtihi*) **Allah mekanını cennet eylesin**

الأمْلاحُ المَعْدِنِيَّة (*el-emlâhu'l-ma'diniyye*) **madeni tuzlar**

القاصِي والدَّانِي (*el-kâsî ve'd-dânî*) **uzak yakın (herkes)**

الى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمًّى (*ilâ ecelin gayri musemmen*) **bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak**

أمْسَكَ العصا مِنَ الوَسَط (*emseke'l-'asâ mine'l-vasat*) **iki taraflı oynamak**

بَيْدَاء جَرْدَاء (*beydâ' cerdâ'*) **kurak topraklar**

حامي الوطن (*hâmi'l-vatan*) **vatanı koruyan**

حَتْماً (*hatmen*) **kesinlikle**

شِبْه جَزيرَة العَرب (*şibhu cezîreti'l-Arab*) **Arap Yarımadası**

سَلَّطَ الضَّوء على... (*sallata'd-dav' 'alâ*) **bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti**

عَلْياءُ المَجْد (*'alyâu'l-mecd*) **şanı yüce**

لم يَنْبِس/ ما نَبَسَ بَكَلِمَة (*lem yenbis/ mâ nebese bikelime*) **ağzını açmadı, hiç konuşmadı**

مِن الوَهْلَةِ الأولى/ في الوَهْلَة الأولى (*mine'l-vehleti'l-ûlâ/ fi'l-vehleti'l-ûlâ*) **ilk andan itibaren/ ilk anda**

وادٍ غَيْرِ ذِي زَرْع (*vâdin gayri zî zer'*) **ekin bitmeyen bir vadi**

Bölüm 6

Gayrulmunsarif

öğrenme çıktıları

1
Günlük Hayatımızda Arapça
1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2
Gayrulmunsarif
2 Gayrulmunsarif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

3
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller
3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4
Arapçada Kalıp İfadeler
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • الممنوع من الصرف Memnû‘ mine's-Sarf • الإعراب المحلي Mahalli İrâb • غير المنصرف Gayrulmunsarif •

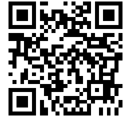

GİRİŞ

مُقَدِّمة

Bu bölümde, Arapçada belirsiz kullanımında tenvin almama, mecrûr olduğunda kesra yerine fetha ile harekelenme gibi kendine has bazı özellikleri olan *gayrulmunsarif* isimleri öğreneceğiz. Bu konu, Arapça yazılmış gramer kitaplarında genellikle *el-memnû‘ mine's-sarf* (الممنوع من الصرف) şeklinde; ülkemizde ve Türkçe açıklamalı Arapça gramer kitaplarında ise daha çok *gayrulmunsarif* başlığıyla bilinir. Cümle içindeki konumuna göre her üç harekeyi de alabilen, belirsiz durumda tenvinli okunan *mu'reb* kelimeler ile harekesi hiç değişmeyen ve her konumda aynı biçimde yazılıp okunan *mebnî* kelimelerden farklı olarak, bu kez harekesi sınırlı olarak değişen ve tenvin alamayan *gayrulmunsarif* isimler incelenecektir. Sayıca *mu'reb* kelimeler kadar olmamakla birlikte Arapçada oldukça fazla miktarda bulunan bu tür isimleri, cümle içinde kullanarak nasıl hareke aldıklarını göreceğiz.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 6

العربية في حياتنا اليوميّة ٦

Hocanın Soruları

Hoca: Nereden geldin/nerelisin?

Tarık: Tunus'tan, Hocam.

Hoca: Tunus nerede yer alıyor?

Tarık: Kuzey Afrika'da Cezayir ile Libya arasında yer alır.

Hoca: Antik bir tarihi var mı?

Tarık: Evet, orada birçok uygarlık kurulmuş olup en önemlisi Kartaca'dır.

Hoca: Kartaca ne zaman kurulmuş?

أَسْئِلَةُ الْمُدَرِّسِ

المُدرّس: مِنْ أَيْنَ حَضَرْتَ؟

طَارِق : مِنْ تُونِسَ أُسْتَاذِي.

المُدرّس: أَيْنَ تَقَعُ تُونِسُ؟

طَارِق : تَقَعُ فِي شِمَالِ قَارَّةِ أَفْرِيقِيَا، بَيْنَ الجَزَائِرِ وَلِيبِيا.

المُدرّس: هَلْ لَهَا تَارِيخٌ قَدِيمٌ؟

طَارِق : نَعَمْ، تَأَسَّسَتْ فيها حَضَارَاتٌ قَدِيمَةٌ أَهَمُّهَا قَرْطَاجُ.

المُدرّس: مَتَى أُنْشِئَتْ قَرْطَاجُ؟

Tarık: IX. Yüzyılda Lübnan'ın Sûr şehrinden gelen Fenikeliler kurmuş.

Hoca: Kartaca hakkında bize ne anlatacaksın?

Tarık: Akdeniz kıyılarına hükmeden bir imparatorluğun merkeziydi. Sonra, asırlar süren savaşların ardından yıldızı sönmüş.

Hoca: Peki, orada başka tarihî yerler var mı?

Tarık: Evet Tunus'ta Kayrevân, el-Mehdiyye, Sûse ve Sfaks gibi birçok tarihî yer var.

Hoca: Tunus'un coğrafi özellikleri hakkında ne anlatabilirsin?

Tarık: Kuzey kısmı daha verimli ve daha yeşildir.

Hoca: Peki ülkenin geri kalan kısmı?

Tarık: Büyük bir kısmı, neredeyse kimsenin yaşamadığı çöllerden oluşur.

Hoca: Demek ki insanların çoğu kuzey kısmında yaşar.

Tarık: Evet, kuzey kısmı daha kalabalık ve daha gelişmiştir. Oradaki şehirlerin çoğunda fabrikalar, limanlar ve uluslararası havaalanları bulunur.

Hoca: Tunus'ta arkeolojik alanların olduğunu da duydum.

Tarık: Doğrudur, orada çeşitli ülkelerden gelen turistlerin gezdiği tarihi-turistik yerler vardır.

Kaynak: *https://www.marefa.org/تونس*" dan uyarlanıp sadeleştirilmiştir.

طَارِق : أَسَّسَهَا الفِينِيقِيُّونَ القَادِمُونَ مِنْ مَدِينَةِ صُور بِلُبْنَانَ فِي القَرْنِ التَّاسِعِ.

المُدرِّس: فَمَاذَا تُحَدِّثُنَا عَنْ قَرْطَاجَ؟

طَارِق : إِنَّهَا كَانَتْ مَرْكَزَ إِمْبَرَاطُورِيَّةٍ حَكَمَتْ شَوَاطِئَ البحرِ الأبيضِ، ثُمَّ أَفَلَ نَجْمُهَا بَعْدَ حُرُوبٍ دَامَتْ قُرُوناً.

المُدرِّس: فَهَلْ هُنَاكَ أَمَاكِنُ تَارِيخِيَّةٌ أُخْرَى؟

طَارِق : نَعَم فِي تونسَ أَمَاكِنُ تَارِيخِيَّةٌ كثيرةٌ مِثْلَ الْقَيْرَوَانِ والمَهْدِيَّةِ وسُوسَةَ وَصِفَاقْسَ.

المُدرِّس: فَمَاذَا يُمْكِنُ أَنْ تَقُولَ عَنْ خَصَائِصِ تونسَ الجُغْرَافِيَّةِ؟

طَارِق : الجُزْءُ الشَّمَالِيُّ مِنْ تونسَ أَكْثَرُ خُصُوبَةً وَخُضْرَةً.

المُدرِّس: فَبَقِيَّةُ البِلَادِ؟

طَارِق : مُعْظَمُهَا تَتَأَلَّفُ مِنْ صَحَارَى تَكَادُ تَخْلُو مِنَ السُّكَّانِ.

المُدرِّس: إِذاً مُعْظَمُ النَّاسِ يَعِيشُونَ فِي الشِّمَالِ.

طَارِق : نَعَمْ إِنَّ الجَزْءَ الشِّمَالِيَّ أَكْثَرُ اِزْدِحَاماً وَتَطَوُّراً، مُعْظَمُ المُدُنِ هُنَا تَضُمُّ مَصَانِعَ وَمَوَانِئَ وَمَطَارَاتٍ دَوْلِيَّةً.

المُدرِّس: سَمِعْتُ أَنَّ فِي تونسَ مَوَاقِعَ آثَارِيَّةً أَيْضاً.

طَارِق : صَحِيحٌ أَنَّ فِيهَا مَعَالِمَ تَارِيخِيَّةً وَآثَارِيَّةً يَزُورُهَا سُيَّاحٌ قَادِمُونَ مِنْ بُلْدَانٍ شَتَّى.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Diyalogtaki gayrulmunsarif isimleri tespit edip inceleyiniz.	Ku'ân-ı Kerim'de geçen peygamber isimlerini araştırınız. Hangilerinin gayrulmunsarif olduğunu tespit ediniz.	Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: GAYRULMUNSARİF İSİM VE ÖZELLİKLERİ

القواعد : الممنوع من الصَّرف

Gayrulmunsarif terimi Arapçada, fiil ve harfler/edatlar için kullanılan bir terim olmayıp, sadece isimler için geçerlidir. Bu tür isimler, diğer isimler gibi merfû durumda damme, mansûb durumda fetha alırken, mecrûr durumlarda ise diğer isimlerden farklı olarak kesra yerine fetha ile harekelenirler. Ayrıca belirsiz olarak kullanıldıklarında, yani başlarında (ال) takısı bulunmadığında, belirsizlik alameti olan tenvini de kabul etmezler, sadece tek hareke ile harekelenirler. Örnekler:

أَخُوكَ أَطْوَلُ مِنْكَ. (Kardeşin senden daha uzundur.)

كَتَبَ رِسَالَةً أَطْوَلَ مِمَّا كَتَبْتُهَا أَنَا. (Benim yazdığımdan daha uzun bir mektup yazdı.)

أَنَا أَصْغَرُ مِنْهُ عُمْراً. (Ben yaşça ondan daha küçüğüm.)

عُمَرُ مُهَنْدِسٌ شَابٌّ. (Ömer genç bir mühendistir.)

زَيْنَبُ مُعَلِّمَةٌ. (Zeynep öğretmendir.)

*****

لَهُ أَصْدِقَاءُ مِنْ كُلِّ بَلَدٍ. (Onun her ülkeden arkadaşı var.)

لاَ أَمْلِكُ إِلاَّ أَصْدِقَاءَ مَعْدُودِينَ. (Sadece sınırlı sayıda arkadaşım var.)

كُلُّ إِنْسَانٍ يَحْتَاجُ إِلَى أَصْدِقَاءَ مُخْلِصِينَ. (Her insanın vefalı dostlara ihtiyacı vardır.)

Kur'ân-ı Kerîm'den örnek âyetler:

﴿ولَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فيها مَعَايِشَ قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ.﴾

(Doğrusu, biz sizi yeryüzüne yerleştirdik ve orada size geçim kaynakları verdik. Ne kadar da az şükrediyorsunuz! *A'râf Sûresi*, 10)

﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾

(Eğer Allah, bir kısım insanları diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, içlerinde Allah'ın adının bol bol anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler mutlak surette yıkılıp giderdi. *Hacc Sûresi*, 40)

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.﴾

(Yahudi ya da Hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız dediler. De ki: Hayır! Biz, Hanif olan İbrahim'in dinine uyarız. O, müşriklerden değildi. *Bakara Sûresi*, 135)

Gayrulmunsarif İsimlerin Munsarif Olması

Gayrulmunsarif bir isim muzâf olarak kullanıldığında veya harf-i tarif ile belirli kullanıldığında gayrulmunsarif halden çıkıp munsarif olur. Bu durumda kesre harekesi ile de harekelenir.

Örnekler:

إِسطنبولُ مِنْ أَكْبَرِ مُدُنِ أُوربا.

(İstanbul Avrupa'nın en büyük şehirlerindendir.)

تُطْبَعُ هذه الكُتُبُ فِي أَحْدَثِ مَطَابِعِ البَلَدِ.

(Bu kitaplar, ülkenin en modern matbaalarında basılmaktadır.)

قَامَتْ وِزَارَةُ الثَّقَافَةِ بِتَرْمِيمِ الْمَسَاجِدِ التَّارِيخِيَّةِ.

(Kültür Bakanlığı, tarihi camileri restore etti.)

قُضَاعَةُ مِنْ أَقْدَمِ الْقَبَائِلِ الْعَرَبِيَّةِ.

(Kudâ'a, en eski Arap kabilelerindendir.)

Bir ismin gayrulmunsarif olabilmesi için bazı kurallar / ölçütler vardır. Bir başka ifadeyle "Hangi isimler gayrulmunsariftir?" sorusuna yanıt olabilecek birtakım hususlar vardır. "Hangi isimler gayrulmunsariftir?" sorusunun yanıtını maddeler halinde aşağıda sıralayalım:

1. Arapçada kullanılmakla birlikte Arapça kökenli olmayan özel isimler (yer adı, ülke adı, kişi adı vs.):

إِبْرَاهِيمُ، إِسْحَاقُ، إِسْمَاعِيلُ، يَعْقُوبُ، بَيْرُوتُ، بَغْدَادُ، دِمَشْقُ، مَكَّةُ

2. Sonunda dişil te'si (*tâu't- te'nîs*) bulunan Arapça erkek adları:

حَمْزَةُ، طَلْحَةُ، مُعاوِيَةُ

3. Kadın adları:

سُعَادُ، مَرْيَمُ، أَسْمَاءُ، زَيْنَبُ، عَائِشَةُ، فَاطِمَةُ

4. Bileşik (*el-murekkebu'l-mezcî*) özel kişi ya da yer adları:

حَضْرَمَوْتُ، بَعَلْبَكُّ، مَعْدِيكَرِبُ

5. Sonunda *elif* ve *nûn* (ان) bulunan özel adlar:

عُثْمَانُ، عَدْنَانُ، عَفَّانُ، مَرْوَانُ، عِمْرَانُ

6. Fiil kalıbında/formunda olan özel adlar:

تَغْلِبُ، يَحْيَى، يَزِيدُ، يَعِيشُ، يَنْبُعُ، يَشْكُرُ، أَحْمَدُ

7. فُعَلُ Kalıbında olan özel adlar:

عُمَرُ، زُحَلُ، هُبَلُ، زُفَرُ، لُبَدُ

Diğer isimleri de kalıplarıyla birlikte aşağıda sunuyoruz:

Gayrulmunsarif Olan Tekil Kalıplar

أَفْعَلُ : Bu kalıpta genellikle *ism-i tafdîl* ile renk ve vücut özelliklerini tanımlayan eril isimler yer alır:

أَكْرَمُ، أَسْعَدُ، أَسْوَدُ، أَصْفَرُ، أَطْرَشُ، أَبْكَمُ، أَحْدَبُ، أَعْرَجُ

فَعْلاَءُ : Bu kalıp, yukarıdaki isimlerin dişil karşılıkları ile diğer bazı dişil isimleri içerir:

سَوْدَاءُ، حَمْرَاءُ، صَفْرَاءُ، حَدْبَاءُ، عَرْجَاءُ، صَحْرَاءُ، بَغْضَاءُ

فَعْلَى : Bazı terim, mastar, özel isim ve yer adları bu kalıptadır:

فَتْوَى، فَحْوَى، جَدْوَى، سَلْمَى، رَضْوَى، شَكْوَى

فُعْلَى : İsm-i Tafdîl'in eril-en üstünlük derecesinin dişil karşılığı ile bazı isim ve mastarları da kapsar:

نُعْمَى، بُشْرَى، كُبْرَى، قُصْوَى، مُثْلَى، حُسْنَى، رُجْعَى، سُكْنَى، لُبْنَى

فُعَالُ : Sayılarda üleştirme amacıyla kullanılan bu kalıp, bu özelliğiyle sesteşi olan ve tenvin alabilen kalıptan farklılık gösterir:

أُحَادَ أُحَادَ، خُمَاسَ خُمَاسَ، ثُنَاءَ ثُنَاءَ

فَعْلاَنُ / فَعْلَى : Sırasıyla, eril ve dişil olan sıfat ya da sıfat-ı müşebbehe gibi isimler:

عَطْشَانُ، عَطْشَى / ظَمْآنُ، ظَمْأَى / غَضْبَانُ، غَضْبَى

Gayrulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar

ÇOĞUL KALIBI	TEKİL HALİNDEKİ KALIBI	ÖRNEK İSİMLER
أَفَاعِلُ	أَفْعَلُ / أُفْعُلٌ وَأُفْعُلَةٌ / إِفْعَلٌ	أَكْبَرُ ← أَكَابِرُ أَفْضَلُ ← أَفَاضِلُ أُنْمُلَةٌ ← أَنَامِلُ إِصْبَعٌ ← أَصَابِعُ إِسْوَرٌ ← أَسَاوِرُ
أَفَاعِيلُ	إِفْعَالٌ / أُفْعُولٌ وَأُفْعُولَةٌ / إِفْعِيلٌ	إِعْصَارٌ ← أَعَاصِيرُ أُسْطُولٌ ← أَسَاطِيلُ أُعْجُوبَةٌ ← أَعَاجِيبُ إِقْلِيمٌ ← أَقَالِيمُ
مَفَاعِلُ	مَفْعَلٌ / مَفْعِلٌ / مَفْعَلَةٌ / مِفْعَلٌ / مُفْعُلٌ / مِفْعَلَةٌ	مَسْكَنٌ ← مَسَاكِنُ مَدْرَسَةٌ ← مَدَارِسُ مِسْطَرَةٌ ← مَسَاطِرُ مِنْجَلٌ ← مَنَاجِلُ مُدْهُنٌ ← مَدَاهِنُ
مَفَاعِيلُ	مَفْعُولٌ / مِفْعَالٌ / مِفْعِيلٌ	مَشْرُوعٌ ← مَشَارِيعُ مِقْيَاسٌ ← مَقَايِيسُ مِسْكِينٌ ← مَسَاكِينُ
فَعَالِلُ	فَعْلَلٌ / فَعْلَلَةٌ / فُعْلُلٌ / فُعْلُلَةٌ / فِعْلَلٌ	عَسْكَرٌ ← عَسَاكِرُ زَلْزَلَةٌ ← زَلَازِلُ قُنْفُذٌ ← قَنَافِذُ قُنْبُلَةٌ ← قَنَابِلُ ضِفْدَعٌ ← ضَفَادِعُ
فَعَالِيلُ	فُعْلُولٌ / فِعْلَالٌ / فُعْلَانٌ	عُنْقُودٌ ← عَنَاقِيدُ قِنْطَارٌ ← قَنَاطِيرُ بُرْكَانٌ ← بَرَاكِينُ
فَوَاعِلُ	فَاعِلٌ / فَاعِلَةٌ	عَامِلٌ ← عَوَامِلُ قَافِلَةٌ ← قَوَافِلُ
فَوَاعِيلُ	فَاعُولٌ / فَاعُولَةٌ	حَانُوتٌ ← حَوَانِيتُ قَارُورَةٌ ← قَوَارِيرُ نَامُوسٌ ← نَوَامِيسُ

فُعَلاَءُ	**Tekili genellikle فَعِيلٌ / فَعِيلَةٌ kalıbında gelen bazı canlı-eril (âkil-müzekker) isimler**	أَدِيبٌ ← أُدَبَاءُ أَمِيرٌ ← أُمَرَاءُ زَعِيمٌ ← زُعَمَاءُ رَئِيسٌ ← رُؤَسَاءُ **Önemli bir istisna:** شَاعِرٌ ← شُعَرَاءُ
أَفْعِلاَءُ	**Tekili genellikle فَعِيلٌ kalıbında gelen nâkıs kökenli bazı canlı-eril (âkil-müzekker)isimler**	نَبِيٌّ ← أَنْبِيَاءُ وَلِيٌّ ← أَوْلِيَاءُ صَفِيٌّ ← أَصْفِيَاءُ **Nâkıs kökenli olmayan önemli bir istisna:** صَدِيقٌ ← أَصْدِقَاءُ
فَعَائِلُ	**Tekili فَعِيلٌ veya فَعِيلَةٌ ; ayrıca daha az sayıda olmak üzere/ فَعَالَةٌ فِعَالَةٌ kalıbında olan bazı cansız (gayr-ı âkil) isimler**	قَبِيلَةٌ ← قَبَائِلُ جَرِيدَةٌ ← جَرَائِدُ قَصِيدَةٌ ← قَصَائِدُ جَنَازَةٌ ← جَنَائِزُ رِسَالَةٌ ← رَسَائِلُ **Önemli bir istisna:** سَفِينَةٌ ← سُفُنٌ
فَعَالَى	فَعْلَى / فَعْلاَءُ / فُعْلَى	فَتْوَى ← فَتَاوَى صَحْرَاءُ ← صَحَارَى

ÖNEMLİ İSTİSNALAR !

1. Üç harten oluşup ortanca harfi sükun ile harekeli kadın adları veya ülke, şehir, köy adları (hatırlanacağı üzere bütün yer ve ülke adları yapıları eril bile görünse dişil kabul edilir), gayrulmunsariflikten çıkabilir, yani tenvin ve kesra harekesi kabul edebilir. Örnek:

   عادت هِنْدٌ من القاهِرَة. (Hint Kahire'den döndü)

   ذَهَبتُ مع نُورٍ إلى المسجِد. (Nur ile camiye gittim)

   تُعْتَبَرُ مِصْرٌ من البلادِ الإفْرِيقِيةِ المهمة. (Mısır, önemli Afrika ülkelerinden biri kabul edilir.)

2. Bazı çoğul-menkûs isimlerin, nekira/belirsiz iken ref ya da cer durumunda munsarif oldukları dikkati çekmektedir. Örnekler:

   ﴿وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾
   (Tan vaktine, (Hacc'ın) on gecesine and olsun ki. *Fecr Sûresi*, 1-2)

   أَعْجَبَتْنِي مَبَانٍ ذَاتُ طَابِعٍ مِعْمَارِيٍّ فِي الصِّين.
   (Çin mimarisi özelliği taşıyan bazı binaları beğendim.)

   هٰذِهِ الْكَلِمَةِ أَرْبَعَةُ مَعَانٍ. (Bu kelimenin dört anlamı vardır.)

Öğrenme Çıktısı

2 Gayrulmunsarif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Arapça gayrulmunsarif kelimelerin yapılarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.

"اِشْتَهَرَ عُمَرُ بِعَدْلِهِ." cümlesinin irâbını yapınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Kehf Sûresi" 94, "Nâziât Sûresi" 17, "Saff Sûresi" 12 ve "Cinn Sûresi" 11. ayet-i kerimelerinde geçen gayrulmunsarif isimleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Bildiğiniz gayrulmunsarif kelimeleri arkadaşlarınızla birlikte cümle içinde kullanmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeye dayandı, yaslandı	اِسْتَنَدَ إِلَى ...

اِسْتَنَدَ المُدرِّس إلى الطَّاولة وألْقى درسَه.

(Öğretmen masaya yaslandı ve dersini anlattı.)

سَيَشْرَحُ المُوظَّفُ تَقريرَه وهو يَسْتَنِدُ إلى الأرْقامِ الأَخيرَة.

(Memur son rakamlara dayanarak raporunu açıklayacak.)

آراؤه تَسْتَنِدُ إلى بحثٍ مَوثوقٍ في هذا المَجال.

(Görüşleri bu alandaki güvenilir bir araştırmaya dayanıyor.)

هل يَسْتَنِدُ ادِّعاءُ المُتَّهَمِ إلى الوثائق؟

(Sanığın iddiaları belgelere dayanıyor mu?)

Bir şeye yöneldi, ilgi duydu, kendini verdi, bir şey ile meşgul oldu	**أَقْبَلَ عَلَى ...**

تَرَكَ وَالِدِي مَكَاسِبَ الدُّنْيَا وَأَقْبَلَ عَلَى مُطَالَعَةِ الكُتُبِ.
(Babam dünya kazançlarını bırakıp kendini kitap okumaya verdi.)

أَقْبِلْ عَلَى الْحَيَاةِ وَالحُبِّ وَاتْرُكِ المَاضِي وَرَاءَكَ.
(Yaşama ve sevgiye yönel ve geçmişi artık arkanda bırak!)

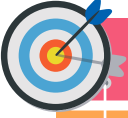
Bir şeyi açıkça ifade etti, açığa vurdu	**جَاهَرَ بِـ ...**

أُجَاهِرُ بِأَفْكَارِي وَلاَ أُخْفِيهَا.
(Düşüncelerimi açıkça söylerim ve onları gizlemem.)

كَانَ الْجَاحِظُ يُجَاهِرُ بِآرَئِهِ الاِعْتِزَالِيَّةِ وَيَكْتُبُ فِي هذا الخُصُوصِ رَسَائِلَ.
(el-Câhiz, Mu'tezilî görüşlerini açıkça belirtir ve bu konuda risaleler yazardı.)

جَاهَرَ بَعْضُ الشُّعَرَاءِ العَبَّاسِيِّينَ بِأَنَّهُمْ مِنْ أَصْلٍ غَيْرِ عَرَبِيٍّ وَعَبَّرُوا عَنْ هذا فِي أَشْعَارِهِم.
(Bazı Abbasi şairleri, Arap kökenli olmayışlarını açıkça dile getirip şiirlerinde de bunu ifade etmişlerdir.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Ra'd Sûresi" 13. ile "Lokman Sûresi" 13. âyet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ...

Görmezlikten gelerek, göz ardı ederek, önemsemeyerek

كَيْفَ نَظَلُّ صَامِتِينَ بِغَضِّ النَّظَرِ عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَنَا؟

(Etrafımızda olup biteni görmezden gelip nasıl sessiz kalabiliriz?)

لاَ تُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيراً بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ صِحَّتِكَ.

(Sağlığını hiçe sayıp kendini fazla yorma!)

مَقَالَتُكَ هذه نَاجِحَةٌ جِدّاً بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ أَخْطَاءٍ طَفِيفَةٍ وَرَدَتْ فِيهَا.

(İçindeki bir kaç basit hatayı görmezlikten gelirsek, bu makalen çok başarılı.)

عَلَى التَّوَالِي
Sırasıyla, sıraya göre; ard arda; üst üste

زَارَ الرَّئِيسُ خِلاَلَ جَوْلَتِهِ بغدادَ وعَمَّانَ ومدينةَ الكويتِ عَلَى التَّوَالِي.
(Başkan gezisi süresince, sırasıyla Bağdat, Amman ve Kuveyt Şehri'ni ziyaret etti.)

فَازَ هذا الفَرِيقُ بِالْبُطُولَةِ ثَلاَثَ سَنَواتٍ عَلَى التَّوَالِي.
(Bu takım üst üste üç yıl şampiyonluğu kazandı.)

جَدِيرٌ بِالذِّكر
Övgüye lâyık, övgüye değer; zikretmeye değer; kayda değer

أَعْمَالُكُمُ الْخَيْرِيَّةُ التي قُمْتُمْ بِهَا جَدِيرَةٌ بِالذِّكْرِ.
(Yaptığınız hayır işleri, övgüye değer.)

جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ الأَخَ الأَكْبَرَ تَنَازَلَ عَنِ سَرِيرِ الْمُلْكِ.
(En büyük erkek kardeşin tahttan feragat etmesi, takdire şayandır.)

وَجَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ عَدَدَ السُّيَّاحِ هذا العامَ أَنَافَ عَلَى ما كَانَ يُتَوَقَّعُ.
(Turist sayısının bu yıl beklenin üstünde olması da kayda değer [bir gelişmedir].)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma — قراءة

اَلْوَقَائِعُ أَوَّلُ صَحِيفَةٍ مِصْرِيَّةٍ

صَدَرَتْ أَوَّلُ صَحِيفَةٍ مِصْرِيَّةٍ فِي 25 جُمَادَى الأُولَى 1344هـ الموافق 3 دِيسَمْبَرَ 1828م وَقَدْ قَامَ بِتَأْسِيسِهَا وَالِي مِصْرَ محمد علي بَاشَا، وَسُمِّيَتْ بِصَحِيفَةِ (الوَقَائِعُ المصريّة)، وَكَانَتْ تُوَزَّعُ عَلَى فِئَاتٍ مُحَدَّدَةٍ مِنَ النَّاسِ، وَهُمْ ضُبَّاطُ الجَيْشِ، وَطُلَّابُ الْبِعْثَاتِ، وَمُوَظَّفُو الدَّوْلَةِ. وَقَدِ اقْتَضَتْ نَهْضَةُ مِصْرَ فِي عَهْدِ محمد علي إِصْدَارَ هذه الصَّحِيفَةِ، وَإِنْشَاءِ مَطْبَعَةِ بُولَاقَ كَأَوَّلِ مَطْبَعَةٍ لِلْحُكُومَةِ المصريّة، وَكَانَتْ هذه الصَّحِيفَةُ مِنْبَراً لِمُفَكِّرِي مِصْرَ، وَمَعْرِضاً لِأَقْلَامِهِمْ وَبُحُوثِهِمْ. تَطَوَّرَتْ الصَّحِيفَةُ وَتَمَيَّزَتْ بِأَنَّهَا كَانَتْ تَبْحَثُ فِي مَسَائِلَ مَالِيَّةٍ وَعِلْمِيَّةٍ، وَلَمْ تَقْتَصِرْ عَلَى نَشْرِ الحَوَادِثِ الرَّسْمِيَّةِ فَقَطْ. وفي بِدَايَاتِهَا صَدَرَتْ بِأَرْبَعِ صَفَحَاتٍ، وَكَانَتْ مَوَاضِيعُهَا الأَصْلِيَّةُ بِاللُّغَةِ التُّرْكِيَّةِ وَيَتِمُّ تَرْجَمَتُهَا إلى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ، وَصَدَرَتْ اِفْتِتَاحِيَّةُ الْعَدَدِ الأَوَّلِ لِلْجَرِيدَةِ بِاللُّغَتَيْنِ، وَكَانَ أَوَّلُ مُدِيرِ تَحْرِيرٍ لِلْجَرِيدَةِ تُرْكِيّاً وَهُوَ سَامِي أفندي؛ أَحَدُ مُؤَسِّسِي الجريدة، أَمَّا الْقِسْمُ الْعَرَبِيُّ فَكَانَ المسؤولُ عَنْهُ السَّيِّدُ شِهَابُ الدِّينِ محمدٌ إسماعيلُ. ثُمَّ تَوَلَّى رِفَاعَةُ الطَّهْطَاوِيُّ رِئَاسَةَ التَّحْرِيرِ عام 1842م، وَكَانَ أَهَمُّ إِنْجَازَاتِهِ جَعْلَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ أَسَاساً لِلْجَرِيدَةِ، وَاللُّغَةُ التُّرْكِيَّةُ هِيَ التَّرْجَمَةُ لِمَوَاضِيعِهَا. وَفِي عَهْدِ الخديوي إسماعيلَ بَدَأَتِ الوَقَائِعُ تُصْدَرُ بِتَصْمِيمٍ جديدٍ، وَأَصْبَحَ قَلَمُهَا مُسْتَقِلاًّ. ثُمَّ بَدَأَتْ تَصْدُرُ يَوْمِيّاً عَدَا الجُمْعَةِ، وَكَانَ مَسْؤُولُوهَا يَعْمَلُونَ عَلَى أَنْ تَكُونَ ذَاتَ أَسَالِيبَ سَلِسَةٍ وَفَصِيحَةٍ.

فِي عَامِ 1911م أَصْبَحَتِ الْوَقَائِعُ الجريدةَ الرسميّةَ لِلحكومةِ المصريّةِ. لم تَتَمَيَّزِ الوقائعُ بِأَنَّهَا مِنْ أَهَمِّ وَأَقْدَمِ الصُّحُفِ الصَّادِرَةِ فِي مِصْرَ خَاصَّةً، وَالشَّرْقِ الأَوْسَطِ عَامَّةً، بَلْ كَانَتِ الأُولَى النَّاطِقَةَ بِالعربيّةِ، وَاحْتَضَنَتْ عَدَداً كَبِيراً مِنْ رُوَّادِ النَّهْضَةِ وَالحَرَكَةِ الْفِكْرِيَّةِ.

Kaynak: https://mawdoo3.com/ما_هي_أول_صحيفة_مصرية'dan uyarlanmıştır.

el-Vekâ'i' İlk Mısır Gazetesidir

İlk Mısır gazetesi, 25 Cemâziyelevvel 1344/3 Aralık 1828 tarihinde çıkmıştır. Gazeteyi kuran, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa olup gazeteye "el-Vekâ'i'u'l-Mısriyye" adı verilmiştir. Gazete, sınırlı sayıda insana dağıtılırdı ki bunlar da ordudaki subaylar, bursiyer öğrenciler ve devlet memurlarıydı. Mısır'ın Mehmet Ali Döneminde kalkınması, bu gazetenin çıkarılmasını ve Mısır Hükümeti'nin ilk matbaası olarak Bulak Matbaası'nın kurulmasını zaruri hale getirmişti. Bu gazete, Mısır düşünürlerinin minberi/konuşma kürsüsü; araştırmalarının ve yazılarının da sergilendiği/kamuoyuna sunulduğu yerdi. Gazete gelişme göstererek malî ve bilimsel konuları ele alması bakımından ayrıcalık gösterdi; sadece resmî olayları yayımlamakla yetinmedi. Başlangıçta dört sayfa halinde yayımlanan gazetenin aslî konuları Türkçe yazılıp Arapçaya çevrilirdi. Gazetenin ilk açılış sayısı, her iki dildeydi. İlk yazı işleri müdürü, gazetenin de kurucularından biri olan Türk asıllı Sami Efendi'ydi. Arapça kısmından ise Şihâbuddin Muhammed İsmail Bey sorumluydu. Daha sonra 1842 yılında Rifâ'a et-Tahtâvî, yazı işleri müdürlüğünü üstlenmiş olup en önemli icraatları arasında, Arapça'yı gazetenin resmi dili yapmak, Türkçeyi de konuların çevirilerinin yapıldığı dil haline getirmek olmuştur. Hidiv İsmail döneminde el-Vekâ'i', yeni bir tasarımla yayımlanmış ve Yazı İşleri bağımsız hale gelmiştir. Daha sonra, Cuma günleri hariç, günlük yayımlanmaya başlamış; sorumluları da gazetenin akıcı ve fasih üsluba sahip olması için çabalamışlardır.

1911 Yılında el-Vekâ'i', Mısır Hükümeti'nin resmî gazetesi olmuştur. el-Vekâ'i', özel olarak Mısır'da ve genel olarak da Ortadoğu'da yayımlanan gazetelerin en eskisi ve en önemlisi olmakla kalmayıp Arapçayı kullanan (konuşan) ilk gazete olmuş; kalkınmanın ve düşünce hareketinin öncülerinden büyük bir grubu da bünyesine katmıştır.

okuma anlama — فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَتَى وَأَيْنَ صَدَرَتْ الوَقَائِعُ المصريةُ؟
2. هَلْ صَدَرَتِ الجَرِيدَةُ بِاللغةِ العربيةِ؟
3. هَلْ كَانَتِ الجريدةُ تُوَزَّعُ عَلَى الشَّعْبِ المصري؟
4. هَلْ كَانَتِ الجريدةُ تَتَنَاوَلُ مَسَائِلَ لُغَوِيَّةً؟
5. هَلْ أُغْلِقَتِ الجريدةُ عَلَى عَهْدِ الخِدِيو إسماعيل؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. كَانَ محمد علي باشا مَلِكاً على عَرْشِ مِصْرَ.
2. كَانَ الطَّهْطَاوِي أَوَّلَ رئيسٍ لِتَحْرِيرِ الجريدة.
3. سَجَّلَتْ مصرُ في زَمَنِ محمد على نَهْضَةً.
4. كَانَتِ الجريدةُ تُوَزَّعُ عَلَى فِئَاتٍ مُعَيَّنَةٍ.
5. كانت "الوقائع" عِبارةً عن جريدةٍ أَدَبِيَّةٍ.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

لِسَانُ التَّجْرِبَةِ أَصْدَقُ

Tecrübenin dili, en doğruyu söyler (tecrübe konuşuyor).

لَيْسَ وَرَاءَ عَبَّادَانَ قَرْيَةٌ.

Abadan'ın ötesinde başka bir köy yok. (Bu işin arkasında başka bir şey arama)

Kaynak: el-Meydânî, *Mecma'u'l-Emsâl*, Dâr sâdır, Beyrut, 1407/1987, I, 231, 233.

Yaşamla İlişkilendir اِرْبِطْ بالحياة

اَلْفِيتَامِينَاتُ وَفَوَائِدُهَا لِلْجِسْمِ

تُعْتَبَرُ الْفِيتَامِينَاتُ مِنْ أَهَمِّ الْعَنَاصِرِ الَّتِي يَحْتَاجُهَا الجِسْمُ.
نَتَحَدَّثُ هُنَا عَنْ مَاهِيَّةِ الْفِيتَامِينَاتِ وَفَوَائِدِهَا.

تَتأَلَّفُ كَلِمَةُ "فيتامين" مِنَ الْكَلِمَةِ اللَّاتِينِيَّةِ (vita) وَتَعْنِي "الحياة" وَكَلِمَةِ (amine) وَتَعْنِي "مُرَكَّبٌ عُضْوِيٌّ". وَبِهذه الصُّورَة، فَإِنَّ الْفِيتَامِينَاتِ هِيَ مُرَكَّبَاتٌ عُضْوِيَّةٌ يَجِبُ تَنَاوُلُهَا بِمِقْدَارٍ مُنَاسِبٍ وَباسْتِمْرَارٍ لِدَوَامِ نُمُو الْخَلِيَّةِ وَلِدَوَامِ عَمَلِ نُمُوِّ الأَعْضَاءِ بِانْتِظَامٍ، وَإِنَّ نَقْصَهَا فِي جِسْمِ الإِنْسَانِ يُؤَدِّي إِلَى أَمْرَاضٍ تُسَمَّى بِـ"أَمْرَاضِ نَقْصِ الْفِيتَامِينَاتِ"، وَبِشَكْلٍ عَامٍّ، تُؤَدِّي الْفِيتَامِينَاتُ وَظَائِفَ هَامَّةً فِي جِسْمِ الإِنْسَانِ.

إِنَّ الفيتامينَ ضَرُورِيٌّ جداً فِي جِسْمِ الإِنْسَانِ لِإِتْمَامِ عَمَلِيَّةِ التَّأَكْسُدِ وَالِاحْتِرَاقِ دَاخِلَ الخَلَايَا. يَلْعَبُ الْفِيتَامِينُ دَوْرًا هَامّاً فِي عَمَلِيَّاتِ التَّمْثِيلِ الْغِذَائِيِّ لِلْكَرْبُوهِيدْرَاتِ وَالدُّهُونِ وَالبُرُوتِينَاتِ، كَمَا أَنَّ الفيتامينَ ضَرُورِيٌّ فِي عَمَلِيَّةِ تَنْظِيمِ وُجُودِ كَمِيَّاتِ الأَمْلَاحِ وَالمَاءِ فِي الجِسْمِ. يُسَاعِدُ الفيتامينُ عَلَى اِمْتِصَاصِ الحَدِيدِ مِنَ الأَمْعَاءِ وَبِنَاءِ هِيمُوغْلُوبِينِ الدَّمِ وَيَزِيدُ مِنْ مُقَاوَمَةِ الجِسْمِ لِلْعَدْوَى وَالأَمْرَاضِ الْعَادِيَّةِ.

الفيتاميناتُ تُسَاعِدُ أَيْضًا فِي إِبْطَاءِ عَمَلِيَّةِ الشَّيْخُوخَةِ، وَبَعْضُهَا مُفِيدَةٌ لِلْغَايَةِ مِنْ حَيْثُ تَبَاطُؤِ مَرَضِ ألزهايمر.

Kaynak: www.angelfire.com/biz/kha98/helth/vitamine.htm'den uyarlanıp özetlenmiştir.

alıştırmalar

التدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan gayrulmunsarif özel isimlerin son harekesini tamamlayınız (Not: Suâd ismi, Araplarda sadece kız çocuklarına verilen bir isimdir, tıpkı Ayşe, Fatma gibi).

1. مَشَيْتُ بِعُثْمَان.
2. أَقَامَ الرجلُ مُدَّةً في بَغْدَاد.
3. كَافَأَ الْمُدِيرُ عُمَر بِجَائِزَةٍ.
4. قَابَلْتُ سُعَاد في الطَّرِيقِ.
5. لِمَاذَا غَضِبْتَ على مَرْيَم؟

2- Aşağıdaki cümlelerde gayrulmunsarif isimleri tesbit ediniz.

1. أَنْهَيْتُ الدِّرَاسَةَ الثَّانَوِيَّةَ في مَدَارِسَ مُخْتَلِفَةٍ.
2. تُوجَدُ في هذه الْمَدِينَةِ مَطَاعِمُ فَاخِرَةٌ.
3. اِشْتَرَى مَرْوَانُ أَرْبَعَةَ دَفَاتِرَ.
4. تَصْدُرُ في البَلَدِ تِسْعُ جَرَائِدَ يَوْمِيَّةٍ.
5. يَقَعُ مُتْحَفُ اللُّوفر في مَدِينَةِ بارِيسَ.

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan ve cümleye anlamca uygun olan kelimelerle doldurunuz.

(دِمَشْقُ، مَرْضَى، أَحْمَر، دَفَاتِر، مَعَالِم)

1. أَحْتَاجُ إِلَى كُتُبٍ وَأَقْلَامٍ وَ.........
2. رَسَمْتُ صُورَةً بِقَلَمٍ ....
3. زَارَ السَّائِحُ .... الْمَدِينَةِ.
4. .... مَدِينَةٌ تَارِيخِيَّةٌ.
5. فَحَصَ الطبيبُ خَمْسَةَ ....

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لا تَتَكَلَّموا بَيْنَكُم لو سَمَحْتُم فأقْبِلوا ..... أمورِكُم.
2. لا تُجاهِرُ.......الحقيقة، أنا لا أثِق بِك.
3. إِسْتَنَد الولدُ........ الشَّجرة وشاهَدَ أصدِقاءَه.
4. منذ فَشَلْتُ في الامتحان أقبلتُ ...... الدِّراسَة.
5. إِسْتَنِدوا........ القرآن و الحديث.

5- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(جَدِيرٌ بِـ، بِغَضِّ النَّظَرِ عن، عَلَى التَّوَالِي)

1. .... الذكر أَنَّ الوَلَدَ يَحْتَرِمُ الْكِبَارَ وَالْمُسِنِّينَ.
2. عَفَوْتُ عَنْهُ وَصَالَحْتُهُ .... أَفْعَالِهِ السَّابِقَةِ.
3. أُنْتُخِبَ رِئِيساً لِلنِّقَابَةِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ ....

6- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. سَقَيْتُ وَلَداً عَطْشَانَ. (جَوْعَان – شَبْعَان – ظَمْآن)
2. وَقَفَ الْجُنُودُ مَثْنَى. (ثُنَاء – مُثَنًّى – اِثنين)
3. أَثْنَيْتُ عَلَى التِّلْمِيذِ الأَسْبَقِ. (لُمْتُ – مَدَحْتُ – وبَّخْتُ)
4. يَشْتَدُّ الحَرُّ فِي الصحراءِ. (الأَجَمَةُ – البُحَيْرَةُ – البَادِيَةُ)
5. بِالتَّعْلِيمِ تَرْقَى الأُمَمُ. (تَنْحَطُّ – تَتَقَدَّمُ – تَتَخَلَّفُ)

7- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. تُونُس / مَدِينَةٌ / القَيْرَوَانُ / فِي
2. اللُّغَة / طَرَائِق / لِـ / عِدَّةٌ / تَعَلُّم
3. فِي / الأَخِيرَة / مَصَانِعُ / السَّنَوَات / أُنْشِئَتْ / كَثِيرَةٌ
4. مِنْ / الأَخْلاَق / التَّوَاضُعُ / مَكَارِم
5. الْمُؤْتَمَر / عَرَب / فِي / شَارَكَ / رُؤَسَاء

8- Aşağıdaki cümleleri inceleyip gayrulmunsarif kelimelerin neden kesralı okunduklarını açıklayınız.

1. صَلَّيْتُ فِي مَسَاجِدِ إسطنبول.
2. "الأَغَانِي" مِنْ أَهَمِّ مَصَادِرِ الأَدَبِ الْعَرَبِيِّ.
3. الحُطَيْئَةُ مِنْ شُعَرَاءِ الْعَصْرِ الأَمَوِيِّ.
4. تَعَلَّمْتُ بَعْضَ لَهَجَاتِ قَبَائِلِ الْيَمَنِ.
5. أُعْجِبْتُ بِقَصَائِدِ أحمد شوقي.

9- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bazı tarihî binalar restore edildi.
2. Mervân tatilden döndü.
3. Her gün üç Arap gazetesi okuyorum.
4. Kırtasiyeden altı tane defter satın aldım.
5. Belediye büyük bahçeler inşa etti.

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça

Verilen diyalogla garulmunsarif isimler konusuna giriş yapılmış, bu yapıdaki kelimelerin günlük hayatta kullanımı örneklendirilmiştir.

2 Gayrulmunsarif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

Gayrulmunsarif

Gayrulmunsarif - ya da diğer adıyla *el-memnû' mine's-sarf* - diğer isimlerden farklı bir şekilde irâb edilir. Bu isimler, ref' durumunda damme; nasb ve cer durumlarında ise fetha ile harekelenirler. Kesra ve tenvin kabul etmezler. Bu özellikleri taşıması için yabancı bir kelime olma şartı olmayıp çok sayıda, tekil ya da çoğul, Arapça isim de gayrulmunsarif kabul edilir. Örnekler:

تَعَرَّفْتُ عَلَى تَلامِيذَ جُدُدٍ. (Yeni öğrencilerle tanıştım.)

قَضَيْتُ الإجَازَةَ في بَيْرُوتَ. (Tatili Beyrut'ta geçirdim.)

اِفْتَرَسَ الثَّعْلَبُ عِدَّةَ أَرَانِبَ. (Tilki, çok sayıda tavşanı boğazladı.)

Bu tür isimler, bir isme tamlanıp muzâf olduklarında ya da başına harf-ı tarif getirilip belirli/marife yapıldığında, kesra almaları gereken durumda kesra alırlar. Örnekler:

السَّوَاحِلُ الخَلاَّبَةُ مِنْ مَحَاسِنِ تركيا.
(Büyüleyici sahiller, Türkiye'nin güzelliklerindendir.)

كَانَ تَعْلِيمُ اللُّغَةِ الأجنبيةِ، سابقاً، تَبْدَأُ في المدارِسِ الثَّانويَّةِ.
(Önceden, yabancı dil eğitimi orta dereceli okullarda başlardı.)

اِسْتَفَدْتُ كثيراً مِنْ تَجَارِبِ وَالِدِي.
(Babamın deneyimlerinden çok yararlandım.)

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

اِسْتَنَد إِلَى...: Bir şeye dayandı, yaslandı

اِسْتَنَد المُدرِّس إلى الطَّاولة وألْقى درسَه.

(Öğretmen masaya yaslandı ve dersini anlattı.)

أَقْبَلَ عَلَى...: Bir şeye yöneldi, ilgi duydu

تَرَكَ وَالِدِي مَكَاسِبَ الدُّنْيَا وَأَقْبَلَ عَلَى مُطَالَعَةِ الكُتُبِ.

(Babam dünya kazançlarını bırakıp kendini kitap okumaya verdi.)

جَاهَرَ بِـ...: Bir şeyi açıkça ifade etti, açığa vurdu

أُجَاهِرُ بِأَفْكَارِي وَلاَ أُخْفِيهَا.

(Düşüncelerimi açıkça söylerim ve onları gizlemem.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ..." (Görmezlikten gelerek, göz ardı ederek, önemsemeyerek), "عَلَى التَّوَالِي" (Sırasıyla, sıraya göre|; ard arda; üst üste), "جَدِيرٌ بِـ..." (Övgüye lâyık, övgüye değer; zikretmeye değer; kayda değer) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

كَيْفَ نَظَلُّ صَامِتِينَ بِغَضِّ النَّظَرِ عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَنَا؟

(Etrafımızda olup biten görmezden gelip nasıl sessiz kalabiliriz?)

زَارَ الرَّئِيسُ خِلاَلَ جَوْلَتِهِ بغداد وعَمَّانَ ومدينة الكويتِ عَلَى التَّوَالِي.

(Başkan gezisi süresince, sırasıyla Bağdat, Amman ve Kuveyt Şehri'ni ziyaret etti.)

أَعْمَالُكُمُ الخَيْرِيَّةُ التي قُمْتُمْ بِهَا جَدِيرَةٌ بِالذِّكْرِ.

(Yaptığınız hayır işleri, övgüye değer.)

1 Seçeneklerden hangisi aşağıdaki sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

" أَيْنَ يُمْكِنُ أَنْ نَأْكُلَ الكَبْسَةَ؟ "

A. فِي مَكْتَبَاتِ بغدادَ
B. عَنْ طَرِيقِ الْحِوَارِ
C. فِي مَطَاعِمَ سُورِيَّةٍ
D. مِنْ حُسْنِ ظَنِّهِ
E. فِي أَمَاكِنَ وَعِرَةٍ

2 Aşağıdaki ifadelerden hangisi gayrulmunsarif bir isim için geçerlidir?

A. Kesra alması gereken durumlarda fetha alır.
B. Sadece harf-i tarif ile belirli olduğunda kesra harekesi kabul eder..
C. Marife durumunda bile olsa kesra alması caiz değildir.
D. Sadece çoğul kelimeler gayrulmunsarif olabilir.
E. Üç harfli tüm eril isimler gayrulmunsariftir.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere anlamca aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

لَقِيتُ خِلاَلَ حَيَاتِي .... كِرَاماً كَثِيرِينَ.

A. أُسْتَاذاً
B. الأَسَاتِيذَ
C. أَسَاتِذَةً
D. الأَسَاتِذَةَ
E. أَسَاتِيذَ

4 Aşağıdaki cümlenin "Ülkemizde çeşitli doğal kaynaklar vardır." anlamı taşıması için boşluk aşağıdaki fiillerden hangisi ile doldurulmalıdır?

فِي بِلاَدِنَا .... طَبِيعِيَّةٌ مُخْتَلِفَةٌ.

A. المَصَادِرُ
B. مَوَارِدُ
C. الموارِدُ
D. اليَنَابِيعُ
E. مَنْبَعٌ

5 "وُلِدَ النَّبِيُّ فِي مَكَّةَ" cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Mecrûr, cer alâmeti fetha, çünkü gayrulmunsarif.
B. Mebnî isim, mahallen mansûb
C. Gayrulmunsarif, maksûr isim, mansûb
D. Maksûr isim, kesra alamaz, vucûben mansûb
E. Gayrulmunsarif, mankûs isim, cevâzen mansûb

6 "أَدَّتِ .... الشَّدِيدَةُ إِلَى .... كبيرةٍ." cümlesinde boş bırakılan yerlere hangi kelimelerin gelmesi uygun olur?

A. العَاصِفَةُ / الخَسَائِرِ
B. عَاصِفَةٌ / كبيرةٍ
C. الرِّيَاحُ / الْخَسَارَةِ
D. العَوَاصِفُ / خَسَائِرَ
E. الرِّيحُ / خُسْرَانٍ

7 هل من المناسبِ أن تُجَاهِرَ ـــ أَفْكَارِكَ عِنْدَ كُلِّ شَخْصٍ. cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. فِي
B. إِلى
C. عَنْ
D. مِنْ
E. بِ

8 "لاَ شَكَّ أَنَّ لِلْمَسَارِحِ مَكَانَةً خَاصَّةً فِي حَيَاتِنَا الثَّقَافِيَّةِ." cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Hiç şüphe yok ki tiyatro, kültürümüze yenilikler katmıştır.
B. Şüphesiz, tiyatroların kültürel yaşantımızda özel bir yeri vardır.
C. Tiyatronun günlük hayatımızda önemli bir yeri olduğunda şüphe yoktur.
D. Şüphesiz, kültür hayatımızda tiyatronun da yadsınmaz bir yeri vardır.
E. Kültürel yaşantımızın ögelerinden tiyatronun özel bir konumu vardır.

9 Aşağıdaki cümlenin anlamca en yakın Türkçe karşılığı hangi seçenekte verilmiştir?

يَضُمُّ هذا الكتابُ مَعْلُومَاتٍ عَنْ مَنَاسِكِ الحَجِّ وَالْعُمْرَةِ.

A. Bu kitapta, Hac ve Umre farizaları hakkında tüm bilgileri bulursun.
B. Hac ve Umre hakkında hemen her şey, bu kitapta vardır.
C. Bu kitap, Hac ve Umre farizaları hakkında bilgiler içerir.
D. Bu kitap bizi, Hac ve Umre farizaları hakkında bilgilendirir.
E. Bu kitabın içerdiği bilgiler, Hac ve Umre farizalarına dairdir.

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

"....... أَنَّ جَائِزَةَ نُوبَل لِلْكِيمياءِ مُنِحَتْ لِرَجُلِ عِلْمٍ تُرْكِيٍّ."

A. جَدِيرٌ بالذكرِ
B. بِالإضافَةِ إلى
C. مِمَّا يَخُصُّ
D. عِلْمَاً بِأَنَّ
E. بالإِشَارَةِ إِلَى

1. C	Yanıtınız yanlış ise "Gayrulmunsarif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Gayrulmunsarif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Garulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise "Garulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Gayrulmunsarif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. D	Yanıtınız yanlış ise "Garulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Garulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. C	Yanıtınız yanlış ise "Garulmunsarif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

"اِشْتَهَرَ عُمَرُ بِعَدْلِهِ." cümlesinin irâbını yapınız.

اِشْتَهَرَ : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

عُمَرُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme; gayrulmunsarif isim, tenvinli okunamaz.

بِ : Harf-i cer

عَدْلِهِ : (عدل) Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf; (ه) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

6 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. صَدَرَتْ فِي مِصْرَ سنة 1828.
2. لاَ، إِنَّهَا صَدَرَتْ بِاللُّغَتَيْنِ، التركية والعربية.
3. لاَ، بَلْ كَانَت تُوَزَّعُ عَلَى فِئَةٍ مِنَ النُّخْبَةِ.
4. لاَ، إِنَّما كَانَتْ تَتَنَاوَلُ مَسَائِلَ مَالِيَّةً وَعِلْمِيَّةً.
5. لاَ بَلْ أُضِيفَ إِلَيْهَا تَصْمِيمٌ جَدِيدٌ.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. كَانَ محمد علي باشا مَلِكاً على عَرْشِ مِصْرَ. (X)
2. كَانَ الطَّهْطَاوِي أَوَّلَ رئيسٍ لِتَحْرِيرِ الجريدة. (X)
3. سَجَّلَتْ مصرُ فِي زَمَنِ محمد على نَهْضَةً. (√)
4. كَانَتِ الجريدةُ تُوَزَّعُ عَلَى فِئَاتٍ مُعَيَّنَةٍ. (√)
5. كانت "الوقائع" عِبارةً عن جريدةٍ أَدَبِيَّةٍ. (X)

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan gayrulmunsarif özel isimlerin son harekesini tamamlayınız (Not: Suâd ismi, Araplarda sadece kız çocuklarına verilen bir isimdir, tıpkı Ayşe, Fatma gibi).

1. مَشَيْتُ بِعُثْمَانَ.
2. أَقَامَ الرجلُ مُدَّةً فِي بَغْدَادَ.
3. كَافَأَ الْمُدِيرُ عُمَرَ بِجَائِزَةٍ.
4. قَابَلْتُ سُعَادَ فِي الطَّرِيقِ.
5. لِمَاذَا غَضِبْتَ على مَرْيَمَ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde gayrulmunsarif isimleri tesbit ediniz.

1. أَنْهَيْتُ الدِّرَاسَةَ الثَّانَوِيَّةَ في مَدَارِسَ مُخْتَلِفَةٍ.
2. تُوجَدُ في هذه الْمَدِينَةِ مَطَاعِمُ فَاخِرَةٌ.
3. اِشْتَرَى مَرْوَانُ أَرْبَعَةَ دَفَاتِرَ.
4. تَصْدُرُ في البَلَدِ تِسْعُ جَرَائِدَ يَوْمِيَّةٍ.
5. يَقَعُ مُتْحَفُ اللُّوفرِ في مَدِينَةِ بارِيسَ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan ve cümleye anlamca uygun olan kelimelerle doldurunuz.

1. أَحْتَاجُ إِلَى كُتُبٍ وَأَقْلَامٍ وَ دَفَاتِرَ.
2. رَسَمْتُ صُورَةً بِقَلَمٍ أَحْمَرَ.
3. زَارَ السَّائِحُ مَعَالِمَ الْمَدِينَةِ.
4. دِمَشْقُ مَدِينَةٌ تَارِيخِيَّةٌ.
5. فَحَصَ الطبيبُ خَمْسَةَ مَرْضَى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لا تَتَكَلَّموا بَيْنَكُم لو سَمَحْتُم فأَقْبِلوا على أمورِكُم.
2. لا تُجاهِرُ بِالحقيقة، أنا لا أثِق بِك.
3. إِسْتَنَدَ الولدُ إلى الشَّجرة وشاهَدَ أصدقاءَه.
4. منذ فَشَلْتُ في الامتحان أقبلتُ على الدِّراسة.
5. إِسْتَنِدوا إلى القرآن و الحديث.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ الوَلَدَ يَحْتَرِمُ الْكِبَارَ وَالْمُسِنِّينَ.
2. عَفَوْتُ عَنْهُ وَصَالَحْتُهُ بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ أَفْعَالِهِ السَّابِقَةِ.
3. أُنْتُخِبَ رِئِيساً لِلنِّقَابَةِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ عَلَى التَّوَالِي.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. سَقَيْتُ وَلَداً عَطْشَانَ. (جَوْعَان – شَبْعَان – ظَمْآن)
2. وَقَفَ الْجُنُودُ مَثْنَى. (ثُنَاءَ – مُثَنَّى – اِثْنين)
3. أَثْنَيْتُ عَلَى التِّلْمِيذِ الأَسْبَقِ. (لُمْتُ – مَدَحْتُ – وَبَّخْتُ)
4. يَشْتَدُّ الحَرُّ فِي الصحراءِ. (الأَجَمَةُ – البُحَيْرَةُ – البَادِيَةُ)
5. بِالتَّعْلِيمِ تَرْقَى الأُمَمُ. (تَنْحَطُّ – تَتَقَدَّمُ – تَتَخَلَّفُ)

Alıştırma 7

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. القَيْرَوَانُ مَدِينَةٌ فِي تُونُس.
2. لِتَعَلُّمِ اللُّغَةِ عِدَّةُ طَرَائِقَ.
3. أُنْشِئَتْ مَصَانِعُ كَثِيرَةٌ فِي السَّنَوَاتِ الأَخِيرَةِ.
4. التَّوَاضُعُ مِنْ مَكَارِمِ الأَخْلَاقِ.
5. شَارَكَ فِي الْمُؤْتَمَرِ رُؤَسَاءُ عَرَبٌ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri inceleyip gayrulmunsarif kelimelerin neden kesralı okunduklarını açıklayınız.

1. مَسَاجِدِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulmunsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
2. أَهَمِّ – مَصَادِرِ kelimeleri, yapı/kalıp gereği gayrulmunsarif olmakla birlikte muzâf konumunda oldukları için kesralı yazılıp okunurlar.
3. شُعَرَاءِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulmunsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
4. قَبَائِلِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulmunsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
5. بِقَصَائِدِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulmunsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bazı tarihî binalar restore edildi.

   تَمَّ تَرْمِيمُ بَعْضِ الْمَبَانِي التَّارِيخِيَّةِ.

2. Mervân tatilden döndü.

   عَادَ مَرْوَانُ مِنَ الإِجَازَةِ.

3. Her gün üç Arap gazetesi okuyorum.

   أَقْرَأُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَ صُحُفٍ عَرَبِيَّةٍ.

4. Kırtasiyeden altı tane defter satın aldım.

   اِشْتَرَيْتُ مِنَ الْقِرْطَاسِيَّةِ سِتَّ دَفَاتِرَ.

5. Belediye büyük bahçeler inşa etti.

   أَنْشَأَتْ البَلَدِيَّةُ حَدَائِقَ كَبِيرَةً.

bölümün kelimeleri — كَلِمَاتُ القِسم

أَبْطَأَ (*ebta'a*) **geciktirdi, ağırlaştırdı**

آثَارِيّ (*âsârî*) **arkeolojik, antik**

أَثْنَى عَلَى... (*esnâ alâ*) **birini övdü, methetti**

أَجَمَة (*eceme*) **koruluk**

اِحْتَضَنَ (*ihtedane*) **kucakladı**

أَخْفَى (*ahfâ*) **gizledi, sakladı**

أَساتِذَة / أَساتِيذ (*esâtîz/esâtize*) **öğretmenler, hocalar** (t.) أُسْتاذ (*ustâz*)

اِسْتَنَدَ إِلَى... (*istenede alâ*) **bir şeye dayandı, yaslandı**

أَغْلَقَ (*aglaka*) **kapattı, örttü**

اِقْتَضَى (*iktadâ*) **gerektirdi, zorunlu kıldı**

أَماكِن (*emâkin*) **yerler, mekanlar, mevkiler, konumlar** (t.) مَكان (*mekân*)

اِمْتِصاص (*imtisâs*) **emme, özümseme**

أَمْلاح (*emlâh*) **tuzlar; mineraller** (t.) مِلْح (*milh*)

أَنافَ على... (*enâfe 'alâ*) **sayıca aştı, fazla geldi**

اِنْحَطَّ (*inhatta*) **alçaldı, düşüşe geçti**

أَوْجَدَ (*evcede*) **bir şeyi meydana getirdi, oluşturdu**

بَادِيَة (*bâdiye*) **çöl, sahra**

تَبَاطَأَ (*tebâta'e*) **geç kaldı, ağır kaldı**

تَخَلَّفَ (*tehallefe*) **geri kaldı; arkada kaldı**

تَرْمِيم (*termîm*) **restorasyon**

تَصْمِيم (*tasmîm*) **tasarım, dizayn**

تَطَرَّقَ إِلَى... (*tetarraka ilâ*) **bir şeye değindi, temas etti**

تَنَازَلَ عَنْ... (*tenâzele 'an*) **bir şeyden feragat etti, vaz geçti; taviz verdi**

تَنْظِيم (*tanzîm*) **düzenleme**

ثُناء (*sunâ*) **ikişer ikişer**

جَاهَرَ بِـ... (*câhere bi*) **bir şeyi açığa vurdu, açıkça ifade etti**

جَرائِد (*cerâ'id*) **gazeteler** (t.) جَرِيدَة (*cerîde*)

جَوعان (*cev'ân*) **aç (eril)**

خَسائِر (*hasâ'ir*) **hasarlar, kayıplar** (t.) خَسِيرَة (*hasîra*)

خَصَائِص (*hasâ'is*) **özellikler, hususiyetler** (t.) خَصِيصَة (*hasîsa*)

خُصُوبَة (*husûbe*) **verimlilik**

خِلال (*hılâl*) **esnasında, boyunca**

خَلاَيَا (*halâyâ*) **hücreler** (t.) خَلِيَّة (*haliyye*)

رَقِيَ - يَرْقَى (*rakiye- yerkâ*) **yükselmek, yücelmek; ilerlemek**

رُوَّاد (*ruvvâd*) **öncüler, öncülük edenler** (t.) رَائِد (*râ'id*)

سَرِيرُ الْمُلْك (*serîru'l-mulk*) **saltanat tahtı**

سَلِس (*selis*) **üslup ve ifade bakımından akıcı**

شَتَّى (*şettâ*) **farklı, çeşitli**

شَوَاطِئ (*şevâti'*) **kıyılar, sahiller** (t.) شَاطِئ (*şâtı'*)

صَامِت (*sâmit*) **sessiz, suskun; sessiz harf**

صَحارَى (*sahârâ*) **çöller** (t.) صَحْرَاء (*sahrâ'*)

صَدَرَ - يَصْدُرُ (*sadara - yasduru*) **çıkmak, yayımlanmak (gazete, dergi, kitap, kanun vb.)**

ضُبَّاط (*dubbât*) **subaylar** (t.) ضابِط (*dâbıt*)

ضَمَّ - يَضُمُّ (*damme - yedummu*) **bir araya getirmek, içermek**

طَفِيف (*tafîf*) **basit, önemsiz**

ظَمْآن (*zam'ân*) **susamış (eril)**

عَدْوَى (*'advâ*) **bulaşıcı tehlikeli hastalık**

عَفَا - يَعْفو (*afâ - ya'fû*) **affetmek, bağışlamak** (عَنْ: **birini**)

عَمَلِيَّة (*'ameliyye*) **iş, işlem, operasyon; süreç**

عَواصِف (*'avâsıfu*) **şiddetli rüzgarlar, fırtınalar** (t.) عَاصِفَة (*'âsıfe*)

غَضْبان (*gadbân*) **öfkeli, kızgın (eril)**

فِئَة (*fi'e*) **grup, zümre, öbek**

قَارَّة (*kârra*) **kıta, anakara**

كَبْسَة (*kebse*) **Arap mutfağında ünlü bir pilav**

كَرِيم (*kerîm*) **değerli, seçkin, asil; cömert** (ç.) كِرام (*kirâm*)

لامَ - يَلُومُ (*lâme- yelûmu*) **azarlamak**

مُؤْتَمَر (*mu'temer*) **konferans**

مَثْنَى (*mesnâ*) **ikişer ikişer**

مَسائِل (*mesâ'il*) **sorunlar, problemler; konular** (t.) مَسْأَلَة (*mes'ele*)

مَساكِن (*mesâkin*) **evler, meskenler** (t.) مَسْكَن (*mesken*)

مَصانِع (*masâni'*) **fabrikalar** (t.) مَصْنَع (*masna'*)

مَطاعِم (*matâ'ım*) **lokantalar** (t.) مَطْعَم (*mat'am*)

مَعالِم (*ma'âlim*) **işaretler, izler; özellikler; yerler, meskenler** (t.) مَعْلَم (*ma'lem*)

مَعْدُود (*ma'dûd*) **sayılı, az sayıda**

مُقاوَمَة (*mukâveme*) **direnme**

مَناسِك (*menâsik*) **hacda yapılması gereken görevler, ibadetler**

مَنْجَم (*mencem*) **maden ocağı**

مَوارِد (*mevârid*) **kaynaklar, pınarlar** (t.) مَوْرِد (*mevrid*)

مَواقِع (*mavâkı'*) **mevziler, yerler; durumlar** (t.) مَوْقِع (*mevkı'*)

مَوَانِئ (*mevâni'*) **limanlar** (t.) مِينَاء (*mînâ'*)

نِقَابَة (*nikâbe*) **işçiler için "sendika"; avukatlar için "baro"**

نَهْضَة (*nehda*) **kalkınma, ilerleme**

وَعِر (*va'ir*) **sarp yer**

وَبَّخ (*vebbeha*) **azarladı**

وَزَّع (*vezze'a*) **dağıttı (gazete, kitap vb.)**

وَظَائِف (*vezâ'if*) **görevler, işlevler, fonksiyonlar** (t.) وَظِيفَة (*vazîfe*)

bölümün deyimleri — تعبيرات القسم

أَفَلَ نَجْمُهُ (*efele necmuhu*) **yıldızı söndü, gözden düştü**

بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ... (*bi gaddi'n-nazar 'an*) **görmezlikten gelerek**

عَلَى التَّوَالِي (*'ala't-tevâlî*) **ardarda, ardısıra; üstüste**

جَدِير بِـ... (*cedîrun bi*) **lâyık, değer**

Bölüm 7

Ef‘âlu’l-Mukârabe, Ef‘âlu’r-Recâ ve Ef‘âlu’ş-Şurû

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça

1 Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz كاد، أوشك، عسى، بدأ، شرع، أخذ gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Mukârabe, Recâ ve Şurû fiilleri

2 Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Mukârabe, Recâ ve Şurû Fiilleri أفعال المقاربة والرجاء والشروع

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada *mukârabe*, *recâ* ve *şurû* fiilleri diye adlandırılan ve gramatik fonksiyonları açısından كان ve grubuna benzeyen fiiller grubu bulunmaktadır. Bunlardan, bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade etmek üzere kullanılan (كاد) ve (أوشك) fillerine *mukârabe* (yaklaşma) fiilleri denir. Bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildirmede kullanılan (عسى) fiili ise *recâ* (umut) fiili diye adlandırılır. Bir eylemin başladığını dile getirmede kullanılan (بدأ – أخذ – شرع) gibi fiillere de *şurû* (başlama) fiilleri denir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve mubtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. كان ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir.

Bölüm içinde *mukârabe, recâ* ve *şurû* fiillerinin kullanıldığı bir diyalog ve bir de metin yer almaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 7

العربية في حياتنا اليومية ٧

Radyo ile Televizyon Arasında Bir Diyalog

Radyo ile televizyon kendi aralarında tartışmaya başlamışlar. Acaba ne konuşacaklar? Aralarındaki diyaloga biraz kulak verelim. Radyo konuşmaya başlamış ve televizyona demiş ki: Televizyon efendi ben senden çok daha üstünüm.

Televizyon az kalsın gülmekten ölüyormuş, şöyle cevap vermiş ona: Sen ne diyorsun be adam, pek çok konuda ben senden üstünüm.

Radyo: Ne!? Hangi konuda benden üstünmüşsün göster bakalım.

Aralarındaki tartışma sertleşmeye başlamış, nihayet televizyon şöyle karşılık vermiş: Dur bir dakika. Her birimizin kendi olumlu yanlarını ortaya dökmesine ne dersin? Böylece insanların hangimizin daha üstün olduğunu kolayca seçebileceğini umuyorum.

حوار بين المِذْياعِ و التِّلْفاز

بَدَأَ المِذْياعُ والتِّلفازُ يَتَشاجَرانِ فيما بَيْنَهما، يا تُرَى ماذا سَيَتَحَدَّثُ كُلٌّ مِنْهما؟ لِنَسْتَمِعْ قَليلاً إلى الحِوارِ بَيْنَهُما.

أَخَذَ المِذْياعُ يَتَحَدَّثُ ويَقولُ لِلتِّلْفاز: السَّيد التلفاز! أنا أَفْضَلُ مِنكَ كَثيرا.

كادَ التِّلفازُ يَموتُ مِنَ الضَّحِكِ ورَدَّ عليه: ما الذي تَقولُه يا هذا، أنا أَفْضَل منك بِكثير مِنَ الأُمور.

المذياع: ماذا؟ أَرِني بماذا أَنْتَ أَفْضَلُ مِنِّي.

بَدَأَ الشِّجارُ يَشْتَدُّ بَيْنَهما إلى أنْ يَرُدَّ التلفازُ: تَوَقَّفْ، ما رَأْيُك أنْ يُظْهِرَ كُلٌّ مِنَّا إيجابِيَّاتِه، عَسَى النَّاسُ أنْ يَختارُوا بِسهولةٍ مَن هو أفضلُ مِنا.

Aralarında şöyle bir diyalog başlamış.

Televizyon: İzin verirsen neden senden daha üstün olduğumu anlatayım. İnsanlar beni hem dinleyebilir hem de seyredebilir. Ama seni sadece dinlerler.

Radyo: Onların beni seyredemeyeceklerine dair söylediklerin doğru olabilir ama senin onlara sunduğun görüntüler akılları dumura uğratıp düşünceleri yerle bir etmektedir.

Televizyon: Fakat bu, benim onlara pek çok faydalı şeyler sunmadığım anlamına gelmez. Benim görüntülerim sayesinde spor egzersizleri, mutfak programları seyredebilirsin ve bütün bunlar benim sunduğum görüntülere ihtiyaç duyar.

Radyo: İnsanlar beni her an dinleyebilir, sen ise hemen hemen her zaman elektriğe bağlısın.

Televizyon: Elektriğe bağlı da olsam senden üstünüm. Zira herkes bendeki haberleri, dizileri, din, eğlence ve kültür programlarını seyretmek için bir araya gelir.

Radyo: Senden üstün olduğumu ispat eden başka bir şey daha var bende. Sen benim tam tersime iri cüsseli ve ağırsın. İnsanlar seni bir yerden başka bir yere taşıyamaz. Oysa beni istedikleri yere götürmeleri mümkündür.

Televizyon: Şu insanlara bir bak, beni evlerine götürebilmek için nasıl birbirlerini eziyorlar?!

Radyo: Peki benim için birbirlerini ezmediklerini kim söyledi sana?!

Televizyon: Fakat bir iki kişi dışında artık seni kimse dinlemiyor.

Radyo: Beni dinlemediklerini de kim söylüyor? Bilakis bütün aile fertlerinin kendilerine ait radyoları vardır ve beni dinlerler. Üstelik senin gibi yerinde sabit duran, ağır ve evde bir tane de değilim.

بَدَأَ المِذْياعُ والتِّلفازُ يَتَشاجَرانِ فيما بَيْنَهما، يا تُرَى وبَدَأَ الحِوارُ بَيْنَهما كالآتي.

التلفاز: دَعْني أَقُولُ لكَ لِمَ أنا أَفْضَلُ مِنك؟ يَسْتَطيع النَّاسُ سَماعِي ورُؤْيَتي أمَّا أَنْتَ فَيَسْمَعونَك فقط.

المذياع: قَدْ يَكونُ كلامُكَ صَحيحًا مِنْ ناحِيَةٍ أَنَّهم لا يَسْتَطيعُونَ رُؤْيَتي، ولكِنَّ الصُّوَرَ التي تُعْطيها أنتَ قَد أَتْلَفَت العقولَ وهَدَمَتِ الأفْكارَ.

التلفاز: لكن هذا لا يَعْني بِأَنَّني لَم أَجْلِبْ لَهُم الكثيرَ مِنَ الفَوائِد، فمِنْ خِلالِ صُوَري تَسْتَطيعُ رُؤْيَةَ التَّمارينِ الرِّياضِيَّة وبرامجِ الطَّبْخ وكلُّ هذا يَحتاجُ لِصُوري.

المذياع: النَّاسُ يُمْكِنُهم سَماعي بِكُلِّ وقتٍ أمَّا أَنْتَ فتَكادُ تكونُ مُقَيَّدًا بالكَهْرَباء دائِمًا.

التلفاز: حَتَّى ولو كُنْتُ مُقَيَّدًا بالكَهْرَباء فَما زِلْتُ أَفْضَلُ مِنك، حَيْثُ يَجْتَمِعُ الجميعُ لِرُؤْيةِ ما لَدَيَّ مِن أَخْبارٍ ومُسَلْسَلات وبَرامِجَ دينِيَّةٍ وتَرفِيهِيَّة وثَقافِيَّة.

المذياع: لَدَيَّ شيءٌ آخرُ يُثْبِتُ أَنَّني أَفْضَلُ مِنْك، أَنْتَ كَبيرُ الحَجْمِ وثَقيلٌ لا يَسْتَطيعُ النَّاسُ حَمْلَك مِن مكانٍ لِآخر على عَكْسِي تَمامًا فمِنَ المُمْكِنِ أَخْذِي إلى أيِّ مَكانٍ يُريدُونَه.

التلفاز: أُنْظُر لِلنَّاس كَيفَ يَتَهافَتونَ لِكَيْ يَجْلِبوني لِلبَيْت.

المذياع: ومَنْ قال لَك بِأنَّ النَّاسَ لا يَتهافَتُون لِجَلْبي أَيْضا؟

التلفاز: ولكِن لاَ أَحَدٌ يَسْمَعُك سِوَى شَخْصٍ أو اثنين.

المذياع: مَنْ قال لَك أَنَّهُ لا أحدٌ يَسْمَعُني؟ بَلْ كُلُّ فَرْدٍ مِنَ العائِلَةِ لَدَيه مِذْياعٌ خَاصٌّ به لِيَسْمَعَني ولسْتُ مِثْلك ثَقيلاً ثابتًا بِمكانِه واحدًا بالبَيْت.

التلفاز: أَنْتَ كثيرُ المَلَلِ يَسْمَعونَك لِساعةٍ أو أقَلَّ ثُمَّ يُغْلِقونَك سَريعًا.

المذياع: أَنَسيت بأنَّهُم اسْتَبْدَلوكَ بالإنترنت فَلَسْتَ مُهِمًّا لهم الآنَ أمَّا أنا فما زالوا يَسْمَعونَني حَتَّى ولَوْ ساعَةً أو اثْنَتَيْنِ.

التلفاز: لَقَدْ أَضْحَكْتَني يا عَزيزي، كَما قُلْتُ لَكَ مِنْ قبلُ أَنَّهم لا يَسْمَعُونَكَ إلا عِنْدَ انْقِطاعِ الكَهْرِبَاءِ.

المذياع: أَتَعْلَمُ يا عَزيزي أنا أَرَى أنَّ كُلًّا مِنا مُفيدٌ وأنَّنا إنْ اسْتَمْرَرْنا بِالجِدالِ فَلَنْ نَصِلَ لِأَيِّ حَلٍّ، فَنَحْنُ كنا مُهِمَّيْنِ وسَنَبْقَى كذلك.

التلفاز: كَلامُك صَحيحٌ، عَلَينا التَّوقف عَنِ الشِّجار، لِأَنَّ لِكُلٍّ مِنا فَوائِدَه وأَضْرارَه.

Televizyon: Sen çok sıkıcısın. Seni bir saat ya da daha az bir süre dinleyip hemen kapatırlar.

Radyo: Senin yerine interneti koyduklarını unuttun mu? Artık onlar için önemli değilsin. Beni ise bir iki saat de olsa hâlâ dinliyorlar.

Televizyon: Beni güldürdün dostum. Sana daha önce de söylediğim gibi seni sadece elektrik kesilince dinliyorlar.

Radyo: Biliyor musun dostum? Ben inanıyorum ki aslında her ikimiz de faydalıyız ve biz böyle tartışmaya devam edersek hiçbir çözüme ulaşamayacağız. Biz eskiden önemliydik ve öyle de kalacağız.

Televizyon: Doğru söylüyorsun. Tartışmayı bırakmalıyız. Çünkü her birimizin bazı faydaları olduğu gibi bazı zararları da vardır.

Kaynak:http://mawdoo3.com/حوار_بين_التلفاز_والمذياع

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz كاد، أوشك، عسى، بدأ، شرع، أخذ gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda mukârabe, recâ ve şurû fiillerini bulunuz. Altını çiziniz. Bir sözlükten anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin cümle içindeki kullanımlarını ve irâb durumlarını كان grubu ile karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bir arkadaşınızla önce normal isim cümleleri kurup ardından da bu cümlelerin başına sırasıyla mukârabe, recâ ve şurû fiillerini getirerek oluşturacağınız ve yarışma havasında geçecek bir etkinlik düzenleyiniz.

DİL BİLGİSİ: EF'ÂLU'L-MUKÂRABE, EF'ÂLU'R-RECÂ VE EF'ÂLU'Ş-ŞURÛ

القواعد: أفعال المقاربة والرجاء و الشروع

Görüldüğü üzere konumuz üç ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade eden mukârebe (كاد) ve (أوشك); bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildiren recâ (عسى) ve bir eylemin başladığını ifade eden **ş**urû (بدأ – أخذ – شرع) fiilleridir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve mubtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. كان ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir.

Mukârabe, Recâ ve Şurû fiillerinin bu ortak özellikleri yanı sıra kendi aralarında birtakım farklılıklar da bulunmaktadır. Örneğin bu gruptaki fiillerin tümünün haberi daima muzâri bir fiille başlayan bir cümle iken, haber cümlesindeki muzâri fiilin başında bazı fiillerde (أن) edatı bulunur, bazılarında bulunmaz. Yani bu üç grup fiil, haber cümlesindeki muzâri fiilin başında (أن) edatı bulunup bulunmaması yönünden kendi aralarında ayrılırlar. Anlam açısından ise her birinin cümleye kattığı kendine özgü bir anlamı vardır. Şimdi bu fiillerin cümlenin anlamı ve irâbı üzerindeki etkileri ile fonksiyonlarını tek tek ele alalım.

Mukârabe (Yaklaşma) Fiilleri (كاد / يَكاد – أوْشك / يوشِك)

Mukârebe fiilleri; (كاد), (أوْشك) ve (كَرَبَ) fiillerinden oluşmakla birlikte, bu bölümde günümüzde kullanımına rastlanmayan, geçmişte de nadiren kullanılan (كَرَبَ) fiili üzerinde durulmayacaktır. Mukârebe fiilleri, bir isim cümlesinin başına gelerek o isim cümlesinin mubtedasını ref, haberini nasb ederler. Daha önce de değinildiği gibi bunların haberleri daima muzâriyle başlayan bir fiil cümlesi olmak zorundadır. Bundan dolayı da daima mahallen mansûb olurlar. Çünkü Arapçada cümleler mahalli irâba tabidirler. (كاد) ve (أوْشك) fiilleri mâzî ve muzâri her türlü şahıs çekimine girebilen fiillerdir. Oysa daha sonra görüleceği gibi şurû fiillerinin yalnızca mâzî formları bütün şahıs çekimlerine girebilmekte, recâ fiilinin ise mâzî formunun sadece üçüncü tekil muzekker ve muennes çekimleri yapılabilmektedir. Mukârabe fiillerinin haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce, bir nasb edatı olan (أن) getirilebileceği gibi getirilmese de olur. Fakat getirilme durumu daha sık rastlanan bir uygulama olarak yaygınlık kazanmıştır. Nasb edatı olan (أن)'in getirilmesi ya da getirilmemesi, cümlenin anlamı üzerinde herhangi bir değişiklik oluşturmaz. Mukârabe fiilleri, başında bulundukları isim cümlesine yaklaşma anlamı katarlar. Daha net bir ifadeyle cümledeki haberin meydana gelişinin yaklaştığını ya da meydana gelmek üzere olduğunu dile getirmek üzere kullanılırlar. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

كاد الخادمُ أن يَسْقُطَ من النّافِذة.

(Hizmetçi az kalsın pencereden düşüyordu./Hizmetçi pencereden düşeyazdı.)

يَكادُ الطِّفلُ الرَّضيعُ أنْ يَسْقُطَ من السُّلَّم.

(Bebek neredeyse merdivenden düşecek. /Bebek merdivenlerden düşmek üzere.)

كِدْتُ أطيرُ من الفَرَح.

(Sevinçten neredeyse uçacaktım. / Sevinçten uçayazdım.)

يَكادُ الموظَّفون أنْ يخْرُجوا مِنَ مكاتِبِهم.
(Memurlar ofislerinden çıkmak üzereler.)

أوْشَكَ بيتُنا القديم ينهارُ.
(Eski evimiz yıkılmak üzereydi./Eski evimiz neredeyse yıkılıyordu.)

تُوشِكُ حافلةُ السُّياح أن تصطدِمَ بحائطِ القصر.
(Turist otobüsü sarayın duvarına vurmak üzere. /Turist otobüsü neredeyse sarayın duvarına vuracak.)

Yaklaşma fiillerinin (كاد-أوْشك) haberi olan muzâri fiilin başına (أن) gelebilir veya gelmeyebilir.

(كاد) ile (أوْشك) fiilleri arasında anlam açısından bir fark bulunmamaktadır.

Şimdi mukârabe fiillerinin cümleye kattıkları anlamı ve irâbını ele alalım:

كاد الولدُ أنْ يَسْقُطَ على الأرض.
(Çocuk neredeyse yere düşüyordu./ Çocuk yere düşmek üzereydi.)

كاد	: Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
الولدُ	: (كاد)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
أنْ	: Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
يسقطَ	: Mansûb muzâri fiil, fâili müstetir zamir (هو), nasb alâmeti sondaki fetha.
أنْ يسقطَ	: (كاد)'nin haberi, mahallen mansûb.
على	: Harf-i cer
الأرض	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

كاد الوَالِدانِ يَبْكِيان مِنَ الفَرَح.
(Anne-baba neredeyse mutluluktan ağlayacaktı./Anne-baba mutluluktan ağlamak üzereydi.)

كاد	: Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
الوالدان	: (كاد)'nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil.
يبكيان	: Muzâri fiil, 3. ikil eril şahıs kipi, fâili bitişik özne zamiri elif (ا).
من	: Harf-i cer
الفرح	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
يبكيان مِنَ الفَرَح	: Cümle olarak (كاد)'nin haberi, mahallen mansûb.

أَوْشَكَ المُعْتَمِرون أَنْ يَعودوا إلى الوَطن. (Umreciler vatana dönmek üzereler).

أوشك : Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
المعتمرون : (أوشك)'nin ismi, merfû, ref alâmeti vav, çünkü düzenli eril çoğul.
أنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
يعودوا : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (و).
إلى : Harf-i cer
الوطن : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
أن يعودوا إلى الوَطن : Cümle olarak (أوشك)'nin haberi, mahallen mansûb.

أَوْشَكَت التِّلْميذاتُ أنْ يَصِلْنَ إلى المَدرَسَة. (Kız öğrenciler okula ulaşmak üzereler).

أوشكت : Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.
التلميذاتُ : (أوشك)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
أن : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
يصلن : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mahallen mansûb, çünkü nun-u nisve dolayısıyla sükûn üzere mebnîdir. Fâili, bitişik özne zamiri nûn-u nisvedir.
إلى : Harf-i cer
المدرسة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
أن يصلن إلى المَدرَسَة : Cümle olarak (أوشك)'nin haberi, mahallen mansûb.

Recâ (Umut) Fiilleri (عَسَى)

Recâ fiilleri her ne kadar (إخْلَوْلَقَ–حَرَى–عسى) olmak üzere üç tane ise de bunlardan (حَرَى) ve (إخْلَوْلَقَ) modern Arapçada pek kullanılmadığından burada da yer almayacaktır. Tıpkı mukârabe fiillerinde olduğu gibi recâ fiilleri de, bir isim cümlesinin başına gelerek isim ve haber alırlar. İsimleri merfû, haberleri mansûbdur. İsim cümlesinin mubtedasını kendilerine isim olarak, haberini de kendilerine haber olarak alırlar. Haberleri, mukârebe fiillerinde olduğu gibi daima muzâri fiil olarak gelir. Fakat recâ fiillerinin mukârabe fiillerinden farkı, haber olan muzâri fiilin başında (أنْ)'in çoğunlukla kullanılıyor oluşudur. Başka bir ifadeyle (أن) edatının muzârinin başında yer alıp almaması konusunda mukârabe fiilleri, recâ fiillerine göre daha esnek bir yapıdadır. Bu iki fiil türü arasındaki diğer bir fark ise, mukârabe fiilleri muzâri olarak da kullanılabilirken, recâ fiillerinin muzâri kullanımının olmamasıdır. Recâ fiilinin mâzî çekimi yapılabilmekle birlikte (هو) ve (هي) dışındaki çekimleri yaygın değildir. Recâ fiili, içinde bulunduğu cümleye umut/beklenti anlamı katar. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

عَسَى الطَّباخُ الجديدُ أنْ يَطْبُخَ أَطْعِمَة لذيذةً. (Umulur ki yeni aşçı lezzetli yemekler pişirir.)

عَسَتْ أسْئِلةُ الامْتِحان أنْ تَكونَ سهلةً. (Umarım sınav soruları kolay olur.)

عَسَى المريضُ أنْ يُشْفَى بِأقْربِ وَقْت. (Umarım hasta en yakın zamanda iyileşir.)

عَسَى الطَّبيب أنْ لا يَخْرُجَ من المُسْتَشْفى قبْلَ أنْ نَصِلَ إليه.
(Umulur ki doktor biz oraya varmadan önce hastaneden çıkmaz.)

Recâ fiillerinin haberi olan muzâri fiilin başına çoğunlukla (أن) gelir. (عسى) fiili, sadece mâzî formda 3. tekil eril veya dişil yapıda kullanılsa da, anlamı "umulur ki, umarız ki, umarım, umarız" karşılıklarından biri ile Türkçeye aktarılabilir.

Şimdi recâ fiilinin cümleye kattığı anlamı ve irâbını ele alalım:

عَسَى اللهُ أنْ يغْفِرَ لَكُم ذُنوبَكم. (Umulur ki Allah günahlarınızı bağışlar).

عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

اللهُ : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

أنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يغفرَ : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. Fâili, gizli zamir (هو).

لكم : Câr-mecrûr; (كُم) mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.

ذُنوبَكم : (ذُنوبَ) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; ayrıca muzâf. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.

أنْ يغفرَ لَكُم ذُنوبَكم : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

عَسَى العامِلان أن يُتْقِنا عَمَلَهما. (Umarım bu iki işçi işlerini iyi yapmıştır).

عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

العامِلان : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki elif, çünkü ikil.

أنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يُتقنا : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (ا).

عملَهما : (عملَ) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf. (هما) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.

أن يُتْقِنا عَمَلَهما : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

عَسَى السَّائِقون أنْ يَتَّبِعوا قَواعِدَ المُرور. (Umarız ki şoförler trafik kurallarına uyarlar).

عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

السائقون : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti vav, çünkü düzenli eril çoğul.

أنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يَتَّبِعوا : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (و).

قواعدَ : (يتّبعوا) fiilinin mef'ûlun bihi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.

المرور : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أنْ يَتَّبِعوا قَواعِدَ المرور : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

(Umarım bayan memurlar vazifelerinde başarılı olurlar.) عَسَت الموظَّفاتُ أنْ يَنجَحْنَ في وَظيفَتِهِنَّ.

عَسَت : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.

الموظَّفاتُ :(عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

أنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يَنجحْنَ : Muzâri fiil, (أنْ)'den dolayı mahallen mansûb, çünkü nun-u nisve dolayısıyla sükûn üzere mebnîdir. Fâili, bitişik özne zamiri nûn-u nisvedir.

في : Harf-i cer

وظيفتِهِنَّ : (وظيفة) Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf. (هنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

أنْ يَنجحْن في وظيفتِهن : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

dikkat

Recâ fiili olan (عَسَى)'nın ardından zahir bir isim gelmeden doğrudan (أن) ile başlayan bir muzâri fiil gelirse bu durumda (عَسَى) bir recâ fiili olarak değil, artık tam bir fiil olarak kullanılıyor demektir. Bu yüzden kendisinden sonra gelen ve (أن) ile başlayan muzâri fiil (masdar-ı müevvel) de artık (عَسَى)'nın ismi değil, fâili konumundadır ve mahallen merfûdur.

Örnek:

﴿عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئاً وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ *Bakara Sûresi* 216

Şurû (Başlama) Fiilleri (بدأ – أخذ – شرع – جعل – أنشأ...)

İsim cümlesinin başında kullanılarak kendilerine fâil ve mef'ûl almak yerine isim ve haber alan fiil gruplarından bir diğeri ise şurû fiilleridir. İsmini ref, haberini nasb eden şurû fiillerinin mukârabe ve recâ fiillerinden en önemli farkı, cümlede haber olarak gelen muzâri fiillerin başına hiçbir zaman أن nasb edatının gelmemesidir. Şurû fiilleri cümlenin esas fiiline, başlama anlamı katar. Aşağıdaki cümleleri inceleyelim:

بَدَأَ المريضُ يَأْكُلُ قليلا هذا الصباح. (Bu sabah hasta biraz yemeğe başladı).

أَخَذَ معلِّمُنا يَشْرَحُ لنا المَوْضوع مِن البِداية. (Öğretmenimiz bize konuyu baştan anlatmaya başladı).

شَرِعَ الحُجاجُ الذين أَدُّوا فريضة الحجِّ يُغادِرون مكة.
(Hac farizasını yerine getiren hacılar Mekke'den ayrılmaya başladılar.)

dikkat

Şurû fiillerinin (بَدَأَ–أخَذَ–شَرَعَ–جعل–أَنْشَأَ) haberi olan muzâri fiilin başına hiçbir zaman (أن) gelmez.

Şimdi şurû fiillerinin cümleye kattığı anlamı ve irâbını ele alalım:

بَدَأَ الأستاذُ يُلقِي مُحاضَرتَه. (Hoca konferansını vermeye başladı).

بدأ : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

الأستاذُ : (بدأ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يُلقِي : Muzârî fiil, 3. tekil eril şahıs kipi. Fâili gizli zamir (هو).

محاضرتَه : (محاضرة) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf. (هـ) zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

يُلقِي مُحاضَرتَه : Cümle olarak (بدأ)'nin haberi, mahallen mansûb.

أخذ المُحامِيانِ يُدافِعان عَن المُتَّهَمينَ. (İki avukat sanıkları savunmaya başladı).

أخذ : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

المحاميان : (أخذ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil.

يُدافعان : Muzâri fiil, 3. ikil eril şahıs kipi. Fâili bitişik özne zamiri (ا)elif.

عن : Harf-i cer

المتهمين : Mecrûr, cer alâmeti yâ (ي), çünkü düzenli eril çoğul.

يُدافِعان عَن المُتَّهَمين: Cümle olarak (بدأ)'nin haberi, mahallen mansûb.

جَعَلَ المُزارِعُونَ يَحْصُدونَ الثِّمارَ. (Çiftçiler ürünü hasat etmeye başladılar).

جَعَلَ : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

المُزارِعونَ :(جعل)'nin ismi, merfû, ref alâmeti vâv (و) çünkü düzenli eril çoğul.

يَحْصُدونَ : Muzâri fiil, 3. çoğul eril şahıs kipi. Fâili bitişik özne zamiri vâv (و).

الثِّمارَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

يحصدون الثمار: Cümle olarak (جعل)'nin haberi, mahallen mansûb.

شَرَعَت الطبيباتُ يُجْرِينَ العَمَلية الجراحِيَّة. (Kadın doktorlar cerrahi operasyona başladılar).

شرعت : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.

الطبيباتُ : (شرع)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يُجرين : Muzâri fiil, 3. çoğul dişil şahıs kipi, Fâili bitişik özne zamiri nun-u nisve..

العمليةَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsûf.

الجراحية : (العملية)'nin sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirli ve mansûbdur. Nasb alâmeti sondaki fethadır.

يُجْرينَ العَمَلية الجراحِيَّة: Cümle olarak (شرع)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

dikkat

Şurû (başlama) fiillerinden sonra muzâri fiil gelmiyorsa bunlar şurû fiili olarak değil, normal fiil olarak etki yaparak fâil ve mef'ûl alırlar.

(Şurû Fiili)	(Öğrenci yazmaya başladı.)	أَخَذَ الطَّالِبُ يَكْتُبُ.
(Tam Fiil)	(Öğrenci kalemi aldı.)	أخذَ الطَّالِبُ القَلَمَ.
(Tam Fiil)	(Kadın çalışanlar işe sabah 08:00'de başladılar.)	بدأتْ العاملاتُ العملَ في الثامنةِ صباحاً.
(Şurû Fiili)	(Hatip toplantıda konuşmaya başladı.)	أنْشَأَ الخَطيبُ يتَكلَّمُ في الاجتماع.
(Tam Fiil)	(Sağlık Bakanlığı yeni hastaneler inşa etti.)	أنْشأَتْ وِزارةُ الصِّحة مستَشْفياتٍ جديدةً.

Öğrenme Çıktısı

2 Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

Kur'ân-ı Kerim'de mukârebe, recâ ve şurû fiilleri geçiyor mu araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin haberlerini başlarına أنْ gelmesi bakımından birbirleriyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerini anlam ve kullanım bakımlarından özetleyerek ve örnek cümleler içinde kullanarak bir arkadaşınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Bir şeye uydu, riayet etti, bağlı kaldı	تَقَيّد بِ...

يُحاوِلُ المُعلِّمُ أنْ يتَقيَّدَ بِالنِّظام الجديد.
(Öğretmen yeni sisteme riayet etmeye çalışıyor.)

المُنْتَظَرُ من الحكومةِ أن تتقيَّدَ بِبَرْنامجِها الاقْتصادي.
(Hükümetten beklenen, ekonomik programına bağlı kalmasıdır.)

تَقيَّدَ سائقُ الباص بقواعدِ المرورِ.
(Otobüs şoförü trafik kurallarına uydu.)

تَقيَّدَ الطرفانِ بقرارِ المحكمةِ.
(İki taraf (taraflar) mahkeme kararına uydular).

Bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı	تَمَتَّعَ بِ...

أتَمَتَّعُ بِقِراءَةِ الكِتاب على الأَريكة في أيامِ العُطْلة.
(Tatil günlerinde koltukta kitap okumanın tadını çıkarırım.)

يتَمَتَّعُ السُّياحُ بِمُشاهدَةِ المناظِرِ الجميلة في بلادنا.
(Turistler ülkemizdeki güzel manzaraları izlemenin keyfini çıkarıyorlar.)

تَتَمَتَّعُ والِدتي اليوم بصِحَّةٍ جيِّدةٍ بعد عَمَلِيَّة جِراحِيّة أُجْرِيت قبْلَ سنَتينِ.
(İki yıl önce yapılan ameliyattan sonra annem bugün sağlıklı olmanın keyfini sürüyor.)

تَتَمَتَّعُ المرأةُ في تُركيا بكامل حقوقها.
(Türkiye'de kadınlar bütün haklarından yararlanırlar).

أَخَذَ الأولادُ يتَمَتَّعون بالثَّلج.
(Çocuklar karın keyfini çıkarmaya başladılar.)

Bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti	أَحْجَمَ عَنْ...

أحْجَمَ أعْضاءُ المجلس عن التصويت.
(Meclis üyeleri oylamadan vazgeçtiler.)

أنا أحْجَمْتُ عن قِيادةِ سيارتي لِأسبابٍ مختلفةٍ.
(Çeşitli nedenlerden dolayı otomobilimi kullanmayı bıraktım.)

أحْجَمْتُ عن طلَبِي في تَغْيير الجامعة.
(Üniversite değiştirme talebimden vazgeçtim.)

تركيا سَتُواصِل دِفاعَها عن القَضِيَّة الفِلسطِينيَّة حتّى لو أَحْجَمَ الجَميعُ عن نُصْرَة فلسطين.
(Herkes Filistin'i desteklemeyi bıraksa dahi Türkiye Filistin davasını savunmayı sürdürecektir.)

أحْجَمَتْ أُخْتِي عن قرارها في عَدَمِ الزواج قبل التَّخَرُّج مِن الجامِعَة.
(Kız kardeşim üniversiteden mezun olmadan önce evlenmeme konusundaki kararından vazgeçti.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Bu bölümde ele alınan harf-i cerli fiillerle cümleler kurarak Arapça bilen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

في الحقيقة
Gerçekte, aslında, doğrusu

في الحقيقة يخافُ كثيرٌ من الناس الذَّهاب إلى طبيبِ الأَسنان.
(Aslında insanların çoğu diş doktoruna gitmekten korkar.)

ظَنَّ الكُلُّ أنه سافر إلى أوروبا، ولكنه في الحقيقة كان في قريتِهِ مشغولاً بكتابةِ رِوايتِهِ الأخيرة.
(Herkes onun Avrupa'ya gittiğini sandı, ancak o aslında köyünde son romanını yazmakla meşguldü.)

في الحقيقة كنْتُ في طفولتي أريدُ أنْ أكونَ شُرْطيا ولكن أصبحتُ طبيبا.
(Aslında çocukken polis olmak istiyordum ama doktor oldum.)

كُلِّي آذانٌ مُصْغية
Dikkatle dinliyorum, can kulağıyla dinliyorum, kulak kesildim

هذه المُحاضَرة مُهِمَّة جدا. أنا كُلِّي آذانٌ مُصْغِية.
Bu ders çok önemli. Tüm dikkatimle dinliyorum.

أخْبِرْني عَنْ التّطوُّرات الأَخِيرَة، أنا كُلِّي آذانٌ مُصْغِيَة.
(Bana son gelişmelerden bahset, pür dikkat seni dinliyorum.)

تابعْ كلامَكَ كُلِّي آذانٌ مُصْغية.
(Sen sözüne devam et, ben pür dikkat dinliyorum.)

كِدْتُ أَموتُ من...
Az kalsın ...dan ölmek üzereydim.
Neredeyse ...den ölüyordum.

مُنْذُ أمْسِ لـمْ آكُلْ شيْئاً فكِدْتُ أموتُ مِنَ الجوعِ.
Dünden beri bir şey yemedim, neredeyse açlıktan ölüyordum.

نَسيتُ حَقيبَتي في الحافلة كِدْتُ أموتُ مِنَ التَّوتُّرِ.
(Çantamı otobüste unuttum, az daha stresten ölüyordum.)

سَمِعتُ أَصْواتًا غريبةً من الطَّابِقِ الأولِ كِدْتُ أموتُ مِنَ الخوفِ.
(Alt kattan garip sesler duydum, neredeyse korkudan ölecektim.)

لَمْ أَجِدْكَ في أيِّ مكان يا ابْني كِدْتُ أموتُ مِنَ القَلَقِ.
(Seni hiçbir yerde bulamadım oğlum, neredeyse kaygıdan ölecektim.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Bu bölümde geçen kalıp ifadeleri internette araştırınız, hangi bağlamlarda kullanıldıklarına dikkat ediniz.	Verilen kalıp ifadelerle kurduğunuz cümleleri Arapça bilen arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma قراءة

الحَضارَةُ الإِسْلامِيَّة

كادَت الفِتْنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفاةِ الرَّسولِ (ص) وأوْشَكَ المُرْتَدُّونَ أنْ يَتكاثَروا، فَبَدَأَ أبو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُم إلى الإسْلامِ ثانِيةً وأَخَذَ يُرْسِلُ إليهِم الرُّسُلَ، عَسَى المُرْتَدُّونَ أنْ يَرجِعوا إلى الله ويَتُوبُوا، ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهم بِجُنودِ الإسْلام. وجَعلَ أبو بكرٍ (ض) يَدْعُو اللهَ ويَتَضَرَّعُ إليه أنْ يُهْدِيَهم حتّى نَصَرَه اللهُ عَلَيْهم وقَضَى على تلك الفِتْنَةِ تَمامًا، وكَتَبَ اللهُ لِلدَّعوةِ الإسْلامِيَّةِ البَقاءَ والانْتِشار.

بَعْدَ وَفاةِ الرَّسولِ (ص) بِعِدَّةِ قُرونٍ كادت الحَضارَةُ الإسْلامِيَّة تَغْزو العالَمَ كلَّه، وأوْشَكَتْ أنْ تُسَيْطِرَ عليه لولا كَيدُ الاسْتِعْمار. فقد أخَذَ الاسْتِعْمارُ يَبْذُلُ الجُهْدَ لِنَشْرِ حَضارَتِه وبَدَأَ يُعِدُّ لذلك المالَ والمُفَكِّرينَ، وأخَذَ يَتَّخِذُ له مَواقِعَ في أَماكِنَ كثيرةٍ مِنَ العالَمِ، وشَرَعَ يَنْشُرُ أفكارَهُ في إصْرارٍ عَسَى أن يَنالَ مِن تلك الحَضارةِ الإسْلامِيةِ الأَصِيلةِ ولكنه لَمْ يَنْجَحْ، فقد تَنَبَّه قادةُ الفِكْرِ في العالَمِ الإسْلامي لِأَهْدافِه وما زالوا يَبْذُلونَ الجُهْدَ والمالَ لِمُقاوَمةِ أفْكارِ الاسْتِعْمار الخَبيثَة.

بتصرف من كتاب القواعد العربية الميسرة 3

İslam Medeniyeti

Hz. Peygamber (s.a.v.) in vefatından sonra fitne neredeyse her tarafı sarmış, dinden dönenlerin sayısı çoğalmaya yüz tutmuştu. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Allah'a dönmeleri ve tövbe etmeleri umuduyla onları yeniden İslam'a davet etmeye ve kendilerine elçiler göndermeye başladı. Ardından da İslam ordusu vasıtasıyla onlara hadlerini bildirmeye koyuldu. Hz. Ebu Bekir (r.a.) Allah'a onları hidayete erdirmesi için dua etmeye ve yakarmaya başladı. Sonunda Allah, onlara karşı Ebu Bekir (r.a)'e yardım etti ve fitne tamamen ortadan kalktı. Böylece Allah, İslam Daveti'nin devamını ve yayılmasını nasip etti.

Hz. Peygamber (s.a.v.) in vefatından birkaç asır sonra İslam Medeniyeti neredeyse bütün dünyayı kuşatmak ve eğer emperyalizmin entrikaları olmasa bütün dünyaya hâkim olmak üzereydi. Emperyalizm, kendi medeniyetini yaymak için derhal yola koyuldu ve bunun için para bulmaya ve düşünürler yetiştirmeye başladı. Bu asil İslam Medeniyeti'ne zarar vermek umuduyla dünyanın pek çok yerinde kendine mevziler edinmeye, ısrarlı bir şekilde düşüncelerini yaymaya başladı, ama başarılı olamadı. Zira İslam Dünyası'nın fikir öncüleri, emperyalizmin hedeflerinin farkına vardılar. Onlar hâlâ Emperyalizmin habis fikirleriyle mücadele etmek için hem para hem de çaba sarf etmeye devam etmektedirler.

okuma anlama — فهم المقروء

1. Yukarıdaki metinde mukârabe fiillerinin altına bir, şurû fillerinin altına iki ve recâ fiillerinin altına üç çizgi koyunuz.
2. Yukarıdaki metinde mukârabe, şurû ve recâ fiillerinin isim ve haberlerini bulunuz.
3. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

1. هَل انْتَشَرت الفتنةُ بعْدَ وفاةِ الرَّسول (ص)؟
2. لماذا أَرْسل أبو بَكر (ض) الرُّسُلَ إلى المرتَدِّينَ؟
3. هل سَيْطَرَت الحضارةُ الإسْلامِيَّة على العالمِ كله؟
4. هل استطاعَ الاستعمارُ تحقيق أهدافه؟

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

العِلمُ في الصِّغَر كالنقشِ على الحجر.

Küçük yaşta öğrenilen ilim taşa işlenen nakış gibidir. (Ağaç yaşken eğilir.)

جَليسُ المَرءِ مِثله.

Kişinin arkadaşı kendisine benzer. (Arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.)

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالحياة

السائق

أنا سائقُ سيّارةِ أُجْرةٍ. أَعيشُ حياةً مُتواضِعَة، أَذْهَبُ مِنْ مَنْزِلي إلى مَوْقِفِ السَّيَّاراتِ، ومِنْ مَوْقِفِ السَّيَّاراتِ إلى مَنْزِلي. أُحِبُّ زَوْجَتي وأولادي، وهم يُحِبُّونَني. لَدَيْنَا تِلْفَازٌ، نَقْضِي أمامَه مُجْتَمِعين بعضَ الوقتِ. وقدْ وَعَدْتُهُمْ الذَّهابَ إلى حديقةِ الحَيواناتِ في نهايةِ الأُسْبوع، فكَادُوا يَطِيرُونَ من الفرحِ. في صبيحة ذلك اليوم تَوَجَّهْتُ إلى موقفِ السَّيَّارات، وَخرجْتُ بسيَّارتي أَطْلُبُ رِزْقِي. وبَدَأْتُ يَوْمِي بِمُخَالَفَةٍ صريحةٍ لِنظَامِ المرُورِ. وصَعِدَتِ السَّيَّارةُ فجأة على الرَّصِيفِ وكَادَتْ تَصْدِمُ كَلْبًا. فبدأ الكلب يَعْدُو خَلفِي وهو يحاول أنْ يَلْحَقَ بَالسيَّارةِ، ثم اخْتَلَفْتُ مع سَائِقِ سَيَّارةٍ، فَغَضِبَ عَلَيَّ وأوشكتُ أنْ أتشاجَرَ معه.

وقَصَدْتُ رُكْنًا خَالِيًا قَرِيبًا مِنَ البحرِ، وَوقفْتُ بِالسيَّارة، وأخذْتُ أَنْظُرُ إلى صَفْحَةِ البحر تَنْعَكِسُ عليها أَشِعَّةُ الشمسِ. وكان يهُبُّ نَسِيمٌ خفيفٌ، فعسى هذا النسيم أن ينعشني، فاسْتَرَحْتُ واطْمَأَنَّ قلبي، ثمّ جَعلتُ أسوق سيارتي نحوَ أحدِ الفَنَادِقِ. رَأَيْتُ سَائِحًا أَجْنَبِيًّا يُشير إليَّ وحملتُه إلى المَتْحَفِ في هُدُوءٍ وسلامٍ. ومِنْ هناك أَخذْتُ بَعْضَ رِجَالِ الأعمالِ إلى وسطِ المدينةِ. وفي نهاية اليوم عُدْتُ إلى دَارِي ثمَّ تَناولتُ طَعَامي مع أسرتي هَنِيئًا مَرِيئًا. وشكرت الله لِنِعَمِهِ علينا وحِمايَتِهِ لنا من الشرور.

Kaynak: *el-Arabiyye li'n-Nâşiîn.*

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde mukârabe, recâ ve şurû fiillerini tespit ederek isim ve haberlerini belirleyiniz.

1. أخَذَ الجيشُ يُقاتِلُ الأَعْداء.
2. عسى اللهُ أن يَرْحَمَكُم.
3. أخَذَ محمدٌ يَبْنِي بَيْتَهُ.
4. عسى الامتحانُ أن يكونَ سهلاً.
5. أوْشَكَ المجاهِدونَ أن يَنْتَصِروا.

2- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere şurû fiillerinden birini getiriniz.

1. ....الزرع ينمو.
2. ....الوزراء يَحضُرون إلى قاعة المؤتمر.
3. ....المهندس يُصْلِحُ السيّارة.
4. ....الطلاب يَفْهَمون الدرس.
5. ....الطبيبات يُعالِجْنَ المرضى.

3- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mukârabe fiillerinden birini getiriniz.

1. ....الطلابُ بكلية الطب أن يُصْبِحوا أطِبّاء.
2. ....الطفلُ أن يَسْقُطَ من الشُّرْفَة.
3. ....المنزلُ يَتِمُّ بناؤُهُ.
4. ....الأزمةُ أن تَنْتَهِي.
5. ....أموتُ من الجوعِ والعَطش.

4- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere haberin başında (أن) kullanılıp kullanılmaması durumuna göre recâ veya şurû fiili getiriniz.

1. ....أخي أنْ يَنجح.
2. ....الأستاذُ يشرح الدَّرس.
3. ....المطر أن ينزل.
4. ....رَبُّكم أن يرحَمَكم.
5. ....المطر يتساقط.

5- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere gelmesi gereken kelimeyi parantez içinde verilenler arasından seçiniz.

1. عَسى ....أن يُوَحِّدوا كلمتهم. (المسلمون– المسْلمينَ–المُسْلمُ)
2. عَسى........ أن يَنْتَهي من المشروع. (الأمُّ– الموظَّفةُ–خالدٌ)
3. عسى........ أن يوفقنا في الامتحان. (المُديرة– الله– نَحنُ)

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak cevaplayınız.

1. هل فازَ أصدقاؤُك في المُسابَقة؟ (كاد)
لا،...
2. هل انْتَهى العمّالُ مِن بناءِ المسجد؟ (أوشك)
لا،...
3. هل اتَّفَقْتُم على حلٍّ لهذه المشكلة؟ (كاد)
لا،...
4. هل بَحثَ الرؤساءُ الأزمةَ اللبنانيّة؟ (أخذ)
نعم،...
5. هل كَتَب عبدُ الله التقريرَ الأُسْبوعِي؟ (بدأ)
نعم،...

7- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak yeniden yazınız.

1. أَرْجو أن يَشْتَرِكَ محمد وجابِر في رِحْلة الجامعة. (عسى)
2. سَيَنْتَهي الأديبُ من محاضِرتِه. (كاد)
3. سيبدأُ الاجتماعُ بعدَ قليل. (يوشك)
4. أرجو أن يَعْطِف الأغْنِياءُ على الفُقراء. (عسى)
5. تَسْتَمِع سعاد إلى نَشْرةِ الأخبار. (أخذ)

8- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin irâbını yapınız.

1. أخذ محمد يذاكر دروسه .
2. كادت عائشة أن تسكب الماء.
3. جعل الرسام يرسم لوحته.
4. بدأ المهندس يبني عمارتين.
5. عسى الطلاب أن يستعدّوا للامتحان.

9- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir haber getiriniz.

1. عسى العدل .... في كل أنحاء الأرض. (أَنْ يَنْتَشِرَ – لَنْ يَنْتَشِرَ – اِنْتَشَرَ)
2. أخذ اللاعبون .... إلى أرض الملعب. (أن يَنْزِلوا – ينْزِلون – نَزَلوا)
3. أوشكت الشمس .... (أنْ تطْلَعَ – طَلَع – يطْلَعُ)
4. كاد اليأس .... إلى قنوط. (أنْ يَقودَ – أنْ تَقودَ – قاد)
5. عسَى الثلج .... (تَساقَطَ – لَمْ يتَساقطْ– أَنْ يَتَساقطَ)

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun harf-i cerleri getiriniz.

1. أحْجِمْ .... الشَّجار مع الجيران.
2. نحن مُتقيِّدون.......الأوامر والنَّواهي.
3. لا تتمتَّعُ بعضُ الموظفات ....حقوقِهن
4. أحْجِمْنا.......... الاشْتراك في ذلك الاجتماع.
5. هذه السنة سنَتَمَتَّعُ ......عطلة طويلة في الصيف.

11- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كادت السفينة أن تغرق.
2. عسى الصيّاد أن يصيب.
3. أوشكت النقود أن تنتهي.
4. بدأت الحافلة تتحرك.
5. جعل المدرس يشرح الدرس.

12- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hasta iyileşmek üzere.
2. İşçiler çalışmaya başladılar.
3. Umarım yemek hazırdır.
4. Yaz tatili başlamak üzere.
5. Gençler namaz kılmaya başladı.

1

Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz كاد، أوشك، عسى، بدأ، شرع، أخذ gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 7

Verilen diyalogla bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, ibarelerin günlük dildeki kullanımlarına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Mukârabe, Recâ ve Şurû fiilleri

Arapçada *mukârabe, recâ* ve *şurû* fiilleri diye adlandırılan ve gramatik fonksiyonları açısından (كان) ve grubuna benzeyen fiiller grubu bulunmaktadır. Bunlardan, bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade etmek üzere kullanılan (كاد) ve (أوشك) fiillerine mukârabe (yaklaşma) fiilleri denir. Bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildirmede kullanılan (عسى) fiili ise recâ (umut) fiili diye adlandırılır. Bir eylemin başladığını dile getirmede kullanılan (بدأ – أخذ – شرع) gibi fiillere de şurû (başlama) fiilleri denir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve mubtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. (كان) ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir. Ancak bu fiiller, haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce (أن) gelip gelmemesi hususunda birbirinden farklı özelliklere sahiptirler. Mukârabe fiillerinin haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce, (أن) getirilebileceği gibi getirilmese de olur. Fakat getirilme durumu daha sık rastlanan bir uygulama olarak yaygınlık kazanmıştır. Recâ fiillerinin haberi olan muzâri fiilin başına çoğunlukla (أن) gelir. Şurû fiillerinin mukârabe ve recâ fiillerinden en önemli farkı, cümlede haber olarak gelen muzâri fiillerin başına hiçbir zaman (أن) nasb edatının gelmemesidir.

كاد الولدُ أنْ يَسْقُطَ على الأرض.

(Çocuk neredeyse yere düşüyordu. / Çocuk yere düşmek üzereydi.)

عَسَى العامِلان أن يُتْقِنا عَمَلَهما.

(Umarım bu iki işçi işlerini iyi yapmıştır.)

بَدَأَ الأستاذُ يُلقِي مُحاضَرتَه.

(Hoca konferansını vermeye başladı.)

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

تَقَيَّدَ بِ...: Uydu, riayet etti, bağlı kaldı

يُحاوِلُ المُعلِّمُ أنْ يَتَقيَّدَ بِالنِّظام الجديد. (Öğretmen yeni sisteme riayet etmeye çalışıyor.)

تَمَتَّعَ بِ...: Bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı

أَخَذَ الأولادُ يتمَتَّعون بالثَّلج. (Çocuklar karın keyfini çıkarmaya başladılar.)

أَحْجَمَ عَنْ...: Bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti

أحْجَمَ أعْضاءُ المجلس عن التصويت. (Meclis üyeleri oylamadan vazgeçtiler.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"في الحقيقة" (Gerçekte, aslında, doğrusu), "كُلِّي آذانٌ مُصْغية" (Dikkatle dinliyorum.), "كِدْتُ أَموتُ من..." (Az kalsın ...dan ölmek üzereydim. Neredeyse ...den ölüyordum.) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

في الحقيقة كُنْتُ في طفولتي أريدُ أنْ أكونَ شُرْطيا ولكن أصبحتُ طبيبا.
(Aslında çocukken polis olmak istiyordum ama doktor oldum.)

تابِعْ كلامَكَ كُلِّي آذانٌ مُصْغية.
(Sen sözüne devam et, ben pür dikkat dinliyorum.)

مُنْذُ أمْسِ لَمْ آكُلْ شيْئاً فكِدْتُ أموتُ مِنَ الجوع.
(Dünden beri bir şey yemedim, neredeyse açlıktan ölüyordum.)

1 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde mukârabe fiili vardır?

A. أَنْشَأَتِ السَّماءُ تُمْطِرُ.
B. شَرَعَ الجَيْشُ يَتَحَرَّكُ.
C. أخَذَ البِناءُ يَنهارُ.
D. عسى الْهَوَاءُ أنْ يَعْتَدِلَ.
E. أوشَكَ الصَّيفُ أن يَنْقَضي.

2 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde recâ fiili vardır?

A. كادتِ الشَّمْسُ تَغيبُ.
B. أَوْشَكَ الْمَالُ أنْ يَنْفَدَ.
C. عَسى الضِّيقُ أنْ يَنْفَرِجَ.
D. شَرَعَ الطِّفْلُ يَبْكِي.
E. عسى أن يرحمنا اللهُ.

3 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde şurû fiili vardır?

A. بدأت الأشجارُ تُورق.
B. تكاد الحربُ تَضَعُ أوْزارها.
C. عسى الرَّخاءُ أن يدوم.
D. أوشك الزهرُ أن يذبل.
E. أخذ الطالبُ الكتاب.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde (أنْ) hatalı kullanılmıştır?

A. أوشك الناسُ أن يَمُوتوا مِن البَرد.
B. جَعلَت الكِلابُ أن تَنْبَح.
C. كادَ الفلاحُ أن يَحْصُدَ القَمْح.
D. عسى الجَوُّ أن يكونَ مُشْمِسا.
E. عسى أن تَكونَ ناجِحا.

5 Cümledeki boşluğu doğru olarak tamamlayan haberi bulunuz.

عسى السَّلام .... في العالَم.

A. أن يَشْرَح
B. أن يَذْهَب
C. أن يَنْتَشِر
D. أن يقبل
E. أن يَلْعَب

6 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan ismi bulunuz.

بدأ .... يُواسُون الفقراء.

A. الأشجار
B. المتشاجرين
C. الأمراض
D. الأغنياء
E. الرجل

7 "Mühendislik fakültesi öğrencileri mühendis olmak üzereler." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. كادوا طَلَبَةُ كُلِّيَّةِ الهَنْدَسَة أنْ يكونوا مُهَندِسونَ.
B. كاد طَلَبَةُ كُلِّيَّةِ الهَنْدَسَة أنْ يكونوا مُهَندِسين.
C. كادت طَلَبَةُ كُلِّيَّةِ الهَنْدَسَة أنْ تكون مُهَندِسات.
D. عسى طَلَبَةُ كُلِّيَّةِ الهَنْدَسَة أنْ يكونوا مُهَندِسين.
E. أخذ طَلَبَةُ كُلِّيَّةِ الهَنْدَسَة أنْ يكونوا مُهَندِسين.

8 "Umarım hacılar ülkelerine sağ salim dönerler." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. عسى أن يرجع الحاج إلى بلده سالماً.

B. عسى الحجاج يرجعوا إلى بلادهم سالمين.

C. عسى الحاج أن يرجع إلى بلده سالماً.

D. عسى أن يرجعوا الحجاج إلى بلادهم سالمين.

E. عسى الحجاج أن يرجعوا إلى بلادهم سالمين.

9 "بدأ المزارعون يزرعون الحقول." cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. Çiftçiler tarlaları ekmeye başladılar.

B. Çiftçiler tarlaları ekmek üzereler.

C. Umarım çiftçiler tarlaları ekerler.

D. Tarlalar çiftçiler tarafından ekilmeye başlandı.

E. Çiftçilerin tarlaları ekilmek üzere.

10 "أوشكت الطائرةُ أن تَهبطَ على أرضِ المَطار." cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

A. Uçaklar havaalanına inmeye başladı.

B. Havaalanına yağmur yağmak üzere.

C. Uçak havaalanında yere düşmek üzere.

D. Uçak havaalanına inmek üzere.

E. Uçak havaalanına oldukça yaklaştı.

1. E — Yanıtınız yanlış ise "Mukârabe Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. C — Yanıtınız yanlış ise "Recâ Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. A — Yanıtınız yanlış ise "Şurû Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. B — Yanıtınız yanlış ise "Şurû Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. C — Yanıtınız yanlış ise "Recâ Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. D — Yanıtınız yanlış ise "Şurû Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B — Yanıtınız yanlış ise "Mukârabe Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. E — Yanıtınız yanlış ise "Recâ Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. A — Yanıtınız yanlış ise "Şurû Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D — Yanıtınız yanlış ise "Mukârabe Fiilleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki metinde mukârabe fiillerinin altına bir, şurû fillerinin altına iki ve recâ fiillerinin altına üç çizgi koyunuz.

Mukârebe Fiilleri:

كادَتْ الفِتْنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفاةِ الرَّسولِ (ص).

أَوْشَكَ الْمُرْتَدُّونَ أنْ يَتكاثَروا.

كادت الحَضارَةُ الإسْلامِيَّة تَغْزو العالَمَ كَلَّه.

أَوْشَكَتْ أنْ تُسَيْطِرَ عليه.

Recâ Fiilleri:

عَسَى الْمُرْتَدُّونَ أنْ يَرجِعوا إلى الله ويَتُوبُوا.

Şurû Fiilleri:

فَبَدَأَ أبو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُم إلى الإسْلامِ ثانِيةً.

أَخَذَ يُرْسِلُ إليهِم الرُّسُلَ.

ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهم بِجُنودِ الإسْلام.

جَعلَ أبو بكرٍ (ض) يَدْعُو اللهَ ويَتَضَرَّعُ إليه.

فقد أخذ الاسْتِعْمارُ يَبْذُلُ الجُهْدَ لِنَشْرِ حَضارَتِه.

بَدَأَ يُعِدُّ لذلك المالَ والمُفَكِّرِينَ.

أَخَذَ يَتَّخِذُ له مَواقِعَ في أَماكِنَ كثيرةٍ مِنَ العالَمِ.

شَرَعَ يَنْشُرُ أفكارَهُ في إِصْرارٍ.

7 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki metinde mukârabe, şurû ve recâ fiillerinin isim ve haberlerini bulunuz.

Mukârebe Fiillleri:

كادَتِ الفِتْنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفاةِ الرَّسولِ (ص).

İsmi: الفِتْنَةُ Haberi: تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفاةِ الرَّسولِ (ص)

أوْشَكَ المُرْتَدُّونَ أنْ يَتكاثَرو

İsmi: المُرْتَدُّونَ Haberi: أنْ يَتكاثَرو

كادت الحَضارَةُ الإسْلامِيَّة تَغْزو العالَمَ كُلَّه.

İsmi: الحَضارَةُ Haberi: تَغْزو العالَمَ كُلَّه

أوْشَكَتْ أنْ تُسَيْطِرَ عليه.

İsmi: Gizli zamir هي Haberi: أنْ تُسَيْطِرَ عليه

Recâ Fiilleri:

عَسَى المُرْتَدُّونَ أنْ يَرجِعوا إلى الله ويَتُوبُوا.

İsmi: المُرْتَدُّونَ Haberi: أنْ يَرجِعوا إلى الله–ويَتُوبُوا

Şurû Fiilleri:

فَبَدَأَ أبو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُم إلى الإسْلامِ ثانيةً.

İsmi: أبو بَكْرٍ Haberi: يَدْعُوهُم إلى الإسْلامِ ثانيةً

أَخَذَ يُرْسِلُ إليهِم الرُّسُلَ.

İsmi: Gizli zamir هو Haberi: يُرْسِلُ إليهِم الرُّسُلَ

ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهم بِجُنودِ الإسْلام.

İsmi: Gizli zamir هو Haberi: يُؤَدِّبُهم بِجُنودِ الإسْلام

جَعلَ أبو بكرٍ (ض) يَدْعُو الله ويَتَضَرَّعُ إليه

İsmi: أبو بكرٍ Haberi: يَدْعُو الله ويَتَضَرَّعُ إليه

فقد أخذَ الاسْتِعْمارُ يَبْذُلُ الجُهْدَ لِنَشْرِ حَضارَتِه.

İsmi: الاسْتِعْمارُ Haberi: يَبْذُلُ الجُهْدَ لِنَشْرِ حَضارَتِه.

بَدَأَ يُعِدُّ لذلك المالَ والمُفَكِّرِين.

İsmi: Gizli zamir هو Haberi: يُعِدُّ لذلك المالَ والمُفَكِّرِين

أَخَذَ يَتَّخِذُ له مَواقِعَ في أَماكِنَ كثيرةٍ مِنَ العالَمِ.

İsmi: Gizli zamir هو Haberi: يَتَّخِذُ له مَواقِعَ في أَماكِنَ كثيرةٍ مِنَ العالَمِ

شَرَعَ يَنْشُرُ أفكارَهُ في إصْرارٍ.

İsmi: Gizli zamir هو Haberi: يَنْشُرُ أفكارَهُ في إصْرارٍ

7 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 3

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

1. لا، لَمْ تَنْتَشِرْ الفتنةُ بعْدَ وفاةِ الرَّسول (ص)، ولكن كادَت تَنْتَشِرُ.
2. لِكيْ يَدْعُوهُم إلى الإسْلامِ ثانيةً عَسَى أنْ يَرجِعوا إلى الله ويَتُوبُوا.
3. لا لَمْ تُسَيْطِر الحضارةُ الإسْلامِيَّة على العالمِ، ولكن أوْشَكَتْ أنْ تُسَيْطِرَ عليه.
4. لا لم يَسْتَطِع الإسْتعمار تَحْقيقَ أهدافه.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde mukârabe, recâ ve şurû fiillerini tespit ederek isim ve haberlerini belirleyiniz.

1. أخذ الجيش يقاتل الأعداء.
   أخذ: فعل الشروع، الجيش: اسمه، يقاتل الأعداء: خبره
2. عسى الله أن يرحمكم.
   عسى: فعل الرجاء، الله: اسمه، أن يرحمكم: خبره
3. أخذ محمد يبني بيته.
   أخذ: فعل الشروع، محمد: اسمه، يبني بيته: خبره
4. عسى الامتحان أن يكون سهلا.
   عسى: فعل الرجاء، الامتحان: اسمه، أن يكون سهلا: خبره
5. أوشك المجاهدون أن ينتصروا.
   أوشك: فعل المقاربة، المجاهدون: اسمه، أن ينتصروا: خبره

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere şurû fiillerinden birini getiriniz.

1. بدأ الزرع ينمو.
2. أخذ الوزراء يحضرون إلى قاعة المؤتمر.
3. جعل المهندس يصلح السيّارة.
4. شرع الطلاب يفهمون الدرس.
5. أخذت الطبيبات يعالجن المرضى.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mukârabe fiillerinden birini getiriniz.

1. كاد الطلابُ بكليةِ الطِّب أن يُصْبحوا أَطِبَّاء.
2. أوشك الطفلُ أن يَسْقُطَ مِن الشُّرْفَة.
3. يكاد المنزلُ يتِمُّ بِناءُه.
4. توشك الأزمةُ أن تَنْتَهِي.
5. كِدْتُ أموتُ من الجوعِ والعَطش.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere haberin başında (أن) kullanılıp kullanılmaması durumuna göre recâ veya şurû fiili getiriniz.

1. عسى أخي أنْ ينجح.
2. أخذ الأستاذُ يشرح الدَّرس.
3. عسى المطر أن ينزل.
4. عسى رَبُّكم أن يَرحَمَكم.
5. أخذ المطر يتساقط.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere gelmesi gereken kelimeyi parantez içinde verilenler arasından seçiniz.

1. عَسى المسلمون أن يوحّدوا كلمتهم.
2. عَسى خالدٌ أن ينتهي من المشروع.
3. عسى الله أن يوفقنا في الامتحان.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak cevaplayınız.

1. هل فاز أصدقاؤك في المسابقة؟ (كاد)
   لا، كاد أصدقائي يفوزون فيها.
2. هل انتهى العمّال من بناء المسجد؟ (أوشك)
   لا، أوشك العمال أن ينتهوا من بنائه.
3. هل اتّفقتم على حلٍّ لهذه المشكلة؟ (كاد)
   لا، كدنا نتفق على حلّ لها.
4. هل بحث الرؤساء الأزمة اللبنانيّة؟ (أخذ)
   نعم، أخذ الرؤساء يبحثونها.
5. هل كتب عبد الله التقرير الأسبوعي؟ (بدأ)
   نعم، بدأ عبد الله يكتبه

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak yeniden yazınız.

1. أرجو أن يشترك محمد وجابر في رحلة الجامعة.(عسى)

عسى محمد وجابر أن يشتركا في رحلة الجامعة.

2. سينتهي الأديب من محاضرته. (كاد)

كاد الأديب أن ينتهي من محاضرته.

3. سيبدأ الاجتماع بعد قليل. (يوشك)

يوشك الاجتماع أن يبدأ بعد قليل.

4. أرجو أن يعطف الأغنياء على الفقراء. (عسى)

عسى الأغنياء أن يعطفوا على الفقراء

5. تستمع سعاد إلى نشرة الأخبار. (أخذ)

أخذت سعاد تستمع إلى نشرة الأخبار.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin irâbını yapınız.

1. أخذ محمد يذاكر دروسه.

أخذ nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

2. كادت عائشة أن تسكب الماء.

كاد nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

3. جعل الرسام يرسم لوحته.

جعل nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

4. بدأ المهندس يبني عمارتين.

بدأ nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

5. عسى الطلاب أن يستعدّوا للامتحان.

عسى nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir haber getiriniz.

1. عسى العدل أن ينتشر في كل أنحاء الأرض.
2. أخذ اللاعبون ينزلون إلى أرض الملعب.
3. أوشكت الشمس أن تطلع.
4. كاد اليأس أن يقود إلى القنوط.
5. عسَى الثلج أن يتساقط.

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun harf-i cerleri getiriniz.

1. أحْجِمْ عن الشِّجار مع الجيران.
2. نحن مُتقيَّدون بِالأوامر والنَّواهي.
3. لا تتمتَّعُ بعضُ الموظفات بحقوقِهن.
4. أحْجَمْنا عن الاشْتراك في ذلك الاجتماع.
5. هذه السنة سَنَتَمَتَّعُ بِعطلة طويلة في الصيف.

Alıştırma 11

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كادت السفينة أن تغرق. — Gemi batmak üzere.
2. عسى الصيّاد أن يصيب. — Umarım avcı isabet ettirir.
3. أوشكت النقود أن تنتهي. — Para bitmek üzere.
4. بدأت الحافلة تتحرك. — Otobüs hareket etmeye başladı.
5. جعل المدرس يشرح الدرس. — Öğretmen dersi açıklamaya başladı.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 12

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hasta iyileşmek üzere. أوْشَكَ المريضُ أن يَبْرَأ.
2. İşçiler çalışmaya başladılar. بدأ العمالُ يَعْمَلون.
3. Umarım yemek hazırdır. عسى الطعامُ أن يكونَ جاهِزا.
4. Yaz tatili başlamak üzere. كادت العطلةُ الصيفيةُ أن تَبْدَأ.
5. Gençler namaz kılmaya başladı. أخذَ الشبابُ يُصَلُّون.

bölümün kelimeler — كَلِماتُ القِسم

آسى - يُؤاسي / يُواسي (*âsâ-yuâsî/yuvâsî*) **yardımcı olmak, destek olmak; teselli etmek; malını mülkünü paylaşmak**

أَتْلَفَ (*etlefe*) **yok etti, mahvetti**

أَحْجَمَ عنْ... (*ahceme 'an*) **bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti**

أَدَّبَ (*eddebe*) **terbiye etti, edep verdi, haddini bildirdi**

أَزْمَة (*ezme*) **kriz**

اِسْتَبْدَلَ (*istebdele*) **değiştirdi**

الاِسْتِعْمار (*el-isti'mâr*) **emperyalizm, sömürgecilik**

أَضْحَكَ (*edhake*) **güldürdü**

اِعْتَدَلَ (*i'tedele*) **ılıman oldu, orta karar oldu (hava vb. için)**

اِعْتَمَرَ (*i'temera*) **umre yaptı**

اِنْفَرَجَ (*inferece*) **açıldı, ferahladı**

اِنْهارَ (*inhâra*) **yıkıldı, çöktü**

أَوْرَقَ (*evraka*) **yapraklandı (ağaç vb. için)**

بَرامِج (*berâmic*) **programlar** (t.) بَرْنامَج (*bernâmec*)

بَرامِج تَرْفيهيَّة (*berâmic terfîhiyye*) **eğlence programları**

تَشاجَرَ (*teşâcera*) **tartıştı**

تَضَرَّعَ إلى... (*tedarra'a ilâ*) **birine yalvardı, yakardı**

تَقَيَّدَ بِ... (*tekayyede bi*) **bir şeye ya da birine uydu, riayet etti, bağlı kaldı**

تَكاثَرَ (*tekâsera*) **çoğaldı, arttı**

تَمَتَّعَ بِ... (*tekayyede bi*) **bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı**

تَنَبَّهَ إلى/لِ... (*tenebbehe ilâ/li*) **bir şeyin farkına vardı, dikkat etti**

تَهافَتَ (*tehâfete*) **üzerine çullandı, üşüştü**

ثَقافي (*sekâfî*) **kültürel**

ثِمار (*simâr*) **ürün; semereler, neticeler; meyveler** (t.) ثَمَر (*semer*)

جَلَبَ - يَجْلِبُ (*celebe-yeclibu/yeclubu*) **getirmek, çekmek**

حَصَدَ - يَحْصُدُ (*hasade-yahsudu*) **ürün olarak almak, hasat etmek**

دامَ - يَدُومُ (*dâme-yedûmu*) **devam etmek, sürmek**

ذَبَلَ - يَذْبُلُ (*zebele-yezbulu*) **kurumak, sararıp solmak**

رَخاء (*rahâ*) **rahatlık, refah**

سَكَبَ - يَسْكُبُ (*sekebe-yeskubu*) **dökmek**

شِجار (*şicâr*) **tartışma, kavga**

ضِيق (*dîk*) **sıkıntı, darlık**

عَطَفَ - يَعْطِفُ (*'atafe-ya'tifu*) **şekat göstermek, şefkatli davranmak**(على **: birine)**

غزا - يَغْزُو (*gazâ- yağzû*) **işgal etmek, kaplamak, hakim olmak**

قَضَى - يَقْضِي (*kadâ-yakdî*) **yok etmek, ortadan kaldırmak (**على**: birini, bir şeyi)**

قَمْح (*kamh*) **buğday**

قُنُوط (*kunût*) **ümitsizlik, umudunu yitirme**

كَيْد (*keyd*) **entrika, tezgâh, hile**

مُتَّهَم (*muttehem*) **sanık**

مِذْياع (*mizyâ'*) **radyo**

مُرْتَدّ (*murtedd*) **dinden dönen, mürted**

مُسَلْسَلات (*muselselât*) **diziler** (t.) مُسَلْسَل (*muselsel*)

مُعْتَمِر (*mu'temir*) **umre yapan, umreci**

مُقَيَّد (*mukayyed*) **bağımlı, bağlı**

مَلَل (*memel*) **bıkkınlık, bıkmak**

نَبَحَ - يَنْبَحُ (*nebeha-yenbahu*) **köpek havlamak**

نَشْرَةُ الأخْبار (*neşretu'l-ahbâr*) **haber yayını**

نَفِدَ - يَنْفَدُ (*nefide-yenfedu*) **tükenmek, bitmek**

هَبَطَ - يَهْبِطُ (*hebeta- yehbitu*) **inmek, iniş yapmak**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أَتْقَنَ عَمَلَه (*etkane 'amelehu*) **işini en güzel bir şekilde yaptı**

أَجْرَى عَمَلِيَّة جِراحِيَّة (*ecrâ 'ameliyye cirâhiyye*) **ameliyat yaptı**

أَلْقَى مُحاضَرة (*elkâ muhâdara*) **konferans verdi, ders verdi**

بَذَلَ الجُهْد (*bezele'l-cuhd*) **çaba harcadı, gayret sarfetti**

حَتَّى ولَوْ كان... (*hatta va lev kâne*) **...olsa bile**

على عَكْسِ ذلك (*'alâ 'aksi zâlike*) **bunun tam tersine**

في الحَقيقَة (*fi'l-hakîka*) **gerçekte, aslında, doğrusu**

كَالآتي (*ke'l-âtî*) **aşağıdaki gibi**

كَتَبَ الله ل... (*keteb'Allâhu li*) **Allah birine … nasip etmek, Allah birine … yazmak**

كِدْتُ أَموتُ من... (*kidtu emûtu min*) **Az kalsın …dan ölmek üzereydim. Neredeyse …den ölüyordum.**

كُلِّي آذان مُصْغِيَة (*kullî âzân musgiye*) **Dikkatle dinliyorum.**

لَوْ لا... (*lev lâ*) **…olmasaydı**

وَضَعَتْ الحربُ أوْزارَها (*vadaati'l-harbu evzârehâ*) **savaş sona erdi**

يا تُرَى (*yâ turâ*) **acaba!**

يا هذا (*yâ hâzâ*) **be adam, yahu!**

Bölüm 8

Hâl

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 8

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Hâl ve Gramer Özellikleri

2 Arapçada “hâl”in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu’l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Hâl (الحال) • Hal Cümlesi (الجملة الحالية) • Vâvu’l-hâliyye (واو الحالية)

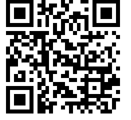
GİRİŞ

مُقَدّمة

Hâl, yükleme sorulan “nasıl” sorusuna alınan cevap olup eylemin/fiilin meydana geliş şeklini açıklayan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, … halde, … olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan hâl, Arapçada da birkaç farklı yapı ile ifade edilir. Bu bölümde, hâlin kaç türlü yapıldığı, birtakım kullanım kuralları örneklerle anlatılacak ve Arap gramerindeki yeri ele alınacaktır.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin, Kur’ân-ı Kerim’den ayetler, Hz. Peygamber’in hadislerinden örnekler ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 8

العربية في حياتنا اليوميّة ٨

Hocanın Soruları

Hoca: Öğrenciler! Başarının sırrı nedir?

Hüsam: Her şeyden önce, hedeflerimizi titizlikle belirlemeliyiz.

Hoca: Evet, hedefleri belirlemek, insanın kendine olan güvenini artırır.

Hamed: Daha sonra, düzenli, sebatkâr ve dikkatli bir şekilde çalışıp gayret etmek gelir.

Hoca: Öğrencinin ya da araştırmacının, çağa ayak uydurarak bilgi dağarcığını genişletmesi gerekir.

Hüseyin: Evet Hocam, ister okuyarak ister basın-yayın organlarından yararlanarak.

Hoca: Peki, başka yollar ve öneriler var mı?

Tarık: Günlük olarak ne yapacağımızı içeren bir ajanda hazırlamamız da yerinde olur.

Hoca: Evet, böylece hem derse, hem dinlenmeye hem de ziyarete vakit ayırabiliriz.

Ferit: Bütün bunlara, insanın kafası sâkin iken başarılı ve yaratıcı olduğunu ekleyebilirim.

أَسْئِلَةُ الْمُدَرِّس

الْمُدَرِّس: مَا هو سِرُّ النَّجَاحِ أَيُّهَا الطُّلَّابُ؟

حُسام: أَوَّلاً، يَجِبُ أَنْ نُحَدِّدَ أَهْدَافَنَا بِدِقَّةٍ.

الْمُدَرِّس: نَعَمْ، إِنَّ تَحْدِيدَ الْمَسؤُلِيَّةِ يَزِيدُ ثِقَةَ الإِنْسَانِ بِنَفْسِهِ.

حَمَد: ثُمَّ يَجِبُ عَمَلٌ وَجُهْدٌ مُنْتَظِماً مُثَابِراً، بِحُسْنِ الانْتِبَاهِ.

الْمُدَرِّس: على الطَّالِبِ، أَوِ الْبَاحِثِ، أَنْ يُوَسِّعَ مَعَارِفَهُ مُتَمَاشِياً مَعَ الْعَصْرِ.

حسين: نَعَمْ أُسْتَاذِي، وهَذَا سَوَاءً كَانَ عَنْ طَرِيقِ الْمُطَالَعَةِ أَوْ مُسْتَفِيداً مِنْ وَسَائِلِ الإِعْلاَمِ.

الْمُدَرِّس: فَهَلْ هُنَاكَ سُبُلٌ أَوْ اقْتِرَاحَاتٌ أُخْرَى؟

طَارِق: مِنَ الْمُنَاسِبِ أَنْ نَضَعَ جَدْوَلَ أَعْمَالٍ يَتَضَمَّنُ مَا نَقُومُ بِهِ يَوْمِيًّا.

الْمُدَرِّس: نَعَمْ، وَهَكَذَا نُوَفِّرُ أَوْقَاتاً لِلدِّرَاسَةِ وَالاسْتِرَاحَةِ وَالزِّيَارَاتِ؟

فَرِيد: يُمْكِنُ أَنْ أُضِيفَ إِلَى ذَلِكَ كُلِّهِ أَنَّ الإِنْسَانَ يَنْجَحُ وَيُبْدِعُ وَهُوَ هَادِئُ الْبَالِ.

Hüsam: Elbette, insanı işine yoğunlaşmaktan alıkoyacak bazı arızî meseleleri ve sinir gerilimlerini terk etmek gerekir.

Hoca: Peki kişinin bazı özelliklerle donanımlı olması gerekir mi?

Câbir: Evet, güçlü bir irade ve azim gibi bazı nitelikleri taşımak lâzım.

Hoca: Bu doğru. Peki insanı karamsarlık kaplarsa?

Ahmet: İnsan hayatında başarısızlık ve karamsarlık dönemlerinden geçebilir; ama ciddiyetle, kararlılıkla ve yılgınlığa düşmeyerek bu dönemleri aşması gerekir.

Hoca: Ayrıca, arkasından başarının geleceği uzun bir sabır dönemi …

Hüseyin: Evet, bunun ardından başarı kendiliğinden gelecektir.

Hoca: Başarı, hedef belirlemek; sonra da çaba, gayret ve yorulmakla gerçekleşir desek doğru demiş olur muyuz?

Öğrenciler: Evet, iki elin cebindeyken başarı gelmez.

Durûsu'l-Lugati'l-'Arabiyye, c.3, s. 40'dan uyarlanmıştır.

حُسام: طَبْعاً يَجِبُ تَرْكُ مَا يَشْغَلُ الْمَرْءَ عَنِ التَّرْكِيزِ عَلَى عَمَلِهِ، كَبَعْضِ المشَاكِلِ الجَانِبِيَّةِ وَالتَّوَتُّرَاتِ الْعَصَبِيَّةِ.

المُدَرِّس: فَهَلْ يَجِبُ لِلإِنْسَانِ أَنْ يَتَزَوَّدَ بِمَزَايَا؟

جابِر: نَعَمْ، لاَ بُدَّ أَنْ يَتَمَتَّعَ بِصِفَاتٍ مِثْلَ قُوَّةِ الإِرَادَةِ وَالْعَزِيمَةِ.

المُدَرِّس: هذا صَحِيحٌ، فَإِذَا غَشِيَ الإِنْسَانَ يَأْسٌ؟

أحمد: يَمُرُّ الإِنْسَانُ فِي حَيَاتِهِ بِمَرَّاتِ الْفَشَلِ وَالْيَأْسِ، وَلَكِنْ يَجِبُ أَنْ يَتَجَاوَزَهُمَا بِجِدِّيَّةٍ وَصَرَامَةٍ، وَغَيْرَ مُتَقَاعِسٍ.

المُدَرِّس: إِضَافَةً إِلَى فَتْرَةِ صَبْرٍ طَوِيلٍ يَأْتِي بَعْدَهَا النَّجَاحُ...

الحُسين: نَعَمْ وَبَعْدَهُ يَأْتِي النجاحُ تِلْقَائِيّاً.

المُدَرِّس: هَلْ نُصِيبُ إِذَا قُلْنَا إِنَّ النَّجَاحَ يَتَحَقَّقُ بِتَعْيِينِ أَهْدَافٍ، ثُمَّ سَعْيٍ وَكَدٍّ وَتَعَبٍ؟

الطُّلَّابُ: نَعَمْ إِنَّ النَّجَاحَ لاَ يَأْتِي وَيَدَاكَ فِي جَيْبِكَ.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda eylemlerin meydana geliş şeklini bildiren kelime ve cümlelerin altını çiziniz, i'râb durumlarına dikkat ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Verilen diyalogda eylemlerin meydana geliş şeklini bildiren ifadeleri Türkçeleri ile karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: HÂL VE GRAMER ÖZELLİKLERİ

القواعد: الحال

Hâl, yükleme sorulan "nasıl" sorusuna alınan cevap olup eylemin meydana geliş şeklini açıklayan ve cümlenin genellikle sonunda yer alan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, … halde, … olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan hâl, Arapçada da birkaç farklı yapı ile ifade edilir. Şimdi bu yapıları görelim:

1. **Belirsiz – mansûb bir isim halinde gelebilir**. Bu, hâlin en yaygın, en bilinen şeklidir. Buradaki mansûb isim, çoğunlukla ism-i fâil veya ism-i mefûl yapısında bir kelimedir. Örnekler:

عُدْتُ مِنَ المدرسةِ إلى البيتِ مَاشِياً. (Okuldan eve yürüyerek döndüm.)

حَادَثَتْ مَرْيَمُ صَدِيقَتَهَا بِالهَاتِفِ هَامِسَةً. (Meryem kız arkadaşıyla telefonda fısıldayarak konuştu.)

اِصْفَحْ عَمَّنْ أَتَاكَ مُعْتَذِراً. (Sana özür dileyerek geleni affet.)

يُشْرَبُ الشَّايُ سَاخِناً. (Çay sıcak içilir.)

عَمِلْتُ فِي تِلْكَ الْجَامِعَةِ أُسْتَاذاً زَائِراً. (Bu üniversitede misafir öğretim üyesi olarak çalıştım.)

﴿وَخُلِقَ الإنْسانُ ضَعِيفاً﴾ (İnsan zayıf olarak yaratılmıştır. *Nisâ Sûresi*, 28)

وَأَحْيَاناً يَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ رَجُلاً فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ.

(Melek bazen bana insan suretinde görünür, benimle konuşur; ben de onun ne dediğini anlarım. *Sahîh-i Buhari, Vahyin Başlangıcı Bölümü : Bâb* 2)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾

(Ey iman edenler, hep birlikte barışa (İslâm'a) girin. *Bakara Sûresi*, 208)

2. **Vâvu'l-hâliyye olarak bilinen *vâv* harfinden sonra bir isim cümlesi biçiminde gelebilir.** Bu durumda irâbı isim cümlesi hâlinde mahallen mansûb olur:

لاَ يَأْتِينَا إلاَّ وَبِيَدِهِ هَدِيَّةٌ.

(Elinde hediye olmadan bize gelmez./Hep elinde bir hediye ile bize gelir.)

مَنْ جَلَسَ وَهُوَ صَغِيرٌ حَيْثُ يُحِبُّ، جَلَسَ وَهُوَ كَبِيرٌ حَيْثُ يَكْرَهُ.

(Küçük iken dilediği yere oturan, büyükken istemediği yere oturur. *en-Nahvu'l-vâdıh*, III/99)

فَارَقْتُ إِخْوَانِي وَأَنَا مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ.

(İçim daralmış bir halde arkadaşlarımdan ayrıldım.)

بَدَأَ يَتَحَدَّثُ عَنْ أَيَّامِ طُفُولَتِهِ وَعَيْنَاهُ تَدْمَعَانِ.

(Gözleri yaşlı bir şekilde çocukluk günlerinden söz etmeye başladı.)

﴿اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ﴾

(İnsanların hesaba çekilecekleri gün yaklaştığı halde, onlar gaflet içinde yüz çevirmiş haldeler. *Enbiya Sûresi*,1)

لاَ تَحْكُمْ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ.

(Kızgın bir haldeyken iki kişi arasında hüküm verme! *Sahîh-i Müslim*, *Akdiye (Hükümler) Bölümü* : 16)

3. **Fiil cümlesi biçiminde gelebilir.** İrâbı bu durumda da fiil cümlesi olarak mahallen mansûbdur.

Fiil cümlesiyle durumu açıklanan isimler cümlede fâil konumunda olabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

خَرَجَ الطَّالِبُ يَبْتَسِمُ.

(Öğrenci gülümseyerek çıktı.)

رَجَعوا مِنَ الرِّحْلَة يَنامُونَ.

(Geziden uyuyarak döndüler.)

دَخَلَ العُمَّالُ يَشْتكونَ مِنْ قِلَّةِ زيادةِ رواتِبِهِم.

(İşçiler maaşlarındaki artışın azlığından şikâyet ederek girdiler.)

يَقْضي الطِّفلُ يومَه في الحضانة يَلْعَبُ ويلْهو.

(Çocuk kreşte gününü oynayarak ve eğlenerek geçiriyor.)

dikkat

Belirli (marife) isimlerden sonra gelen cümleler hâl, belirsiz (nekira) isimlerden sonra gelen cümleler sıfat cümlesi olur.

1. خَرَجَ الطالِبُ يبتَسِمُ. (Öğrenci gülümseyerek çıktı.)
2. خَرَجَ طالِبٌ يبتَسِمُ. (Gülümseyen bir öğrenci çıktı.)

1. cümlede (يبتَسِمُ) fiil cümlesi hâl, 2. cümlede (يبتَسِمُ) fiil cümlesi sıfat olduğuna dikkat ediniz.

Fiil cümlesiyle durumu açıklanan isimler cümlede mef'ûl konumunda da olabilir. Bir başka ifadeyle hâl, gördü, buldu, duydu vb. gibi fiillerin belirli kullanılan mef'ûllerinden sonra, mef'ûlü ne halde gördüğünü, bulduğunu, duyduğunu vs açıklayan bir fiil cümlesi biçiminde gelebilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثاً. (Öğrenciyi vaktini boşa geçirirken gördüm.)

سَمِعْتُ صَدِيقِي يَغْتَابُ بَعْضَ جِيرَانِهِ. (Arkadaşımı, bazı komşularını çekiştirirken duydum.)

وَجَدْتُ أَهَالِيَ هذا الْبَلَدِ يَعْمَلُونَ كَثِيراً. (Bu beldenin halkını, çok çalışır halde buldum.)

اِسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنٍ يُرَتِّلُ الْقُرْآنَ. (Hasan'ı Kur'ân okurken dinledim.)

فرَأَيْتُ النَّبِيَّ أَشْرَقَ وَجْهُهُ.

(Peygamberi, yüzü parlamış halde gördüm. *Sahîh-i Buhari, Megâzî Bölümü* : 4)

قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا: وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ ...

(Âişe (radiyallahu anhâ) dedi ki: Çok soğuk bir günde O'nu [Peygamberi] kendisine vahiy inerken gördüm. *Sahîh-i Buhari, Vahyin Başlangıcı Bölümü: Bâb* 2)

Aşağıdaki örneklerde fiil cümlesi şeklinde gelen hâl ögesinin isim cümlesine çevrildiğinde isim cümlesinin başına bir vâv ile durumu açıklanan isme (fâil ya da mef'ûl) dönen bir zamir eklendiğine dikkat ediniz.

Hâl isim cümlesi olduğunda	Hâl fiil cümlesi olduğunda
خَرَجَ الطَّالِبُ وهُو يَبْتَسِمُ.	خَرَجَ الطَّالِبُ يَبْتَسِمُ.
دَخلَ العُمَّالُ وهُم يَشْتكون مِنْ قِلَّةِ زيادةِ رواتِبِهم.	دَخلَ العُمَّالُ يَشْتكون مِنْ قِلَّةِ زيادةِ رواتِبِهم.
يَقْضي الطِّفلُ يومَه في الحضانةِ وهُو يَلْعَبُ ويَلْهو.	يَقْضي الطِّفلُ يومَه في الحضانةِ يَلْعَبُ ويَلْهو.
رَأَيْتُ الطَّالِبَ وهُو يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثاً.	رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثاً.
وَجَدْتُ أَهَالِيَ هذا الْبَلَدِ وهُم يَعْمَلُون كَثِيراً.	وَجَدْتُ أَهَالِيَ هذا الْبَلَدِ يَعْمَلُون كَثِيراً.
اِسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنٍ وهُو يُرَتِّلُ الْقُرْآنَ.	اِسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنٍ يُرَتِّلُ الْقُرْآنَ.

Aşağıdaki tabloda hâl çeşitleri arasındaki farklara dikkat ediniz:

	Hâl	Mef'ûl	Fiil-Fâil
Belirsiz ve mansûb bir isim şeklinde hâl	نائِمين.	الطُّلّابَ	رَأيْتُ
Fiil cümlesi şeklinde hâl	يَنامُون.	الطُّلّابَ	رَأيْتُ
İsim cümlesi şeklinde hâl (haberi fiil cümlesi)	وهُمْ يَنامُونَ.	الطُّلّابَ	رَأيْتُ
İsim cümlesi şeklinde hâl (haberi mufred)	وهُمْ نائِمُونَ.	الطُّلّابَ	رَأيْتُ

dikkat

Cümledeki hâl ögesi fiil cümlesi şeklinde gelmiş ve fiili de olumlu mâzî fiil ise çoğunlukla başında bir وقد bulunur.

عادَ أخي الكبيرُ من ألمانيا وقَدْ حَصَلَ على شَهادَةٍ جامِعِيَّة.

(Ağabeyim Almanya'dan üniversite diploması almış olarak döndü.)

غادَرَ الوزيرُ قاعةَ الاِجْتماعِ وقَدْ ملَّ مِن كَثرةِ التَّساؤلات.

(Bakan soruların çokluğundan bunalmış halde toplantı salonundan ayrıldı.)

أجابَت المرْأةُ وقدْ احْمَرَّ وَجْهُها:

(Kadın, yüzü kızarmış bir halde şöyle cevap verdi:)

قال الرَّجلُ وقد نَسِي ما حدث:

(Adam, olanları unutmuş bir halde dedi ki:)

4. **Eylemin nasıl olduğunu başında bir بِـ ya da فِي harf-i ceri bulunmak suretiyle açıklayan bir mastar biçiminde gelebilir**. Bu durumda da irâbı câr-mecrûr olarak mahallen mansûbdur. Örnekler:

حَاوَلْنَا أَنْ نُقْنِعَهُ بِصُعُوبَةٍ. (Onu güçlükle ikna ettik.)

أَنْجَزَ أَعْمَالَهُ فِي مُدَّةٍ قَصِيرَةٍ بِسُهُولَةٍ. (Kısa bir sürede işlerini kolaylıkla bitirdi.)

يَجِبُ أَنْ نُعَبِّرَ عَنْ آرَائِنَا وَعَوَاطِفِنَا بِصَرَاحَةٍ. (Görüş ve duygularımızı açıkça ifade etmeliyiz.)

عَلَيْكَ أَنْ تُعَامِلَهُ بِمُجَامَلَةٍ. (Ona, gönlünü okşayarak muamele etmelisin.)

5. **Mastar olarak gelebilir**. Bu durumda yine belirsiz ve mansûb durumda olmalıdır. Örnekler:

﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.﴾

(Mallarını gece ve gündüz, gizlice ve açıkça infak edenler yok mu, işte onların Rableri katında ecir ve mükâfatları vardır; onlara herhangi bir korku yoktur, onlar hiçbir zaman mahzun da olmazlar. *Bakara Sûresi*, 274)

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ.﴾

(Sonra, duman halinde bulunan göğe yöneldi, ona ve yeryüzüne: 'İsteyerek veya istemeyerek buyruğuma gelin' dedi. İkisi de: 'İsteyerek geldik' dediler. *Fussilet Sûresi*, 11)

وَقَّعْتُ عَلَى الْأَوْرَاقِ نِيَابَةً عَنِ الْمُدِيرِ.

(Müdürün yerine evrakları imzaladım.)

Sâhibu'l-Hâl

Sâhibu'l-hâl, cümle içinde hâli, durumu nitelenen isimdir. Marife olup cümle içinde fâil, nâibu'l-fâil ya da mef'ûl durumunda gelebilir. Mahzûf (zikredilmeyip düşürülmüş) da olabilir. Hâl ile sâhibu'l-hâl arasında sayı ve cinsiyet bakımından uyum olmalıdır. Örnekler:

اِسْتَقْبَلَ الرَّجُلُ وَزَوْجَتُهُ ضُيُوفَهُما بَاسِمَيْنِ. (Adam ve eşi, misafirleri güler yüzle karşıladılar.)

رَجَعَ الْجُنُودُ مِنَ الْغَزْوِ مُنْتَصِرِينَ. (Askerler savaştan üstün gelmiş bir şekilde döndüler.)

شَاهَدْتُ الطِّفْلَةَ بَاكِيَةً. (Kız çocuğunu ağlarken gördüm.)

أَلْفَيْتُ هِنْداً وَلَيْلَى جَائِعَتَيْنِ. (Hind ve Leylâ'yı aç bir halde buldum.)

Hal Cümlesinin İ'râbı:

1. **جَاءَ الرَّجُلُ مُسْرِعاً.** (Adam acele ederek geldi.)

جَاءَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.

الرَّجُلُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.

مُسْرِعاً : Hâl, nekira, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

2. **يُشْرَبُ الشّايُ ساخِنًا.** (Çay sıcak içilir.)

يُشْربُ : Mechûl muzâri fiil, 3.tekil şahıs, eril.
الشّايُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
ساخِنًا : Hâl, nekira, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

3. هَرَبَ السَّجِينُ وَالحُرَّاسُ نَائِمُونَ. (Mahkum, gardiyanlar uyurken kaçtı.)
هَرَبَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
السَّجِينُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
و : Vâvu'l-hâliyye
اَلحُرَّاسُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
نَائِمُونَ : Haber, merfû, ref alâmeti vâv (و) çünkü cem' muzekker sâlim (düzenli eril çoğul).
الحُرَّاسُ نَائِمُونَ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

4. عَادَ الطالِبانِ إلى المدرسةِ وهُما مَسْروران. (İki öğrenci okula mutlu olarak döndüler.)
عَادَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الطالِبانِ : Fâil, merfû, ref alâmeti elif (ا), çünkü ikil, sâhibu'l-hâl.
إلى : Harf-i cer
المدرسةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
و : Vâvu'l-hâliyye
هُما : Mubteda, mahallen merfû çünkü zamir.
مَسْرورانِ : Haber, merfû, ref alâmeti elif (ا) çünkü ikil.
هُما مَسْرورانِ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

5. قَطَفْتُ الثَّمَرَةَ وَهِيَ لَمْ تَنْضَجْ. (Meyveyi henüz olgunlaşmadan kopardım.)
قَطَفْتُ : Mâzî fiil, fâili merfû muttasıl zamir (bitişik özne zamiri) olan tâu'l-muteharrike.
الثَّمَرَةَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, sâhibu'l-hâl.
وَ : Vâvu'l-hâliyye
هِيَ : Mubteda, mahallen merfû (çünkü zamirdir, mebnîdir)
لَمْ : Cezm edatı
تَنْضَجْ : Muzâri fiil, (لَمْ)'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn.
هِيَ لَمْ تَنْضَجْ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

6. جاءَ الرَّجُلُ يحمِلُ الحقائِبَ. (Adam çantaları taşıyarak geldi.)

جاءَ : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الرَّجُلُ : Fâil merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
يَحْمِلُ : Muzâri fiil, fâili gizli zamir olan (هو).
الحَقائِبَ : Mef'ûlun bih mansûb.
يحمِلُ الحقائِبَ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

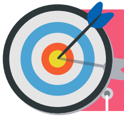
7. فَازَ الفَرِيقُ عَلَى خَصْمِهِ بِصُعُوبَةٍ. (Takım rakibini güçlükle yendi.)

فَازَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الفَرِيقُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
عَلَى : Harf-i cer
خَصْمِهِ : (خصم) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra aynı zamanda muzâf, ـه muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.
بِصُعُوبَةٍ :(بِـ) harf-icer, (صُعُوبَة) mecrûr, câr-mecrûr olarak hâl, mahallen mansûb.

8. يَلْعَبُ الأطْفالُ بِسُرورٍ. (Çocuklar sevinç içinde oynuyorlar.)

يَلْعَبُ : Muzâri fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الأطْفالُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
بِ : Harf-i cer
سُرورٍ : (خصم) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
بِسُرورٍ :(بِـ) harf-icer, (سرور) mecrûr, câr-mecrûr olarak hâl, mahallen mansûb.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada "hâl"in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu'l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

Araştır/Tekrarla 2

Arapçada hâl kaç şekilde yapılır? Örnekleri inceleyiniz ve tekrarlayınız.
وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ.
cümlesinin i'râbını yapınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Yâsîn Sûresi" 78, "Bakara Sûresi" 238, "İsrâ Sûresi" 61, "Bakara Sûresi" 216. âyet-i kerimelerinde geçen hâl örneklerini/cümlelerini tespit ediniz.

Anlat/Paylaş

Bildiğiniz kelimeleri kullanarak arkadaşlarınızla birlikte hâl cümleleri oluşturmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeye veya birine alıştı	**تَعَوَّدَ عَلَى...**

تَعَوَّدَ الطَّالِبُ الأَجْنَبِيُّ عَلَى عَادَاتِ وَتَقَالِيدِ تركيا.
(Yabancı öğrenci, Türkiye'nin adet ve geleneklerine alıştı.)

لَمْ أَتَعَوَّدْ عَلَى مَأْكُولاَتِ هذا الْبَلَدِ بَعْدُ.
Bu ülkenin yemeklerine henüz alışamadım.

أَوَّلاً اِستَغْرَبْنَا تَصَرُّفاتِهِم هذه، ثُمَّ تَعَوَّدْنَا عَليها.
(Onların bu davranışlarını önce yadırgadık, sonra alıştık.)

Bir şey ile oynadı; alay etti; kötüye kullandı, değersizleştirdi	**عَبَثَ بِـ...**

لاَ تَعْبَثْ بِقِيَمِ الْمُجْتَمَعِ.
(Toplumun değerleriyle oynama!)
لاَ يَحِقُّ لَكَ أَنْ تَعْبَثَ بِقَلْبِ أَحَدٍ.
(Kimsenin kalbiyle oynamaya hakkın yok!)
يَبْدُو أَنَّ اللِّصَّ قَدْ عَبَثَ بِمُقْتَنَيَاتِ الْبَيْتِ.
(Öyle görülüyor ki, hırsız evdeki eşyalarla oynamış.)

Bir şeyden saptı, uzaklaştı, vazgeçti	عَدَلَ عَنْ...

كَانَ أَبِي لاَ يَعْدِلُ عَنِ الحَقِّ وَالصِّدْقِ.
(Babam, doğruluktan ve dürüstlükten sapmazdı.)

عَدَلَ الكَاتِبُ، فِي أَوَاخِرِ عُمْرِهِ، عَنْ بَعْضِ آرَائِهِ.
(Yazar, ömrünün sonlarına doğru bazı görüşlerinden vazgeçti.)

لاَ تَعْدِلْ عَنْ مَبَادِئِكَ!
(İlkelerinden vazgeçme!)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Verilen harfi cerli fiilleri internette yer alan Arapça haber sitelerinde araştırınız ve bulduğunuz cümlelerdeki kullanımlarını öğrendiklerinizle ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

كَرْهاً أَوْ طَوْعاً
İster istemez
İstesek de istemesek de

كَيْفَ سَنَقُومُ بِهذا الْعِبْءِ الثَّقِيلِ؟

Bu ağır görevi nasıl yerine getireceğiz?

سَنُنْجِزُهُ كَرْهاً أَوْ طَوْعاً

İstesek de istemesek de bitireceğiz.

نَاهِيكَ بِـ... / نَاهِيكَ مِنْ...
Şey/kişi sana bu konuda yeter

نَاهِيكَ بِأَحْمَدَ عَوْناً. (Yardımcı olarak Ahmet sana yeter.)

هذا رَجُلٌ نَاهِيكَ مِنْ رَجُلٍ. (Adam olarak bu kişi sana yeter /başkasına ihtiyacın yok.)

بِالضَّبْطِ
Tam olarak, aynen, harfiyen

مَاذَا قَالَ لَكَ بِالضَّبْطِ؟ (Sana tam olarak ne dedi?)

أَعْرِفُ، بِالضَّبْطِ، مَا يَجِبُ عَلَيَّ فِعْلُهُ. (Tam olarak ne yapmam gerektiğini biliyorum.)

هَلْ تَعْرِفُونَ، كَمْ عَدَدُ أَسَابِيعِ الْعَامِ الدِّرَاسِيِّ بِالضَّبْطِ؟ (Öğretim yılı tam olarak kaç hafta, biliyor musunuz?)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

ابن خلدون

ولي الدين أبو زيد عبد الرحمن بن محمد، المعروف بِابْنِ خَلْدُون، فَيْلَسُوفٌ، مُؤَرِّخٌ، وَوَاضِعُ عِلْمِ الاِجْتِمَاعِ، وَصَاحِبُ النَّظَرِيَّاتِ الْجَدِيدَةِ فِي التَّرْبِيَةِ وَالتَّعْلِيمِ. وُلِدَ بِتُونِسَ سَنَةَ 732 هـ / 1332 م مِنْ بَيْتِ شَرَفٍ وَرِئَاسَةٍ. أَصْلُهُ مِنْ إِشبيلية وَكَانَ أَهْلُهُ قَدْ نَزَحُوا عَنْهَا عِنْدَ غَلَبَةِ الأَسْبَانِ عليها.

تَأَدَّبَ اِبْنُ خلدون عَلَى مَشَاهِيرِ عُلَمَاءِ عَصْرِهِ فِي الْقُرْآنِ وَالْفِقْهِ وَالْعَرَبِيَّةِ، وقَضَى شَبِيبَتَهُ دَارِساً مُطَالِعاً بَاحِثاً فِي الْوَقَائِعِ، حَرِيصاً عَلَى تَحْلِيلِهَا، فَتَضَلَّعَ مِنْ فُنُونِ الأَدَبِ وَالتَّارِيخِ. أَمْضَى رَدْحاً مِنْ عُمْرِهِ عَامِلاً فِي بَلاَطِ الدَّوْلَةِ الْحَفْصِيَّةِ فِي تونس، وَالْمَرِينِيَّةِ فِي فاس، وَبَنِي الأَحْمَرِ فِي غرناطة، مُتَقَلِّداً بِبَعْضِ الْوَظَائِفِ السِّيَاسِيَّةِ. هَكَذَا عَمِلَ مُتَنَقِّلاً بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالأَنْدَلُسِ حَتَّى تَخَلَّى عَنِ السِّيَاسَةِ مُنْقَطِعاً إِلَى الْعِلْمِ.

لاِبْنِ خلدون أَثَرٌ مُؤَلَّفٌ فِي التَّارِيخِ يُعْرَفُ بِـ "تَارِيخِ ابْنِ خلدون" وَاسْمُهُ الْكَامِلُ "كِتَابُ الْعِبَرِ وَدِيوَانُ الْمُبْتَدَأِ وَالْخَبَرِ"، قَدَّمَ لَهُ مُقَدِّمَةً فِي فَلْسَفَةِ التَّارِيخِ وَتَدْبِيرِ الأُمَمِ عَلَى قَوَاعِدَ وَأُصُولٍ مِنَ التَّحْلِيلِ، جَعَلَهُ وَاضِعَ عِلْمِ الاِجْتِمَاعِ وَالْعُمْرَانِ والاِقْتِصَادِ وَفَلْسَفَةِ التَّارِيخِ. أَمَّا مُقَدِّمَتُهُ فَهِيَ خِزَانَةُ عُلُومٍ: اِجْتِمَاعِيَّةٍ وَسِيَاسِيَّةٍ واقْتِصَادِيَّةٍ وَأَدَبِيَّةٍ وَتَرْبَوِيَّةٍ، لَهُ أُسْلُوبٌ لُغَوِيٌّ خَاصٌّ بِهَا، وَعِبَارَتُهَا مُتَنَاسِقَةٌ مُتَرَابِطَةٌ. وَقَدْ طُبِعَتْ بِالْعَرَبِيَّةِ مِرَاراً فِي مصر والشامِ وأُورُوبا، كَمَا أَنَّهَا نُقِلَتْ إِلَى الفرنسية بِعِنَايَةِ الْمُسْتَشْرِقِ الفرنسي كاترمير وَطُبِعَتْ فِي باريس سنة 1858.

تُوُفِّيَ بِمِصْرَ سَنَةَ 808 هـ / 1406 م.

İbn Haldûn

İbn Haldûn olarak bilinen Veliyyuddin Ebû Zeyd Abdurrahman b. Muhammed, filozof, tarihçi ve Sosyoloji'nin kurucusu olup, eğitim ve öğretim konusunda da yeni teorilerin sahibidir. H. 732/M. 1332 Yılında Tunus'ta, soylu ve yönetimde söz sahibi olan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Aslen İşbiliyyeli olup ailesi, İspanyolların burayı ele geçirmesi üzerine buradan ayrılmışlardı.

İbn Haldun, döneminin Kur'ân, Fıkıh ve Arap Dili alanlarında ünlü âlimlerin yanında yetişmiştir. Gençliğini, okuyup araştırarak, olayları irdeleyip tahlilini yapmaya ağırlık vererek geçirmiş; böylece edebiyat ve tarih konularında yetkin bir haline gelmiştir. Ömrünün bir kısmını da Tunus'taki Hafsîlerin sarayında, Fas'taki Merinîler ile Gırnata'daki Benî Ahmer'in yanında bazı siyasî görevler üstlenerek geçirmiştir. Böylece Endülüs ile Mağrib arasında mekik dokuyarak çalışmış; sonunda siyaseti bir kenara bırakıp kendini bilime vermiştir.

İbn Haldûn'un tarih konusunda "İbn Haldûn'un Mukaddimesi" olarak bilinen; tam adı ise "Kitâbu'l-'İber Dîvânu'l-Mubteda ve'l-Haber" olan bir eseri vardır. Eserine, analiz kural ve esaslarına dayanarak tarih felsefesi ve ulusların yönetimi üzerine bir giriş yazmış olup bu da onu Sosyoloji, Uygarlık, İktisat ve Tarih Felsefesi bilimlerinin kurucusu yapmıştır. Mukaddimesi, bir sosyal, siyasî, iktisadî, edebî ve eğitim bilimleri hazinesi olup kendine özgü bir üslûbu vardır; ibareleri de kendi arasında uyumlu ve tutarlıdır. Mısır, Bilâdu'ş-Şâm ve Avrupa'da defalarca basılmış; Fransız doğubilimci Quatrmere'in çabasıyla Fransızcaya çevrilerek 1858 yılında Paris'te basılmıştır.

İbn Haldûn, H. 808 / M. 1406 yılında Mısır'da vefat etmiştir.

Kaynak: Yûsuf Es'ad Dâğir, *Masâdiru'd-Dirâsâti'l-Arabiyye, Lübnan, tsz., s. 156-7'den* uyarlanmıştır.

okuma anlama
فهم المقروء

1. Aşağıdaki soruları, yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. في أيِّ مَجَالٍ بَرَعَ ابنُ خلدون؟
   a. كَانَ أَكْبَرُ هَمِّهِ التاريخَ.
   b. اِشْتَغَل بِعِلْمِ الاِجْتِمَاعِ فَقَطْ.
   c. كَانَ مُنْقَطِعاً إِلَى اللغة العربية.
   d. بَرَعَ في عِدَّةِ مَجَالاتٍ.
   e. فَضَّلَ السياسةَ على كُلِّ شَيْءٍ.

2. هَلْ وُلِدَ وَنَشَأَ ابنُ خلدون في الأندلس؟
   a. وُلِدَ في بَلَدِ آبَائِهِ ، الأندلس.
   b. وُلِدَ بِالْمَغْرِبِ وَنشَأَ بِهَا.
   c. لا، وُلِدَ وَتَأَدَّبَ في تونس.
   d. نَشَأَ في ظِلِّ الدَّوْلَةِ الْحَفْصِيَّةِ.
   e. لا نَعْرِفُ مَكَانَ وِلاَدَتِهِ بِالضَّبْطِ.

3. هَلْ قَضَى ابنُ خلدون أَيَّامَهُ في مَكَانٍ وَاحِدٍ؟
   a. لاَ بَلْ اِنْتَقَلَ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ.
   b. نَعَمْ إِنَّهُ لَمْ يَبْرَحْ مَسقطَ رَأْسِهِ.
   c. اِسْتَقَرَّ في أَوَاخِرِ عُمْرِهِ بِقُرْطُبَة.
   d. كَانَ أَكْثَرُ مُقَامِهِ في الْمَغْرِبِ.
   e. مَكَثَ مُدَّةً في مصر.

4. هَلْ قَامَ ابنُ خلدون بِتَرْجَمَةِ كُتُبٍ؟
   a. نَقَلَ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ كُتُباً.
   b. لاَ، لم يقم بترجمة كتب.
   c. لَمْ يَكُنْ يُتْقِنُ لُغَةً أَجْنَبِيَّةً.
   d. نَعَمْ وَلَدَيْنَا مَا يُثْبِتُ ذلك.
   e. تَرْجَمَ كُتُبَ أرسطو وَشَرَحَهَا.

5. هَلْ مَارَسَ ابْنُ خلدون السياسة طُولَ عُمْرِهِ؟
a. كَانَ يَجْتَنِبُهَا طَوَالَ حَيَاتِهِ.
b. نَعَمْ وَيُعْتَبَرُ مِنَ السياسيين البارزين.
c. تَوَلَّى وِزَارَةَ المالِيَّةِ فِي بَعْضِ الْمَمَالِكِ.
d. لاَ بَلْ تَفَرَّغَ لِلْكِتَابَةِ وَالتَّأْلِيفِ.
e. تَوَلَّى أَعْمَالاً سياسيةً بَيْنَ حِينٍ وَحِينٍ.

2. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

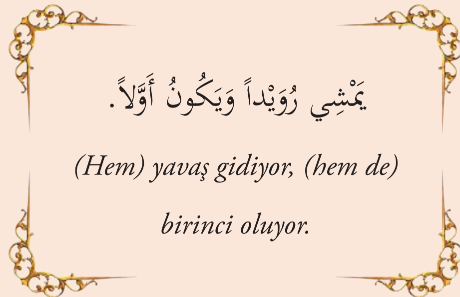
1. يُعْتَبَرُ ابنُ خلدون وَاضِعَ عِلْمِ الاِجْتِمَاعِ.
2. لاِبْنِ خلدون كتابٌ معروفٌ مُهِمٌّ.
3. نَشَأَ ابنُ خلدون وَتَأَدَّبَ فِي وَسَطٍ فَقِيرٍ.
4. تُرْجِمَ كتابُ ابنِ خلدون إِلَى لُغَةٍ أَجْنَبِيَّةٍ.
5. لَيْسَ لاِبْنِ خلدون فِي الكتابةِ أُسْلُوبٌ مُعَيَّنٌ.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. اِسْمُ الكتابِ الكَامِلُ هو "كِتَابُ الْعِبَرِ". (النَّاقِصُ – التَّامُّ – البَلِيغُ)
2. مَا زَالَ كِتَابُ ابنِ خلدون مَتَدَاوِلاً بَيْنَ الْمُثَقَّفِينَ. (مَا دَامَ – بَاتَ – مَا فَتِئَ)
3. كَتَمَ الرجلُ الحقيقةَ وَلَمْ يُبْدِهَا. (أَخْفَى – أَظْهَرَ – أَعْلَنَ)
4. يَجِبُ أَنْ نُسَاعِدَ ذَوِي الْحَاجَةِ. (يَسْتَحِيلُ – يَنْبَغِي – يَظَلُّ)
5. لَمْ يَعْرِفْ أَحَدٌ أَسْبَابَ هذه الحادثِ. (عِلَلَ – كَيْفِيَّةَ – الدَّوَافِعَ)

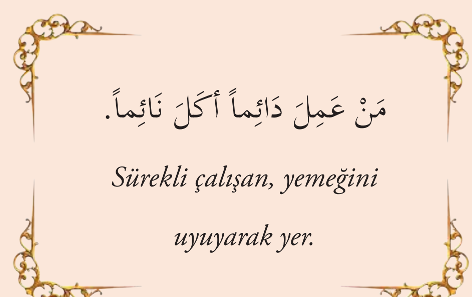
مُخْتَارات مِنْ التُّراث العربي مِنْ الأَمْثَال

Arap Atasözlerinden Seçmeler

يَمْشِي رُوَيْداً وَيَكُونُ أَوَّلاً.

(Hem) yavaş gidiyor, (hem de) birinci oluyor.

مَنْ عَمِلَ دَائِماً أَكَلَ نَائِماً.

Sürekli çalışan, yemeğini uyuyarak yer.

Kaynak: El-Meydânî, *Mecma'u'l-emsâl*, Beyrut 1407/1987, III, 368, 531.

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالحياة

تَكَافُؤُ الْفُرَصِ

تَكَافُؤُ الفُرَصِ تَعْنِي بِالمَعْنَى الْبَسِيطِ التَّسَاوِي بَيْنَ جَمِيعِ أَفْرَادِ الْمُجْتَمَعِ فِي المَجَالاَتِ المُخْتَلِفَةِ، وَمِنْ هَذِهِ المَجَالاَتِ مَجَالُ التَّعْلِيمِ وَمَجَالاَتُ الْعَمَلِ وَغَيْرُهَا مِنْ مَجَالاَتِ الحَيَاةِ المُخْتَلِفة. تَكَافُؤُ الْفُرَصِ فِي المُجْتَمَعِ هُوَ أَحَدُ الْوَسَائِلِ الَّتِي تُسَاعِدُ عَلَى تَحْقِيقِ الْعَدَالَةِ الاِجْتِمَاعِيَّةِ وَتَقْلِيلِ الهُوَّةِ بَيْنَ كَافَّةِ أَطْيَافِ المُجْتَمَعِ. وَقَدْ سَعَتِ الْعَدِيدُ مِنَ المُنَظَّمَاتِ العَالَمِيَّةِ وَمُنَظَّمَاتِ حُقُوقِ الإِنْسَانِ إلى أَنْ تَسَجَّلَ تَكَافُؤُ الفُرَصِ كَأَحَدِ الحُقُوقِ الأَسَاسِيَّةِ مِنْ حُقُوقِ الإِنْسَانِ. إِنَّ وُجُودَ تَكَافُؤِ الْفُرَصِ بَيْنَ أَبْنَاءِ مُجْتَمَعٍ وَاحِدٍ يُسَاعِدُ عَلَى تَنْمِيَةِ المُجْتَمَعِ وَتَقْوِيَةِ الْعَلاَقَاتِ بَيْنَ أَفْرَادِهِ، وَيُقَلِّلُ مِنَ النِّزَاعَاتِ وَالخِلاَفَاتِ الَّتِي تَنْتُجُ عَنِ الشُّعُورِ بِفِقْدَانِ الحُقُوقِ الشَّرْعِيَّةِ لِلأَفْرَادِ وَغِيَابِ الْعَدَالَةِ وَالمُسَاوَاةِ فِيمَا بَيْنَهُمْ.

إِنَّ الْعَمَلَ عَلَى تَوْفِيرِ فُرَصٍ مُتَكَافِئَةٍ بَيْنَ الأَفْرَادِ يُسَاعِدُ عَلَى الإِبْدَاعِ وَعَلَى إِبْرَازِ المَوَاهِبِ الَّتِي مِنْ شَأْنِهَا أَنْ تَدْفَعَ المُجْتَمَعَ لِلأَمَامِ وَأَنْ تَعْمَلَ عَلَى تَقَدُّمِهِ وعَلَى تَطْوِيرِهِ، فَمَثَلاً عِنْدَ تَوْفِيرِ فُرْصَةِ عَمَلٍ لِمَجْمُوعَةٍ مِنَ الأَشْخَاصِ ضِمْنَ ظُرُوفِ عَمَلٍ مُتَكَافِئَةٍ وَدُونَ التَّمْيِيزِ بَيْنَ شَخْصٍ وَآخَرَ وَمِنْ دُونِ المُفَاضَلَةِ بَيْنَهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ شَأْنِهِ أَنْ يَدْفَعَهُمْ لِلْعَمَلِ بِجِدٍّ وَالتَّفْكِيرِ بِنِطَاقٍ أَوْسَعَ كَيْ يُمَيِّزَ نَفْسَهُ عَنِ الآخَرِينَ وَبِالتَّالِي فَإِنَّ ذَلِكَ يَزِيدُ مِنْ إِنْتَاجِيَّةِ الْعَمَلِ وَبِالتَّالِي يُسَرِّعُ تَقَدُّمَ المُجْتَمَعِ. وَذَلِكَ يَنْبُعُ مِنْ إِحْسَاسِ الإِنْسَانِ بِوُجُودِ الْعَدَالَةِ وإِيمَانِهِ بِأَنَّ عَمَلَهُ سَيَتِمُّ تَقْدِيرُهُ بَعِيداً عَنِ المَحْسُوبِيَّةِ وَبَعِيداً عَنِ المُحَابَاةِ. وَنَفْسُ الأَمْرِ يَنْطَبِقُ عَلَى التَّعْلِيمِ فَعِنْدَ تَوَفُّرِ فُرَصِ تَعْلِيمٍ مُتَكَافِئَةٍ فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْفَعُ الطَّالِبَ إِلَى النَّجَاحِ وَالإِبْدَاعِ فِي دِرَاسَتِهِ.

إِنَّ مُصْطَلَحَ تَكَافُؤِ الْفُرَصِ مُصْطَلَحٌ كَبِيرٌ يَشْمَلُ الْعَدِيدَ مِنَ المَجَالاَتِ الحَيَاتِيَّةِ المُخْتَلِفَةِ، فَهُوَ يَشْمَلُ النَّوَاحِيَ السِّيَاسِيَّةَ والاِقْتِصَادِيَّةَ والاِجْتِمَاعِيَّةَ بِكَافَّةِ فُرُوعِهَا، ولِذَا، لاَ بُدَّ مِنْ أَنْ تَكُونَ نَابِعَةً مِنْ إِرَادَةِ الشُّعُوبِ الَّتِي تَسْعَى لِتَحْقِيقِ الْعَدَالَةِ الاِجْتِمَاعِيَّةِ والَّتِي تَرْغَبُ بِأَنْ تُنَمِّيَ نَفْسَهَا ومُجْتَمَعَهَا وبَلَدَهَا

Kaynak: https://mawdoo3.com/تعريف_تكافؤ_الفرص'dan uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التدْريبات

1- Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. عَادَ الرَّجُلُ إِلَى بَيْتِهِ وَهُوَ مُتْعَبٌ.
2. دَخَلَ اللُّصُوصُ البيتَ وَأَهْلُهُ نَائِمُونَ.
3. عَادَةً، أَشْرَبُ الماءَ وَأَنَا جَالِسٌ.
4. قَصَّ عَلَيْنَا الْقِصَّةَ وَهُوَ يَبْكِي.
5. مَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ صَغِيرٌ تَقَدَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ.

2- Aşağıdaki cümlelerde hâl ile sâhib-i hâl arasında gramer bakımından uyumsuzluk varsa tespit edip doğrusunu yazınız.

1. رَجَعَ الْحُجَّاجُ إِلَى بِلاَدِهِمْ وَهُنَّ مَسْرُورَاتٌ.
2. كَانَ الْوَلَدُ يَرْكُضُ فِي الشَّارِعِ مُسْرِعَةً.
3. أَقْبَلَتِ الطِّفْلَةُ غَاضِباً.
4. نَامَ الْمَرِيضُ مُتَأَلِّمِينَ.
5. اِسْتَيْقَظَتْ الطَّالِبَاتُ نَشِيطِينَ.

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun kelimelerle doldurunuz.

(وَهُمْ، عَفِيفاً، مُنْدَهِشٌ، يُنِيرُ، تَلْمَعُ)

1. شَاهَدْتُ الزَّلْزَلَةَ وَأَنَا ....
2. عَاشَ أَبُو بَكرٍ الصِّدِّيقُ فِي الجَاهِلِيَّةِ ......
3. ظَهَرَتِ النُّجُومُ ..... فِي السَّمَاءِ.
4. قَابَلْتُ أَصْدِقَائِي .... سُعَدَاءُ بِنَتِيجَةِ الإِمْتِحَانِ.
5. أَبْصَرْتُ الْمِصْبَاحَ .... الغُرْفَةَ.

4- Aşağıdaki cümlelerde fiil cümlesi olarak gelen hâl ögesini isim cümlesine çeviriniz.

1. خرج النائبُ الوزراء يَسْتمِعُ إلى رئيس.
2. فَحصَ الطبيبُ المريضَ يبْكي من الألم.
3. ذهبت البنتُ إلى الحديقة تبتسم.
4. رَجَعَ المهَندِسون من السفر يحمِلون الحقائِبَ.
5. نَذهَب إلى المَدرسة نمشي على الأقدام.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لم أتعوَّد ..... اسْتخدام الهاتف الذكي.
2. عَلَيْكَ أَنْ تَقُومَ .....هذه الْمُهِمَّةِ سَرِيعاً.
3. لَقَدْ تَرْجَمْتُ هذا النَصَّ ..... صُعُوبَةٍ.
4. عَادَ التَّاجِرُ ..... سَفَرِهِ خَائِباً.
5. أَقْبَلَ الوَلَدُ ... أُسْرَتِهِ فَرِحاً.
6. غَادَرَ الْمَرِيضُ المستشفى وَقَدْ شُفِيَ ... المرضِ.
7. لا أظنُّ أنّه سيعدِل.......قرار الزواج.

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(بِالضَّبْطِ، نَاهِيكَ مِنْ، كَرْهاً أَوْ طَوْعاً)

1. عَلَيْنَا أَنْ نَتَرَاجَعَ عَنْ هذا القرارِ ....
2. .... إِزْمِير مِنْ مَدِينَةٍ.
3. هذا، ما صَرَّحَ بِهِ الرَّئِيسُ ....

7- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. حَزِيناً / رَأَيْتُ / صَدِيقِي
2. بِسُهُولَةٍ / الأَسْئِلَة / أَجَابَ / عن
3. عُثمان / الشَّارِعِ / يَتَجَوَّلُ / في / شَاهَدْتُ
4. عنه / وهو / غَافِلٌ / مَالُهُ / سُرِقَ
5. إِلَيَّ / بِغَرَابَةٍ / كَانَ / يَنْظُرُ

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan hâl ögesini önce fiil cümlesine sonra da isim cümlesine çeviriniz.

1. تَرَكْتُ الأطفالَ لاعِبِينَ.
2. بَكى الولدُ مُتَألِّمًا.
3. نامَتْ الطِّفلةُ باكِيَةً.
4. تكَلَّم المدرسُ معنا مُبْتَسِمًا.
5. رجع الطلابُ مِن المدرسة راكِضينَ.

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لا تَقْطفْ الوردة ولم تَتَفَتَّحْ بَعدُ.
2. لاَ تَشْربوا العصيرَ بارِداً.
3. حَضَرَ المديرُ والمُدرِّسونَ غَائِبون.
4. اِلْبسِي ثيابَكِ نَظيفَةً ومَكْوِيَّةً.
5. لا تناموا في الغرفة والأضواء مفتوحةٌ.

10- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bildiğin halde gerçeği saklama!
2. Sen dinlenirken ben çalışıyordum.
3. Merdivenlerden dikkatle in!
4. Niye yüksek sesle konuşuyorsun?
5. Cümleleri yavaşça tekrarla!

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Arapçada "hâl"in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu'l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

Hâl ve Gramer Özellikleri

Hâl, yükleme sorulan "nasıl" sorusuna alınan cevap olup eylemin meydana geliş şeklini açıklayan ve cümlenin genellikle sonunda yer alan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, … halde, … olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan Hâl, Arapçada birkaç farklı yapı ile ifade edilir.

1. **Belirsiz – mansûb bir isim halinde gelebilir**.

عُدْتُ مِنَ المدرسةِ إلى البيتِ مَاشِياً. (Okuldan eve yürüyerek döndüm.)

2. **Vâvu'l-Hâliyye** olarak bilinen *vâv* harfinden sonra bir isim cümlesi biçiminde gelebilir. Bu durumda irâbı isim cümlesi hâlinde mahallen mansûb olur.

فَارَقْتُ إِخْوَانِي وَأَنَا مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ. (İçim daralmış bir halde arkadaşlarımdan ayrıldım.)

3. **Fiil cümlesi şeklinde gelebilir.** İrâbı bu durumda da fiil cümlesi olarak mahallen mansûbdur.

خَرَجَ الطَّالِبُ يَبْتَسِمُ. (Öğrenciyi gülümseyerek çıktı.)

رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثاً. (Öğrenciyi vaktini boşa geçirirken gördüm.)

4. **Eylemin nasıl olduğunu başında bir بِـ ya da فِي harf-i ceri bulunmak suretiyle açıklayan bir masdar biçiminde gelebilir.** Bu durumda da irabı câr-mecrûr olarak mahallen mansûbdur.

حَاوَلْنَا أَنْ نُقْنِعَهُ بِصُعُوبَةٍ. (Onu güçlükle ikna ettik.)

5. **Mastar olarak gelebilir**. Bu durumda yine belirsiz ve mansûb durumda olmalıdır.

وَقَّعْتُ عَلَى الأَوْرَاقِ نِيَابَةً عَنِ الْمُدِيرِ. (Müdürün yerine evrakları imzaladım.)

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

تَعوَّد عَلى ... : Bir şeye veya birine alıştı

لَمْ أَتَعَوَّدْ عَلَى مَأْكُولَاتِ هذا الْبَلَدِ بَعْدُ. (Bu ülkenin yemeklerine henüz alışamadım.)

عَبَثَ بِ ... : Bir şey ile oynadı; alay etti; kötüye kullandı

لاَ تَعْبَثْ بِقِيَمِ الْمُجْتَمَعِ. (Toplumun değerleriyle oynama!)

عَدَلَ عَنْ ... : Bir şeyden saptı, uzaklaştı, vazgeçti

لاَ تَعْدِلْ عَنْ مَبَادِئِكَ! (İlkelerinden vazgeçme!)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"كَرهاً أو طَوْعاً" (İster istemez, istesek de istemesek de), "ناهيك بـ.../ناهيك من..." (Şey/kişi sana bu konuda yeter), "بالضَّبط" (Tam olarak, aynen, harfiyen) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

سَنُنْجِزُهُ كَرْهاً أَوْ طَوْعاً. (İstesek de istemesek de bitireceğiz.)

نَاهِيكَ بِأَحْمَدَ عَوْناً. (Yardımcı olarak Ahmet sana yeter.)

مَاذَا قَالَ لَكَ بِالضَّبْطِ؟ (Sana tam olarak ne dedi?)

1 Aşağıdakilerden hangisi "كَيْفَ ذَهَبْتَ إِلَى السُّوقِ؟" sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

A. مِنْ حَيْثُ الْمَسَاحَةِ
B. مَشْياً على الأَقْدَام
C. خِلاَفاً لِعَادَتِهِ
D. قَصْدَ إِرْضَائِهِ
E. تَلْبِيَةً لِدَعْوَتِهِ

2 Arapçada ifadelerden hangisi hâl konusu hakkında doğru bir yargıdır?

A. Hâl, sadece bir yolla/bir şekilde yapılmaz.
B. Hâl, daima marife/belirli bir isimdir.
C. Hâl ancak malum fiillerle yapılır.
D. Hâl, aslında bir mef'ûl türü olup bu nedenle mansûbdur.
E. Câr-mecrûr halinde geldiğinde, مِنْ ya da إِلَى harf-i cerleri kullanılmalıdır.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere anlamca aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

كَانَ .... السَّيَّارَةَ بِمَهَارَةٍ.

A. أَقُودُ
B. تُصَلِّحُ
C. يَحْرُثُ
D. يُفَضِّلُ
E. يَسُوقُ

4 Aşağıdaki cümlenin "Öğretmen sınıfa gülümseyerek girdi." anlamı taşıması için boş bırakılan yer aşağıdaki kelimelerden hangisi ile doldurulmalıdır?

كَدَخَلَ المعلمُ الصَّفَّ ....

A. ابتسامةً
B. مُبْتَسِمٌ
C. مُبْتَسِماً
D. تَبَسُّماً
E. مُتَبَسِّمٌ

5 "جَلَسَ الطُّلاَّبُ فِي الْفَصْلِ مُنْصِتِينَ" cümlesinde altı çizili sözcüğün i'râbı - fâil olmasının yanı sıra - aşağıdakilerden hangisidir?

A. Sâhibu'l- hâl
B. Hâl
C. Temyiz
D. Sıfat
E. Mevsûf

6 "أَدَّى المؤمنُ الصلاةَ خَاشِعاً" cümlesinde altı çizili olan kelimenin yerine aşağıdaki ibarelerden hangisi gelirse anlamca bir farklılık **olmaz?**

A. تَخْشَعُ
B. مِنَ الْخُشُوعِ
C. خَاشِعِينَ
D. خَشِعَتْ
E. بِخُشُوعٍ

7 "الطَّائِرَةُ........ تُحَلِّقُ فِي السَّمَّاءِ." cümlesinde hâl olabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdaki fiillerden hangisi getirilmelidir?

A. كانت
B. ظلت
C. أُعْجِبْتُ بِـ
D. أَبْصَرْتُ
E. سافرتُ

8 "رَكِبْتُ السَّفِينَةَ وَالْبَحْرُ هَائِجٌ." cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Gemiye bindiğimde deniz dalgalıydı.
B. Gemiye bindim ve deniz dalgalanmaya başladı.
C. Deniz dalgalı iken gemiye bindim.
D. Denize açıldığımda dalgalar azmaya başlamıştı.
E. Bindiğim gemi, dalgalı denize doğru açıldı.

9 "اِسْتَيْقَظْتُ مِنَ النَّوْمِ وَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ." cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Güneşin doğuşuyla birlikte uykudan uyandım.
B. Uykudan uyandığımda güneş doğmak üzereydi.
C. Uykudan uyandığımda güneş doğmuştu bile.
D. Güneş doğmamış iken uykudan uyandım.
E. Güneş doğduğunda ben henüz uyanmamıştım.

10 "كَمْ هِيَ السَّاعَةُ الآنَ .... ؟" cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

A. حوالي
B. بالضبط
C. عن كَثَبٍ
D. لا بُدَّ
E. بغضِّ النّظر

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Sâhibu'l-Hâl" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. D	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. C	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. D	Yanıtınız yanlış ise "Hâl ve Gramer Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Aşağıdaki soruları, yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. فِي أَيِّ مَجَالٍ بَرَعَ ابنُ خلدون؟

d. بَرَعَ فِي عِدَّةِ مَجَالاتٍ.

2. هَلْ وُلِدَ وَنَشَأَ ابنُ خلدون في الأندلس؟

c. لا، وُلِدَ وَتَأَدَّبَ في تونس.

3. هَلْ قَضَى ابنُ خلدون أَيَّامَهُ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ؟

a. لاَ بَلْ اِنْتَقَلَ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ.

4. هَلْ قَامَ ابنُ خلدون بِتَرْجَمَةِ كُتُبٍ؟

b. لا، لم يقم بترجمة كتب.

5. هَلْ مَارَسَ ابْنُ خلدون السياسة طُولَ عُمْرِهِ؟

e. تَوَلَّى أَعْمَالاً سياسيةً بَيْنَ حِينٍ وَحِينٍ.

8 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

1. يُعْتَبَرُ ابنُ خلدون وَاضِعَ عِلْمِ الاِجْتِمَاعِ. (√)
2. لاِبْنِ خلدون كتابٌ معروفٌ مُهِمٌّ. (√)
3. نَشَأَ ابنُ خلدون وَتَأَدَّبَ فِي وَسَطٍ فَقِيرٍ. (x)
4. تُرْجِمَ كتابُ ابنِ خلدون إِلَى لُغَةٍ أَجْنَبِيَّةٍ. (√)
5. لَيْسَ لاِبْنِ خلدون فِي الكتابةِ أُسْلُوبٌ مُعَيَّنٌ. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. اِسْمُ الكتابِ <u>الكَامِلُ</u> هو "كِتَابُ الْعِبَرِ". (التَّامُّ)
2. <u>مَا زَالَ</u> كِتَابُ ابنِ خلدون مَتَدَاوِلاً بَيْنَ الْمُثَقَّفِينَ. (مَا فَتِئَ)
3. <u>كَتَمَ</u> الرجلُ الحقيقةَ وَلَمْ يُبْدِهَا. (أَخْفَى)
4. <u>يَجِبُ</u> أَنْ نُسَاعِدَ ذَوِي الْحَاجَةِ. (يَنْبَغِي)
5. لَمْ يَعْرِفْ أَحَدٌ <u>أَسْبَابَ</u> هذه الحادثِ. (عِلَلَ)

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. هُوَ مُتْعَبٌ
2. أَهْلُهُ نَائِمُونَ
3. أَنَا جَالِسٌ
4. هُوَ يَبْكِي
5. وهُوَ صَغِيرٌ– وَهُوَ كَبِيرٌ

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde hâl ile sâhib-i hâl arasında gramer bakımından uyumsuzluk varsa tespit edip doğrusunu yazınız.

1. وَهُمْ مَسْرُورُونَ
2. مُسْرِعاً
3. غَاضِبَةً
4. مُتَأَلِّماً
5. نَشِيطَاتٍ

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun kelimelerle doldurunuz.

1. شَاهَدْتُ الزَّلْزَلَةَ وَأَنَا مُنْدَهِشٌ.
2. عَاشَ أَبُو بَكرٍ الصِّدِّيقُ فِي الجَاهِلِيَّةِ عَفِيفاً.
3. ظَهَرَتِ النُّجُومُ تَلْمَعُ فِي السَّمَاءِ.
4. قَابَلْتُ أَصْدِقَائِي وَهُمْ سُعَدَاءُ بِنَتِيجَةِ الإِمْتِحَانِ.
5. أَبْصَرْتُ الْمِصْبَاحَ يُنِيرُ الغُرْفَةَ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde fiil cümlesi olarak gelen hâl ögesini isim cümlesine çeviriniz.

1. خرج النائبُ الوزراء وهُو يستمع إلى رئيس.
2. فحصَ الطبيبُ المريضَ وهو يبْكي من الألم.
3. ذهبت البنتُ إلى الحديقة وهي تبتسم.
4. رجع المهندسون من السفر وهم يحملون الحقائب.
5. نذهب إلى المدرسة ونحن نمشي على الأقدام.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لـم أتعوَّد على اسْتخدام الهاتف الذكي.
2. عَلَيْكَ أَنْ تَقُومَ بِهذه الْمُهِمَّةِ سَرِيعاً.
3. لَقَدْ تَرْجَمْتُ هذا النَّصَّ بِصُعُوبَةٍ.
4. عَادَ التَّاجِرُ من سَفَرِهِ خَائِباً.
5. أَقْبَلَ الوَلَدُ على أُسْرَتِهِ فَرِحاً.
6. غَادَرَ الْمَرِيضُ المستشفى وَقَدْ شُفِيَ من المرضِ.
7. لا أظنُّ أنّه سيعدِل عَنْ قرار الزواج.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. عَلَيْنَا أَنْ نَتَرَاجَعَ عَنْ هذا القرارِ كَرْهاً أَوْ طَوْعاً.
2. نَاهِيكَ مِنْ إِزْمِير مِنْ مَدِينَةٍ.
3. هذا، ما صَرَّحَ بِهِ الرَّئِيسُ بِالضَّبْطِ.

Alıştırma 7

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. رَأَيْتُ صَدِيقِي حزيناً.
2. أجاب عن الأسئلة بسهولة.
3. شاهدتُ عثمان يتجول في الشارع.
4. سُرِقَ مالُهُ وهو غافلٌ عنه.
5. كان ينظر إليّ بغرابة.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde yer alan hâl ögesini önce fiil cümlesine sonra da isim cümlesine çeviriniz.

1. تَرَكْتُ الأطفالَ لاعِبِين.
تَرَكْتُ الأطفالَ يَلْعَبونَ.
تَرَكْتُ الأطفالَ وهُم لاعِبُونَ. / تَرَكْتُ الأطفالَ وهُم يَلْعَبونَ.
2. بَكى الولدُ مُتَألِّمًا.
بَكى الولدُ يَتَألَّمُ.
بَكى الولدُ وهو مُتَألِّمٌ. / بَكى الولدُ وهو يَتَألَّمُ.
3. نامَتْ الطِّفلةُ باكِيَةً.
نامَتْ الطِّفلةُ تَبْكي.
نامَتْ الطِّفلةُ وهي باكِيَةٌ. / نامَتْ الطِّفلةُ وهِيَ تَبْكي.
4. تكَلَّم المدرسُ معنا مُبْتَسِمًا.
تكَلَّم المُدرسُ معنا يَبْتَسِمُ.
تكَلَّم المُدرسُ معنا وهو مُبْتَسِمٌ. / تكَلَّم المُدرسُ معنا وهو يَبْتَسِمُ.
5. رجع الطلابُ مِن المدرسة راكِضينَ.
رجع الطلابُ مِن المدرسة يركُضونَ.
رجع الطلابُ مِن المدرسة وهُم راكِضونَ. رجع الطلابُ مِن المدرسة وهُم يركُضونَ.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لا تَقْطِفْ الوردة ولم تَتَفَتَّحْ بَعدُ.
Gülü henüz açmamışken kopartma!
2. لاَ تَشْربوا العصيرَ بارِداً.
Meyve suyunu soğukken içmeyiniz!
3. حَضَرَ المديرُ والمُدرِّسونَ غَائِبونَ.
Müdür, öğretmenler gelmeden geldi.
4. اِلْبسِي ثيابَكِ نَظيفةً ومَكْوِيَّةً
Giysilerini temiz ve ütülü olarak giy.
5. لا تناموا في الغرفة والأضواء مفتوحةٌ.
Odada ışıklar açıkken uyumayınız.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bildiğin halde gerçeği saklama!

   لاَ تَكْتُمِ الْحَقَّ وَأَنْتَ تَعْلَمُ.

2. Sen dinlenirken ben çalışıyordum.

   كُنْتُ أُذَاكِرُ وَأَنْتَ تَسْتَرِيحُ.

3. Merdivenlerden dikkatle in!

   اِنْزِلْ مِنَ الدَّرَجِ بِانْتِبَاهٍ.

4. Niye yüksek sesle konuşuyorsun?

   لِمَاذَا تَتَكَلَّمُ بِصَوْتٍ عَالٍ؟

5. Cümleleri yavaşça tekrarla!

   أَعِدْ الجُمَلَ بِبُطْءٍ.

bölümün kelimeleri — كَلِماتُ القِسم

أَبْدَعَ (*ebde'a*) **yarattı, yeni bir şey ortaya koydu**

أَبْصَرَ (*ebsara*) **gördü, gözlerini dikti; dikkat etti**

اِجْتَنَبَ (*ictenebe*) **uzak durdu, sakındı**

اِسْتَغْرَبَ (*isteğrabe*) **garipsedi, yabancıladı, yadırgadı**

اِسْتَقَرَّ (*istekarra*) **ikamet etti, oturdu**

أَشْرَقَ (*eşraka*) **parladı**

اِغْتابَ (*iğtâbe*) **gıybet etti, çekiştirdi**

اِقْتِراح (*iktirâh*) **öneri, teklif**

أَقْنَعَ (*akne'a*) **ikna etti**

أَمْضَى (*emdâ*) **(vakit) geçirdi**

اِنْتاجِيَّة (*intâciyye*) **üretkenlik, verimlilik**

اِنْتِباه (*intibâh*) **dikkat**

أَنْجَزَ (*enceze*) **bitirdi, tamamladı, yerine getirdi**

أَهْدَاف (*ehdâf*) **hedefler** (t.) هَدَف (*hedef*)

بَاسِم (*bâsim*) **gülümseyen**

بَرِحَ - يَبْرَحُ (*beriha - yebrahu*) **bir yeri bırakıp gitti**

بَلاط الدَّولة (*balâtu'd-devle*) **devlet sarayı**

تَأَدَّبَ (*te'eddebe*) **iyi eğitim aldı**

تَجاوَزَ (*tecâveze*) **geçti, aştı**

تَخَلَّى عن... (*tehellâ 'an*) **bir şeyden veya birinden vazgeçti, bıraktı**

تَرْبَوِيّ (*terbevî*) **eğitimle ilgili, eğitime yönelik**

التَّرْكِيز عَلَى شَيْءٍ (*et-terkîz 'alâ şey'in*) **bir şeye yoğunlaşma, konsantre olma**

تَزَوَّدَ بِشَيْءٍ (*tezevvede bi şey*) **bir şeyden güç aldı, beslendi; bir şeyle donandı; azık aldı**

تَسَاوٍ (*tesâvin*) **eşitlik, denklik**

تَضَلَّعَ (*tedalla'a*) **güçlendi**

تَضَمَّنَ (*tedammene*) **içerdi, kapsadı**

تَعَوَّدَ على... (*te'avvede*) **bir şeye veya birini alıştı**

تَفَرَّغَ لِ... (*teferrega li*) **kendini, bütün vaktini bir şeye verdi**

تَكَافُؤُ الفُرَصِ (*tekâfu'u'l-furas*) **fırsat eşitliği**

تَنْمِيَة (*tenmiye*) **kalkındırma, geliştirme**

تَوَتُّرات (*tevetturât*) gerilimler, gerginlikler (t.) تَوَتُّر (*tevettur*)

تَوفَّرَ (*tevaffera*) **(şart, koşul) yerine getirildi, yeteri kadar oldu, yeterince bulundu**

تَوفير (*tevfîr*) **temin etme, sağlama; bol miktarda verme**

ثِقَة (*sika*) **güven, itimat**

ثِياب (*siyâb*) **elbiseler, giysiler** (t.) ثَوْب (*sevb*)

جَدْوَلُ الأَعْمَال (*cedvelu'l-a'mâl*) **ajanda, günlük çalışma programı**

جُهْد (*cuhd*) **çaba, gayret**

حَادَثَ (*hâdese*) **konuştu, sohbet etti**

حَدَّدَ (*haddede*) **sınırladı; belirledi, tayin etti**

حَريص على... (*harîs 'alâ*) **niyetli, istekli, titiz**

حَلَّقَ (*halleka*) **uçtu, havada halkalar atıp döndü**

خَشَعَ - يَخْشَعُ (*haşe'a-yahşa'u*) **boyun eğmek, itaat etmek**

خِزَانَةُ عُلُومٍ (*hizânet 'ulûm*) **bilgi hazinesi**

دَوافِع (*devâfi'*) **dürtüler**

سُبُل (*subul*) **yollar** (t.) سبيل (*sebîl*)

سَرَّعَ (*serre'a*) **hızlandırdı**

سَعْي (*sa'y*) **çaba, gayret, uğraşı**

شَبيبَة (*şebîbe*) **gençlik**

صَرامَة (*sarâme*) **katılık, tavizsizlik**

صَفَحَ - يَصْفَحُ (*safaha-yasfahu*) **bağışlamak, affetmek (عن: birini)**

ضِمْنَ (*dımne*) **kapsamında, çerçevesinde**

عِبْء (*'ib'un*) **ağır yük, görev, sorumluluk**

عَبَثَ – يَعْبَثُ (*'abese - ya'besu*) **oynadı; alay etti; kötüye kullandı, değer vermemecesine davrandı (بِ: bir şey ile veya biri ile)**

الْعَدَالَة الإجْتِمَاعِيَّة (*el-'adâletu'l-ictimâ'iyye*) **sosyal adalet**

عَدَلَ – يَعْدِلُ (*'adele - ya'dilu*) **saptı, uzaklaştı, vazgeçti (عن: bir şeyden)**

عَزيمَة (*'azîme*) **kesin karar, azim**

عِلْمُ الإجْتِمَاع (*'ilmu'l-ictimâ'*) **Sosyoloji, Toplumbilim**

عِنَايَة (*'inâye*) **ihtimam, ilgi, özen, itina**

غَشِيَ - يَغْشَى (*gaşiye – yeğşâ*) **bir şeyi kapladı, örttü, bürüdü**

قَطَفَ - يَقْطِفُ (*katefe – yaktifu*) **(dalından) kopardı**

كافّة (*kâffe*) **bütünü, tamamı, hepsi**

كَدّ (*kedd*) **çaba, gayret**

ما فتِئ... (*mâ feti'e*) **….. yı sürdürüyor, hâlâ…dır**

مَبادِئ (*mebâdi'*) **prensipler, ilkeler** (t.) مَبْدَأ (*mebde'*)

مُترابِط (*muterâbıt*) **bağlantılı, birbirine bağlı**

مُتَقاعِس (*muteka'ıs*) **bir şeyden gözü yılan, aciz kalan**

مُتَقَلِّد (*mutekallid*) **üzerine alan, üstlenen**

مُتَكافِئ (*mutekâfi'*) **eş, denk**

مُتناسِق (*mutenâsık*) **tertipli, ahenkli, uyumlu**

مُتَنَقِّل (*mutenakkıl*) **dolaşan, göçebe; portatifi seyyar**

مُثَابِر (*musâbir*) **sebatkâr, sabırlı, yılmayan**

مُجَامَلَة (*mucâmele*) **güzel davranma, alttan alma, iyi geçinme**

مُحَابَاة (*muhâbât*) **kayırma, iltimas geçme**

مَحْسوبِيَّة (*mahsûbiyye*) **taraf tutma, kayırma**

مَزايَا (*mezâyâ*) **özellikler, meziyetler** (t.) مَزِيَّة (*meziyye*)

مُسَاوَاة (*musâvât*) **eşitlik**

مُسْتَفيد (*mustefîd*) **faydalanan, yararlanan**

مُطالِع (*mutâli'*) **okuyan, okuyucu**

مَعَارِف (*me'ârif*) **bilgiler** (t.) مَعْرِفَة (*ma'rife*)

مُفَاضَلَة (*mufâdale*) **karşılıklı üstünlük taslama**

مُقْتَنَيَات (*mukteneyât*) **sahip olunan eşyalar**

مُقْفَل (*mukfel*) **kilitli**

مَكَثَ - يَمْكُثُ (*mekese- yemkusu*) **bir yerde oturmak, ikamet etmek**

مَمَرَّات (*memerrât*) **geçişler, geçitler** (t.) مَمَرّ (*memerr*)

مُمَزَّق (*mumezzak*) **yırtık, yırtılmış; parçalanmış, parça parça**

مُنْتَصِر (*muntasır*) **galip, üstün gelen, muzaffer**

مُنْصِت (*munsit*) **dinleyen, kulak veren**

مُنْتَظِم (*muntazım*) **düzenli, metotlu, sistemli**

مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ (*munkabidu's-sadr*) **içi sıkılmış, göğsü daralmış**

مَوَاهِب (*mevâhib*) **yetenekler** (t.) مَوْهِبَة (*mevhibe.*)

نَبَعَ - يَنْبَعُ (*nebe'a - yenba'u*)**bir şeyden kaynaklandı, türedi, ortaya çıktı**

نَزَحَ - يَنْزَحُ (*nezeha – yenzahu*) **(yurdundan, evinden) uzak düştü, ayrıldı**

نِزَاعَات (*nizâ'ât*) **tartışmalar, çekişmeler**

نَظَرِيَّات (*nazariyyât*) **teoriler, nazariyeler** (t.)

نَمَّى (nemmâ) **ilerletti, kalkındırdı**

هَائِج (*hâ'ic*) **dalgalı, heyecanlı, azgın, coşkun**

هَاتِف (*hâtif*) **telefon**

هامِس (*hâmis*) **fısıldayan**

هُوَّة (*huvve*) **derin çukur**

واضِع (*vâdi'*) **kurucu**

وَسَائِلُ الإِعْلاَمِ (*vesâ'ilu'l-i'lâm*) **kitle iletişim araçları, medya vs.**

يَأْس (*ye's*) **karamsarlık, ümit kesme**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

اِنْقَطَعَ إِلَى الْعِلْمِ (*inkata'a ile'l-'ilm*) **kendisini bilime verdi**

بِالضَّبْطِ (*bid'dabt*) **tam olarak, aynen, harfiyen**

بِبُطءٍ (*bi but'in*) **yavaşça**

تِلْقَائِيّاً (*tilkâ'iyyen*) **kendiliğinden, otomatikman**

رَدْحاً مِنْ عُمْرِهِ (*redhan mim 'umrihi*) **ömründen bir süre; hayatından bir kesit**

رُوَيْداً (*ruveyden*) **yavaş**

كَرْهاً أَوْ طَوْعاً (*kerhen av tav'an*) **ister istemez, istesek de istemesek de**

مُتَمَاشِياً مَعَ الْعَصْرِ (*mutemâşiyen ma'a'l-'asr*) **çağa ayak uydurarak**

مِرَارًا (*mirâran*) **defalarca**

مَسْقَط الرَّأس (*maskatu'r-re's*) **doğum yeri, memleket**

نَاهِيكَ مَنْ / نَاهِيكَ بِ (*nâhîke min/ nâhîke bi*) **şey/kişi sana bu konuda yeter**

Bölüm 9

İstisnâ

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 9**

1 İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2 **İstisnâ**

2 Arapçada istisna üslubunu ve istisna edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını yapabilme

3 **Harf-i Cer ile kullanılan Bazı Fiiller**

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma

4 **Arapçada Kalıp İfadeler**

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • İstisnâ الإِستثناء
• Mustesnâ الْمُسْتَثْنَى • İstisnâ Edatı حرف الاسْتِثْناء • Mustesnâ Minhu المستثنى منه

GİRİŞ

مُقَدّمة

Türkçede de kullandığımız *"istisnâ"* kelimesi Arapça bir kelime olup sözlüklerde *bir şeyi genel kural veya genel yargının dışında tutmak* anlamına gelir. Bir dilbilgisi terimi olarak istisnâ, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü *istisnâ* edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmaktır. *"Kemal dışında/hariç bütün öğretmenler geldi"* cümlesinde Kemal öğretmen, *"dışında/hâricinde"* kelimeleriyle cümlenin yargısından, yani gelme eyleminden ayrı tutulmuştur. Arapçada çok kullanılan bu üslup, *–den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak* gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır. Arapçada bu üslup cümlede bir yargıda bulunma ve ardından istisnâ edatı adı verilen edatlar yardımıyla ondan sonraki ismi bu yargının dışında bırakmak şeklinde kurulur.

Bu bölümde istisnâ konusu işlenecek, istisnâ edilen (mustesnâ) kelimenin irâbı üzerinde durulacaktır. Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9

العربية في حياتنا اليومية ٩

وليمةُ عَشَاءٍ

عَدنان: مَرْحَبًا يا رِيمُ، كَيْفَ حالُكِ؟

رِيم : أنا بِخَيْرٍ الحَمْدُ للهِ يا عَدنانُ. وَأَنْتَ؟

عَدنان: وأنا بخيرٍ أَيْضًا، عِنْدَنا زائِرونَ، لَقَدْ دَعَوْتُ عائِلَتي إلى الْعَشاءِ الْيَوْمَ!

رِيم: أَهْلاً وَسَهْلاً، ولكِنْ ماذا سَأَطْبُخُ؟ لا يوجَدُ فِي الثَّلّاجَةِ إلَّا الْخُبْزُ. لِتَحْضِيرِ وَليمَةِ عَشَاء أنا بِحاجَةٍ إلى أَنْ أَذْهَبَ إلى السُّوقِ ولا يُوجَدُ أَحَدٌ يَجْلِسُ مَع الأَطْفالِ غيرِي! ماذا أَفْعَلُ؟

عَدنان: حَسَنًا، لا تَقْلَقِي. أنا سَأُحْضِرُ كُلَّ ما تَحْتاجِينَ إليه. سَأَكْتُبُ كُلَّ ما يَنقُصُكِ. ماذا سَأُحْضِرُ؟

رِيم: أريدُ اللّحْمَ المَفْرُومَ إلَّا نِصْفَ كيلو. ونصفُ كيلو من الأَرُزِّ، لا تُحْضِرْ غَيْرَ نِصْفِ كِيلو. ونِصْفُ كيلو بَطاطا وكيلو طَماطِم. ولا تَشْتَرِ سِوى الْفَواكِهِ الطَّازِجَةِ. واشْتَرِ أيَّ نَوْعٍ مِنَ الْحَليبِ ما عَدا كاملَ الدَّسَمِ مِنْ أَجْلِ الحَلْوى.

عَدنان: أ هذا كُلُّه؟

رِيم: نَعَمْ

يَعُودُ عَدنانُ إلى البَيْتِ وَيُعْطِي الْمُشْتَرياتِ لِريمَ. تَنْظُرُ رِيمُ إِلَى الْمُشْتَرَياتِ ثُم تقول لِعَدْنانَ غاضِبةً.

رِيم: يا إِلهي ما هذا؟ قُلْتُ لَكَ اِشْتَرِ الْحَليبَ ما خَلا كاملِ الدَّسَمِ. وَقُلْتُ لا تَشْتَرِ مِنْ الْفَواكِهِ إلَّا الطّازجَ مِنْها. هذِهِ الْفَواكِهُ غيرُ صالِحةٍ للأَكْلِ. لَقَدْ اِشْتَرَيت كلَّ الفَوَاكِهِ منَ السُّوقِ حاشا الجيِّدِ والطّازِجِ. وماذا أَفْعَلُ الآنَ يا زَوْجِي ولَمْ يَبْقَ لِلْوَليمَةِ إلَّا ساعَتَيْنِ.

Akşam Yemeği

Adnan: Merhaba Rîm, Nasılsın?

Rîm: İyiyim Allah'a hamd olsun. Ya sen?

Adnan: Ben de iyiyim. Ziyaretçilerimiz var. Bugün akşam yemeğine ailemi davet ettim!

Rîm: Hoş gelmişler (Buyursunlar), fakat ne pişireceğim? Buzdolabında ekmekten başka bir şey yok. Akşam ziyafetini hazırlamam için çarşıya gitmem lazım. Benden başka çocuklarla oturacak kimse de yok! Ne yapsam ki?

Adnan: Tamam, endişelenme. Ben ihtiyaç duyduğun her şeyi getiririm. Her eksiğini yazacağım. Ne getireyim?

Rîm: Yalnızca yarım kilo kıyma istiyorum. Yarım kilo pirinç, yarım kilodan başka getirme. Yarım kilo patates, bir kilo domates. Taze meyve dışında meyve alma. Tatlı için süt al, tam yağlı olmasın (tam yağlı dışında).

Adnan: Hepsi bu mu?

Rîm: Evet

Adnan eve döner ve satın alınan şeyleri Rîm'e verir. Rîm satın aldıklarına bakar ve kızgın bir şekilde Adnan'a der ki:

Rîm: Aman Allahım, bu ne? Ben sana tam yağlı olmayan süt al dedim. Taze değilse meyve alma dedim. Bu meyveler yenmez. Çarşıdan iyi ve taze olmayan bütün meyveleri almışsın. Kocacığım ben şimdi ne yapayım. Yemeğe yalnızca iki saat kaldı.

Öğrenme Çıktısı

1 İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen diyalogda geçen istisnâ cümlelerini bulunuz. İstisna edatlarının cümlenin anlamında yaptığı değişikler üzerinde düşününüz.	"Bakara Sûresi" 32, 34 78, 163, "Âli İmrân Sûresi" 126, "Necm Sûresi"39. ayetleri okuyunuz ve defteriniz yazınız.	Diyaloğu tekrar okuyunuz ve diyalogda geçenlere benzer tarzda istisnâ cümleleri kurmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: İSTİSNÂ

القواعد: الاستثناء

Bir dilbilgisi terimi olarak *istisnâ*, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü istisnâ edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmak demektir. Arapçada çok kullanılan bu üslup, *–den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak* gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır.

İstisnâ üslubunda üç unsur bulunur. Öncelikle cümlede bir istisnâ edatı bulunur. İstisnâ edatından sonra istisnâ edilen, hariç tutulan bir kelime yer alır ki buna "mustesnâ" denir. Bir de istisnâ edatından önceki cümle içinde, kendisinden bir şeyin ayrı tutulduğu, hariç tutulduğu genellikle çoğul bir isim bulunur ve buna da "mustesnâ minhu" denir. İstisna edatı mustesnâyı, mustesnâ minhunun dâhil olduğu kategorinin dışında tutar.

Mustesnâ, genelde Arapçada mansûblar grubunda değerlendirilir. Bununla birlikte istisnâ edatlarının türlerine bağlı olarak farklı şekillerde de irâbı yapılabilmektedir. (إِلَّا) sıklıkla karşımıza çıkan veya en çok kullanılan istisnâ edatlarından biridir. Şimdi (إِلَّا) istisnâ edatıyla yapılan bir istisnâ cümlesini örnek olarak verelim:

خالدًا	إلّا	الطُّلّابُ	حَضَرَ
MUSTESNÂ	**İSTİSNÂ EDATI**	**MUSTESNÂ MİNHU**	**YARGI**
Öğrenciler geldi, Halit hariç. (Halit dışında öğrenciler geldi.)			

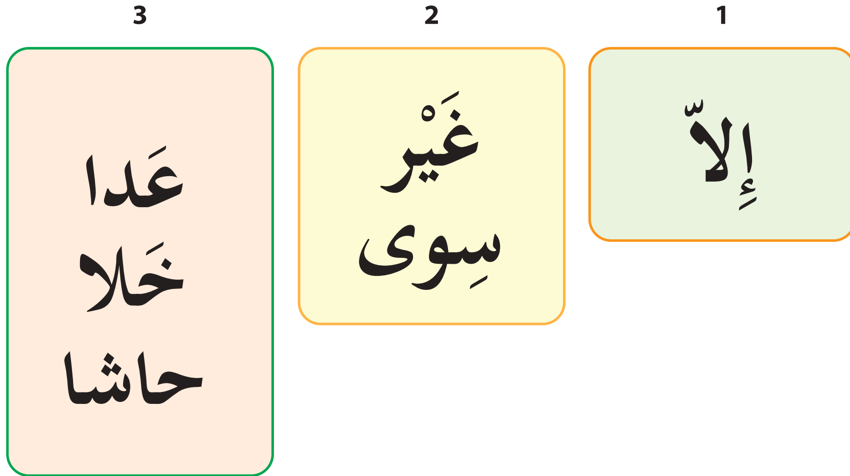
إلّا

Burada Hâlit öğrenciler topluluğunun bir üyesidir. (إلَّا) istisnâ edatı onu gelme eylemini gerçekleştiren öğrenciler kategorisinin (mustesnâ minhunun) dışında tutmuştur. Dolayısıyla Halit, mustesnâ olmuştur.

İstisnâ Edatları

İstisnâ' edatlarını kendilerinden sonra gelen ismin irabı yönünden üç grupta inceleyebiliriz.

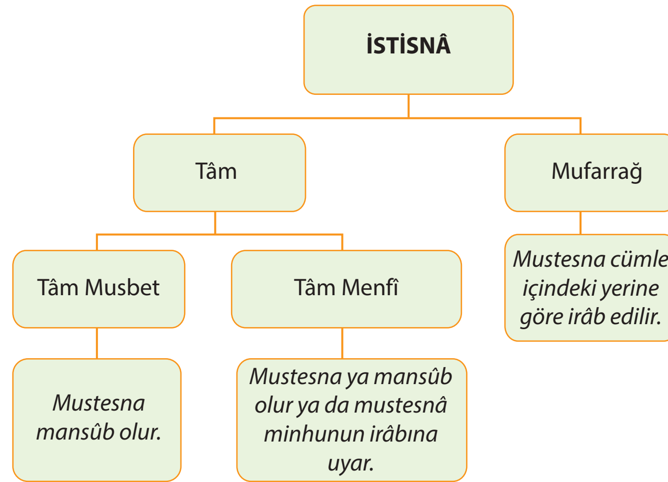
- Bu istisnâ edatlarından إلّا bir harf (edat)tir. لا + إنْ edatlarının birleşiminden oluşmuştur. İrâbda mahalli yoktur.
- غَيْر ve سِوى ise birer mu'reb isim olup diğer isimler gibi irâbları cümle içindeki yerlerine göre değişir.
- عَدا، خَلا، حاشا edatları ise birer mâzî fiil veya harf-i cer olarak kabul edilirler.

İstisnâ Üslubunda Temel İlkeler: İstisnâ üslubunda cümleler olumlu, olumsuz veya eksiltili cümle olmak üzere üç kısma ayrılır.

1. Cümle olumlu ise ve mustesnâ minhu cümlede anılmışsa *(İstisnâ Tâm Musbet)* mustesnâ mansûb olur.

2. Cümle olumsuzsa ve mustesnâ minhu cümlede anılmışsa *(İstisnâ Tâm Menfî)* mustesnâ mansûb olur ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar.

3. Cümle olumsuz olup mustesnâ minhu cümlede anılmamışsa istisnâ edatına kadar olan kısımda cümlenin ögelerinden biri eksik demektir. Bu durumda mustesnâ, cümlede hangi öge eksikse onun yerine geçerek cümleyi tamamlar. Bu tür istisnâ cümlelerine *İstisnâ Mufarrağ* adı da verilir.

1- إِلَّا ile İstisnâ

(إِلَّا), en çok kullanılan istisnâ edatıdır. İstisnâ üslubunda cümlelerin olumlu, olumsuz veya eksiltili cümle durumuna göre mustesnâ'nın nasıl irâb edildiğini (إِلَّا) istisnâ edatının kullanıldığı cümle örnekleri üzerinde görelim.

1. Cümle olumluysa ve mustesnâ minhu cümlede anılmışsa (İstisnâ Tâm Musbet), إلّا'dan sonra gelen mustesnâ mansûb olur.

حَضَرَ الطُّلّابُ إلّا خالِدًا. (Halit dışında öğrenciler geldi.)

أَثْمَرتِ الأشْجارُ إلّا واحدةً. (Biri dışında ağaçlar meyve verdi.)

أَقْلعَتِ الطّائراتُ إلّا طائرةً قَديمَةً. (Eski bir uçak dışında uçaklar havalandı.)

عالَجَ الطَّبيبُ الْمَرضى إلّا مَريضَيْنِ. (Doktor iki hasta dışında hastaları tedavi etti.)

اِحْتَجَّ المُوَظَّفونَ القانونَ الجديدَ إلّا المُدَرِّسينَ.
(Öğretmenler dışında memurlar yeni yasayı protesto etti.)

فَتَحْتُ النَّوافذَ إلّا نافذةً. (Biri dışında pencereleri açtım.)

İrâb Örneği:

عالَجَ الطَّبيبُ الْمَرضى إلّا مَريضَيْنِ. (Doktor iki hasta dışında hastaları tedavi etti.)

عالَجَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الطَّبيبُ : Fâil merfû, ref alâmeti sonundaki damme.

الْمَرضى : Mef'ûlun bih, takdîrî bir fetha ile mansûb, aynı zamanda mustesnâ minhu.

إلّا : İstisna edatı, irâbda yeri yoktur.

مَريضَيْنِ : Mustesnâ, mansûb, nasb alâmeti sonundaki (ـيْـ) , çünkü ikil bir isimdir. Cümle olumlu ve mustesnâ minhu cümlede bulunduğu için mustesnâ mansub olmuştur.

2- Cümle olumsuz, mustesnâ minhu da cümlede anılmışsa *(İstisnâ Tâm Menfî)*, إلّا'dan sonra gelen mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması seçeneklidir.

ما ظَهَرَتِ النجومُ إلّا نجمةٌ / نجمةً. (Biri dışında yıldızlar ortaya çıkmadı.)

ما حَضَرَ المَنْدوبونَ إلّا الرَّئيسُ / الرَّئيسَ. (Başkan dışında temsilciler gelmedi.)

لَمْ يقْرَأْ أحْمَدُ الجَرائدَ إلّا جريدةً / جريدَةً. (Ahmet biri dışında gazeteleri okumadı.)

ما مررْتُ بالأصدقاءِ إلّا صالحٍ / صالحًا. (Sâlih dışında arkadaşlara uğramadım.)

مَا نَجَحَ أَحَدٌ فِي الْامْتِحَانِ إِلَّا طَالِبٌ وَاحِدٌ / طَالِبًا وَاحِدًا. (Biri dışında öğrenciler sınavda başarılı olmadı.)

İrâb Örneği:

ما حَضَرَ المَنْدوبونَ إلّا الرَّئيسُ / الرَّئيسَ. (Başkan dışında temsilciler gelmedi.)

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

المَنْدوبونَ : Fâil, merfû, ref alâmeti sonundaki vâv, çünkü cem-i müzekker sâlim (düzenli eril çoğul), aynı zamanda mustesnâ minhu.

إلّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

الرَّئيسُ/ الرّئيسَ : Mustesnâ, merfû, *(İstisnâ Tâm Menfî* olduğu için mustesnâ minhu olan fâil المَنْدوبونَ kelimesinin irâbına uyarak merfû olabilir) veya mansûb *(İstisnâ Tâm Menfî* olduğu için الرّئيسَ şeklinde mansûb olabilir).

Bu tür istisnâ cümlelerinde mustesnânın mustesnâ minhunun irâbına uyması tercih edilir.

3- Cümle olumsuz ve mustesnâ minhu cümlede anılmamışsa *(İstisnâ Mufarrağ)* bu durumda mustesnâ eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve onun irâbına uyar. İstisnâ edatından önce bir merfû isme ihtiyaç duyuluyorsa yani fâil veya nâibu'l-fâil vb. mustesnâ onun yerine, mansûb bir isme ihtiyaç duyuluyorsa mustesnâ bu mansûb ismin yerine, mecrûr bir isme ihtiyaç duyuluyorsa mustesnâ bu mecrûr ismin yerine geçer.

لَمْ يأكُلْ إلّا قليلاً. (Az bir şey dışında yemek yemedi.)

لا أحْتَرِمُ إلّا الصادِقَ. (Doğru sözlü insandan başkasına saygı göstermem.)

(Bu örneklerde mef'ûlun bih olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlelerin anlamını tamamlamak için mustesnâ olan قليلاً ve الصادِقَ kelimeleri mef'ûlun bihin yerine geçmiş ve mansûb olmuşlardır.)

لا يوجَدُ فِي الْمَكْتَبَةِ إلّا كتابٌ. (Kütüphanede kitaptan başka bir şey bulunmaz.)

(Bu örnekte لا يوجَدُ mechûl fiilinden sonra gelmesi gereken merfû nâibu'l-fâil olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlenin anlamını tamamlamak için mustesnâ nâibu'l-fâilin yerine geçmiş ve merfû olmuştur.)

ما مَرَرْتُ إلّا بِخالِدٍ. (Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

(Bu örnekte ما مَرَرْتُ fiilinden sonra gelmesi gereken ve mecrûr bir isim olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlenin anlamını tamamlamak için إلّا'dan sonra gelen mustesnâ, mecrûr ismin yerine geçmiş ve cümlenin anlamını tamamlamıştır.)

ما كتبَ الواجِبَ إلّا مُحَمَّدٌ. (Ödevi Muhammet'ten başkası yazmadı.)

(Bu örnekte ما كتبَ fiilinden sonra gelmesi gereken fâil, yani mustesnâ minhu yoktur. Cümlenin anlamını tamamlamak için إلّا'dan sonra gelen mustesnâ, cümlenin anlamını tamamlamak için fâlin yerine geçmiş ve cümlenin anlamını tamamlamıştır.)

İrâb Örnekleri:

ما تأخَّر عَنِ الدَّرْسِ إلّا عُمَرُ. (Derse Ömer'den başkası geç kalmadı.)

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

تَأخَّرَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

عَنْ : Harf-i cer

إلّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

عُمَرُ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani fâil bulunmamaktadır. Bu nedenle عُمَرُ ismi fâil yerine geçerek merfû olmuştur. Ref alâmeti sonundaki dammedir.

لا أحْتَرِمُ إلّا الصادِقَ. (Doğru sözlü insandan başkasına saygı göstermem.)

لا : Lâ en-nâfiye (Olumsuzluk lâ'sı)

أحْتَرِمُ : Muzâri fiil, 1. tekil şahıs kipi, fâili gizli bir أنا zamiridir.

إلّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

الصادِقَ : Mufarrağ istisnâ cümlesidir, cümlede mef'ûlun bih konumundaki mustenâ minhu eksik olduğu için الصادِقَ ismi mef'ûlun bih yerine geçerek mansûb olmuştur.

ما مَرَرْتُ إلّا بِخالِدٍ. (Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

مَررْتُ : Mâzî fiil, 1.tekil şahıs kipi. Fâil et-tâu'l-muteharrike (تُ) merfû muttasıl zamir, mahallen merfû.

إلّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

بخالدٍ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani mecrûr isim bulunmamaktadır. Bu nedenle cümlenin إلّا'dan sonra gelen harf-i cer ve onu izleyen mecrûr isim cümlenin mecrûru olmuştur. (بِـ) harf-i cer, (خالدٍ) mecrûr, cer alâmeti sonundaki kesra.

ما عوقِبَ إلّا الـمُذْنِبُ. (Suçludan başkası cezalandırılmadı.)

ما : Mâ en-nâfiye

عوقِبَ : Mechûl mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

إلّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

المُذْنِبُ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani nâibu'l-fâil bulunmamaktadır. Bu nedenle إلّا'dan sonra gelen isim cümlenin nâibu'l-fâili olarak merfû olmuştur. Ref alâmeti sondaki damme'dir.

2- غَيْر ve سِوى ile İstisnâ

(غَيْر) ve (سِوى) istisnâ edatları, (إلّا)'nın yerini alan kelimeler olarak değerlendirilirler. Yapıları itibariyle Arapçada birer edat olarak değil de isim olarak kabul edilirler. Bu nedenle kendilerinden sonra gelen isimlerin (ki onlar aslında mustesnâdır), muzâfı olurlar; dolayısıyla kendilerinden sonra gelen isimler (yani gerçek mustesnâlar) de muzâfun ileyh konumunda daima mecrûr olurlar. Bunların harekelerine veya irâblarına gelince; bunlar, (إلّا)'dan sonra gelen ismin alması gereken harekeyi kendileri alırlar.

خالدًا	حَضَرَ الطلابُ إلّا
MUSTESNÂ	

خالدٍ	غَيْرَ	حَضَرَ الطلابُ
	MUSTESNÂ	

قائدَهُمْ	هَرَبَ الجنودُ مِنَ الحَرْبِ إلّا
MUSTESNÂ	

قائدِهِمْ	سِوى	هَرَبَ الجنودُ مِنَ الحَرْبِ
	MUSTESNÂ	

1- غير ile istisnâ:

(إلّا) ile istisnâda geçerli olan kurallar (غير) ile istisnâda da geçerlidir. Ne var ki, mustesnâ olarak artık (غير) kabul edilir ve (إلّا) ile istisnâda mustesnânın alması gereken hareke, (غير)'nın üzerinde görünür. Asıl mustesnâ ise (غير)'nın muzâfun ileyhi olarak daima mecrûr olur.

a) Cümle tam ve olumluysa: (إلّا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda mustesnâ mansûb olur. Dolayısıyla (غَيْرَ) mustesnâ olarak mansûb olur. Ayrıca kendisi muzâftır, kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise muzâfun ileyhtir ve mecrûrdur. Örnek:

حَضَرَ الطّلابُ غَيْرَ خالدٍ. (Halit dışında öğrenciler geldi.)

شارَكَ اللاّعِبونَ في المباراةِ غَيْرَ اثْنَيْنِ. (İkisi dışında oyuncular maça katıldı.)

b) Cümle tam ve olumsuzsa: Yine (إلّا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması tercihe kalmıştır. Dolayısıyla (غَيْرَ) mustesnâ olarak ya mansûb olur, ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar. Örnek:

ما نَزَلَ المسافرونَ منَ الطّائرَةِ غَيْرُ / غَيْرَ مسافرٍ. (Biri dışında yolcular uçaktan indi.)

لم أَحْفَظْ مَوادَّ الدَّرْسِ غَيْرَ / غَيْرَ القرآنِ الكريم. (Kur'ân-ı Kerîm dışında ders konularını ezberlemedim.)

ما مَرَرتُ بالأصدقاءِ غَيْرِ / غَيْرَ صالحٍ. (Salih dışında arkadaşlara uğramadım.)

c) Cümle olumsuz ve eksiltili ise, yani cümlede mustesnâ minhu yoksa ***(istisnâ mufarrağ):*** (إلّا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda (غَيْرَ) cümlede eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve eksik olan ögenin irâbına uyar. Fâil olacaksa merfû olur, mef'ûl olacaksa mansûb olur, bir harf-i cerden sonra geliyorsa mecrûr olur. Kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise (غَيْرَ)'nın muzâfun ileyhi olarak mecrûr olur. Örnek:

ما خَرَجَ مِنَ القَفَصِ غَيرُ عُصْفورٍ. (Kafesten serçeden başkası çıkmadı.)

ما نامَ لَيْلاً غَيرُ الحارسِ. (Geceleyin bekçiden başkası uyumadı.)

لَمْ يَصِلْ غَيرُ أَخيكَ. (Kardeşinden başkası gelmedi.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin fâilidir. غَيرُ ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin faili/öznesi olur.

ما دعَوْتُ غَيرَ صَديقٍ. (Bir arkadaştan başkasını çağırmadım.)

لا نُناقِشُ غَيرَ المشاكِلِ الاقْتِصاديَّةِ. (Ekonomik sorunların dışında tartışmayız.)

لَمْ نُشَجِّعْ غَيرَ المنتخَبِ الْوَطَنِي. (Milli takımdan başkasını desteklemedik.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin mef'ûlüdür. غَيرَ ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin mef'ûlun bihi/nesnesi olarak mansûb olur.

ما مَرَرْتُ بِغَيْرِكَ. (Senden başkasına uğramadım.)

لا أُسَلِّمُ على غَيْرِ المُخْلِصِ. (İhlaslı kişiden başkasına selam vermem.)

لا أَرْغَبُ في غَيْرِ النجاحِ. (Başarı dışında bir şey istemiyorum.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin mecrûrudur. غَيْرِ ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin mecrûr ismi olur.

dikkat

Not: غَيْرِ edatı nekira (belirsiz) bir isimden sonra gelirse o ismin sıfatı olur. Örnek:

جاءني رجلٌ غيرُ عاقِلٍ. (Bana akılsız bir adam geldi.)

هذا عَمَلٌ غيرُ صالحٍ. (Bu sâlih bir amel değil.)

2- سِوى ile istisnâ:

Bu istisnâ isminin kullanımı غَيْرِ ile aynıdır. Kendisi muzâf, kendisinden sonra gelen isim de muzâfun ileyh olur. سِوى sonu illetli bir harf ile bittiği için hareke alamaz ve takdîrî harekelerle irâb edilir. Şimdi yukarıda غَيْرِ için verdiğimiz örnekleri سِوى için uyarlayalım.

a) Cümle tam ve olumluysa: Bu durumda mustesnâ mansûb olur. Dolayısıyla (سِوى) mustesnâ olarak mansûb olur. Tabii ki (سِوى) üzerinde nasb alâmeti görünemeyeceği için "takdiren mansûb" denir. Ayrıca kendisi muzâftır, kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise muzâfun ileyhtir ve mecrûrdur. Örnek:

حَضَرَ الطّلاّبُ سِوى خالدٍ. (Halit dışında öğrenciler geldi.)

شارَكَ اللاّعِبونَ في المباراةِ سِوى اثْنَيْنِ. (İkisi dışında oyuncular maça katıldı.)

b) Cümle tam ve olumsuzsa: Bu durumda mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması tercihe kalmıştır. Dolayısıyla (سِوى) mustesnâ olarak ya mansûb olur, ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar. Mansûb olmasına veya mustesnâ minhunun irâbına uymasına ilişkin alâmet (سِوى)'nın üzerinde görünmeyeceği için, bu iki seçenekten hangisini tercih ediyorsak tercih ettiğimiz irâb için "takdiren" deriz; yani ya "takdiren mansûb"dur, ya "takdiren merfû"dur, ya da "takdiren mecrûr"dur. Örnek:

ما نَزَلَ المسافرونَ مِنَ الطَّائِرَةِ سِوى مسافرٍ. (Biri dışında yolcular uçaktan indi.)

لم أَحْفَظْ مَوادَّ الدَّرْسِ سِوى القرآن الكريم. (Kur'ân-ı Kerîm dışında ders konularını ezberlemedim.)

ما مَرَرتُ بالأصدقاءِ سِوى صالحٍ. (Salih dışında arkadaşlara uğramadım.)

c) Cümle olumsuz ve eksiltili ise, yani cümlede mustesnâ minhu yoksa *(istisnâ mufarrağ)*: Bu durumda (سِوى) cümlede eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve eksik olan ögenin irâbına uyar. Fâil olacaksa merfû olur, mef'ûl olacaksa mansûb olur, bir harf-i cerden sonra geliyorsa mecrûr olur. Merfû, mansûb veya mecrûr oluşuna ilişkin alâmet (سِوى)'nın üzerinde görünmeyeceği için, irâbını "takdiren" yaparız; yani ya "takdiren merfû"dur, ya "takdiren mansûb"dur, ya da "takdiren mecrûr"dur. Kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise (سِوى)'nın muzâfun ileyhi olarak mecrûr olur. Örnek:

ما خَرَجَ مِنَ القَفَصِ سِوى عُصْفورٍ. (Kafesten serçeden başkası çıkmadı.)

ما نامَ لَيْلاً سِوى الحارسِ. (Geceleyin bekçiden başkası uyumadı.)

لَمْ يَصِلْ سِوى أَخيكَ. (Kardeşinden başkası gelmedi.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin fâilidir. سِوى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin fâili/öznesi olup takdîrî bir damme ile merfû olur.

ما دعَوْتُ سِوى صَديقٍ. (Bir arkadaştan başkasını çağırmadım.)

لا نُناقِشُ سِوى المشاكِلِ الاقْتِصاديَّةِ. (Ekonomik sorunların dışında tartışmayız.)

لَمْ نُشَجِّعْ سِوى المنتخَبِ الْوَطَنِي. (Milli takımdan başkasını desteklemedik.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin mef'ûlüdür. سِوى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin mef'ûlun bihi/nesnesi olup takdîrî bir fetha ile mansûb olur.

ما مَرَرْتُ بِسِواكَ. (Senden başkasına uğramadım.)

لا أُسَلِّمُ على سِوى المُخْلِصِ. (İhlaslı kişiden başkasına selam vermem.)

لا أَرْغَبُ في سِوى النجاحِ. (Başarı dışında bir şey istemiyorum.)

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlenin mecrûrudur. سِوى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlenin mecrûr ismi olup takdîrî bir kesra ile mecrûr olur.

İrâb Örnekleri:

حَضَرَ الطُّلابُ غَيْرَ خالِدٍ. (Halit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الطُّلابُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

غَيْرَ : Mustesnâ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

خالِدٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

ما جاء المُوظَّفونَ غَيْرُ/غَيْرَ مُوَظَّفٍ. (Biri dışında memurlar gelmedi.)

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

جاء :Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

المُوظَّفونَ : Fâil, merfû, ref alâmeti sonundaki vâv, çünkü cem-i müzekker sâlim, aynı zamanda mustesnâ minhu.

غَيْرُ/غَيْرَ : Mustesnâ damme ile merfû *(İstisnâ Tâm Menfî*-cümle tam ve olumsuz olduğu için mustesnâ minhu olan fâil الـمُوظَّفونَ kelimesinin irâbına uyarak merfû olabilir) veya fetha ile mansûb *(İstisnâ Tâm Menfî*- cümle tam ve olumsuz olduğu için غَيْرَ şeklinde mansûb olabilir), aynı zamanda muzâf.

مُوّظَّفٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

ما حضَرَ غَيْرُ طالِبٍ (Bir öğrenciden başkası gelmedi.)

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

حَضَرَ :Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

غَيْرُ : Fâil merfû, ref alâmeti damme (istisnâ mufarrağ olduğu için cümlede eksik olan fâil ögesinin yerini tutar), aynı zamanda muzâf.

طالِبٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

حَضَرَ الطُّلاّبُ سِوى واحِدٍ. (Biri dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ :Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

الطُّلاّبُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

سِوَى : Mustesnâ, takdîren mansûb, aynı zamanda muzâf.

واحِدٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

3- حاشا ،عدا ،خلا ile İstisnâ

Bu edatlar harf-i cer veya mâzî birer fiil olarak kabul edilirler. Harf-i cer kabul edildiklerinde kendilerinden sonra gelen ve anlam olarak mustesnâ olan isim mecrûr olur. Ancak artık dilbilgisi yönünden bu isme mustesnâ denmez. Mâzî fiil olarak kabul edildiklerinde kendilerinden sonra gelen ve anlamca mustesnâ olan isim mef'ûlun bih olarak mansûb olur. Ancak dilbilgisi yönünden yine mustesnâ olmaz. Örnek:

وَقَفَتْ السيّاراتُ خَلا سيّارةٍ. (Biri dışında arabalar durdu.)

Bu örnekte خلا harf-i cer kabul edilmiş ve mustesnâ mecrûr olmuştur.

وَقَفَتْ السيّاراتُ خَلا سيّارةً. (Biri dışında arabalar durdu.)

Burada ise خلا mâzî bir fiil olarak alınmış ve kendisinden sonra gelen mustesnâ bu mâzî fiilin mef'ûlun bihi olarak mansûb olmuştur.

زُرْتُ الأماكِنَ التّاريخيَّةَ في إسْطَنْبول عَدا قصْرٍ طوب قابي.

(İstanbul'da Topkapı sarayı dışında tarihî yerleri ziyaret ettim.)

Bu örnekte عَدا harf-i cer kabul edilmiş ve mustesnâ mecrûr olmuştur.

زُرْتُ الأماكِنَ التّاريخيَّةَ في إسْطَنْبول عَدا قصْرَ طوب قابي.

(İstanbul'da Topkapı Sarayı dışında tarihî yerleri ziyaret ettim.)

Burada ise عَدا mâzî bir fiil olarak alınmış ve kendisinden sonra gelen mustesnâ bu mâzî fiilin mef'ûlun bihi olarak mansûb olmuştur.

Not: Bu edatlar mâzî fiil kabul edildiklerinde takdîrî birer fetha üzere mebnî olurlar.

dikkat

خَلا ve عَدا edatlarının başına Mâ el-Masdariyye adı verilen bir (ما) gelirse, o takdirde bu edatlar birer mâzî fiil kabul edilirler ve kendilerini izleyen mustesnâlar mef'ûlun bih olarak mansûb olurlar.

طارتِ الحماماتُ ما عَدا حمامةً. (Biri dışında güvercinler uçtu.)

حَضَرَ الطلاّبُ ما خَلا خالِدًا. (Hâlit dışında öğrenciler geldi.)

لا تُصاحِبْ مع الناسِ ما خَلا أَمينًا. (Güvenilir kişi dışında insanlarla arkadaşlık etme.)

dikkat

حاشا edatının başına ما edatı gelmez. Bu nedenle her zaman harf-i cer veya mâzî fiil olarak kullanılması mümkündür.

كافأَ المعلّمُ الطُّلاّبَ حاشا وليدًا.

(Öğretmen Halit dışında öğrencileri ödüllendirdi –fiil olarak kullanılmış, zira mustesnâsı mef ʻûl ve mansûb-.)

قَرَأْتُ القَصيدةَ حاشا بَيْتَيْنِ.

(İki beyit dışında kasideyi okudum –harf-i cer olarak kullanılmış, zira mustesnâsı mecrûr-.)

İrâb Örnekleri:

ذَهَبَ الطُّلابُ إلى الرحْلةِ عدا (خلا، حاشا) عَليًّا. (Ali dışında öğrenciler geziye gittiler.)

ذَهَبَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الطُّلابُ	: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.
إلى	: Harf-i cer
الرحْلةِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
عدا (خلا، حاشا)	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
عليًّا	: Mef ʻûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha (Anlamca mustesnâ olsa da mef ʻûlun bih olarak irâb edilir. عليًّا'in mansûb olarak kullanılması عدا'nın fiil olarak kullanıldığını gösterir.)

ذَهَبَ الطُّلابُ إلى الرحْلةِ عدا (خلا، حاشا) عَليٍّ. (Ali dışında öğrenciler geziye gittiler.)

ذَهَبَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الطُّلابُ	: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.
إلى	: Harf-i cer
الرحْلةِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
عدا (خلا، حاشا)	: Harf-i cer
عليٍّ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra (Anlamca mustesnâ olsa da mecrûr olarak irâb edilir. عليٍّ'in mecrûr olarak kullanılması عدا'nın harf-i cer olarak kullanıldığını gösterir.)

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada İstisna üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irabını yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

Defterinize istisnâ içeren bir cümle yazarak burada kullandığınız istisnâ edatı yerine diğer istisnâ edatlarını da koyarak irâbda nasıl değişikler meydana geldiğini gözleyiniz ve sonuçlarını yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm "Maide Sûresi" 1, "Tîn Sûresi" 6, "A'râf Sûresi" 52. ayetlerinde geçen istisnâ yapılarını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte "Ahmet hariç öğrenciler Konya'ya gitti." "Öğrenciler ikisi dışında sınıftan çıktı." tarzında istisnâ yapısı içeren cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Birine veya bir şeye yanaştı, yaklaştı	دَنا مِنْ...

لَمَّا دَنَوْنا من مكانِ الْحَادِثِ كانَتْ السَّاعَةُ تُشِيرُ إلى السَّابِعَةِ صَبَاحًا.
(Olay yerine yaklaştığımızda saat sabahın yedisini gösteriyordu.)

نحن في العشرينيّاتِ وأخونا الكبيرُ يَدْنو من الأربعين.
(Biz yirmili yaşlardayız, büyük kardeşimiz ise kırkına yaklaşıyor.)

أنا تكَلَّمْتُ مَعَ المدِيرِ، فلا تَخَافِي يا ابنتي الحبيبة، لن يَدْنُوَ مِنْكِ أَحَدٌ بَعْدَ اليوم.
(Ben müdür ile konuştum, sen korkma sevgili kızım, bugünden sonra kimse sana yaklaşmayacak.)

أَصَرَّ على...	Bir konuda ısrar etti

أَصَرَّ الطبيبُ على إقْفالِ السِّتارَة مِن أجل الفَحْص.

(Doktor muayene için perdeyi kapatmakta ısrar etti.)

أصرّ الأستاذُ على المحادثة بالتليفون.

(Hoca telefonla görüşmekte ısrar etti.)

أصَرَّ القاضي على هذه القضيّةِ من بينِ كُلِّ القضايا.

(Yargıç bütün davalar arasından bir davada ısrar etti.)

أصَرَّ على عدمِ الذّهابِ إلى الطَّبيب.

(Doktora gitmemekte ısrar etti.)

اِسْتَهان بِـ...	Birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı

اِسْتَهانَ التِّلْميذُ بِمادَّةِ النَّحْوِ.

(Öğrenci dilbilgisi dersini hafife aldı.)

يَجِبُ عَلَيْنا ألاّ نَسْتهينَ بالقِيَمِ الأخلاقيَّة.

(Ahlaki değerleri küçümsememeliyiz.)

بَذَلَت الدَّوْلَةُ جُهوداً لا يُسْتَهانُ بِها مِنْ أَجْلِ تربيةِ الأطفال.

(Devlet çocukların yetişmesi için küçümsenemeyecek çabalar harcadı.)

وتُسْفِرُ النُّفاياتُ البَحْرِيةُ عنْ خسائرَ اقتصاديةٍ لا يُسْتَهانُ بِها.

(Deniz atıkları azımsanamayacak ekonomik zararlara yol açıyor.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

دنا fiilinin harf-i cersiz ve başka harf-i cerlerle kullanımlarını internette araştırınız, anlam farklılıkları olup olmadığını sözlükten karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

اللَّهُمَّ إلاّ / إلَّا إذا

-olmazsa, -medikçe

لا يُمْكِنُكَ الدُّخولُ إلى نادي التِّنِس إلَّا إذا كُنْتَ عُضْوًا.

(Üye olmadıkça tenis kulübüne giremezsin.)

لا يُوجَدُ أيُّ عَجْزٍ في ميزانيّةِ الدَّوْلَةِ، اللَّهُمَّ إلاّ إذا كان هُناكَ أَمْرٌ لا نَتَوقَّعُهُ.

(Beklemediğimiz bir durum olmazsa devlet bütçesinde herhangi bir açık yok.)

لَنْ أَخْرُجَ من البيْتِ إلّا إذا انْقَطَعَ المَطَرُ.

(Yağmur kesilmezse evden çıkmayacağım.)

لَنْ تُنْهِيَ هذا العَمَلَ إلّا إذا عَمِلْتَ كُلَّ يَوْمٍ.

(Her gün çalışmazsan bu işi bitiremeyeceksin.)

إلّا أَنَّ / غيْرَ أنَّ

ancak, fakat, ne var ki

إنْ أَصَرُّوا على السَّفَرِ فسأَسْمَحُ لهم غيرَ أنَّني لَنْ أسافِرَ معَهُمْ.

(Gitmekte ısrar ederlerse onlara izin vereceğim ancak ben onlarla gitmeyeceğim.)

هوَ كَثيرُ المالِ غَيْرَ أنَّه بَخيلٌ.

(O zengin, ancak cimridir.)

أريدُ أنْ أتَزَوَّجَ إلّا أنَّني لم أجِدْ حتى الآنَ فتاةَ أحلامي.

(Evlenmek istiyorum fakat şimdiye kadar rüyalarımın kızını bulamadım.)

رَبْطَةُ الجأش / رَبَاطَةُ الجأْش

soğukkanlı olmak, soğukkanlılık

عَلَى الرَّغْمِ مِنَ الكَوَارِثِ الَّتِي تَعَرَّضَ لَهَا استطاع أن يَظَلَّ رَابِطَ الجَأْشِ.

(Uğradığı bütün felaketlere rağmen soğukkanlı kalmayı başardı.)

كانتْ المرأةُ رابِطةَ الجأشِ رَغْمَ كلِّ ما جرى.

(Bütün olup bitene rağmen kadın soğukkanlıydı.)

اِحْتَفَظَ الرجُلُ برباطةِ جأشِهِ أمامَ الاتهامات.

(Adam iddialar karşısında soğukkanlılığını korudu.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça haber sitelerinde geçen kalıp ifadelerin kullanımlarını şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu yapılarla oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma — قراءة

قِيمَةُ الْوَقْتِ

الْوَقْتُ كَالمَالِ قِيْمَتُهُ فِي حُسْنِ اسْتِعْمَالِهِ. الْبَخيلُ الذي لا يُنْفِقُ مِنْ مالِهِ إلّا قَليلاً فَهُوَ فقيرٌ. كَذلِكَ مَنْ لا يُنْفِقُ وَقْتَهُ فيما يَزيدُ سعادتَهُ وسَعادَةَ النَّاسِ.

إنَّنا نَعيشُ فِي زَمَنٍ مَحْدودٍ وحَياتُنا مُقَسَّمَةٌ إلى مَراحِلَ مَعْدودةٍ: طُفولَةٌ، فصِبا، فشَبابٌ، فَكُهولَةٌ، فَشَيْخوخةٌ. لِكُلِّ مَرْحَلَةٍ مِن مَراحِلِ العُمْرِ عَمَلٌ خاصٌّ لا يَليقُ أَنْ يُعْمَلَ فِي غَيْرِها، كَالزَّرْعِ إذا فاتَ أوانُهُ لَمْ يَصْلُحْ أنْ يُزْرَعَ فِي سواه. فإذا كانَتْ قِيمَةُ الوَقْتِ فِي حُسْنِ إنْفاقِهِ فَلا بُدَّ من استعماله فيما يَنْفَعُنا ويَنْفَعُ أُسْرَتَنا وبِلادَنا والإِنْسانية كُلَّها. وقالَ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وتَعالَى: لَيْسَ لِلْإِنْسانِ إِلّا ما سَعَى.

حَدِّدْ لَكَ هَدَفاً فِي الحَياةِ لِتَنْتَفِعَ بِوَقْتِكَ، ولَيْسَ أَمامَكَ لِلإفادةِ مِنْ وَقْتِكَ إِلّا طريقٌ واحِدٌ، ذلك أنْ يكونَ لكَ غَرَضٌ فِي الحياة تَسْعَى لِتَحْقيقِهِ.

أَمَّا ضِياعُ الْوَقْتِ فَلَهُ سَبَبَانِ.

أَوَّلُهما: أَلَّا يكونَ للإنسانِ غرضٌ يَسْعى لِتَحْقيقِهِ. فَإِنَّ تَحْديدَ الغَرَضِ يُوَفِّرُ مِنَ الوَقْتِ الشَّيءَ الكَثِيرَ وبِهِ يَسيرُ الإِنْسَانُ عَلَى هُدىً، كُلّما صادَفَتْهُ أُمورٌ عَرَفَ كَيْفَ يَخْتارُ مِنْها ما يُقَرِّبُهُ مِنْ غَرَضِهِ، وَيَتَجَنَّبُ ما لا يَتَّفِقُ مَعَهُ. يُلاحَظُ أَنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ عَمَلاً وأَقْدَرَهُم على الانْتِفاعِ بِأَوْقاتِهِمْ هُمُ الذِّينَ حَدَّدوا غَرَضَهُمْ فِي الْحياةِ فَهُمْ يُوَجِّهون أَعْمالَهم لِنَيْلِهِ ولا يُضَيِّعون أَوْقاتَهُمْ فِي التَّرَدُّدِ والاِخْتِيارِ، وَلا يَكُونُونَ كُرَةً فِي يَدِ الظُرُوفِ تَلْعَبُ بِهِم كَمَا تَشَاءُ، بَلْ هُم الَّذِينَ يَصْنَعونَ الظُّرُوفَ وَيَتَصَرَّفُونَ فيها حَسَبَ أَغْراضِهِم فِي الحَياةِ.

ثانيهما: أنْ يكونَ للإنسانِ غَرَضٌ محدَّدٌ، ولكن ألّا يكونَ له إخلاصٌ لِغَرَضِهِ، فلا يَجْتَهِدُ للوُصولِ إليهِ. وإنَّ عدَمَ الغرض وعَدَمَ الإخلاصِ له هُمَا اللِّصّانِ اللّذانِ يَسْرِقانِ الزَّمَنَ ويُضيِّعانِ فائدَتَهُ.

وَإذا نَحْنُ قضَيْنا وَقْتَ الْفَراغِ في أَلْعابٍ مُفيدَةٍ وحَرَكَةِ جِسْمٍ أوْ رياضَةٍ أَفادَنا ذلكَ في عَمَلِنا وأتاحَ لَنا مِنَ الْقُوَّةِ ما نَسْتطيعُ أَنْ نَخْدِمَ بِهِ غَرَضَنا، فعلى المَرْءِ أَنْ يَقومَ بِأَعْمالِهِ في حينِها، وأَنْ يَعْمَلَ بالحِكْمَةِ القائلةِ:

لا تُؤَخِّرْ عَمَلَ الْيَوْمِ إلى الْغَدِ.

Zamanın Değeri

Zaman para gibidir, değeri iyi kullanılmasındadır. Parasının pek azını harcayan cimri kişi fakirdir. Zamanını kendisinin ve insanların mutluluğunu artırmak için harcamayan kişi de böyledir.

Biz sınırlı bir zaman içinde yaşıyoruz ve hayatımız da sayılı birkaç döneme ayrılmıştır: Bebeklik, çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık. Hayatın her bir dönemine özgü, bir diğer dönemde yapılması uygun olmayan bir iş vardır, tıpkı ekim dönemi geçtiğinde başka bir dönemde ekimi uygun olmayan tohum gibi. Mademki zamanın değeri onu iyi kullanmaktadır, o halde kendimize, ailemize, ülkemize ve tüm insanlığa faydalı olacak şekilde kullanılması gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder."

Zamanını iyi kullanmak için hayatta kendine bir hedef belirle. Zamanından istifade etmek için önünde sadece tek bir yol var, o da hayatta gerçekleştirmek için çaba sarf edeceğin bir amacının olmasıdır.

Zaman kaybına gelince, bunun iki sebebi vardır.

Birincisi: İnsanın gerçekleştirmek için çaba sarf edeceği bir amacının olmaması. Zira amacın belirlenmesi çok zaman kazandırır. İnsan o sayede doğru yolda ilerler. Her ne zaman bir takım işlerle karşılaşsa onlardan, kendisini hedefine yaklaştıracak olanı seçmesini ve amacına uygun olmayandan uzak durmasını bilir. En çok çalışan ve zamanını en iyi değerlendiren insanların hayatta kendilerine bir amaç belirlemiş olanlar oldukları görülür. Çünkü onlar işlerine bu amaca ulaşmak için yön verirler, zamanlarını şunu mu seçsem bunu mu seçsem diye tereddüt yaşayarak kaybetmezler. Onlar, şartların elinde bir oyuncak olmazlar. Tam tersine şartları onlar yaratırlar ve bu şartlar içinde hayattaki amaçlarına uygun bir şekilde hareket ederler.

İkincisi: İnsanın belirli bir amacının olması, fakat bu amaçta samimi olmaması ve ona ulaşmak için çaba sarf etmemesidir. Amaçsızlık ve amaçtaki samimiyetsizlik, zamanı çalan ve yararını kaybettiren iki hırsızdır.

Eğer bizler boş zamanımızı yararlı oyunlarla, egzersizle veya sporla geçirirsek bu bize işimizde yarar sağlar ve bize amacımıza hizmet edebilme gücü verir. Zira kişinin işlerini zamanında yapması ve şu atasözüne uygun davranması gerekir:

Bugünün işini yarına bırakma.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. كَمْ مَرْحَلَةً تُوجَدُ في حَياةِ الإنسانِ؟
2. ما هُو الطَّرِيقُ الْوَحيدُ للإفادَةِ مِن الْوَقْتِ؟
3. فيمَ (في ماذا) يَجِبُ أنْ نستعْمِلَ أوْقاتَ الفراغِ؟
4. ماذا يَعْرِفُ الإنسانُ الذي له غرضٌ في الحياة كلَّما صادَفَتْه الأُمورِ؟
5. اِشْرَحوا عبارة "لا تُؤَخِّرْ عَمَلَ الْيَوْمِ إلى الْغَدِ".

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. الْبَخيلُ الذي لا يُنْفِقُ مِنْ مالِهِ إلّا قَليلاً فَهُوَ فقيرٌ.
2. إنَّ عَدَمَ الغَرَضِ يُوَفِّرُ مِنَ الوَقْتِ الشَيءَ الكَثِيرَ.
3. يَكُونُ أصحابُ الغرض كُرَةً في يَدِ الظُرُوفِ تَلْعَبُ بِهِم كَمَا تَشَاء.
4. إذا صَرَفْنا أوقاتَ فَراغِنا في كَسَلٍ لَمْ نَنْتَفِعْ بِهِ، ولَمْ يُفِدْنا الْعَمَلُ.
5. أَنْ يَكونَ للإنسانِ غرضٌ يَسْعى إليهِ هو مِنْ أسْبابِ ضِياعِ الْوَقْتِ.

مُخْتارات مِنْ أمثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

أَقْلِلْ طَعامَك تَجِدْ منامَك.

Azıcık aşım ağrısız başım

(Yemeğini azalt uykunu bul.)

الوقْتُ من ذَهَب.

Vakit nakittir.

(Vakit altındandır.)

Yaşamla İlişkilendir — اِرْبِطْ بالحياة

مدرستي

مَدْرَسَتي كَبيرَةٌ وفيها صفوفٌ عديدةٌ وغُرَف كَثيرَةٌ للموظَّفين. للمُعَلِّمينَ صالةٌ كَبيرةٌ لا يَجْلِسُ فيها إلّا المُعلِّمون. هذا صفّي وهؤلاء أصْدقائي. وَصَلَ إلى الصفِّ جميعُ الطلابِ إلاّ خالدًا. دخل المُدَرِّسُ الصَّفَّ فجَلَسَ على الكُرْسِيِّ خَلْفَ الطَّاوِلَةِ. كان دَرسُنا اللغةَ العربيةَ. كَتَبَ المُعَلِّمُ عُنْوانَ الدَّرسِ على السَّبّورةِ بالطَّباشيرِ وهو "الجُمْلةُ الفعليةُ." وشرَحَ الدَّرْسَ شرْحًا بَسيطًا سِوى سَطْرٍ واحِدٍ لأَنَّهُ غيرُ مُهِمّ. فَأنا فَهِمْتُ كُلَّ الموادِّ التي شَرَحَها ما خَلا مادَّتَيْنِ. كان الأستاذُ يَتَحَدَّثُ عن المَوْضوعِ وفي هذه الأثناءِ دَخَلَ طالبٌ متأخراً. كان هذا الطالبُ غَيْرَ ناجحٍ فلَمْ يَفْهَمْ شيئاً من الدَّرْسِ عَدا قليلٍ.

alıştırmalar — التَدْريبات

1- Aşağıda verilen cümleleri örnekte olduğu gibi birleştirerek istisnâ cümleleri yapınız.

أُحِبُّ الْمَشْروباتِ – لا أحِبُّ عَصيرَ التفاحِ – أُحِبُّ الْمَشْروباتِ إلَّا عصيرَ التفاحِ.

1. أعْطَيْتُ لكَ كُلَّ نقودي – لَمْ أُعْطِ دِرْهَمَيْنِ.
2. لَمْ أكْتُبْ الواجِباتِ – كَتَبْتُ واجبَ التَّعْبيرِ.
3. لا تَفْتَحْ النوافِذَ في الغُرْفَةِ – اِفْتَحْ واحدةً منها.
4. نَزَلَ الضيوفُ من الحافِلةِ – ما نَزَلَ ضَيْفانِ.
5. طالعَ عُثْمانُ كُتُبَ الدَّرسِ – لم يَطالِعْ كتابَ التاريخِ.

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun istisnâ edatlarıyla doldurunuz.

1. تُرْجِمَتْ كُتُبُهُ في حياتِهِ .... كِتابًا. (ما عدا – غَيْرَ – سوى)
2. ما خَرَجَ أحدٌ مِنْ الصَّفِّ .... المعلِّمَ. (إلّا – غَيْرَ – سوى)
3. ما تَرَكَ البَيْتَ كُلُّ أَفْرادِ الأُسرةِ ....الأبوانِ. (خلا – غَيْرَ – إلّا)
4. اِحْتَجَّ الموَظَّفونَ القانونَ الجديدَ .... الموظَّفَيْنِ. (غَيْرَ – غيرُ – غيرِ)
5. لَمْ يَبْقَ مِنَ الكتابِ .... صحيفتَيْنِ. (إلّا – سِوَى – غيرَ)

3- Aşağıdaki istisnâ cümlelerinde mustesnânın cümle içinde hangi öge olduğunu belirtiniz.

1. لَمْ يَحْضُرْ سِوَى عَدَدٍ قَلِيلٍ مِنَ الضُّيُوفِ.
2. ما حَضَرَ المَلْعَبَ ما عدا الْحَكَمَ.
3. قابلْتُ رجلاً غيرَ طويل.
4. ما تعلَّمَ العربيةَ غيرُ المُجِدِّ.
5. قطفتُ الأزهارَ في الحديقةِ حاشا وَرْدَةٍ.

4- Aşağıda verilen istisnâ cümlelerindeki mustesnâların uygun irâbda olanını parantez içinden seçiniz.

1. مَا جَاءَ إِلّا .... (حُذيفةُ – حُذيفةَ – حُذيفةِ)
2. مَا قَرَأْتُ سوى .... (دَرْسٌ واحِدٌ – دَرْسًا واحِدًا – دَرْسٍ واحِدٍ)
3. جَاءَ الطُّلابُ ما عدا .... (أَمْتِعَتُهم – أَمْتِعَتَهُمْ – أَمْتِعَتِهِمْ)
4. ما قابَلتُ المُسَافِرينَ إلّا .... (يَعْقوبُ – يَعْقوبَ – يَعْقوبِ)
5. رَأَيْتُ الطُّلّابَ إلّا .... (حامِدٌ – حامِدًا – حامِدٍ)

5- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir mustesnâ minhu getiriniz.

(الْجُنود، النّساءُ، الأصدقاء، الرسائل، الطُّلَّاب)

1. حَضَرَ ....الْمُحَاضَرَةَ إِلَّا أَخَاكَ.
2. ما وَصَلَتْ ....إلاّ رسالتُكَ.
3. هَرَبَ ....من المُعَسْكَرِ سِوَى قَائِدِهِمْ.
4. لَمْ تساعِدْني ....غَيْرُ خديجة.
5. ما زارَني ....إلاّ صديقٌ

6- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Biri dışında öğrenciler geldi.
2. Fransızlar dışında turistler ülkelerine döndü.
3. Hasta dışında bütün konuklar yemek yedi.
4. Bu gün derse sadece iki öğrenci geldi.
5. Mardin dışında Türkiye'deki bütün şehirleri gördüm.

7- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. نَسيتُ كلَّ المواعيد خلا موعد واحدٍ.
2. قابلتُ أمس أصدقائي إلا عُمرَ.
3. ما بِعْتُ كُتُبي غَيْرَ كتابِ العربيةِ.
4. ما زُرْتُ البُلدانَ العربية سوى مصرَ.
5. فَهِمْتُ كلَّ الأسئلةِ ما عدا سؤالاً.

1 İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyalogda hem bu bölümde işlenen istisnâ konusuna giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2 Arapçada istisna üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını yapabilme

İstisnâ

Bir dilbilgisi terimi olarak *istisnâ*, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü istisnâ edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmak demektir. Arapçada çok kullanılan bu üslup, *–den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak* gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır. İstisnâ üslubunda üç unsur bulunur. Öncelikle cümlede bir istisnâ edatı bulunur. İstisnâ edatından sonra istisnâ edilen, hariç tutulan bir kelime yer alır ki buna "mustesnâ" denir. Bir de istisnâ edatından önceki cümle içinde, kendisinden bir şeyin ayrı tutulduğu, hariç tutulduğu genellikle çoğul bir isim bulunur ve buna da "mustesnâ minhu" denir. İstisna edatı mustesnâyı, mustesnâ minhunun dahil olduğu kategorinin dışında tutar. Mansûb isimlerden sayılan mustesnâ her zaman her zaman mansûb olmayabilir.

I- إِلَّا ile istisnâ:

a) Cümle olumluysa ve cümlede mustesnâ minhu bulunuyorsa إِلَّا 'dan sonra gelen mustesnâ mansûb olur.

يَحْضَرَ الطُّلاّبُ إِلَّا خالدًا. (Hâlit dışında öğrenciler geldi.)

b) Cümle olumsuzsa ve cümlede mustesnâ minhu bulunuyorsa إلاّ'dan sonra gelen mustesnâ ya mansûb olur ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar.

ما حَضَرَ الطُّلاّبُ إِلَّا خالدًا / خالِدٌ. (Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.)

c) Cümle olumsuz olup, mustesnâ minhu cümlede anılmamışsa bu durumda cümlenin, fâili, mef'ûlun bihi veya mecrûr ismi eksik demektir. Bu durumda mustesnâ cümlede hangi öge eksikse onun yerine geçer ve onun irâbını alır. İki olumsuz edat cümlenin anlamını olumluya çevirir. Cümle bunlar yokmuş gibi de çevrilebilir.

ما حَضَرَ إِلَّا خالِدٌ. (Hâlit'ten başkası gelmedi.)

ما رأَيْتُ إِلَّا خالِدًا. (Hâlit'ten başkasını görmedim.)

ما مَرَرْتُ إِلَّا بخالِدٍ. (Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

2 Arapçada istisna üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını yapabilme

İstisnâ

II- غير ve سِوى ile istisnâ: Bunlar birer isim oldukları için kendileri bizzat hareke alabilirler. Kendilerinden sonra gelen aslında mustesnâ olan isimlere muzâf oldukları için onların almaları gereken harekeyi kendileri alırlar. غَير ismi irâb alâmetini doğrudan alırken سِوى maksûr bir isim olduğu için takdîrî harekelerle irâb edilir.

حَضَرَ الطُّلاّبُ غَيْرَ خالدٍ.	(Hâlit dışında öğrenciler geldi.)
ما حَضَرَ الطُّلاّبُ غَيرُ / غَيْرَ خالدٍ.	(Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.)
ما حَضَرَ غَيْرُ خالدٍ.	(Hâlit'ten başkası gelmedi.)
ما رأَيْتُ غَيْرَ خالدٍ.	(Hâlit'ten başkasını görmedim.)
ما مَرَرْتُ بِغَيْرِ خالدٍ.	(Hâlit'ten başkasına uğramadım.)
ما حَضَرَ الأصدقاء سوى خالدٍ.	(Halit dışında arkadaşlar gelmedi.)
قَرَأْتُ كتابًا غَيْرَ مُفيدٍ.	(Yararsız bir kitap okudum.)

غير nekira bir isimden sonra gelirse sıfat olur ve nitelediği ismin irâbına uyar.

III- حاشا ve خَلا ,عَدا ile istisnâ: bu edatlar ya birer mâzî fiil ya da harf-i cer kabul edilirler. Mâzî fiil olarak alınırlarsa kendilerinden sonra gelen mustesnâ mef'ûlun bih olur. Harf-i cer olarak alınırlarsa kendilerinden sonra gelen ve aslında mustesnâ olan isim mecrûr isim olur. خَلا ,عَدا edatlarının başına mâ el-masdariyye adı verilen bir ما eki getirilirse kendilerinden sonra gelen isim mutlaka mef'ûlun bih olarak mansûb olurlar.

حَضَرَ الطُّلاّبُ عَدا خالِدًا/خالدٍ.	(Hâlit dışında öğrenciler geldi.)
ما حَضَرَ الطُّلاّبُ خَلا خالِدًا/خالدٍ.	(Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.)
طارتِ الحَماماتُ ما عَدا حمامةً.	(Bir güvercin dışında güvercinler uçtu.)

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

دنا مِن ...: Birine veya bir şeye yanaştı, yaklaştı

نحن في العشرينيّاتِ وأخونا الكبيرُ يَدْنو من الأربعينَ.

(Biz yirmili yaşlardayız, büyük kardeşimiz ise kırkına yaklaşıyor.)

أَصَرَّ عَلَى ...: Bir konuda ısrar etti

أَصَرَّ الطبيبُ على إقْفالِ السِّتارَةِ مِن أجل الفَحْص.

(Doktor muayene için perdeyi kapatmakta ısrar etti.)

إِستَهانَ بِ ...: Birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı

إِسْتَهانَ التِّلْمِيذُ بِمادَّةِ النَّحْوِ.

(Öğrenci dilbilgisi dersini hafife aldı.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

" رَبْطَةُ الجاش / رَباطَةُ الجأْش" (soğukkanlı olmak, soğukkanlılık) "إلَّا أَنَّ / غَيْرَ أنَّ" (ancak, fakat, ne var ki) "اللّٰهُمَّ إلاّ / إلاّ إذا" (-olmazsa, -medikçe), yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

لا يُمْكِنُكَ الدُّخولُ إلى نادي التِّنِس إلّا إذا كُنْتَ عُضْوًا. (Üye olmadıkça tenis kulübüne giremezsin.)

هوَ كَثيرُ المالِ غَيْرَ أنَّه بَخيلٌ. (O zengin, ancak cimridir.)

كانتْ المرأةُ رابطةَ الجأشِ رَغْمَ كلِّ ما جرى. (Bütün olup bitene rağmen kadın soğukkanlıydı.)

1 Aşağıdakilerden hangisi bir istisnâ edatı **değildir?**

A. إلّا
B. غَيْر
C. سِوى
D. حال
E. حاشا

2 “اِحْتَجَّ الْمُوَظَّفونَ القانونَ الجديدَ إلّا........” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. مُدَرِّس
B. مُدَرِّسون
C. مُدَرِّسين
D. مُدَرِّساتٌ
E. مُدَرِّسٍ

3 “ما خَرَجَ الطُّلّابُ ....خالدٍ.” cümlesinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi **gelemez?**

A. غير
B. إلّا
C. سوى
D. حاشا
E. خلا

4 “رَكِبَ جميعُ السُّيّاحِ الطائرَةَ .... دليلَهُمْ.” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. بِغَيْرِ
B. غَيْرِ
C. خلا
D. سِوى
E. غَيْرُ

5 Aşağıdaki istisnâ cümlelerinin hangisi mufarrağ bir istisnâ cümlesidir?

A. ما أكَلْتُ إلّا خُبْزاً.
B. تكلَّمَ الطلابُ إلّا طالِبًا.
C. حَضَرَ الصّيّادونَ إلّا واحدا.
D. هاجَرَ الناسُ إلّا الفقراءَ.
E. ما رَأيْتُ الأصدقاءَ إلّا صالحاً.

6 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde istisnâ unsurlarından biri **eksiktir?**

A. لَمْ يَكُنْ في البَيْتِ أحدٌ إلّا جدّي.
B. ما زاري في الأسبوعِ الماضي غَيْرُ صالحٍ.
C. لا أُحِبُّ الْمَشْروباتِ إلّا عَصيرَ برتقال.
D. لَنْ يَرْجِعَ المُوَظَّفونَ إلى العمل إلّا الماهرُ.
E. تَكَلَّمَ المُرَاسِلون سوى مُراسِلٍ أَجنبيٍّ.

7 “Biri dışında bu gün gazeteleri okumadım.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لَمْ أطالِعْ الصُّحُفَ اليومَ إلّا واحدةً.
B. أطالِعُ الصُّحُفَ إلّا واحدٌ.
C. طالَعْتُ الصُّحُفَ اليومَ إلّا واحدًا.
D. سَأطالِعُ الصُّحُفَ اليومَ إلّا واحدٌ.
E. لَمْ أطالِعِ الصُّحُفَ أمسِ إلّا واحدةً.

8 “ما كافَأَ المُديرُ عَدا ....” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. نَاجِحين
B. نَاجِحون
C. نَاجِحٌ
D. ناجحانِ
E. ناجحاتٌ

9 عَدا، خلا، حاشا istisnâ edatları için aşağıda söylenenlerin hangisi doğrudur?

A. Cümle olumlu ve cümlede mustesnâ minhu varsa ise mahallen mansûb olurlar.
B. Başlarına ما eklenince olumsuz olurlar.
C. Mâzî fiil olarak alındıklarında kendilerinden sonraki isim fâil olur.
D. Bu tür istisnâ cümleleri mutlaka olumsuz olmalıdır.
E. Birer mâzî fiil veya harf-i cer olarak irâb edilebilirler.

10 أشارَ الممثل إلى أن الحكومة حققت تقدماً لا يُستهانُ .... ـه cümlesini aşağıdaki harf-i cerlerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. على
B. بِ
C. في
D. من
E. عن

1. D	Yanıtınız yanlış ise "İstisnâ Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. B	Yanıtınız yanlış ise "غَيْر ve سِوى ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "إلّا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. A	Yanıtınız yanlış ise "إلّا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. B	Yanıtınız yanlış ise "إلّا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. A	Yanıtınız yanlış ise "خلا، عدا، حاشا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "خلا، عدا، حاشا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. E	Yanıtınız yanlış ise "خلا، عدا، حاشا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "إلّا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. تُوجَدُ في حَياةِ الإنسانِ خَمْسُ مراحل. وهي الطُّفولَةُ، الصِّبا، الشَّبابُ، الكُهولَةُ، الشَّيْخوخةُ.
2. هو أنْ يكونَ للإنْسانِ غَرَضٌ في الحياة وَيُنْفِقَ وَقْتَه للوُصولِ إليهِ.
3. يَجِبُ أنْ نَقْضِيَ أوْقاتَ الفراغِ في أَلْعابٍ مُفيدَةٍ وحَرَكَةِ جِسْمٍ أوْ رياضَةٍ.
4. يَعْرِفُ الإنسانُ كَيْفَ يَخْتارُ مِنَ الأمورِ ما يُقَرِّبُهُ مِنْ غَرَضِهِ، وَيَتَجَنَّبُ ما لا يَتَّفِقُ مَعَهُ.
5. يَجِبُ على المَرْءِ أَنْ يَقومَ بِأَعْمالِهِ في حينِها.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√), yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. الْبَخيلُ الذي لا يُنْفِقُ مِنْ مالِهِ إلّا قَليلاً فَهُوَ فقيرٌ. (√)
2. إنَّ تَحْديدَ الغَرَضِ يُقَلِّلُ مِنَ الوَقْتِ الشَيْءَ الكَثيرَ. (x)
3. يَكُونُ أصحابُ الغرضِ كُرَةً في يَدِ الظُرُوفِ تَلْعَبُ بِهِم كَمَا تَشَاءُ. (√)
4. إذا صَرَفْنا أوقاتَ فَراغِنا في كَسَلٍ لَمْ نَنْتَفِعْ بِهِ، ولَمْ يُفِدْنا الْعَمَلُ. (√)
5. أَنْ يَكونَ للإنسانِ غرضٌ يَسْعى إليهِ هو مِنْ أسْبابِ ضِياعِ الْوَقْتِ. (√)

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda verilen cümleleri örnekte olduğu gibi birleştirerek istisnâ cümleleri yapınız.

أُحِبُّ الْمَشْروباتِ – لا أحِبُّ عَصيرَ التفاحِ

– أُحِبُّ الْمَشْروباتِ إلَّا عصيرَ التفاحِ.

1. أعْطَيْتُ لكَ كُلَّ نقودي – لَمْ أُعْطِ دِرْهَمَيْنِ.

– أعْطَيْتُ لكَ كُلَّ نقودي إلَّا دِرْهَمَيْنِ.

2. لَمْ أكْتُبْ الواجِباتِ – كَتَبْتُ واجبَ التَّعْبيرِ.

– لَمْ أكْتُبْ الواجِباتِ إلَّا واجبَ التَّعْبيرِ.

3. لا تَفْتَحْ النوافِذَ في الغُرْفَةِ – اِفْتَحْ واحدةً منها.

– لا تَفْتَحْ النوافِذَ في الغُرْفَةِ إلَّا واحدةً منها.

4. نَزَلَ الضيوفُ من الحافِلةِ – ما نَزَلَ ضَيْفانِ.

– نَزَلَ الضيوفُ من الحافِلةِ إلَّا ضَيْفَيْنِ.

5. طالعَ عُثمانُ كُتُبَ الدَّرسِ – لم يَطالِعْ كتابَ التاريخِ.

– طالعَ عُثمانُ كُتُبَ الدَّرسِ إلَّا كتابَ التاريخِ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun istisnâ edatlarıyla doldurunuz.

1. تُرْجِمَتْ كُتُبُهُ في حياتِهِ ما عدا كِتابًا.

2. ما خَرَجَ أحدٌ مِنْ الصَّفِّ إلَّا المعلِّمُ.

3. ما تَرَكَ البَيْتَ كُلُّ أَفْرادِ الأُسرةِ إلَّا الأبوانِ.

4. اِحْتَجَّ الموَظَّفونَ القانونَ الجديدَ غَيْرَ الموظَّفَيْنِ.

5. لَمْ يَبْقَ مِنَ الكتابِ سوى صحيفتيْنِ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki istisnâ cümlelerinde mustesnânın cümle içinde hangi öge olduğunu belirtiniz.

1. لَمْ يَحْضُرْ سِوَى عَدَدٍ قَليلٍ مِنَ الضُّيوفِ. (Fâil)

2. ما حَضَرَ المَلْعَبَ ما عدا الحَكَمَ. (Mef'ûlun bih)

3. قابلْتُ رجلاً غيرَ طويل. (Sıfat)

4. ما تعلَّمَ العربيةَ غيرُ المُجِدِّ. (Fâil)

5. قطفتُ الأزهارَ في الحديقةِ حاشا وَرْدَةٍ. (Mecrûr isim)

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıda verilen istisnâ cümlelerindeki mustesnâların uygun irâbda olanını parantez içinden seçiniz.

1. مَا جَاءَ إلاّ حُذيفةُ.
2. مَا قَرَأْتُ سوى دَرْسٍ واحِدٍ.
3. جَاءَ الطُّلاّبُ ما عدا أَمْتِعَتَهُمْ.
4. ما قابَلتُ الـمُسَافِرِينَ إلاّ يَعْقوبَ.
5. رَأَيْتُ الطُّلاّبَ إلاّ حامِدًا.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir mustesnâ minhu getiriniz.

1. حَضَرَ الطُّلَّابُ الْمُحَاضَرَةَ إِلَّا أَخَاكَ.
2. ما وَصَلَتْ الرسائلُ إلاّ رسالتُكَ.
3. هَرَبَ الْجُنُودُ من الـمُعَسْكَرِ سِوَى قَائِدِهِمْ.
4. لَمْ تساعِدْني النّساءُ غَيْرُ خديجة.
5. ما زارَني الأصدقاء إلاّ صديقٌ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Biri dışında öğrenciler geldi.
   حَضَرَ الطُّلابُ إلّا واحداً.
2. Fransızlar dışında turistler ülkelerine döndü.
   رَجَع السُّياحُ إلى بِلادِهِمْ إلّا الفِرَنسيّين.
3. Hasta dışında bütün konuklar yemek yedi.
   أكلَ الطعامَ الضيوفُ كُلُّهم إلّا الْمَريض.
4. Bu gün derse sadece iki öğrenci geldi.
   ما حضرَ الدَّرسَ اليوم إلّا طالبانِ.
5. Mardin dışında Türkiye'deki bütün şehirleri gördüm.
   شاهدْتُ جميعَ الـمُدُنِ في تركيا إلّا ماردين.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. نَسيتُ كلَّ المواعيد خلا موعدٍ واحدٍ.
Biri dışında bütün randevuları unuttum.

2. قابلتُ أمس أصدقائي إلا عُمرَ.
Dün Ömer dışında arkadaşlarımla karşılaştım.

3. ما بِعتُ كُتُبي غيْرَ كتابِ العربيةِ.
Arapça kitabı dışında kitaplarımı satmadım.

4. ما زُرْتُ البُلدانَ العربية سوى مصرَ.
Mısır dışında Arap ülkelerini ziyaret etmedim.

5. فَهِمْتُ كلَّ الأسئلةِ ما عدا سؤالاً.
Bir soru dışında bütün soruları anladım.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ القِسم

أتاحَ لِ... (*etâha li*) **birine verdi, bağışladı, nasip etti**

أَثْمَرَ (*esmera*) **ürün, meyve verdi**

اِحْتَجَّ على... (*ihtecce 'alâ*) **bir şeyi protesto etti, karşı çıktı**

احتَفَظَ بِ... (*ihtefaza bi*) **birini veya bir şeyi korudu**

أَحْضَرَ (*ahdara*) **getirdi**

أحلام (*ahlâm*) **hayaller, rüyalar** (t.) حُلْم (*hulm*)

اِخْتِيارِ (*ihtiyâr*) **seçim**

أَخَّرَ (*ahhare*) **erteledi**

أخلاقيَّة (*ahlakîyye*) **ahlaki, ahlakla ilgili**

اِسْتَهانَ بِ... (*istehâne bi*) **birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı**

أَصَرَّ على... (*esarra 'alâ*) **bir konuda ısrar etti**

أفادَ (*efâde*) **yarar sağladı; ifâde etti**

إقْفال (*ikfâl*) **kapama, kilitleme**

أَقْلَعَ (*akla'a*) **uçak kalktı**

إلهي (*ilâhî*) **ey Tanrım**

أُمور (*umûr*) **işler, durumlar** (t.) أَمْر (*emr*)

أَمين (*emîn*) **güvenilir; sekreter**

اِنْتَفَعَ (*intef'a*) **yararlandı, faydalandı**

إنْفاق (*infâk*) **harcama**

اِنْقَطَعَ (*inkata'a*) **kesildi, durdu**

إنَّما (*innema*) **ancak**

أنْهى (*enhâ*) **bitirdi**

أَوان (*evân*) **anlar** (t.) آن (*ân*)

أيَّة (*eyyetu*) **hangi, hangisi (dişil)**

باطِل (*bâtil*) **boş**

بَخيل (*bahîl*) **cimri**

بَيْت (*beyt*) **şiir beyiti**

تَجَنَّبَ (*tecennebe*) **kaçındı, çekindi**

تَحَدَّى (*tehaddâ*) **meydan okudu**

تَحْدِيد (*tahdîd*) **tanımlama, belirleme**

تَصَرَّفَ (*tasarrafa*) **davrandı**

تَعْبير عن... (*ta'bîr*) **bir şeyi anlatma**

تَقَدُّم (*tekaddeme*) **ilerleme, gelişme**

تَقْسيم (*taksîm*) **bölme, ayırma**

جاءَ - يَجيء (*câ'e – yecî'u*) **gelmek**

جرَى (*cerâ*) **koştu, aktı**

جُهود (cuhûd) **gayretler, çabalar** (t.) جُهْد، جَهْد (*cehd, cuhd*)

حاشا (*hâşa*) **dışında, haricinde** (istisnâ edatı)

حافظَ على... (*hâfaza*) **birini veya bir şeyi korudu**

حَسْبَ... (*hasbe*) **–e göre**

حُسْن الاسْتِعْمَال (*husnu'l-isti'mâl*) **iyi kullanma**

حَقَّقَ (*hakkaka*) **gerçekleştirdi**

حَمامات (*hamâmât*) **güvercinler** (t.) حَمامة (*hamâme*)

حين (*hîn*) **an**

خاص (*hâss*) **özel**

خَدَمَ – يَخْدُمُ (*hademe-yahdumu*) **hizmet etmek**

خَسائر (*hasâ'ir*) **zararlar, kayıplar** (t.) خَسارَة (*hasâra*)

خَصَّصَ (*hassasa*) **tahsis etti, ayırdı**

خَلا (*halâ*) **dışında, haricinde,** (istisnâ edatı)

دفاع عَنْ... (*difâ' 'an*) **bir şeyi veya birini savunma**

دَليل (*delîl*) **kanıt, rehber**

دنا – يَدْنو (*denâ-yednû*) **birine veya bir şeye yaklaşmak, yanaşmak** (من**: birine veya bir şeye**)

راحَة (*râha*) **dinlenmek**

رَسائِل (resâ'il) **tezler; mesajlar, mektuplar** (t.) رسالَة

رئيس (*re'îs*) **başkan; esas, temel,**

زالَ - يزولُ (*zâle-yezûlu*) **yok olmak**

زَعيم (*za'îm*) **lider, önder**

سارِق (*sârik*) **hırsız**

سَرَق - يَسْرِق (*sereka-yesriku*) **çalmak**

سَمَحَ - يَسْمَحُ (*semeha- yesmahu*) **izin vermek, müsamaha etmek**

سوى (*sivâ*) **dışında, haricinde** (istisnâ edatı)

سُيّاح (*suyyâh*) ***turistler*** (t.) سائِح (*sâih*)

شَباب (*şebâb*) **gençlik**

شَجَّعَ (*şecce'a*) **teşvik etmek, yüreklendirmek**

شرَحَ - يَشْرَحُ (*şereha-yeşrahu*) **açıklamak**

شَيْخوخة (*şeyhûhâ*) **yaşlılık**

صاحَبَ (*sâhabe*) **arkadaşlık etti**

صادَفَ (*sâdefe*) **rastladı**

صالِح (*sâlih*) **iyi, düzgün**

صَلَحَ - يَصْلُحُ (*salaha-yasluhu*) **düzgün olmak, barışmak**

ضِياع (*diyâ'*) **kayıp**

ضَيَّعَ (*dayya'a*) **yitirdi, kaybetti**

طارَ - يطيرُ (*târe-yetîru*) **uçmak**

طالَعَ (*tâla'a*) **okudu**

طَباشير (*tabâşîr*) **tebeşir**

طُفولَة (*tufûle*) **çocukluk**

عَجْز (*'acz*) **eksiklik, açık**

عَدا (*'adâ*) **dışında, haricinde** (istisnâ edatı)

عَدَم (*'adem*) **yokluk, -sız, -siz**

عشرينيّات (*'işrînîyyât*) **yirmiler**

عُضْو (*'udv*) **üye**

عُنْوان (*'unvân*) **başlık, anahat**

عُوقِبَ (*'ûkibe*) **cezalandırıldı**

غابَ - يَغيبُ (*gâbe-yagîbu*) **kaybolup gitmek, görünmez olmak**

غاضِب (*gâdib*) **kızgın**

غَرَض (*garad*) **amaç, hedef**

غَيْرَ أنَّ (*gayra enne*) **ancak, fakat**

فِيما (*fîmâ*) **...şeyde, ... içinde**

قَضايا (*kadâyâ*) **mesele, sorun, dava** (t.) قَضِيَّة (*kadıyye*)

قَلِقَ - يَقْلَقُ (*kalika-yaklaku*) **endişelenmek** (عَلى: **bir şeye, bir konuda**)

قِيَم (*kıyem*) **değerler, kıymetler** (t.) قِيْمَة (*kıyme*)

كامِلُ الدَّسَم (*kâmilu'd-desem*) **tam yağlı**

كَسَل (*kesel*) **tembellik**

كِلاهُما (*kilâhumâ*) **her ikisi de**

كُهولَة (*kuhûle*) **orta yaşlılık**

كَوَارِث (*kevâris*) **felaketler, afetler** (t.) كارِثة (*kârise*)

لاحَظَ (*lâhaza*) **gözüne çarptı, farkına vardı**

لاقَ - يَليقُ (*lâka-yelîku*) **layık, uygun olmak**

مُجِدّ (*mucidd*) **çalışkan, gayretli; ciddi**

مُحَدَّد (*muhadded*) **belirli**

مَحْدود (*mahdûd*) **sınırlı**

مُذْنِب (*muznib*) **günahkar, suçlu**

مَرْء (*mer'*) **kişi**

مُراسِل (*murâsil*) **gazeteci, muhabir**

مُشارَكَة (*muşareke*) **ortaklık, katılım**

مُشْتَرَيات (*muştereyât*) **satın alınanlar**

مُعارِض (*mu'âriz*) **muhâlif, karşıt**

مُعَسْكَر (*mu'asker*) **kamp, kışla**

مُقَسَّمَة (*mukasseme*) **bölünmüş, ayrılmış**

مُمَثِّل (*mumessil*) **temsilci**

مَنْدوب (*mendûb*) **temsilci, üye**

مواعيد (*mevâ'îd*) **randevular** (t.) موعِد (*mev'îd*)

ميزانِيّة (*mîzâniyye*) **bütçe**

نادٍ (*nâdin*) **kulüp**

نَعيم (*na'îm*) **lüks, nimet, cennet**

نُفايات (*nufâyât*) **atıklar** (t.) نُفاية (*nufâye*)

نَقَصَ - ينقُصُ (*nakasa-yankusu*) **eksik olmak**

هاجَرَ (*hâcere*) **göç etti, göçtü**

هُدى (*huden*) **doğru yol**

هَرَبَ - يَهْرُبُ (*herebe-yehrubu*) **kaçmak**

وَجَبَ - يَجِبُ (*vacebe-yecibu*) **gerekmek**

وَجَّهَ (*veccehe*) **yöneltmek**

وُصول (*vusûl*) **ulaşma**

وَلِيمَة (*velîme*) **şölen, ziyafet**

bölümün deyimleri — تعبيرات الوحدة

إلّا إذا (*illâ izâ*) **–medikçe, olmazsa**

اللَّهُمَّ إلّا (*Allahumme illâ*) **–mezse, -mazsa, olmaması halinde**

باسْتِمرارٍ (*bi'stimrâr*) **sürekli**

بِجِدٍّ (*bi-ciddin*) **ciddiyetle**

لا مَحالَة (*la mahâlete*) **muhakkak**

غيرُ صالِحةٍ لِـ... (*gayru sâlih li-*) **–e uygun değil**

رَابِط الجَأْش (*râbitu'l-ceş*) **soğukkanlı**

رَبَاطَةُ الجأْش (*rebâtatu'l-ceş*) **soğuk kanlılık**

Bölüm 10

Munâdâ

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 10**
1 Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

2 **Munâdâ**
2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

3 **Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller**
3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 **Arapçada Kalıp İfadeler**
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler: • Nidâ النِّداء • Munâdâ المُنادى • Mu‘reb Munâdâ المُنادى المُعْرَب • Mebnî Munâdâ المُنادى المَبْني • Allah Lafzının Nidası نداء لَفظَةِ الله

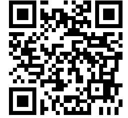
GİRİŞ

مُقَدِّمة

Bilindiği üzere her dilde karşınızdaki kişiyi çağırmak veya dikkatini çekmek için kullanılan bir üslup vardır. Arapçada bu üsluba "*en-nidâ*" denilmektedir. Nidâ edatı adı verilen bazı edatlar yardımıyla yapılan bu seslenme biçimi Arapçada zengin sayılacak ifadelerle yapılır. Arapçada munâdâ adı verilen ve kendisine seslenilen isim, irâb bakımından farklı durumlarda bulunabilmekte, hattâ bazen atılabilmekte, hazfedilebilmektedir. Bu özellikleri bakımından munâda, mu'reb munâda ve mebnî munâdâ olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Bu dersimizde munâdâ olan isimler dilbilgisi yönünden incelenecek, (ال) takısı almış ve almamış isimlerin nidâsı üzerinde durulacaktır. Verilen metinler yoluyla da bilgiler pekiştirilip öğrencinin bu ifadeleri kullanma becerisi artırılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 10

العربية في حياتنا اليوميّة ١٠

Yeni Telefon

Yusuf: Yeni bir akıllı telefon satın almak istiyorum, ne dersin Abdullah?

Abdullah: Bu konudaki görüşümü en iyi bilen sen olduğun halde niçin soruyorsun? Ayrıca eski model de olsa senin bir telefonun var.

Yusuf: Cep telefonunun hayatın bir zorunluluğu haline geldiğini bilmelisin. Akıllı telefon üzerinden parçalar, filimler seyredebilirsin. Buna ek olarak kullanıcıların müzik çalmasına, ses kaydetmesine imkân sağlayan uygulamalarla donatılmış.

Yusuf yeni bir telefon almak için çıkar ve iki saat sonra Abdullah ve iki arkadaşı kafede otururlarken döner.

الهاتِفُ الجديدُ

يوسف: أُريدُ أَنْ أشتريَ هاتفًا ذَكِيًّا جديدًا، ما رأيكَ يا عَبْدَ اللهِ؟

عبد الله: لماذا تَتَساءَلُ وأنتَ أعلمُ الناسِ بِرأيي فيه يا يوسفُ. وفضْلاً عن ذلكَ لدَيْكَ جوّالٌ ولو كان مِن قديمِ الطِّرازِ.

يوسف: يجبُ أنْ تَعْلَمَ أنَّ الهاتفَ المحمولَ أصْبَحَ مِنْ ضَروريِاتِ الحياةِ. تَسْتَطِيعُ مُشاهَدَةَ المَقاطِعِ والأَفْلامِ عَبْرَ الهاتِفِ الذَّكي، بالإضافة إلى أنها مُزَوَّدَةٌ بِخدماتٍ تَسْمَحُ لِلمُسْتَخْدِمينَ تَشْغيلَ المُوسيقى، وتَسْجيلَ الصوْتِ وغَيْرَ ذلكَ.

ويخرج يوسف لِيشْتَرِي هاتفا جديدا ويعود بعدَ ساعتَيْنِ وعبد الله وصديقان له جالسون في المقهى.

Abdullah: Hoş geldin kardeşim, çarşı nasıldı?

Yusuf: Çok kalabalık! Ama bir telefon alabildim. Bu telefona ne dersin?

Abdullah: Allaah! Güle güle kullan. Ne kadar da güzel! Kullanılmış mı, yoksa yeni mi? Kaça aldın arkadaşım bu telefonu?

Yusuf: Kullanılmışla kendimi yormamak için yeni bir telefon aldım. Uzun pazarlıktan sonra üç bin liraya.

Abdullah: Söyle bana Yusuf, bu telefonun özellikleri ne ki değeri buraya varsın.

Yusuf: Özellikleri çok, mesela, iki kamerası var; arka ve ön, çözünürlüğü çok yüksek. Eğlenceli oyunları var, sayılamayacak kadar çok başka özellikleri de var. Bu akıllı telefon, küçük bir bilgisayar.

Faysal: Çok pahalı. Fakat… Sanırım satıcı bu telefonla ilgili olarak seni aldatmış.

Yusuf: Bunu nasıl söylersin kardeşim(iz)!

Faysal: Baksana, ey temiz kalpli kardeşim, her tarafı çizilmiş bunun, almadan önce bakmadın mı?

Yusuf: Ne demek istiyorsun ey Faysal?

Faysal: Demem o ki, bu yeni bir telefon değil, tersine kullanılmış, tamir atölyesine girmiş.

Yusuf: Ey Rabbim (Allah Allah!), fakat satıcı bunun yeni bir telefon olduğuna yemin etmişti.

Abdullah: Bu telefonun garantisi var mı?

Yusuf: Evet kardeşim iki yıl garantisi var. Garanti belgesini dükkân sahibinin bizzat kendisi imzaladı.

Faysal: Değerli kardeşim, her ne olursa olsun, maalesef bu telefon kullanılmış. Dikkatle bakan herkes onun kullanılmış olduğunu anlar. Onu yenisiyle değiştirmeni tavsiye ederim sana.

عبد الله: أهلاً وسَهْلاً يا أخِي، كَيْفَ كانَتْ السُّوقُ؟

يوسف: يا له مِنْ اِزدحامٍ شديدٍ! لكِنْ اِسْتَطَعْتُ شِراءَ هاتِفٍ. ما رَأيُك فِي هذا الهاتِفِ؟

عبد الله : يا الله! مَبْروك، ما أجملَ هذا الهاتفَ. أ هذا مستعْمَلٌ أم جديدٌ؟ وبكَمْ اشْتَرَيْتَ هذا الهاتِفَ أيُّها الصديقُ؟

يوسف: اِشْتَرَيتُ هاتِفًا جَديدًا لئلّا أُتْعِب نَفْسي مع المُستعمَلِ وثَمَنُه ثلاثةُ آلاف لَيْرةٍ بعدَ المُساوَمات الطَّويلَة.

عبد الله : أَخْبِرْنِي يا يوسُفُ؟ ما هي مَزايا هذا الهاتِفِ حَتَّى وصَلَتْ قِيْمَتُهُ إلى هذا الحَدِّ؟

يوسفُ: مزاياه كثيرةٌ، منها: أَنَّ فيهِ آلَتَيْ التَّصوير: أماميَّةً وخَلْفِيَّةً وأمّا دِقَّةُ تَصْويرِهِ فعاليةٌ جِدًّا، وأَلْعابٌ مُسْلِيةٌ، ومزايا أخرى لا تُحْصى، وهذا الهاتفُ الذكي عبارةٌ عَنْ حاسوبٍ مُصَغَّرٍ.

فَيْصَل : غالٍ جِدًّا. لكنْ... أظُنُّ أنَّ البائعَ قد غَشَّكَ فِي هذا الهاتفِ.

يوسف : كيفَ تَقولُ ذلك يا أخانا؟

فَيصَل: أُنْظُرْ يا أخي، يا طيِّبًا قَلْبُهُ، أنَّهُ قد تَخَدَّشَ مِن كُلِّ جانبٍ. أ لَمْ تَرَ قَبْلَ شِراءِهِ؟

يوسُف: وماذا تَعْني يا فَيْصَلُ؟

فَيْصَل: أَعْني أنَّه ليسَ جديدًا بَلْ مُستَعْمَلاً. قَدْ دَخَلَ وَرَشَةَ التَصْليح.

يوسف: يا ربِّ! لكِنَّ البائعَ كانَ قدْ أقْسَمَ بالله إنّهُ هاتِفًا جديدًا.

عبد الله: أَ لِهذا الجَوّالِ ضَمان ؟

يوسف: نَعَمْ يا أخي فيهِ ضَمانٌ لِسَنتينِ ولقد وَقَّعَ على ورَقةِ الضَّمانِ صاحبُ المحلِّ بِنَفْسِهِ.

فَيْصَلُ: يا صديقي العزيزَ، مَهْما يَكُنْ مِنْ أمرٍ، فهذا الهاتف للأَسَفِ مستعمَلٌ. وكلُّ من ينظرُ إليه بإمعانٍ يفْهَمُ أنَّهُ مستعْمَلٌ وأَنْصَحُكَ أنْ تُغَيِّرَه بجديده.

Öğrenme Çıktısı

1 Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

Araştır/ Tekrarla 1

Defterinize "Ey Kardeşim", "Sevgili Anneciğim", "Ey Arapça öğrenenler" ifadelerini yazarak devamına da uygun cümleler bulunuz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in " Bakara Sûresi" 21, 35, "Âl-i 'İmrân Suresi" 42, 64, "Nisâ Suresi" 1, 19, 43. ayetlerde ve "Yûsuf Suresi"nde bulunan munâdâları ve irâblarını belirleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte "Ey Allah'ın Resûlü"

"Ey Allah'ın Sevgilisi"

"Ey Öncekilerin ve Sonrakilerin Efendisi" ifadelerini Arapçaya çevirmeye çalışınız.

DİL BİLGİSİ : MUNÂDÂ

القواعد : المُنادى

Nidâ, Türkçede Ey!, Hey! anlamlarına gelen nidâ harflerinden biri yardımıyla dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme/ünlemedir. Munâdâ ise "kendisine seslenilen" anlamına gelir.

Munâdânın bulunduğu ibare bir cümle kabul edilir. Nidâ edatları, bu cümlede çok kullanımdan dolayı düşürülmüş olan *sesleniyorum, çağırıyorum* anlamında bir أنادي fiilini temsil ederler. Bu nedenle munâdâ olan isim, düşürülmüş kabul edilen bu fiilin mefʿûlun bihi hükmündedirler. Bununla birlikte nidâ edatlarından sonra gelen isimlere mefʿûlun bih denmez, munâdâ denir.

Arapçada belli başlı nidâ edatları şunlardır:

يا، أَ، أَيْ، أَيا، هَيا

Bu edatların bazıları hem yakındakiler için hem de uzaktakiler için, bazıları sadece yakındakiler için, bazıları ise sadece uzaktakiler için kullanılır.

يا : Nidâ edatları arasında en çok kullanılanıdır. Hem yakın, hem uzak için kullanılır.

يا مُحَمَّدُ! لا تُقَصِّرْ في أداءِ واجِبِكَ. (Ey Muhammed! Ödevini yapmayı ihmal etme.)

أ : Yakındaki birine seslenmekte kullanılır. Daha ziyade klasik dilde görülür.

أ مُحَمَّدُ! أَغْلِقِ الْبَابَ. (Ey Mehmet! Kapıyı kapat.)

أَيْ : Hem yakın hem de uzak için kullanılan bir nida edatıdır. Ancak daha çok yakın için kullanıldığı görülmektedir.

أَيْ فاتِحُ، كُنْ صادِقًا. (Ey Fatih, doğru sözlü ol.)

أَيا – هَيا : Her ikisi de uzak için kullanılan nidâ edatlarıdır.

أَيا سعيدُ! هَلْ تَسْمَعُني؟ (Ey Saʿîd! Beni duyuyor musun?)

هَيا طالِبُ! اسْتَفِدْ مِنْ أوقاتِ فراغِكَ. (Ey Öğrenci! Boş vakitlerinden yararlan.)

Görüldüğü üzere nidâ edatları çeşitli olsa da, aralarında en çok kullanılanın (يا) olması dolayısıyla biz konu anlatımımızda öğrencinin konuya hâkimiyetini sağlamak amacıyla bu edat üzerinden örneklemelere gideceğiz. Bununla birlikte öğrenci bilmelidir ki, (يا) nidâ edatı için geçerli olan irâb kurallarının aynısı, diğer nidâ edatları için de geçerlidir.

Munâdâ i'râb yönünden iki kısma ayrılır:

A-Mu'reb Munâda

B-Mebnî Munâda

A- Mu'reb Munâdâ

Bu tür munâdâyı mansûb munâdâ olarak da adlandırabiliriz.

Munâdâ aşağıdaki durumlarda mansûb olur:

1- Munâda olan isim muzâf ise

يا رَسولَ اللهِ، نحن مِنْ أُمَّتِكَ.

(Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا طالِبَ العِلْمِ، كُنْ مُجِدًّا.

(Ey ilmi isteyen kişi! Gayretli ol.)

يا مُعَلِّمِي العَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ على اهْتِمَامِكُمْ بالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا طالِباتِ الجامعةِ، نشْكُرُكُنَّ على تفَوُّقِكُنَّ.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili isimler munâdâ ve aynı zamanda muzâftırlar. Muzâf oldukları için de mansûbdurlar. Yukarıdaki cümlelerin irâbı şu şekildedir:

يا رَسولَ اللهِ، نحن مِنْ أُمَّتِكَ. (Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

رَسولَ : Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha, aynı zamanda muzâftır.

اللهِ : Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.

نحن : Mubtedâ, mahallen merfû (çünkü zamirler mebnîdir).

(مِنْ أُمَّتِكَ) : Mubtedânın haberidir, mahallen merfûdur, çünkü şibih cümledir.

مِنْ : Harf-i cer

أُمَّتِكَ : (أُمَّةِ) Mecrûr, cer alameti sondaki kesra, ayrıca muzâf; (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr (çünkü zamirler mebnîdir).

يا مُعَلِّمِي العَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ على اهْتِمَامِكُمْ بالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُعَلِّمِي : Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ (ي), çünkü düzenli eril çoğul, aynı zamanda muzâftır (muzâf olduğu için sonundaki nûn – ن - düşmüştür).

العَرَبِيَّةِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.
نَشْكُرُكُمْ	: Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نحن), sonundaki (كُمْ) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).
على	: Harf-i cer
اهْتِمَامِكُمْ	: (اهْتِمَامِ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.
بالطَّلَبَةِ	:(ب) Harf-i cer, (الطَّلَبَةِ) mecrûr, cer alameti sonundaki kesra.

يا طالِباتِ الجامعةِ، نَشْكُرُكُنَّ على تفوُّقِكُنَّ.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

يا	: Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
طالِباتِ	: Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul, aynı zamanda muzâftır.
الجامعةِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.
نَشْكُرُكُنَّ	: Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نحن), sonundaki (كُنَّ) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).
على	:Harf-i cer
تفوُّقِكُنَّ	: (تفوُّقِ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

Munâdânın muzâf, dolayısıyla mansûb olduğu durumlara Kur'ân-ı Kerîm'den aşağıdaki ayetleri örnek olarak vermek mümkündür:

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ *(Âli İmran Sûresi, 65)*

﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ...﴾ *(Ahkâf Sûresi, 31)*

Mutekellim Yâ'sına (I. Tekil Şahıs Zamiri) Muzâf olan ismin Munâdâsı:

Mutekellim yâ'sına muzâf olan isimler munâdâ olduklarında munâdânın sonundaki yâ'u'l-mutekellim'in sâkin kalması, fethalı okunması veya yâ'u'l-mutekellim hazf edilerek yerine munâdânın kesra ile kalması seçeneklidir.

يا صاحِبِي! تَمَهَّلْ. (Ey arkadaşım! Yavaş ol.)

يا صاحِبِيَ! تَمَهَّلْ.

يا صاحِبِ! تمَهَّلْ.

Anne (أُمّ), Baba (أَب) kelimeleri yâ'u'l-mutekellime muzâf olduklarında ise aşağıdaki şekillerde bulunabilirler:

a. Yukarıda olduğu gibi sâkin okunabilirler:

يا أُمِّي! لا تَتَشاءمي. (Ey anneciğim, karamsar olma.)

يا أبِي! لا تَتَشاءَمْ. (Ey babacığım, karamsar olma.)

b. Ya da sonlarından yâ'u'l-mutekellim hazf edilip, buna işaret olmak üzere bir kesra ile bırakılır:

(Ey anneciğim!) يا أُمِّ!

(Ey babacığım!) يا أَبِ!

c. Yâ'u'l-mutekellim açık tâ harfine çevrilip kesralı veya fethalı okunabilir:

(Ey Anneciğim.) يا أُمَّتِ veya يا أُمَّتَ

(Ey babacığım.) يا أَبَتِ veya يا أَبَتَ

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ.

(Hani Yusuf babasına "Ben rüyamda on bir yıldızla güneş ve ayı gördüm. Onları bana secde ederlerken gördüm." demişti. *Yusuf Sûresi*, 4)

2- Munâdâ Şebîh bi'l-Muzâf ise:

Şebîh bi'l-muzâf ibaresi, *muzâfa benzeyen* anlamına gelir. Burada anlatılmak istenen muzâf olarak görülen isim ile ondan sonra gelen isim arasında gramatik bir ilişki değil de bir anlam ilişkisi olduğudur. Diğer bir ifâde ile şebîh bi'l-muzâf, anlamı kendisinden sonraki isimle tamamlanan muzâftır. Bu muzâf türü genellikle İsm-i Fâil, İsm-i Mef'ûl veya İsm-i Tafdîlden meydana gelir.

(Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.) يا نافِعاً عِلْمُهُ! لكَ الْجَنَّةُ.

(Ey görevini ihmâl eden! Çalış.) يا مُهْمِلاً واجِبَهُ! اجْتَهِدْ .

(Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.) يا مُتْقِنًا عَمَلَهُ، إنَّ الناسَ سَيُقَدِّرونَكَ.

(Ey dağa tırmanan! Dengeni koru.) يا صاعدًا جَبَلاً! حافِظْ على تَوازُنِكَ.

Bu munâdâ türünün irâbının örnekleri aşağıda verilmiştir.

(Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.) **يا نافِعاً عِلْمُهُ! لكَ الجَنَّةُ.**

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

نافِعاً : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عِلْمُهُ : (عِلْمُ), (نافِعاً) ism-i fâilinin fâilidir, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir. Aynı zamanda muzâftır. (ـهُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûrdur.

لكَ : (لـ) Harf-i cer, (ـكَ) mahallen mecrûrdur. (لكَ) şibih cümle halinde öne geçmiş haberdir, mahallen merfûdur.

الْجَنَّةُ : Geride kalmış mubtedadır, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir.

(Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.) **يا مُتْقِنًا عَمَلَهُ، إنَّ الناسَ سَيُقَدِّرونَكَ.**

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُتْقِنًا : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عَمَلَهُ : (عَمَلَ), (مُتْقِنًا) ism-i fâilinin mef'ûlüdür. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır. Aynı zamanda muzâftır.(ـهُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûrdur.

إنَّ : (إنَّ) ve grubu edatlarındandır. İsmini nasb, haberini ref eder.

الناسَ : (إنَّ)'nin ismidir. Mansûb, nasb alâmeti sonundaki fethadır.

سَيُقَدِّرونَكَ : (إنَّ)'nin haberidir. Fiil cümlesi şeklinde gelmiştir mahallen merfûdur. Başta bulunan (س) harfi gelecek zaman ifade eder, irâbda yeri yoktur. يُقَدِّرونَ muzâri fiil merfû ref alâmeti sonundaki nûn harfidir. Fâili sonunda bulunan vâv (و) harfidir. Mahallen merfûdur. (ـكَ), mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur.

3- Nekra Gayr-ı Maksûde ise:

Bu ibare, doğrudan kast edilmemiş belirsiz isim anlamındadır. Munâdâyı duyan özel olarak kendisinin kast edildiğini düşünmez. Örneğin depremde enkaz altında kalan birinin "Yardım edin?" diye bağırması veya bir âmânın seslendiği kişinin kim olduğunu bilmeden seslenmesi gibi durumlardır. "Ey hizmetli! Gel de burayı siliver!" derken, hizmetliler odasından hangisi olursa olsun bir hizmetlinin gelip bulunduğunuz yerin silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenilen kişi "nekra gayr-ı maksûde" olmaktadır. Eğer siz koridorun sonunda bir hizmetli gördünüz ve adını bilmediğiniz için ona seslenerek gelip bulunduğunuz yeri silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenilen kişi nekra maksûde olmaktadır. Örneklerle anlamaya çalışalım. Aşağıdaki örneklerde kullanılan munâdâların tümü nekra gayr-ı maksûde türündendir.

يا رَجُلاً! خَلِّصْني مِنَ المَوْتِ (Ey adam! Beni ölümden kurtar.)

يا غافلاً! تَنَبَّهْ. (Ey Gâfil ! Uyanık ol.)

غَرَبَتِ الشَّمْسُ يا صائِمِينَ. (Güneş battı. Ey oruçlular!)

يا مُسْلماتٍ! لا تُسْرِفْنَ. (Ey Müslüman kadınlar! İsraf etmeyiniz.)

Şimdi nekra gayr-ı maksûde biçiminde kullanılan munâdânın yer aldığı cümlelerin irâbını yapalım.

يا غافلاً! تَنَبَّهْ. (Ey Gâfil ! Uyanık ol.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

غافِلاً : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

تَنَبَّهْ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أنْتَ) zamiri.

يا مُسْلِماتٍ! لا تُسْرِفْنَ. (Ey Müslüman kadınlar! İsraf etmeyiniz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُسْلِماتٍ : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti fetha yerine sonunda görülen kesra, çünkü cem'i müennes sâlim, yani düzenli dişil çoğuldur.

لا : Lâ en-nâhiye

تُسْرِفْنَ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili sonundaki nûn-u nisvedir.

B- Mebnî Munâdâ

Bu tür munâdâlar merfû durumlarıyla mebnîdirler, ancak mahallen mansûb olarak irâb edilirler. Bu munâdâ türü iki şekilde gelir:

1- Munâdâ ‘Alem Mufred ise:

‘Alem mufred, munâdânın muzâf veya şebîh bi’l-muzâf gibi izâfet formuna girmemiş özel isim anlamındadır.

يا عاصِمُ! ساعِدِ المُحْتاجينَ. (Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.)

يا مُحَمَّدُ! (Ey Muhammet!)

يا مُحَمَّدون! (Ey Muhammetler!)

يا زَيْنَباتُ! (Ey Zeynepler!)

Yukarıdaki örnekleri ele alırsak, يا مُحَمَّدُ!, يا زَيْنَباتُ! ibarelerinde munâdâ olan alemler damme üzere mebnî, mahallen mansûbtur. يا مُحَمَّدون! Örneğinde ise munâdâ olan mufred alem, çoğul formunda olduğundan vâv üzere mebnîdir ve mahallen mansûbtur.

يا عاصِمُ! ساعِد المُحْتاجينَ. (Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

عاصِمُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, ‘alem mufred olduğu için mahallen mansûbtur.

ساعِد : Emir fiil, sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.

المُحْتاجينَ : Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ harfi, çünkü düzenli eril çoğul.

2- Munâdâ Nekra Maksûde ise:

Adını bilmediğimiz fakat karşımızda duran belli kişi (ya da kişilere) seslenişimizde munâdâ olan sözcük ref üzere mebnîdir. Örnek:

يا رَجُلُ! خُذْ بِيَدي. (Ey adam! Elimden tutsana.)

خُذوا جوائِزَكُم يا فائِزون! (Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)

يا والِدُ! عَوِّدْ أَوْلادَكَ على الخيرِ. (Ey baba! Çocuklarını hayra alıştır.)

﴿قُلْنا يا نارُ! كوني على إبراهيمَ بَرْدًا وَسَلامًا﴾

(Biz de, “Ey ateş” dedik, “İbrâhim için serin ve zararsız ol!”, *Enbiyâ Suresi*, 69)

يا رَجُلُ! خُذْ بِيَدي. (Ey adam! Elimden tutsana.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

رَجُلُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb.

خُذْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril kipi. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.

بِيَدي : بِـ Harf-i cer. يَدِ mecrûr isim, aynı zamanda muzâf. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

خُذوا جَوائِزَكُم يا فائِزون. (Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)

خُذوا : Emr-i hâzır, ikinci çoğul şahıs, eril kipi, fâili sonundaki vâv harfi.

جَوائِزَكُم : (جَوائِزَ) Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha. Aynı zamanda muzâf. (كُمْ) muzâfun ileyh mahallen mecrûr.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

فائِزون : Munâdâ, nekra maksûde olduğu için vâv üzere mebnî (çünkü düzenli eril çoğul), mahallen mansûb.

dikkat

Nekra maksude olan munâdâ bir sıfat ile niteleniyorsa, merfû yerine mansûb olur. Bu sıfat, tek bir kelime olabileceği gibi, bir cümle veya şibih cümle de olabilir.

يا رَجُلاً حَكيمًا. (Ey bilge adam.)

يا مَلِكًا يُحِبُّ الْعُلَماءَ. (Ey bilginleri seven kral.)

يا رَجلاً مِنَ القدْسِ. (Ey Kudus'lü adam.)

Yukarıda verilen munâdâ türleri başına الْ takısı almamış munâdâ türleridir. Başına Lâmu't-Ta'rîf almış isimlerin munâdâsı aşağıda verilmiştir.

3- Munâdâ Harfu't-Ta'rîf (الْ Takısı) Almış Bir İsimse:

Bu tür isimlerin munâdâsında iki durum söz konusudur.

a. **Nidâsı yapılacak ismin başına, eril isimlerde أَيُّها , dişil bir isimlerde ise أَيَّتُها getirilmesi:**

1. Munâdânın başına, eril bir isimse أَيُّها , dişil bir isimse أَيَّتُها getirilerek yapılır. Bu edatlar أَيُّ ve Hâ'u't-Tenbîh adı verilen bir ها ikilisinden veya أَيَّةُ ve ها ikilisinden oluşur. Munâdânın önüne geçerek kendileri munâdâ olurlar. Bu edatlardan sonra gelen ve aslında munâdâ olan isim muştak (bir fiilden türemiş) ise sıfat, câmid (bir fiilden türememiş) ise bedel kabul edilir.

يا أَيُّها الإِنْسانُ! كُنْ مُتَواضِعًا. (Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يا أَيَّتُها الْمَرْأَةُ! ما أَجمَلَ أَنْ تُهَذِّبَ أَوْلادَكِ. (Ey kadın! Çocuklarını terbiye etmen ne güzel.)

يا أَيُّها الْمُجِدُّ! سَيَكونُ النَّجاحُ حَليفَكَ. (Ey ciddi çalışan kişi! Başarı yandaşın olacak.)

﴿يا أَيَّتُها النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارجْعي إلى رَبِّكِ راضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾

(Ey huzura kavuşmuş nefis! Razı ve razı olunmuş bir halde Rabbine dön. *Fecr Sûresi*, 27-28)

يا أَيُّها الإِنْسانُ! كُنْ مُتَواضِعًا. (Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

أَيُّها : أَيُّ munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb, nekra maksûdedir. (ها) hâ'u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

الإِنسانُ : Câmid bir isim olduğu, yani bir fiilden türemediği için bedeldir.

كُنْ : (كَانَ) ve grubu fiillerdendir. İsmini ref, haberini nasb eder. Emir fiilidir. İsmi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.

مُتَواضِعًا : (كَانَ)'nin haberidir. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır.

يا أَيُّها الْمُعَلِّمُ! (Ey öğretmen!)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

أَيُّها : (أيُّ) Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb nekra maksûdedir. ـها hâ'u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

الْمُعَلِّم : Muştak (bir fiilden türemiş) bir isim olduğu için sıfattır.

dikkat

Allâh Kelimesinin Nidâsı aşağıdaki şekillerde yapılmaktadır:

الله kelimesi الْ takısı ile belirli bir kelime olmasına rağmen munâdâsında أَيُّها veya هذا kelimeleri kullanılmaz. Bunlar yerine nidâsı يا edatıyla yapılır. يا اللهُ gibi. Allâh isminin nidâsında çoğu zaman يا edatı yerine ismin sonuna şeddeli ve fethalı bir mîm eklenerek (اللّهُمَّ) biçiminde yapılır.

اللّهُمَّ كُنْ معي. (Ey Allâhım benimle ol.)

اللهُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb. (ـمَّ) Sonundaki şeddeli mîm harfi hazf edilmiş bir nidâ edatının yerine gelmiştir.

كُنْ : (كَانَ) grubundan. İsmini ref, haberini nasb eder. Burada fiil emir formunda olduğu için ismi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.

معي : (مَع) birlikte, beraber anlamında zarf, muzâf, (ي) muzâfun ileyh mahallen mecrûrdur.

b. Nidâsı yapılacak ismin başına erillerde هذا, dişillerde ise هذِهِ getirilmesi:

Bu işaret isimleri munâdâdan önce geldikleri için asıl munâdânın yerine munâdâ olurlar. Asıl munâdâ olan isim müştaksa sıfat, câmid ise sıfat veya bedel kabul edilir.

يا هذا الرَّجُلُ! اِسْتَرِحْ. (Ey adam! Dinlen.)

يا هذِهِ الطالبةُ! اِجتَهِدي. (Ey kız öğrenci! Çalış.)

يا هذا الرَّجُلُ! اِسْتَرِحْ.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

هذا : Munâdâ, mahallen mansûb.

الرَّجُلُ : Bedel, çünkü câmid (bir fiilden türememiş).

اِسْتَرِحْ : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, eril; fâili gizli zamir (أَنْتَ).

يا هذِهِ الطالبةُ! اِجتَهِدي.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
هذِهِ : Munâdâ, mahallen mansûb.
الطالبةُ : Sıfat, çünkü muştak (طلب) fiilinden türemiş.
اِجتَهِدي : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, dişil; fâili muhataba yâ'sı (ي).

Öğrenme Çıktısı

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri yardımıyla gelmesi istenen, dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme / ünleme üslubu yapısını kavrama, bu edatlardan sonra gelen ve munâdâ adı verilen ismi tanıyabilme, bu üslupta cümleler kurabilme ve örneklerle pekiştirme

Araştır/ Tekrarla 2

Konuyu anlayıp anlamadığımızı belirlemek için kendimize bazı sorular yöneltelim.

1. İbrahim, Muhammet, Halit gibi özel isimlere nasıl Arapçadaki nidâ üslubuyla nasıl sesleniriz?
2. Tamlamaya girmiş isimlerin nidâsında munâdâ nasıl harekelenmektedir.
3. ال takısı almış isimlerin nidası ve irâbı nasıl olmaktadır?

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm, "Enbiyâ Sûresi" 69, "Bakara Sûresi" 35, "Kâfirûn Sûresi" 1, "Fecr Sûresi" 21. ayet-i kerimelerdeki munâdâları inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Yakın arkadaşlarınızın özel isimlerini kullanarak onlara Arapça sesleniniz. "Ey ……'nın annesi", "Ey …….'nın babası" şeklinde tamlamalarla nidâ üslubu kurunuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

sonuç verdi, neticelendi	**أسْفَرَ عَنْ ...**

أَعْتَقِدُ أنَّ الحوارَ بينَ الشَّعبينِ سَتُسْفِرُ عَنْ نتائِجَ إيجابيَّةٍ.

(İki toplum arasındaki diyaloğun olumlu sonuçlar vereceğine inanıyorum.)

أَسْفَرَ لِقاءُ الرَّئِيسَيْنِ عَنْ اِتِّفاقٍ وَثيقٍ حَوْلَ الْمَشاكِلِ فِي الْمِنْطَقَةِ.
(İki başkanın görüşmesi bölgedeki sorunlarla ilgili sağlam bir anlaşma ile sonuçlandı.)

لَمْ يُسْفِرْ الاِجْتِماعُ عَنْ شَيْءٍ كَما كُنَّا نَتَوَقَّعُ.
(Beklediğimiz gibi toplantıdan bir sonuç çıkmadı.)

öngördü, hükme bağladı	نَصَّ عَلى...

نَصّت الاتِفاقيَّةُ عَلى التَّعاوُنِ وتحسينِ العلاقاتِ بَيْنَ البَلَديْن.
(Anlaşma iki ülke arasında yardımlaşma ve ilişkilerin iyileştirilmesini öngördü.)

وَقَّعَ الطَّرفانِ الْمُعاهَدَةَ الّتي تَنُصُّ عَلى عَدمِ اِعْتِداء.
(İki taraf saldırmazlığı öngören anlaşmayı imzaladı.)

دُسْتورُ دَوْلتِنا يَنُصُّ عَلى حُرِّيَّةِ التَّعبيرِ التي تُمارَسُ وفقاً للقوانين.
(Devletimizin anayasası kanunlara uygun olarak yapılan ifade özgürlüğü öngörür.)

-e ağır bastı, -i baskıladı, -e çöktü	طغى على ...

طغَتْ عَلَيْهِ الحَمَاسَةُ وهَجَمَ عَلى الأعْداءِ بَغْتَةً.
(Ona yiğitlik ağır bastı (yiğitlik damarı tuttu) ve aniden düşmana saldırdı.)

الغازاتُ الضارّةُ قد طَغَتْ عَلى الأوكْسِجين في الهواءِ الذي نَتَنَفَّسُ بِهِ.
(Zararlı gazlar soluduğumuz havadaki oksijeni baskıladı.)

طغى على عُمرَ حُزْنٌ عندما عَلِمَ بأنَّ والدَه قدْ مَرِضَ.
(Babasının hasta olduğunu öğrenince Ömer'e bir hüzün çöktü.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Araştır/ Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm, "el-Muddesir Sûresi" 34, "en-Nâziât Sûresi" 17, 37, "Tâhâ Sûresi" 24, 43. ayet-i kerimelerde geçen أَسْفَرَ ve طغى fiillerinin anlamları ile buradaki anlamları karşılaştırınız inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

رُوَيْداً رُوَيْداً **Yavaş yavaş**

كان القلقُ سائدًا في بَيْتِنا، لكنْ بعد حينٍ أخذَ السرورُ والسعادةُ يحلَّان محلَّه رويدا رويدا.
(Evimizde endişe hâkimdi. Fakat bir süre sonra yerini yavaş yavaş sevinç ve mutluluk almaya başladı.)

أَخذتْ أَسْعارُ النفطِ تَنْخَفِضُ رُوَيْدًا رُوَيْدًا.
(Petrol fiyatları yavaş yavaş düşmeye başladı.)

لاحظَ المُواطِنون أنَّ الأمورَ تسيرُ مِنْ سَيِّءٍ إلى جَيِّدٍ رُوَيْدًا رُوَيْدًا.
(Vatandaşlar işlerin yavaş yavaş kötüden iyiye doğru gittiğini anladı.)

على قَيْدِ الحياةِ

Sağ, canlı

لمَّا وَصَلَتْ سَيَّارَةُ الإنْقَاذِ إلَى مَكَانِ الحَادِثِ كان السائقُ ما زالَ على قَيْدِ الحياةِ.

(Ambulans olay yerine ulaştığında şoför hâlâ yaşıyordu.)

أوَّلُ واجِبٍ على الجُنْديّ هو البقاء على قَيْدِ الحياةِ.

(Askerin ilk görevi hayatta kalmaktır.)

كان قد شوهِدَ القتيلُ للمرَّةِ الأخيرةِ هنا على قَيْدِ الحياةِ.

(Maktul son olarak burada sağ olarak görülmüştü.)

يا لَهُ مِنْ ....

Ne iyi! / Ne kötü! / Ne ...

يَا لَهُ مِنْ أَمْرٍ عَجِيبٍ! (Ne tuhaf bir durum!)

يَا لَهُ مِنْ رَجُلٍ عَظِيمٍ! (Ne büyük bir adam!)

يا لَهُ مِنْ اقْتِراحٍ! (Ne (güzel bir) öneri!)

يَا لَهُ مِنْ خطأ فَاحِشٍ! (Ne (kötü bir) hata!)

يَا لَهَا مِنْ فَضَاحَةٍ! (Ne büyük rezalet!)

يا لكِ مِنْ طالبَةٍ. [Sen ne biçim öğrencisin! (olumsuz), Sen ne yaman öğrencisin! (olumlu)]

يَا لَهَا مِنْ مُفاجَأة جَمِيلَة! (Ne güzel bir sürpriz!)

بلا جَدْوَى / بدونِ جَدْوَى / دون جَدْوَى

Yarasız, faydasız, boşuna

أَعْلَنَتِ الحُكومَةُ مَجْموعَةً مِنَ التَّدابيرِ لِدعْمِ عُمْلَتِها لَكِنْ بِلا جَدْوى.

(Hükümet parasını desteklemek için bir takım önlemler açıkladı ama faydasız (ama işe yaramadı).)

تَكَلَّمتُ مع صَديقَتي بلا جَدْوَى لِأَنَّها لا تَفْهَمُني.

(Kız arkadaşımla boşa konuştum çünkü beni anlamıyor.)

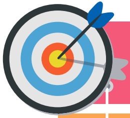
يَبْدو أَنَّ جُهودَ مُكافَحَةِ الإِرْهابِ في الشَّرْقِ الأوسطِ دون جَدْوَى.

(Ortadoğu'da terörle mücadele çabaları işe yaramamış görünüyor.)

حاوَلَ الأَطِبّاءُ تَوْعِيَةَ الناسِ على أضرارِ التَّدْخينِ لكنْ بِدونِ جَدْوَى.

(Doktorlar sigara içmenin zararlarına karşı insanları bilinçlendirmeye çalışıyor ama boşuna.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

لِنضْحَكْ قليلا مَع جُحا!

- كان جُحا يتحدّث مع امْرَأتِه ذَاتَ لَيلةٍ فقال لها: سأذهب صباحَ غَدٍ أقطعُ بعضَ الخَشَب مِن الغَابَةِ، وإذا كان الجَوُّ جَميلاً فَسوْفَ أَرُوحُ إلى الحَقْل. فقالت امرأتهُ: قُلْ إنْ شاء الله. فَأَجابها: ولماذا يَلْزَمُ ذَلك؟ لا تَخْلُو المسألةُ إلاّ مِن شيئيْن: إمّا أنْ أجْمعَ الخشبَ، أو أذْهبَ إلى الحَقْل. وفي الصباح خرجَ من البلدة فصادفَ جماعةً مِن الرجال فنادوه: يا عَمُّ، مِن أينَ الطريقُ إلى القرية؟ فأجابهم جُحا بدون اهْتمام: لا أعلم؛ فثارُوا وشَدُّوهُ مِن ذِراعيه، وأخذوا يضربونه بِعَصا قائلين له: امْشِ أمامَنا وخُذْنا إلى القرية. وَفي الطَّرِيقِ نزلَ المَطَرُ بِكَثْرةٍ، وَسالَ مِن رأْسِهِ إلى قَدَمَيْه، فَأُصِيبَ بالبَرْدِ وَعاد في مُنْتَصفِ اللَّيْلِ مريضًا. وطرقَ بابَ الدارِ فقالت امرأتهُ: مَنْ بِالباب؟ فأجابها: أنا يا عَزِيزَتِي، افْتَحِي البابَ إن شاء الله.

- أَهْدَى فَلاَّحٌ إلى جُحا دِيكًا، فشكَرَهُ على هَدِيَّتِه. ثم زاره الفَلّاحُ مَرَّةً فأَحْسنَ جُحَا اسْتِقْبالَه، وقَدَّمَ لَهُ طَعَامًا وشرابًا. وَبَعْدَ بِضْعَةِ أيّامٍ جاءهُ جَماعةٌ مِن الفلاَّحِينَ وقالُوا له: نَحْنُ جيرانُ صاحبِ الدِّيك. فَرَحَّبَ بِهِم كما رحَّب بالزَّائر الأوَّل. وفي المرةِ الثَّالِثَةِ زارَهُ جماعةٌ آخَرُون وقالُوا له: نَحنُ جِيرانُ جيرانِ صَاحبِ الديك. فَغَضِبَ جُحا منهم وأحْضَر لهم خُبْزًا في مَاء وقال: تَفَضَّلُوا. فقالوا له: مَا هَذَا يا جُحَا؟ قال لَهُم: هَذَا مَرقُ مَرقِ الدِّيك يا جِيرَانَ جِيرَانِ صَاحِبِ الدِّيكِ.

- ذات مرّةٍ كان جُحا مُسافِرًا للتِّجارةِ إلى بَلَدٍ بعيدٍ، وكان يَحْمِلُ معه أمْتِعَتَهُ ونُقودَهُ كُلَّها. وشاهَدَهُ لِصّانِ، واتَّفقا على سَلْبِ أمْوالِهِ. ثُمَّ هَجَمَ اللّصّانِ على جُحا، وقال له أحدهما:
تَوَقَّفْ يا رَجُلُ! وهاتِ مَا مَعَكَ مِنْ مالٍ. فَوَقَفَ جُحا ولَمْ يَخَف، بَلْ فَكَّر بِسُرْعَةٍ في حَلِّ المُشْكِلَةِ ولَمَعَتْ حِيلَةٌ ذَكيَّةٌ في ذِهْنِهِ، ثُمَّ قالَ:
–إنَّ معي نُقودًا كثيرةً وسَأُعْطِيها للأَقْوى بَيْنَكُما، فَمَنْ مِنْكما الأَقْوى؟
قالا بِصَوْتٍ واحدٍ: أنا. فقالَ الأسنُّ غاضبًا أنا الأَقوى، وأَعادَهَ الأَصْغَرُ مُتحَدِّيًا: بَلْ أنا الأَقْوى أيُّها الأحمَقُ. وتَشاجرا اللّصّانِ.

عِنْدَئذٍ تَدَخَّلَ جُحا قائلاً: لا، لَيْسَتْ الْقُوَّةُ بالكَلامِ، بَلْ بالمُصارَعَةِ يَظْهَرُ مَنْ مِنْكُما أَجْدَرُ بِنُقودي الكَثِيرَةِ. فهيّا أَرِياني يا شُجْعانُ.

هُنا تَضاربَ اللِّصّانِ بِشَراسةٍ. وكانَ كُلٌّ مِنهُما يريدُ أنْ يتَغَلَّبَ على صاحِبِهِ، فانشَغَلا بِبَعْضِهِما عَنْ جُحا ونُقودِهِ. وأَثناءَ ذلكَ فرَّ جحا هارِبًا.

Hoca ile Birlikte Biraz Gülelim!

- Hoca bir gece karısıyla konuşuyordu ve ona şöyle dedi: "Yarın sabah ormandan biraz odun kesmeye gideceğim. Hava güzel olursa da tarlaya gideceğim. Karısı ona: "İnşallah de" dedi. Hoca cevap verdi: Bu niçin gerekli? Meselede yalnızca iki şey var: Ya odun toplamaya gideceğim ya da tarlaya. Sabahleyin hoca kasabadan çıktı ve bir grup adama rastladı. Ona şöyle seslendiler: "Amca! Köye giden yol nerede?" Hoca ilgisizce: "Bilmiyorum" diye cevapladı. Bu cevaptan dolayı adamlar çok sinirlendiler, Hoca'nın kollarından çekip " düş önümüze bizi köye götür!" diyerek Hoca'yı sopayla dövmeye başladılar. Yolda çokça yağmur yağdı. Hoca baştan aşağı sırılsıklam oldu ve üşüttü. Gece yarısı hasta bir halde eve döndü. Evin kapısını çaldı. Karısı "kapıda kim var?" diye sorunca o da "Ben karıcığım, aç kapıyı inşallah" diye karşılık verdi.

- Bir çiftçi Hoca'ya horoz hediye etti. Hoca hediyesinden dolayı ona teşekkür etti. Sonra çiftçi ona bir ziyarette bulundu. Hoca onu iyi karşıladı ve ona yiyecek-içecek sundu. Birkaç gün sonra bir grup çiftçi geldi ve ona şöyle dediler: "Biz horoz sahibinin komşularıyız." Hoca onları da ilk ziyaretçi gibi iyi karşıladı. Üçüncü defasında başka bir grup daha ziyaretine geldi. Ona "Biz horozun sahibinin komşularının komşularıyız." dediler. Hoca onlara kızdı ve onlara su içinde ekmek getirip "Buyurunuz" dedi. Onlar " Bu nedir Hoca?" diye sorunca Hoca da: "Bu horozun suyunun suyu, ey horozun sahibinin komşularının komşuları" diye karşılık verdi.

- Bir keresinde Hoca ticaret için uzak bir beldeye gidiyordu. Yanında mallarını ve bütün parasını götürüyordu. Onu iki hırsız gördü ve onu soymak için anlaştılar. Sonra hırsızlar Hoca'ya saldırdı. Biri ona şöyle dedi: "Dur ey adam! Yanındaki paraları getir." Hoca durdu, ama korkmadı, tersine hızlıca sorunu nasıl çözebileceğini düşündü. Zihninde zekice bir çözüm parladı. Sonra şöyle dedi:

  -"Benim çok param var. Onu içinizden en kuvvetliye vereceğim. Peki hanginiz en güçlü?"

  Her ikisi aynı anda "Ben" diye cevap verince, bu sefer yaşça daha büyük olanı kızgın bir halde: "Ben en kuvvetliyim." dedi. Küçük olanı ona meydan okuyarak yineledi: "Bilakis, en kuvvetli benim ey aptal." İki hırsız ağız dalaşına başladı.

  Bu sırada Hoca müdahale ederek: "Hayır… Kuvvet sözle olmaz. Tersine, çok miktarda parama kimin daha layık olduğu güreşte ortaya çıkar, haydi gösterin bana yiğitler."

  İki hırsız birbirlerine acımasızca daldılar. Her biri arkadaşını yenmek istiyordu. Hoca'yı ve paralarını bir yana bırakıp birbirleri ile meşgul oldular. Bu sırada Hoca da sıvışarak kaçtı.

okuma anlama فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. إلى أينَ كان سيذهبُ جحا؟
2. مَتى خرجَ جحا من البلدة؟
3. كَيْفَ استقبل جحا صاحبَ الديكِ وماذا قدَّم له عند زيارته؟
4. لماذا هَجَم اللصانِ على جحا؟
5. لماذا تَشاجرَ اللِّصان وتضاربا؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. كانَ سَيَذْهَبُ جحا إلى الغابة لصيدِ أرنبٍ.
2. سألَ الرجالُ جحا عن الطريق إلى القرية.
3. رَحَّبَ جحا بجيران صاحبِ الدِّيك كما رحَّب بصاحبِ الديكِ.
4. ما كان لِجُحا شيء من المالِ عندما هَجَم عليه اللصانِ.
5. فَكَّرَ جُحا بِسُرْعَةٍ في حَلِّ المُشْكِلَةِ عندما أوْقفَه اللصان.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب
Arap Atasözlerinden Seçmeler

Yaşamla İlişkilendir

ارْبِطْ بالحياة

أَصابَ النَّاسَ قَحْطٌ في خلافة أبي بكر الصديق، رضي الله عنه. فلما اشتَدَّ بِهِم الأمرُ ذهبوا إلى الخليفةِ، وقالوا له: يا خليفةَ رسولِ اللهِ، إنَّ السَّماءَ لَمْ تُمْطِرْ، والأَرْضُ لَمْ تُنْبِتْ وقد تَوَقَّعَ النَّاسُ الْهَلاكَ. فماذا نَصْنَعُ؟ فقال لهم: أيُّها النَّاسُ انْصَرفوا وَاصْبِروا، فإني أرجو ألاَّ تُمْسوا حَتَّى يُفَرِّجَ اللهُ عَنْكم فلما كان آخر النهار، وردت الأنباء بأن عيراً لعثمان بن عفان، قد قدمت من الشام على ظَهْرِ أَلْفِ بَعيرٍ، وفيها بُرٌّ وَزَيْتٌ وزبيبٌ، فأَسْرَعَ إليهِ التُّجارُ وقالوا لَهُ: يا عُثْمانُ، بِعْنا مِنْ هذا الّذي وَصَلَ إليكَ، فَإنَّكَ تَعْلَمُ حاجةَ النَّاسِ إلَيْهِ. فَقَالَ عُثْمانُ: ''حُبًّا وَكَرامَةً'' أيُّها التُّجارُ ولكِنْ كَمْ تَرْبَحونَني؟ قالوا: الدِّرْهَمَ دِرْهَمَيْنِ. ثُمَّ الدِّرْهَمَ خَمْسَةً ورفض عُثمانُ قائلاً: أُعْطيْتُ أَكْثَرَ. فقالوا: ما في المدينةِ تُجّارٌ غيرُنا، وما سَبَقَنا أَحَدٌ إلَيْكَ، فَمَن الّذي أَعْطاكَ أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَيْناكَ؟ فأَجابَ عُثمانُ: إنَّ اللهَ أَعْطاني بِكُلِّ دِرْهَمٍ عَشَرَةً. ثُمَّ وَزَّعَ بَضاعته، فَما بَقِيَ مِنْ فُقَراءِ الْمَدَينَةِ أَحَدٌ إلّا أَخَذَ مَا يَكْفِيهِ وأَهْله.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun isimlerle doldurunuz.

1. هَنِيئًا لَكَ يَا .... عَمَلَهُ. (متقنًا– محسنٌ – جميلٌ)
2. شُكْرًا لَكَ يَا .... (محمدُ – محمداً – محمدٍ)
3. يا ....، اتَّعِظْ بِغَيْرِكَ. (غافلاً – مجنونَ – السيدُ)
4. يا ....، لا تَكْتُمْ الحقيقةَ. (شاهِدٌ –شاهِدًا– شاهِدَ)
5. يا .... الزِّراعةِ، أرشدوا الفَلاَّحِينَ (مُهَنْدسونَ — مُهَندِسينَ– مُهَندِسي)

2- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içindeki ifadeleri cümleye uygun hale getirerek doldurunuz.

1. يا ....، الاِتِّحادُ قوةٌ. (مدرّسو البلادِ)
2. يا ....، أُنْصُرُونا عَلَى الأَعْداءِ. (ناصرو المظلوم)
3. يا ....، اِنتَبِها. (قائدا المعركةِ)
4. يا ....، كَفَى تَهاوُنًا. (مُهْمِلو العمَلِ)
5. يا ....، أَقْبِلْ. (فاعلُ الخيرِ)

3- Aşağıda verilen cümlelerde uygun olan seçeneği parantez içinden seçiniz.

1. يا صاحِبَ الدارِ، أَكرِمْ ضيوفك. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
2. يا قارئًا القرآنَ ، جوِّدْ قراءتَكَ . (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
3. يا صديقي ، لا تَغِبْ عني . (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
4. يا كاظمينَ الغيظَ، إنَّه يُحِبُّ الكاظمينَ. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
5. يا سائقَ السيارةِ، كُنْ حذِراً. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)

4- Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun nidâ edatlarıyla doldurunuz.

1. .... الأَعْداءُ، هذه البلاد مُلكٌ لنا. (أيُّها – أيَّتُها – يا)
2. يَا .... الطَّالِبَةُ، اجْتَهِدي. (أيُّها – أيَّتُها – هذا)
3. ...... إنْسانُ، لا تُلَوِّثْ البيئة. (أيُّها – يا – أيتُّها)
4. ...... عليُّ، لا تَخُنْ الوَطَنَ. (أيُّها – هذا – يا)
5. يا ...... القضاةُ، اِعْدلوا. (أيُّها – أيَّتُها – هذه)

5- Aşağıdaki muzâf munâdâları, şebîh bi'l-muzâf munâdâlara çeviriniz.

1. يا سائِقَ السَّيَّارَةِ تَمَهَّلْ.
2. يا حافِظَ الْقَصِيدَةِ، أُكْتُبْها.
3. يا رَافِعَ رَايَةِ الْوطَنِ، لَنْ تَموتَ أَبَدًا.
4. يا طالِبَ العِلْمِ، اِنْتَبِهْ للدَّرْسِ.
5. يا مُقَدِّمَ المَعْروفِ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.

6- Aşağıdaki munâdâları, örnekte olduğu gibi, gerekli düzenlemeleri yapıp türünü belirleyiniz ve harekeleyiniz.

1. يا (مُسْلِمُ)، أُناديكُمْ! (Nekra maksûde – مُسْلِمونَ)
2. يا (مُتَخاصِم)، لا تُطيلوا الْخصامَ. (.......................... – ....)
3. يا (مُسلِمة)، لا تُسْرِفْنَ في الأمور. (.......................... – ....)
4. يا (والد)، عوِّدا الأولادَ على الخيرِ. (.......................... – ....)
5. يا (جنود)، تيَقَّظوا. (.......................... – ....)
6. يَا (رَجُل)، خُذْ بِيَدِي. (.......................... – ....)

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çevriniz.

1. Ey Halit, tembellik etme!
2. Ey duaya cevap veren, duamızı kabul et.
3. Ey haktan yüz çeviren, dikkat et.
4. Ey (ikil) satıcılar, dürüst olun.
5. Ey Allahım, benimle ol.
6. Ey uyuyan, kalk namaz vakti geldi.
7. Ey başkasına nasihat veren, kendini unutma.
8. Ey bisiklete binen dengeni koru.
9. Ey mü'min, namazı sürdür.
10. Bayanlar, baylar, beni dinleyiniz.

1 Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

Günlük Hayatımızda Arapça 10

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

Munâdâ

Nidâ, Türkçede Ey!, Hey! anlamlarına gelen nidâ harflerinden biri yardımıyla dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme/ünlemedir. Munâdâ ise "kendisine seslenilen" anlamına gelir. Başlıca nida edatları şunlardır:

هَيا   أيا   أيْ   أ   يا

Nidâ edatları, bu cümlede çok kullanımdan dolayı düşürülmüş olan sesleniyorum, çağırıyorum anlamında bir أنادي fiilini temsil ederler. Bu nedenle munâdâ olan isim, düşürülmüş kabul edilen bu fiilin mef'ûlun bihi hükmündedirler. Bununla birlikte nidâ edatlarından sonra gelen isimlere mef'ûlun bih denmez, munâdâ denir.

Munâdâ irâb yönünden, mu'reb munâda ve mebnî munâda olmak üzere ikiye ayrılır. Mu'reb munâdâ mansûb olur. Bu tür munâdâ, Muzâf, Şebîh bi'l-Muzâf ve Nekra Gayr-ı Maksûde olmak üzere üç kısma ayrılır:

يا طالِبَ العِلْمِ، كُنْ مُجِدًا. (Ey ilmi isteyen kişi, ciddi ol.) -Muzâf munâdâ-

يا مُهْمِلاً واجِبَهُ! اجْتَهِدْ. (Ey görevini ihmâl eden! Çalış.) -Şebîh bi'l-muzâf munâdâ-

يا رَجُلاً! خَلِّصْني مِنَ المَوْتِ. (Ey adam! Beni ölümden kurtar.) -Nekra gayr-ı maksûde-

Mebnî munâdâ ise 'Alem Mufred ve Nekrâ Maksûde olmak üzere iki kısma ayrılır. Bu tür munâdâ ise merfû durumlarıyla mebnî olup mahallen mansûb irâb edilirler.

أيا سعيدُ! هَلْ تَسْمَعُني؟ (Ey Sa'îd! Beni duyuyor musun?) -'Alem mufred munâdâ-

Nidâ edatları isimleri tıpkı الْ takısı gibi belirli yapar. Bu nedenle bu edatların başında bulunduğu tenvîn almaz ve belirli olurlar.

يا رَجُلُ! خُذْ بِيَدي. (Ey adam elimden tut.) -Nekra maksûde munâdâ-

Yukarıda durumları anlatılan munâdâ olmuş isimlerin başında ألْ takısı olmadığına dikkat edilmelidir. Başına الْ takısı almış isimlerin nidâsı yapılırken ismin başına nidâ edatından başka eril isimlerde أَيُّ, dişil isimlerde ise أَيَّةُ isimleri getirilir ve bunlara bir de Hâ'u't-Tenbîh adı verilen bir ها eklenir. Bu durumda أَيُّ veya أَيَّةُ isimleri nekrâ maksûde munâdâ olur:

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

Munâdâ

يا أَيُّها الإِنْسانُ! كُنْ مُتَواضِعًا. (Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يا أَيَّتُها الْمَرْأَةُ! ما اجمَلَ أَنْ تُهَذِّبَ أَوْلادَكِ. (Ey kadın! Çocuklarını terbiye etmen ne güzel.)

Ancak asıl munâdânın önüne geçip munâdâ olan أَيُّ veya أَيَّةٌ isimlerinden sonra gelen isimler fiilden türemişse sıfat, fiilden türememiş bir isimse bedel olarak alınır.

يا أَيُّها الْمُجِدُّ! سَيَكونُ النَّجاحُ حَليفَكَ. (Ey ciddi çalışan kişi! Başarı yandaşın olacak.)

(الْمُجِد isimi türemiş bir isim olduğu için sıfattır.)

يا أَيَّتُها النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (Ey huzura kavuşmuş nefis!)

(النَّفْس isimi türememiş bir isim olduğu için bedeldir.)

Çok kullanılan bir seçenek olmamakla beraber başına الْ takısı almış isimlerin munadâsında هذا/ هذه işaret sıfatları munâdânın önüne geçerek munâdâ olurlar. Sükûn üzere mebnî olan bu isimler mahallen mansûb olurlar.

يا هذا الرَّجُلُ! اِسْتَرِحْ. (Ey adam! Dinlen.)

يا هذِهِ الطالِبةُ! اِجتَهِدي. (Ey kız öğrenci! Çalış.)

Her ne kadar muzâf munâdâya girse de Yâ'u'l-Mutekellim adı verilen 1.tekil şahıs için kullanılan ي harfine muzâf olmuş isimlerin munâdâsı ayrıcalık gösterir. Bu tür munâdalarda mütekellim yâ'sını sâkin, fethalı okumak veya bu Yâ harfini atmak seçenekler içindedir.

يا أُمِّي! –يا أُمّيَ! – يا أُمِّ! (Ey anneciğim!)

يا أَبِي! – يا أَبِيَ! – يا أَبِ! (Ey babacığım!)

Bazı durumlarda ise mütekellim yâ'sı atılarak yerine fethalı bir tâ harfi getirilir. Bu tâ harfini fethalı veya kesralı okumak seçeneklidir:

يا أُمَّتَ veya يا أُمَّتِ (Ey anneciğim!)

يا أَبَتَ veya يا أَبَتِ (Ey babacığım!)

Allâh الله kelimesi الْ takısı ile belirli olmasına rağmen munâdâsında أَيُّها veya هذا kelimeleri kullanılmaz. Bunlar yerine nidâsı يا edatıyla yapılır. يا اللهُ gibi. Allâh isminin nidâsında çoğu zaman يا edatı yerine ismin sonuna şeddeli bir mîm eklemekle yapılır.اللّٰهُمَّ

اللّٰهُمَّ كُنْ معي. (Ey Allâhım benimle ol.)

Munâdanın başındaki nida edatları atılabilmektedir:

عَبْدَ اللهِ! (يا عَبْدَ اللهِ!)

3

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

أَسْفرَ عَنْ... Sonuçlandı, neticelendi

أَعْتَقِدُ أنَّ الحوارَ بينَ الشعبين سَتُسْفِرُ عَنْ نتائِجَ إيجابِيَّةٍ.

(İki toplum arasındaki diyaloğun olumlu sonuçlar vereceğine inanıyorum.)

نَصَّ عَلى... Öngördü, hükme bağladı

وَقَّعَ الطَّرفانِ الْمُعاهَدَةَ الّتي تَنُصُّ عَلى عَدمِ اِعْتِداء.

(İki taraf saldırmazlığı öngören anlaşmayı imzaladı.)

طَغى عَلى... Bir şeye veya birine ağır bastı, birini veya bir şeyi baskıladı, üzerine çöktü

طغى على عُمرَ حُزْنٌ عندما عَلِمَ بأنَّ والدَه قدْ مَرِضَ.

(Babasının hasta olduğunu öğrenince Ömer'e bir hüzün çöktü.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

"رُوَيْداً رُوَيْداً"(yavaş yavaş), "على قيد الحياة" (sağ, canlı), "يا لَهُ مِنْ...." (Ne iyi! / Ne kötü! / Ne...), "بلا جَدْوَى / بدونِ جَدْوَى / دون جَدْوَى" (yararsız, faydasız, boşuna) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

أَخذتْ أَسْعارُ النفطِ تَنْخَفِضُ رُوَيْدًا رُوَيْدًا. (Petrol fiyatları yavaş yavaş düşmeye başladı.)

أوَّلُ واجِبٍ على الجُنْديّ هو البقاء على قَيْدِ الحياة. (Askerin ilk görevi hayatta kalmaktır.)

يَا لَهُ مِنْ أَمْرٍ عَجِيبٍ! (Ne tuhaf bir durum!)

تكلّمتُ مع صَديقَتي بلا جَدْوَى لِأَنَّها لا تَفْهَمُني.

(Kız arkadaşımla boşa konuştum çünkü beni anlamıyor.)

1 Aşağıdakilerden hangisi bir nidâ edatı **değildir?**

A. هَيا
B. أَيا
C. أَ
D. أَيْ
E. أَيّان

2 "يا طالِبُ، مَنْ أَنْتَ؟" cümlesinde altı çizili isim aşağıdakilerden hangi munâdâ türüne girer?

A. Muzâf
B. Şebîh bi'l-Muzâf
C. Nekra Maksûde
D. Alem Mufred
E. Nekra Gayr-ı Maksûde

3 Aşağıdakilerden hangisi mu'reb munâda türlerinden biri **değildir?**

A. يا عَبْدَ اللهِ
B. يا ساعِيًا في الخيرِ
C. يا غافِلاً، تَنَبَّهْ
D. يا صائِمينَ، غَرِبَتِ الشمسُ
E. يا زيْنَبُ، ما أجْمَلَكِ

4 Munâdâ ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

A. Alem mufred munâdâ mansûb olup mahallen merfûdur.
B. Nekra gayr-ı maksûde olan munâdâ fetha üzere mebnîdir.
C. أَيُّها ismi yalnızca الْ takısı ile belirli isimlerde kullanılır.
D. Özel isimlerin nidasında yalnızca يا nidâ edatı kullanılır.
E. أَ nida edatı uzaktaki birine seslenmek için kullanılır.

5 "يا أَيُّها الْمُجِدُّ! سَيَكونُ النَّجاحُ حَليفَكَ." Altı çizili sözcüğün tanımı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Sıfat
B. Mevsûf
C. Bedel
D. Muşârun ileyh
E. Munâdâ

6 "يا فائِزونَ خُذوا جوائِزَكُم!" cümlesinde altı çizili sözcüğün irabı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

A. Munâdâ mevsûf, mansûb olup mahallen merfûdur.
B) Munâdâ nekra maksûde, nûn ile merfû, mahallen mansûb.
C) Munâdâ, alem mufred munâdâ, mahallen merfûdur.
D) Munâdâ, nekra maksûde, vâv üzere mebnî, mahallen mansûb.
E) Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mahallen mansûb.

7 "يا عُثْمانُ، بِعْنا مِنْ هذا الّذي وَصَلَ إليكَ." cümlesinin Türkçeye en yakın çevrisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ey Osman! Sana gelen bunu biz satarız.
B) Ey Osman! Sana geleni bize sat.
C) Ey Osman! Bize sattığın sana gelendendir.
D) Ey Osman! Bu sana gelenden bize sat.
E) Bu sana geleni biz sattık, Ey Osman!

8 شَعَرْنا بالحزن والقَلَقِ مِنْ أَعْمالِ الْعُنْفِ الّتي أَسْفَرَتْ .... مَقْتَلِ شابٍّ.

Yukarıda cümlede yer alan boşluğu aşağıdaki harf-i cerlerden hangisi uygun şekilde tamamlar?

A. في
B. عَنْ
C. مِنْ
D. على
E. بِ

9 "يا أيُّها الناسُ، كونوا شاكِرِينَ لله." cümlesinde munâdânın doğru irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A) أيُّها Munâdâ: أيُّ muzâf, damme üzere mebnî, mahallen mansûb, ها muzâfun ileyh sükun üzere mebnî, mahallen mecrur.

B) أيُّ Munâdâ, muzâf, damme üzere mebnî mahallen mansûb.

C) الناسُ Munâdâ, 'alem mufred, damme üzere mebnî mahallen mansûb.

D) أيُّ Munâdâ, nekra maksûde, damme üzere mebnî mahallen mansûb, ها tenbih içindir.

E) ها Munâdâ, nekra maksûde, sükûn üzere mebnî mahallen mansûb.

10 "يا...... سيّارةً، كُنْ حَذِرًا." cümlesindeki boşluğu aşağıdaki seçeneklerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. سائِقًا

B. سائِقَ

C. سائِقِ

D. سائِقٍ

E. سائِقُ

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "Mebnî Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Mu'reb Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rîf (الْ Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rîf (الْ Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. D	Yanıtınız yanlış ise "Nekra Maksûde Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. D	Yanıtınız yanlış ise "Yaşamla İlişkilendir" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cerlerle Kullanılan Bazı Filler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. D	Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rîf (الْ Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. A	Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Şebîh bi'l-Muzâf" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10 Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. كان جحا سيذْهَبُ إلى الغابةِ لِيَقْطَعَ الْخَشَبَ.
2. خرجَ جحا من البلْدةِ صباحًا.
3. اسْتقْبلَهُ جُحا أَحسَنَ اسْتِقْبالٍ وقَدَّمَ لَهُ طَعَامًا وشرابًا.
4. هَجَمَ اللِّصانِ على جُحا لِسَلْبِ أمواله.
5. لأنَّ كُلاًّ منهما كان يريدُ أنْ يأخُذَ نقودَ جحا.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. كانَ سَيَذْهَبُ جحا إلى الغابةِ لصيدِ أرنبٍ. (x)
2. سألَ الرجالُ جحا عن الطريقِ إلى القرية. (√)
3. رَحَّبَ جحا بجيرانِ صاحبِ الدِّيكِ كما رحَّبَ بصاحبِ الديكِ. (√)
4. ما كان لِجُحا شيءٌ من المالِ عندما هَجَمه اللصانِ. (x)
5. فَكَّرَ جُحا بِسُرْعَةٍ في حَلِّ المُشْكِلَةِ عندما أوْقفَه اللصان. (√)

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun isimlerle doldurunuz.

1. هَنِيئًا لَكَ يَا متقنًا عَمَلَهُ. (متقنًا – محسنٌ – جميلٌ)
2. شُكْرًا لَكَ يَا محمدُ. (محمدُ – محمداً – محمدٍ)
3. يا غافلاً ، اتَّعِظْ بِغَيْرِك. (غافلاً – مجنونَ – السيدُ)
4. يا شاهِدًا، لا تَكْتُمْ الحقيقةَ. (شاهِدٌ – شاهِدًا – شاهِدَ)
5. يا مُهَندِسي الزِّراعةِ، أرشدوا الفلاّحِينَ. (مُهَنْدسونَ – مُهَندِسينَ – مُهَندِسي)

Alıştırma 2

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içindeki ifadeleri cümleye uygun hale getirerek doldurunuz.

1. يا مدرِّسي البلادِ، الاِتِّحادُ قوةٌ. (مدرّسو البلادِ)
2. يا ناصِري المظلوم، اُنْصُرُونا عَلى الأَعْداءِ. (ناصرو المظلوم)
3. يا قائدَيْ المعركةِ، اِنتبِها. (قائدا المعركةِ)
4. يا مُهْمِلي العمَلِ، كَفَى تَهاوُنًا. (مُهْمِلو العمَلِ)
5. يا فاعلَ الخيرِ، أَقْبِلْ. (فاعلُ الخيرِ)

Alıştırma 3

Aşağıda verilen cümlelerde uygun olan seçeneği parantez içinden seçiniz.

1. يا صاحِبَ الدارِ، أكرِمْ ضيوفك. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
2. يا قارئًا القرآنَ ، جوِّدْ قراءتَك. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
3. يا صديقي ، لا تَغِب عني. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
4. يا كاظمينَ الغيظَ، إنَّه يُحِبُّ الكاظمينَ. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
5. يا سائقَ السيارةِ، كُنْ حذِراً. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun nidâ edatlarıyla doldurunuz.

1. أيُّها الأَعْداءُ، هذه البلاد مُلكٌ لنا. (أيُّها – أيَّتُها – يا)
2. يَا أيَّتُها الطَّالِبَةُ، اجْتَهِدي. (أيُّها – أيَّتُها – هذا)
3. يا إنْسانُ، لا تُلَوِّثْ البيئةَ. (أيُّها – يا – أيَّتُها)
4. يا عليُّ، لا تَخُنْ الوَطَنَ. (أيُّها – هذا – يا)
5. يا أيُّها القضاةُ، اِعْدلوا. (أيُّها – أيَّتُها – هذه)

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. يا سائِقَ السَّيَّارَةِ، تَمَهَّلْ.	يا سائِقًا السَيَّارَةَ، تَمَهَّلْ.
2. يا حافِظَ الْقَصِيدَةِ، اُكْتُبْها.	يا حافِظًا القَصِيدَةَ، اُكْتُبْها.
3. يا رَافِعَ رَايَةِ الْوَطَنِ، لَنْ تَموتَ أَبَدًا.	يا رَافِعًا رَايَةَ الوَطَنِ، لَنْ تَموتَ أَبَدًا.
4. يا طالِبَ العِلْمِ، اِنْتَبِهْ للدَّرْسِ.	يا طالِبًا العِلْمَ، اِنْتَبِهْ للدَّرْسِ.
5. يا مُقَدِّمَ المَعْروفِ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.	يا مُقَدِّمًا المَعْروفَ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki munâdâları, örnekte olduğu gibi, gerekli düzenlemeleri yapıp türünü belirleyiniz ve harekeleyiniz.

يا (مُسْلِمُ)، أُناديكُمْ!	(مُسْلِمونَ - Nekra maksûde
يا (مُتَخاصِمِ)، لا تُطيلوا الْخصامَ.	(مُتَخاصِمِينَ - Nekra gayr-ı maksûde
يا (مُسلِمة)، لا تُسْرِفْنَ في الأمور.	(مُسلِماتٍ - Nekra gayr-ı maksûde
يا (والد)، عوِّدا الأولادَ على الخيرِ.	(والدانِ - Nekra maksûde
يا (جنود)، تيَقَّظوا.	(جُنودُ - Nekra maksûde
يَا (رَجُل)، خُذْ بِيَدِي.	(رَجُلاً - Nekra gayr-ı maksûde

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çevriniz.

1. Ey Halit, tembellik etme!	يا خالدُ، لا تَكْسَلْ.
2. Ey duaya cevap veren, duamızı kabul et.	يا مُجيبَ الدعاء، تَقَبَّلْ دعاءنا.
3. Ey haktan yüz çeviren, dikkat et.	يا مُعْرِضًا عنْ الحقِّ، اِنْتَبِهْ
4. Ey (ikil) satıcılar, dürüst olun.	يا بائعانِ، كُونا مُخْلِصَيْنِ.
5. Ey Allahım, benimle ol.	يا اللّٰهُ ، كنْ معي (اللهمَّ كُنْ معي)
6. Ey uyuyan, kalk namaz vakti geldi.	يا نائماً، اِسْتَيْقظْ، فَقَدْ حانَ وقتُ الصلاةِ.
7. Ey başkasına nasihat veren, kendini unutma.	يا ناصِحًا غَيرَهُ، لا تَنْسَ نَفْسَكَ.
8. Ey bisiklete binen dengeni koru.	يا راكبًا دَرّاجةً، حافِظْ على توازنك.
9. Ey mü'min, namazı sürdür.	يا مؤْمِنُ، حافِظ على الصلاة.
10. Bayanlar, baylar, beni dinleyiniz.	أيها السيداتُ والسادةُ، اِسْتَمِعوا إليَّ!

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

اِتِّحاد (*ittihâd*) **birlik**

أَتْعَبَ (*et'abe*) **yordu**

اِتَّعَظَ (*itte'aze*) **öğüt tuttu, söz dinledi**

اِتِّفاق (*ittifâk*) **anlaşma**

اِتِّفاقِيَّة (*ittifâkıyye*) **anlaşma**

أَجْدَرُ (*ecder*) **daha layık, daha çok hak eden**

أَحْصَى (*ahsâ*) **saydı**

أَحْمَق (*ahmak*) **ahmak, aptal**

أخانَ (*ehâne*) **ihanet etti**

أَسْرَفَ في... (*esrafe fî*) **bir konuda aşırıya kaçtı, ileri gitti**

أَسْفَرَ عن... (*esfere 'an*) **sonuçlandı, neticelendi**

أَسَنُّ (*esenn*) **daha yaşlı**

أَسْوَأُ (*esve'*) **daha kötü**

أَصْوات (*asvât*) **sesler** (t.) صَوْت (*savt*)

أَضْرار (*adrâr*) **zararlar** (t.) ضَرَر (*darar*)

أطالَ (*etâle*) **uzattı**

أَعادَ (*e'âde*) **yineledi, yeniden yaptı**

أَعْداء (*a'dâ'*) **düşmanlar** (t.) عَدُوّ (*'aduvv*)

أَعْمالُ الْعُنْف (*a'mâlu'l-'unf*) **şiddet olayları**

أَقْبَلَ (*akbele*) **geldi**

أَقْسَمَ بِ... (*akseme bi*) bir şeye ya da biri üzerine **yemin etti**

قَطَعَ - يَقطَعُ (*kata'a-yakta'u*) **kesmek**

أَقْوَى (*akvâ*) **daha kuvvetli**

آلَةُ التَّصْوير (*âletu't-tasvîr*) **fotoğraf makinası**

أمامِيَّة (*emâmiyye*) **ön**

أَمْسَى (*emsâ*) oldu, akşam vaktine girdi

أَمْطَرَ (*emtara*) yağmur yağdı

أنْباء (*enbâ'*) haberler (t.) نَبَأ (*nebe'*)

أَنْبَتَ (*enbete*) (toprak, ekini) bitirdi

اِنْخَفَضَ (*inhafada*) **azaldı, düştü**

اِنْشَغَلَ عن... (*inşagale*) **oyalandı, başka bir şeye yöneldi**

أَهْدَى (*ehdâ*) **hediye etti**

بُرّ (*burr*) buğday

بَضائع (*bedâ'i'*) **mal, ticari eşyalar** (t.) بَضاعَة (*bedâ'a*)

بَعير (*ba'îr*) deve

تَخَدَّشَ (*tehaddeşe*) **yıprandı, tırmalandı, berelendi**

تَدابير (*tedâbîr*) **önlemler, tedbirler** (t.) تَدبير (*tedbîr*)

تَدَخَّلَ (*tedahhale*) **müdahale etti**

تَدَلُّل (*tedellul*) **naz**

تَساءَلَ (*tesâ'ele*) **sormak, soruşturmak**

تَسْويق (*tesvîk*) **pazarlama**

تَشاءَمَ (*teşâ'eme*) **kötümser, karamsar oldu**

تَشْغيل (*teşgîl*) **çalıştırmak, işletmek**

تَضارب (*tedârebe*) **dövüşmek**

تَقَبَّلَ (*tekabbele*) **kabul etti**

تَمَهَّلَ (*temehhele*) **yavaş oldu, ağır davrandı**

تَنَبَّهَ (*tenebbehe*) **dikkat etti, uyanık oldu**

تَنَفَّسَ (*teneffese*) **soludu, nefes aldı**

تَهاوُن (*tehâvun*) **aşağılama**

تَهْدِئَة (*tehdi'e*) **sakinleştirme, yatıştırma**

تَوازُن (*tevâzun*) **denge**

تَوْعِيَة (*tev'iye*) **bilinçlendirme**

تَوَقَّعَ (*tevakka'a*) **umdu, beklenti içinde oldu**

تَيَقَّظَ (*teyakkaza*) **uyanık oldu**

ثارَ - يثورُ (*sâre-yesûru*) **öfkelenmek**

جانب (*cânib*) **yan, yön, taraf**

جُحا (*cuhâ*) **Nasrettin Hoca**

جوّال (*cevvâl*) **seyyar, mobil**

جوائِز (*cevâ'iz*) **ödüller** (t.) جائِزَة (*câize*)

جَوَّدَ (*cevvede*) **güzelleştirdi, iyileştirdi**

حَدّ (*hadd*) **sınır**

حَذِر (*hazir*) **çok sakınan, ihtiyatlı, tedbirli**

حُرِّيّة التَّعبِير (*hurriyyetu't-ta'bîr*) **ifade özgürlüğü**

حلَّ محلَّه (*halle mahallehu*) **yerini aldı**

حَليف (*halîf*) **müttefik**

حَماسَة (*hamâse*) **kahramanlık, yiğitlik**

حِيلَة (*hîle*) **hile, çözüm**

خَشَب (*haşeb*) **ahşab, odun**

خصام (*hisâm*) **düşmanlık**

خَلا - يَخْلُو(*halâ-yahlû*) **boş olmak, …sız olmak**

خَلَّصَ (*hallasa*) **kurtardı**

خَلْفيّة (*halfiyye*) **arka**

دَاعٍ (*dâ'in*) **çağıran, davet eden**

دُسْتور (*dustûr*) **anayasa**

دَعْم (*da'm*) **destek**

دِقَّةُ التَّصْوير (*dikkatu't-tasvîr*) **çözünürlük**

دِيك (*dîk*) **horoz**

رَبَحَ - يَرْبَحُ (*rabeha-yerbahu*) kazanmak, kazandırmak

راح - يروحُ (*râha-yerûhu*) **gitmek**

زَبيب (*zebîb*) kuru üzüm

سادَة (*sâde*) **beyler** (t.) سيِّد (*seyyid*)

ساعٍ (*sâ'in*) **koşan, çalışan**

سائِد (*sâid*) **hakim, hüküm süren**

سِرّ (*sırr*) **sır, gizem**

سَلْب (*selb*) **çekip alma, çalma**

سَمَحَ - يَسْمَحُ (*semeha-yesmahu*) **izin vermek, müsamaha göstermek**

سَيِّء (*seyyi'*) **kötü**

سَيَّارَةُ الإنْقَاذِ (*seyyâretu'l-inkâz*) **ambulans**

سَيِّدات (*seyyidât*) **hanımefendiler** (t.) سيِّدة (*seyyide*)

شُجْعان (*şuc'ân*) **yiğitler** (t.) شُجاع (*şucâ'*)

شَديد (*şedîd*) **şiddetli**

صادِق (*sâdik*) **doğru sözlü**

صاعِد (*sâ'id*) **tırmanan, yükselen**

صانِع (*sâni'*) **yapan, yapıcı**

ضَمان (*damân*) **garanti**

طغى - يَطْغى (*tagâ-yatgâ*) **ağır basma, baskılamak, üzerine çökmek** (على: **birine veya bir şeye**)

ظَهْر (*zahr*) dış yüz, sırt

عبارة عَنْ... (*'ibâre 'an…*) **…den ibârettir**

عَبْرَ (*abra*) **üzerinden**

عَدَلَ - يَعْدِلُ (*'adele-ya'dilu*) **adil olmak**

عَدمُ إعْتِداء (*'ademu i'tidâ'*) **saldırmazlık**

عَصا (*asâ*) **baston, asâ**

عُمْلة (*umle*) **döviz, para**

عَنى - يَعْني (*'anâ- ya'nî*) **yönelmek, kast etmek**

عَوَّدَ على... (*'avvede 'alâ*) **bir şeye alıştırdı**

عِير (ʿîr) kâfile, kervan

غاضب (gâdib) **kızgın**

غَرَبَ - يَغْرِبُ (garebe-yagribu) **(güneş) batmak**

غَضِبَ - يَغْضَبُ (gadıbe-yagdabu) **kızmak** (على : **birine veya bir şeye**)

غَيْظ (gayz) **öfke, kızgınlık**

فَاحِش (fâhiş) **iğrenç, çok kötü**

فائِز (fâ'iz) **kazanan**

فَرَّجَ (ferrece) açtı, ayırdı, üzüntüyü kederi giderdi

فَضَاحَة (fedâha) **rezâlet**

فَنِيَ - يَفْنَى(feniye-yefnâ) **yok olmak, bitmek**

قائد (kâ'id) **komutan, lider**

قَتِيل (katîl) **öldürülmüş**

قَحْط (kaht) kıtlık

قَدَّر (kaddere) **değerlendirdi, takdir etti**

قديمُ الطِّرازِ (kadîmu't-tirâz) **eski model**

كاظِم (kâzim) **öfkesine hakim olan**

كَسَلَ - يَكْسَلُ (kesele-yekselu) **tembellik etmek**

كَفَى - يَكْفي (kefâ -yekfî) **yetmek, yeterli olmak**

لَزِم - يَلْزَمُ (lezime-yelzemu) **gerekmek**

لِصّ (liss) **hırsız**

لَمَعَ - يَلْمَعُ (leme'a-yelma'u) **parlamak, ışıldamak**

لَوّثَ (levvese) **kirletti**

مُتَحَدِّيًا (mutehaddiyen) **meydan okuyarak**

مُتَخاصِم (mutehasim) **hasım, düşman**

مُتْقِن (mutkin) **işini iyi yapan**

مُجيبُ الدعاء (mucîbu'd-du'â) **duaya icabet eden**

مُحْسِن (muhsin) **iyilik eden**

مَرَق (marak) **yahni, et suyu, tirit**

مزايا (mezâyâ) **özellikler** (t.) مَزِيَّة (meziyye)

مُزَوَّد (muzevved) **donatılmış**

مُساوَمات (musâvemât) **pazarlıklar**

مُسْتَخْدِم (mustahdim) **kullanıcı**

مستعْمَل (musta'mel) **kullanılmış**

مُسْلِية (musliye) **eğlendirici**

مُصارَعَة (musara'a) **güreş**

مُطْمَئِنّ (mutma'inne) **huzurlu, dingin**

مُعاهَدَة (mu'âhede) **anlaşma**

مُعْرِض عن.... (mu'rid) **birinden ya da bir şeyden yüz çeviren**

معروف (ma'rûf) **tanınan; iyilik**

مَقاطِع (mekâti') **parçalar** (t.) مَقْطَع (makta')

مَقْتَل (maktel) ***ölüm***

مِلْك (milk) **mülk, mal**

مُنادَى (munâdâ) **seslenilen**

مُنْتَصَفُ اللَّيْلِ (muntasafu'l-leyl) **gece yarısı**

مُهْمِل (muhmil) **ihmalkar**

مُواطِن (muvâtin) **vatandaş**

نادَى (nâdâ) **seslendi**

ناصِح (nâsih) **öğüt veren**

نتائِج (netâ'ic) sonuçlar (t.) نَتيجة(netîce)

نِداء (nidâ) **çağrı, sesleniş**

نَصَّ - يَنُصُّ (nassa-yenussu) **öngörmek** (على : **bir şeyi**)

نَطَقَ - يَنْطُقُ (nataka-yentuku) **konuşmak**

نَفْس (nefs) **benlik, nefis, aynı**

هَذَّبَ (hezzebe) **yetiştirmek, terbiye etmek**

هاتِف مَحْمول (*hâtif mahmûl*) **cep telefonu**

هَلاك (*helâk*) ölüm, yok oluş

وَرَدَ - يَرِدُ (*verede-yeridu*) gelmek, ulaşmak

وَرَشَةُ التَصْليح (*vereşetu'l-taslîh*) **tamir atölyesi**

وَرَقَةُ الضَّمانِ (*varakatu'd-damân*) **garanti belgesi**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

أُصِيبَ بِالبَرْدِ (*usîbe bi'l-berd*) **soğuk aldı, üşüdü**

بإمعانٍ (*bi-im'ân*) **dikkatle inceledi**

بِدونِ جَدْوَى (*bi-dûni cedvâ*) **boşuna, yararsızca**

بِشَراسة (*bi-şerâse*) **barbarca, acımasızca**

بَغْتَةً (*bağteten*) **aniden**

بِلا جَدْوَى (*bilâ cedvâ*) **yararsızca, faydasızca, boşuna**

حُبًّا وكَرامَةً (*hubben ve kerâmeten*) memnuniyetle, seve seve

دونَ جَدْوَى (*dune cedvâ*) **yararsız, faydasız**

ذَات لَيلةٍ (*zâte leyle*) **bir gece**

ذات مرّةٍ (*zâte merre*) **bir defasında**

رُوَيْدًا رُوَيْدًا (*ruveyden, ruveyden*) **yavaş yavaş**

عَلى قَيْدِ الحياة (*'alâ kaydi'l-hayât*) **sağ, canlı, hayatta**

عِنْدَئذٍ (*'indeizin*) **o zaman, o sıralarda**

ما أجمَلَ...(*mâ ecmele*) **ne kadar da güzel....**

مرَّة أخيرة (*merre ahîre*) **son defa**

مَهْلًا (*mehlen*) **yavaş, ağır ol**

مَهْما يَكُنْ مِنْ أمرٍ (*mehmâ yekun min emrin*) **her ne olursa olsun**

هاتِ (*hâti*) **getir, ver**

هَنيئًا (*henî'en*) **afiyet olsun, yarasın**